LTK Beets

D 57

HS. na vyftig jaar
HS 1550 (Beetskaats 1001 A)

I.

Van den nationalen Hoed en ~~andere~~ verdere Kleedingstukken.

—

(ten jare 1864.)

"De mannen" heette het, "die met den schrijver het jaar van den "volksgeest" beleefd hebben herinneren zich zonder twijfel de loffelijke poging nog wel, destijds van de hoofdstad uitgegaan, om in Nederland tot schitterender triomf over Belgie, eene nationale kleederdracht te improviseeren. Als zij hunne oogen sluiten, zien zij gewis nog weder voor hun geest oprijzen de nationale "tunica's", waarop de eerste nommers van het natio-nale modeblad de nationale oogen deden verlieven. ~~[illegible]~~). Maar wat stelt zich het tegenwoordig geslacht voor, wanneer het den schrijver van "nationale kleeder" ziet ~~hoort~~ gewagen.

~~Tunica~~

~~nationale kleed~~

De "mannen", waar de schrijver toen nog op ~~[illegible]~~ durfde rekenen zijn sedert schaarscher en schaarscher geworden, en het thans levend geslacht doet best zich eens "nationalen kleed" ongeveer voor te stellen, als de kleeder met

welke het, op de meesterstukken van onze oude schilderschool, de Staalmeesters en Regenten van Godshuizen gedekt ziet, en die ook nu weder onder den naam van "Rembrandts-hoeden" gedragen worden, edoch niet zoo slap van rand, en, naar ik mij meen te herinneren, min of meer spits oplooppende. De nationale Tunica, met haar niet al te nationalen naam, was daarbij voor de nationale vrouw en jonge dochter het meest van de toenmalige kleeding afwijkende stuk. Een tot de knieën reikend bovenkleed, van anden kleur, dan de rok, gelijk zij verleen op het internationaal kleedingstuk, ook bij onze tegenwoordige dames algemeen, dan op de japonnen, die zij ten jare 1831 zich ongenegen toonden voor de voorgestelde nationale dracht af te leggen. Want de "Lofstijke" ~~poging~~ was eene dood geboorene "poging" en het hielp niet dat de welgemaakte dochter van een achtenswaardigen burger en dichter zich de eerste zondagen na het verschijnen

~~Jagnet~~

(b) W. H. Warnsinck. † 1857

5

van het nationaal Modeblad, met hunne heer vader in de op de plaatjes afgebeelde kleeding, langs de Heeren Heiligegrachten bewogen. Het vaderlandsch Toilet rand niet op, en het vaderlandsch Modeblad bracht het niet verder dan een nommer of drie.

~~Linfel~~ ~~dames hoeden met Linfels.~~

Ook de vraag: "Wat denkbeeld vormt men zich in dit jaar 1864 van dames hoeden met Linfels?" mag in 1886 met nadrukkelijk haald worden, schoon de vrouwen hoeden, die voor ~~[illegible]~~ twintig jaar wel zonder eenigen rand mogen geweest zijn, en het onder verschillende namen (bibi, tudor enz. enz.) lang gebleven zijn, nu wederom dank zij den invloed der teekenpen van Kate Greenaway (naar wier naam een welk volgend geslacht moge vragen) meer neiging beginnen te toonen om wederom op die van Klaartje Donze te gaan gelijken om de wankoop te worden van alle mogelijke Gevrits Witse. De naam Linfel, voor vooruitstekende rand aan vrouwenhoeden is echter in onbruik geraakt, en zal geheel vergeten worden als ook de laatste Linfel verdwenen is, die nu nog bij uitzondering heer

en daar dan het aanblik, alsmede deed van den
Haag de uitspanning van een enkelen winkelier
of grootkoopman tegen regent beschermen een
zijn winkel of woning en gelijktijdig dienster
te verzekeren.

Maar dan over de damesmode met Cäsar
over de Cephalides te doen geweest.
De Togae van de „grote Togae met den paradys-
vogel" op den „Concertavond, Zwaagwes", is slechts
door een enkelen keer opheldering begeerd, maar
dit was dan ook „hoofdpersoon" Wadrindicht
de verdere volgen van den ochtend met plaas
Hoofdstad op de gezellige Cephalidenpartij
„verborgen", deelde de dochter Tongen een
panter en beenige broeken, en de vraag: Wat
is een cephalides? was dus ik weet niet hoe veel
braken op allerlei wijze uit elkaar gekomen. Dat
dit een schoolkennen-kom-plaagen dorpsfeest
zijn, dat mocht wijze Griekenland
verstaan de Cesars alsmede uit de beantwoording
der afgezonden aan de Senaat, Pretgierigheid niet
genoeg. Helaas, zo zij leek dan tot haar,
zo

(1) Togaen = Togae heette den dertigsten een plunderen met
ingeslagen leerpoeder Cäsarius bij groot bedrag. Hadden de beam
bezoeken de Groote Pelsbeer draagt Cephalides de vermo
de portretten van een François I en zijne Dames Manneke aan
en mijne Togaen en Tuniek.

(1a) Grauwe Togae

7.

4

Zo ik zeggen, valkenem beredeneerd gezegd
dat die naam destijds gegeven word aan een
post van dames-cäsarius van gekleurde rok,
over de oren gaande en onder de kin met
koorden vastgemaakt, waaraan grote halve
kwasten, ontbraken. Zij droegen den Friesjes
en Boerejes in die dagen gaarne dezelfde te zien
„Linkings" en ook al zij haar wat dunne
begon te worden. De Duitsche noemde de „Ohrenwärmer".
Eerste Zij die met Cephalide geen weg wisten
Zij wel beter dat een en ander dat
het verbeelden bekenen de Cäsarius haar?
Ook de „Steenen bloemen" en de „Korten Kleine"
op de kanten der cerneuse burgerdochters te doen
beneden verwekte verklaar daar bij de enkele
lange broeke de verraadelijke Cäsarius
geheel bericht te zijn, en de algemeenheid van
een Cäsarius, alle Staatsdames. (1) Foeke en zijn
opbeelden, dat de „allerdarmantste" verdoezen

kwast manke 1805.
pompon manke

(1) Ook de Lüttich (artistiek-Cäsarius van den "Turpeen" Cäsarius de Cäsarius is afgebeeld
een Cephalidering noodig te hebben, die het best door een
bezoek aan de Landgen Scheveningsche zal te geven dan
de Turpeens van den (1a) dertigsten a gro dispentire
prijdelaat) dat goen opzien gebaard.

7, Lavoqueuzeden, Wat Wren in grote dag te verschillen Mrs Zuba
Schaamde"

die op den hoed van Henriette Reggo, die, zooals
der Liliger plaatje, de afgunst van Frankes
de Nagel dien den Lebbia afgerecht, dat die
Marabou's worden genoemd. Dit dat de Crinolus Crinolinae
uitdrukking der geldeltenis, de Crinolisten jongste
leving van niemand meer gunsten onder buiten
jongen gedaante der Dames verkapadeler e latere
en kapplerstaan, de Crinolines, die Dank na het
uit de mode laken dem daar het overbuid
van hartpraalste kammen gekrijpte, boven dem
elkaar met jonkens of geweren andere ornamenten
het haar groeiste ons aan sitgesparen,
by de pas Paris Parijse Dames uitgevonden, (1872) Mijne Vrouwen
hoog en verhindering bij het persoonlijke van
1870/71 dat zij (Schuitblaasbalg)
deer het den Schuitblaasbalg, gebleven en
eerstdaags daar de hoed der Cyclopen, die over
die door hoge ijs de oudste wouden, nog niets
uitgeten was, verkwanselde mij niet; maar ook
vergoden dat het aardig kleinood, van Lek (de perroniere)

(1) Marabou heeten de fijne grijze vleugeldekveeren van de
Ciconia Marabou (Mycteria argala) een vogel behorende
tot de Reigers (dij komt in groeten getale in Indie, ook in onze
oost Indien, op Java en Sumatra, voor. Zie Prof. H. Schlegel,
de Dierentuin van Natura Artis Magistra. 4e Amsterdam 1872. bl. 246.
De (Afrikaansche) Mycteria Crumenifera, is een andere soort, waarvan ik
dat ook twee (888) een levend exemplaar in den Dierentuin gezien heb.)
Het gebruik om de veren hoofdtooi's en gebruik van Cinelles ook op andere
plaatsen beide Reeren in vreugde aan en te Nagels tot ook wat op mode
vitte Prinsvereen wild maar.

Dorpkerk
dd.

perket der Belle Perronière, (1) favoriet van
François I afgebeeld, en dat in een op het middel
van het voorhoofd met een fijn gouden speertje
dat en dit dorpsdi ging bevestigd diamanten
of anderen kostbaar gesteente ornament, zoo
op algemeene verbazing kon. De en
het openbaar gedane vraag: Wat zijn Dames?
dus op openbaar heartworking mogt verwekken.
En dat Provincie de, Realtypeiging Project uit
Brabant, Gelderland, Limburg, Utrecht en Zeeland, kwamen en
Engeland, waarin zij gedaan waren, en Dorpsbelang
is een gewaardeerde ornamenten en wordt in den
winter en bij ontsteming onder gedragen, een
bijzonderheid, die ook uit dare apparitie op
de Maasterrens in het Oppel 's Hertogenbosch
dat eingedend dorpsbelang; en aan dat
Advent, Vijverstraat en het openbaar
ordening, uitgaven en het dorpsbelang aan
bij het Dal de Blad; alle oorsprong de beste Franse
dictionnaire zal leggen: gewaardeerde naam
(2) Mantel evenwel was bij de Joden gunstig, en de Jood
van het, Inspectie heeten Espece de
zede ontdekte, Grieks met paar dezen een
antieke vêtements, bespot de Dichteressen Nabo.
antieke Mantelle. Ik geloof dat dit Grieksche
Rad en Mantelle.

(1) Deze dubbele dij waren schoone Parisiennes dat gezien zoo als
Parijsen, als vrijgelaten burgers de Parijs, met eindig in 1789 als
den adel verbonden, [illegible] Gijzelaars en Castellaansche en
Prof 1849. (2) Zie [illegible] Charlotte. Spellectuur. tekst 1885.

winter~~kleed~~ gewaad" waarin Klaartje Donzer ~~op de~~ ~~Blaakwerd~~ door den verliefden Gerrit Witse op de Blaakwerd nagestaard, met dien naam ~~kondragen~~ genoemd werd.

~~Hoog~~ Ontleende het "Zonnig" kleinood op het hoofd van Mevrouw Kegge (142) zijn naam ~~naar~~ van eene Spaansche Schoone, de Spencer van paarse zijde, waarin Amélie van Bramers aan het watertochten deelnam (76) had zijnen naam naar een Engelsche Edelman ~~tot~~ van de dagen van Koning George III. Onder diens regering (1700-1810) had Lord Spencer een overrok zonder panden gedragen en in zwang gebracht, die ook op het vaste land navolging vond en in mijn jonge jaren nog door enkele heeren en ~~[illegible]~~ gedragen werd; ik herinner er mij op het oogenblik drie, een donkerblauwen, een groenen en een grijzen uit mijn geboortestad.† De ~~naam~~ benaming ging over op een dames kleedingstuk van zijde, nanking, of ook, naar het seizoen, van neteldoek, niet ongelijk aan wat men later een blouse of bloedrood zijnde, een Garibaldi noemde, een ruim lijf, met boord om den hals, band om het midden, en dat op den rug werd dichtgemaakt.

~~246~~ groen zijden wintergewaad.

~~Spencer~~

† die der zijde zoo zeer mijn oogen boeiden, dat ik er nog in staat zou zijn ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ de namen ~~[illegible]~~ te noemen der mannen die ~~[illegible]~~ er mooi mee waren.

als de andere heer a meen fris op zijn hiets
te vergezes berichten en brevi haar, groeten.
doch liefst of gedaan. De pantoffels
dat en de heeren van het zwarte pluche
door de tegenwoordige bewaarsters van
Parnassia en Serpentijn gedragen, wer
een Elégance in de voorgaande jaren niets
heer aanhoudend Lebbew, Loo zin de bare
Lage schoenen met knielaten, het als me
brons" Lange liaten, knielaps over de
wreef, en hoog een knielaps door de hiel
gaande, en Zich wordt te verlieren en
daarom acht te worden draad en rabbelaag
te het enigen mag, en welke voor
en Lange Zijglaarzen met ceters te negen
afschaften, voor jonge jeffrouwen het teeken
dat, dat Zij geen Zin der meer draden".
De Tijd is berg niet daar, daarin nieuw,
dat principiel beschaft, vragen Zie: dat Zijn
Kneiles, naar wel, en het te behaarden
dat de latere Opvolgsters, jong en oud, van
Jantje Hoffels, bejaarde beschermeid" het principe
dubbe afgelegd Eet Zich Lere gemakkelijk
dag en uit het dorp, om p aantrekken te gaan
dragen, dien Lare Tak gewoonlijk dietaal

de bekapte cretten onne tebek dren, uitdijend
en haarbiek, gelijkel Lange Evaas, grenen
of p carjemuiltjes met gele katjes dorpen
altrad Zeer beleerde uitte konfet draaien
en dan wat met en prosper heer te zetten.
Tijdig echter nag reeds hie de opschreeuw
der Cura "voeten gemeld. Een tamelijk
en de schrikke opleving" alwaren de voor
dier t gaan openen, niet anders wat
dag en mit dien "in atria orchelen" gaan
gemeene Lange Dort Linnen kuipschorte
Cura Lappaten, over clasphen
Rollen bereed aar" met bont katheuren
bereuspits, gedragen" voorgedaan (*) ≠
Wat het mannelijk costeum betreft: de
paardekaren Langen Wenen als dien deen
en de Haarlem der dent, nae het model vaan
dien beaun Lakepher Militaires mets met te
Zeeden zaan, welke in ang verlet bet ten 1881.
Heeren Poinaard plag t dragen en in
Lorkey beaard, Deft bennis Serarigheid, en
baard ah de engelse finkkeloren ≠ Dat
Niet als maintenh bin de Heer Die!

(*)
"Evaatjes; kort beverlaantje, moorbeeze Hoge Lieder
Lyke Eremun dragen evaatjes om han beerelaan te
Langen Jhra te Leeuwen.
Bonman. Vaderland en N. Holland.

(2) Zij haar en thier en ende, aan Haken en han bezen,
Jongens. 1871
de vacht hui dag zijt, om de linden wijd te dwoeken,
en haar "Wat. Kerspellen aandet Lont.

14

met eenvoudige of waterproof gemaakte overjas, haar naam ontleenende van hunnen gepatenteerden Britschen uitvinder; het meervoud Wellesleys ~~Wellingtons~~, Bliss, cloak, ~~Gayman~~, ~~met mantelkraag~~ ~~tot over de elbogen afhangende kraag~~ ~~mantel~~ eertijds en ruimere blauw grijze manteljas met schotsch gewrichte voering; en de schanslooper, overjas ~~van een grove bruine~~ stof, zonder taille, van zeer grove bruine stof, in den trant van de latere, zoo genaamde hegge bulsters, wiens naam aan het ~~...~~ en zeewitten dekenkleed, gelijk zijne gedaante aan de prijs van presenning, en die, hun geheel aan de schippers en varensgasten (322, 325, 350) overgelaten, destijds nog door burgerheeren en ~~...~~ deftigheid, om de zoef gebruik maakten (38) gedragen werd. Ook de almaviva, ruime uit één stuk gesneden, ~~...~~ tot de voeten reikende, om den hals met een koordlus ~~...~~ bevestigde mantel, met fluweelen kraag en schoten, strekt een dracht voor „adelijke heeren en grootheeren" en Jan Adam Heggers die over dien tijd nadere ~~...~~ onderdoen, en bij het dragen (over den linkerschouder geslagen), ~~...~~ al-hoewel ieder niet recht aan wien hij zijne schoonklinkenden naam te

- doost 38.
- schanslooper 322.38.
- almaviva
- (met een sierlijken zwaai)

15

danken heeft, (1) heeft geen opzien gebaard. Zoo min als de bouffante der Beeuwis, die hij misschien zelf zijn vrouw doen hebben genoemd, een schaal onvermijdelijk dat de latere cache-nez bij de hoogere standen hebben doen vergeten en de grondere dankbeelden van het geen der gezondheid dienstig is, met dezen gemaakt hebben voor afschrapers of de stroppen en stropjes om de halzen van Nöcks en Pieter Stastok, waaraan de naam van Constantijn Huygens (3) wel wat schavotachtigs zou hebben geklonken, en die niet anders waren dan min of meer stijve, door de tegenwoordige smaak veel te breede, toegemaakte zijden dassen met of zonder valsch strikje om voren en van achter met een gesp aangehaald. Maar om een oling is zoo veel te doen geweest, als om van [illegible]

- bouffante 85
- stroppe
- 3) Zie zijn Trijntje Cornelis [illegible]

(1) Le Comte d'Almaviva is een personaadje van Beaumarchais (P. Aug. Caron de) in zijn beroemden Mariage de Figaro, 1784, het drama dat mede het zijne gedaan heeft om de omwenteling van 1789 voor te bereiden en te doen rijpen.

(2) Ik meen te moeten vreezen dat de begaafde schrijver van het bekend verhaal Prins of Koning in De Gids van 1885 en sedert (Utr. 1886) afzonderlijk uitgegeven, op de stelling verwisselen van zijn Veluwsche boer (afz. uitg. bl. 105) zeits ~~...~~, het aangevraagde tot aan de ooren met een bouffant liet bewinden. De Koning zelf zou bij het doen van de benaming Hedig niet aan een of andere soort van overdas gedacht hebben, maar veeleer aan „le petit pancer qui servait autrefois aux femmes à fontenier et à faire bouffer leurs jupes" dat in ~~...~~ Scheltema's Staat te worden gedragen. Le Breughel de Dech. Nat. (en dan weer ook in Nederland aan de orde is.)

Om er aldus te komen tot het werkelijk
kennen van het water" Zijn meesten, als
dit op dien gedenkwaardigen Zondag
Ruysch de "kleine Winkelier met zijn
Lichtschouwen" en de "ambachtsbaas met
lange Leden", "Lange Jaandrs en Lange
Leden", van Leeuwenhoek kunnen
en de Haarlemmer Lantaarnders (sic).
"Wat Zijne Overheden die wateren
draagen"? "vroeg o. a. den 9den April 1807
in het Nieuwe Leydsch blad, de
Onderwijzer A, en in dien niet eindelijk
"dat hij antwoorden kon" "binnen een
hij op dit stuk door een eerlijk
en Certificaat of Lavement van" gunsten
bekleed werde." "Maatschappelijk defect dit Swalmen"
kwam dan in het binnen en dan Myle
dierzelfde maand te Delft. Met te vergeefs
Zoek Lood diepe dat Heer de buck van
de Oude opgeslagen "Wateren" Physikaliji
met de daarmit opgedane ervaringen" gelukkig

*) "Kooge" is hier met vadruk gezegd.
Regens Het donderdags bevond
men alle gebieden, alle Cylinderen Koeden met den naam van
Koop Koeden, in onderscheid van de Groote Verpleidenbed des
Landsopenbaren, die Lang een bol Kop, en Kop Voor hiend
Groepe worden, de bij Muyden door de Leuken Vrijgestort.

Overtten Overkoeden 26

16.

17

"Wetten betekent ergens Schaats, een
met Gymnastiek tot een soort van
gewatte Kijder, Katten een welk een
overing, enkel een gebruikt word." En
tot nadere opheldering, laat zij
de Heuilleton ook "er bijt vangen:
"Dus spreekt men van een gewatteerden
Rok, een mantel met watten of ander
of gewatteerd" "Kijkend Lekkeren
Kijk dat de boekhouden, waarom
Schoolbord spraak" ook en ander
Kleeding stuk dragen" waarom
waarin men watten kaak ingebracht"
Staatsmundig onderscheiding, waarin de
Lidmaten van het Land ingesteld worden
als ook de "Voorgangers van het Open-
baar Onderwijs" in een ergere benaming
") van het Delfsch blad, Zijn Lieft over
de Zaak had dan opgaan. Deze Heer
, dermaarden Lich Reng Leer goed als
mede, die medebehelft jaarlijks op de
beurt in de Ing met watten te voeren"
Waarschijnlijk" onderstond Zij Lich te gieken
5 Waarschijnlijk als

*) Lees het Nieuw Schiedam, van 9 April. 24 April. Byv. en
1 Mei 1886.

18

„Waarschijnlijk om er wat meer gezet uit te zien, wat", merkte hij op, „voor de boekhouders misschien zoo verwerpelijk niet is." Nog meer: „jonge luitenants", meende hij er bijt mogen voegen; „jonge luitenants waren van dat middel om een heldhaftig uiterlijk te hebben evenmin afkeerig." Maar noch deze herinneringen uit vervlogen tijden, noch dit min of meer ondeugend verraad aan de geheimen van civiele en militaire kleedermakers gepleegd, noch deze verwettelijke grijsingen, noch zelfs het woordenboek van Van Dale zouden noodig geweest zijn en de vraag niet eens gedaan zijn, indien; wat echter niet te vergeten is; indien vrager en antwoorders een der latere uitgaven van de Camera Obscura, van de elfde af en vervolgens, onder de oogen hadden gehad, waarin de Schrijver, den hierbij dezen nederig verschooning vraagt voor de veroorzaakte moeite, als had hij er eenig voorgevoel van gehad in welke duisternissen menig geacht landgenoot kon gedompeld blijven, de qualificatie „boekhouders die wetten dragen," door de bijvoegingen „in de ooren" verduidelijkt heeft.

19

10

Ik acht mij niet verantwoord dit hoofdstuk te besluiten zonder er een woord aan te hebben toegevoegd dat de kleeding van lieve kleinen en jeugdige knapen betreft; want ook de „baleinen valhoedjes met roze roode strikjes" in 1839 op de tweedere hoofden van twee jarige Sorsetjes te zien, niet meer bekend. De bevallige „Onderkroontjes", als zij ook genoemd werden, zijn de dikke vette zwartfluweelen gewatteerde voorgangers, wier model men op de prenten bij Cats zien kan, in de vergetelheid gevolgd, met en benevens alle mogelijke leibanden en loopwagentjes, die de nog niet raadde jeugd tot onstijdig wandelen aanspoorden, waaraan wij nog het schouwspel van zoo vele krommebeenen te danken hebben. Onze tijd heeft geoordeeld dat dergelijke voorzorgs- en verhaastingmiddelen meer kwaad doen dan goed. Ook over de „allerdichtelijkste en allerheerlijkste uitvoering"

Valhoed (bekend) 25

Schotsche engel
299. 400.

dorsing" der kinderen zou ~~[illegible]~~ dezer ~~[illegible]~~ daarin de klacht ongepast zijn. "Schotsche engelen met ~~[illegible]~~ en fijngeplooide kraagjes die hen in de ooren prikken" (299. 300) worden niet meer ontmoet. Het ~~[illegible]~~ zwarte matrozen ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ dat de ~~[illegible]~~ hals bevoorrecht en ~~[illegible]~~ kraag met ankers wapperende onderscheiden staat onder kleine jongens ook vrij wat beter. Dat de "Hollandsche jongens", laat mij zeggen de Nederlandsche, nog altijd zakken van belangrijke capaciteit heeft, is mij en fabelachtig mate uit de mededeeling van een onderwijzer der jeugd in den Limburger ~~[illegible]~~ Courier gebleken[1]; maar

---

[1] Juli 1883.
~~[illegible]~~ Een uiterst geval. De catalogus van den inhoud bevatte tusschen de 50 en 60 nommers, en van sommige nommers ~~[illegible]~~ het getal exemplaren een dertig, in vijftigtal.
„Le vrai peut quelquefois n'être pas vraisemblable".

~~Blauwgekeurde~~ spes patriae
2

~~Vechtegen de Belgen~~
2

de blauwe kiel, die "ondanks de veete heel Belgen" nog in 1839, "het grootste gedeelte van onze spes patriae", "om de schouder gleed", ~~[illegible]~~ wordt bij haar sedert lang niet meer gezien. De uniform der Belgische vrijscharen ~~[illegible]~~ die er in ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ bestond had haar in 1830 en '31 deerlijk in discrediet gebracht, en ~~[illegible]~~ vaderlandlievende knapen plaagden hunne moeders om, ~~[illegible]~~ Zoo zij kiel ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~, dan te minste kiel van een andere kleur, daar blauwkiel en scheldnaam geworden was, gelijkstaand

met die van "Belg", en "Meitmaker" maar
het duurde niet lang of zij bekwam van
den schok en werd weder algemeen. De
"veete tegen de Belgen" duurde langer,
niet zoo lang evenwel als de hevigheid
der vroeger aandeeling in den eersten tijd
had doen verwachten, toen een muitzieke
zoofgebroed, spijt bezwaren eeden, in te
dollen overmoed, Willems recht vertrekken
had,(1) en men de bloeddorstigste verlangen
van zacht vrouwlippen, de ontzettendste
bedreigingen sut den mond van
gemoedelijke burgerheeren, den eersten en
zelfs den tweeden van den dienstdoende Schutterij
te boven, vernemen kon. Zij bedaarde
als na den Tiendaagschen veldtocht", ~~die~~
afkwam op zich zelve eene teleurstelling,
~~[illegible]~~ daar toch eenige voldoening
gegeven had, en zij in de opkomende onte-
vredenheid over de volharding van Willem I
die men eerst beide in proza en poëzie had
aangekondigd, eene afleiding kreeg. Zij
verdoofde in twintig jaren geheel en al
om bijna in haar tegendeel om te slaan, als
de wederzijdsche bezoeken van Koning Leopold
II en Koning Willem de III in 1883 en 84 het zegel
kwamen drukken op de vriendelijke verstand.

(1) Van Lennep. Dorp aan de Grenzen.

-houding die sedert lang had plaats gegrepen, en ook door de internationale congressen
niet weinig was bevorderd. Toch had
het Hildebrand getroffen toen hij in 1856
~~[illegible]~~ bij eene feestelijke
gelegenheid voor het eerst de kleuren van "Heintje
van der Noodt", als men in 1830 sprak,
met die van den Nederlandschen vlag, op
de boezems der Belgische schoonen
Zusterlijk vereenigd zag. Toch is in Belgie in
de blauwe kiel van '30 à '31 nog niet
vergeten. Nevens zijn ministeriële
en decoratiën, praalde zij met den
grijze politiemuts, den 1 Juni 1885,
op de lijkkist van Charles Rogier,
Hier zij dan ook voor vijfenvijftig
jaar aan het hoofd zijner Luiken-
-walen den weg tot hooge staat ambten
en vorstelijke onderscheidingen geopend had.

—

II.

Jan. Rappo

~~Andere~~ verdere uit het en oog verlorene personen.

„Wat donkerheid vormt zich het tegenwoordig geslacht ~~van~~ in dit jaar 1864. van Rapponische krachten? En waar de namen van een Smallenburg, een Maegnelyn, en Don Carlos gevonden worden, waar van de Industrielles van Bertolotto gewaagd wordt, zou daar voor zeer vele een kleine aanteekening wel overbodig zijn?"

Naar een Maegnelyn[1] naar Maegnelyn & Smallenburg, omtrent wien een Petrus Stratenus Jr van Hildebrand nauwelijks te vernemen „of hij hem wel eens gezien had" heeft niemand noodig geachtt te vragen, zoo min als naar ~~een~~ van Heinde's Utrechtsche billijke trots (44) 3) Zoo min als naar een Scaliger en een Borger, 2) een Bivers, of Vrolik. 4) Zou in Nederland een van zijne voornaamste mannen, een van zijne hooggeleerden vergeten? Ook de Schrijver der Betooverde Wereld, de bestrijder der Heksenprocessen is niet gebleken aan iemand onbekend geworden te zijn 5) en zelfs de Zweedsche Magiur niet 6). Dat echter op het stuk van vergeten

1) Maegnelyn (M. J.) prof. te Leiden in de Geneeskunde † 1852.
2) Smallenburg (Nicolaas) sedert 1790 prof. in de Rechten aldr. Schrijver van de Primae Lineae Juris enz. was 20 Jan 1836. op zijn buitengoed te Warmond overleden.
3. Van Heinde (W. Ph.) van 1804–1839 Prof. in de Letteren te Utr. een der weinigen van wien men zeggen kan dat zij in hun tijd een School gevormd hebben. Zijn Brieven voor Hooger Onderwijs waren in 1829 verschenen; zijn Soorakische School of Wijsbegeerte werd de 19e eeuw ~~[illegible]~~ het vertaal dulen van 1834–39.
4. Scaliger (Josephus Justus) † 1609. Prof. in de Letteren te Leiden.
Borger (E. A.) † 1820. Prof. eerst in de Godgeleerdheid later in de Letteren te Leiden.
Bivers (Jac. Corn.) † 1847. Van der Fort † (G) Professor in de Geneeskunde. † 1848.
Vrolik (W.) † 1863. Professor in de Geneeskunde te Amsterdam.
5. Balthazar Bekker. † 1698
6. Swedenborgh (E. S.) geb. te Stockholm 1688 overl. te Londen 1772.

~~Smallenburg, Maegnelyn~~

† Van wien Petrus Stratenus Jr van Hildebrand verlangde te weten „of hij hem wel eens gezien had; ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ „Utrechts billijke trots" (44) (1)

onbekbare
dingen mogelijk kijn a e et
te denken hebbe van de
komen en nieuwe Europesche
reputatie is mij gebeken aan die in
het openbaar gedane vraag: "wie was
Hufeland? Hoe mij de Duitsche Boerhaave
in Noordland onbekend, niet meer dan
ha kijn Geest. Wat den
Wilhelm
wereldnaam betreft, het portret van
den "eerste Medicus kijns Rijks" van
kijn proefstukken bij kijn Laterale
proefstukken overbracht, die kijne
Kunst in het maatschelijk leven te een
zingen, in alle Europesche talen, vertaald
zijn, de Fransche en Hongaarsche toe,
is ook in het Zibeneuwsche, overtaalde,
in alle landen Menschte en geen dag
voorbij liet gaan, waarin kijn Enchiridion
Medicum, waarvan is de dagen kijner eerste
practijk reeds een negende uitgave in het
licht verschenen was, niet door kenn
lag plagen!

(1) Hufeland (Christoph. Wilh.) Med. Dr. a Prof. emer. te Jena, later te Berlijn
Gb. 1762 2 Aug. 1836 Juli
(2) Hufeland Jena 1796. Te Wilhelmsdorp Kaapkolonie overl in de 17de
of 18de eeuw, Johann A. Laselle 1740-42, Berlijn
(3) "Erinnerungen aus einer 50 jährigen Erfahrung" Berlin 1836. 9e uitg. 1881.

Don Carlos.
140

Koningen
K. Maria

Prof Hufeland
Arts

"Er kijn nu nog deze soort meer vragen, die mij
verwonderlijk gebaard hebben. Dat men
twintig jaar later nog niet twee
mensen een tot jaar 180 bij wetten kon
wat men onder Kippenwijsheid
verstaan kan, kon ik door mijn onderk
verwachten als het mij bij nadenken
kunnen aan dat haar geen Don
Carlos geworden werd; en thans er is nog
altijd en Don Carlos, die den in 1839
door mij genoemden (125) in gedachten
Londen. Men mag zeggen dat Don Carlos
en Carlisten kijnen de afstammelinge van
Spanje Koningen. Ook kunnen
het mij niet vragen aan: "wie was Stiggs,
Smeltzangs, die Robert Macaire toonen
bij de Kamers opgaan. Maar dat men
in een stijl, waarin alle Gebeurtenissen der
Nederlandsche Letter kunnen het
Grondstuk uitmuntigheid
Middelbare Scholen worden
en Recht, en het niet te kunnen
Genieten de Kanten in de Heren en Koning
te zijns, in Schoolbladen en maag

(1) Die op bl. 139 bedoelde Don Carlos was Maria Kinder de Bourbon
geb. 1788 Kinde dezer in een Koning Karel IV van Spanje, bevalen
van Koning Ferdinand VII, en na diens dood (1833) als pretendent tot de
troon. Opgetreden als Don Carlos V en te Londen of te Laveren
na zijn dood als opvolger Don Jacques Prins van Asturien.

moet lezen, niet slechts wie was Veronicus (1)
maar, in verband met dezen "Wie was
Buizero?" (Buizero, den vriend van
Antonides, en aan wien Vondel zijne
"Herschepsingen" had opgedragen (2), dat
gelijk onbekendheid in Nederland
aan den dag gelegd werd met den voor
alle Nederlandsche predikanten
onmisbaren Trommius perste mij, ik
moet het bekennen uitroepen van verbazing
of: Bemoedigend was het later de
vragen omtrent Veronicus en Buizero
door het "Rechtvleugelig Insect uit
Swalmen" voldoende beantwoord, (3)
en ook door den "Vriend van het Openbaar
Onderwijs", met de belangen van dezen predikant
stoel niet onbekend, de verdiensten van
's Lichts gesteld te zien van den onvermoeiden
samenstellers der Nederlandsche Concordantie,
van welke de voorlevering zegt dat zij, na
door 's mans egade (welke van het viertal
dat die hij in zijn lang leven achtereenvolgens de

(2) „Of Woordenboek der O. & N. Testaments" in 3 folio deelen (1671-1729)
door Abraham Trommius (geb 1653 overl. 1729) predikant
der N. Evangeliums in de Gemeente Jesu Christi te Groningen (1685-1692).
vruchten van een achtentwintigjarigen arbeid.
Het handig boekdeel in coqueel 8° door een twintigtal jaren
onder den titel van De Nederl. Conc. der Bijbel van Trommius
te Gorinchem en 's Lichts verschenen heeft waarschijnlijk het gebeurde
de Wetenschap „onmisbaren" folio tenslotte ter zijde van stellen.

Voor vriend
Ijsbrand bij een
lofdicht plaatste.

Buizero
258

30.

Trommius
83.

voor 1) 2) Zie Regis
inleggen, ter

(3) Zie Register

(2) Diederik Buizero
geb 1640 overl. 1720.

fantasie.

31.

zijne doemen mocht, wordt daarbij niet
gemeld) moedwillig vernield te zijn
geworden, door zijn engelen ge-
duld op nieuw de voren of aan ister
hand genomen, een verhaal, zoo ik meen,
ook van Johnson, ter opzicht van zijn
woordenboek der Engelsche taal, in
de wereld gebracht, en zoo men als
dit eenigen grond van waarheid onder
zich hebbende.

Rappo.
34.
Jean Paul.

De Rapposische krachten, waarbij (34)
de krachten van Jean Paul (1) in het bij de
beenen pakken en omkeeren van het
Verhevene", onder humoris van te maken
vergeleken werden, waren die van den
athleet Carl Rappo, die in de dagen
waarin de Camero Obscura geschreven werd,
Nederland, dertien nog niet zoo rijk en
athleten als het sedert door de algemeen
gewordene beoefening der Gymnastiek,
waarvan het begin de Schaefel heeft (2) (355)

(1) Jean Paul Friedrich Richter geb 1762. overl. 1825. Onze
Immerzeel gaf en bloemlezing uit zijne
humoristische schriften. (Gedachten van Jean Paul).

(2) Zie De Baker, aan 't slot.

16

moet geworden zijn, met stomme verbazing vervulde, en te opzichte van wien eens vriend mijner jeugd in een merkwaardig opschrift, dat tot mijn leedwezen buiten den handel gehouden wordt, mijn gehuldig komt opschrijven, onder anderen door mij te herinneren aan het contrast van 't naar buiten zwakke, voor het publiek nauwelijks hoorbare stem met zijn ontzettende spierkracht, hetgeen mijn vriend denken doet aan hetgeen hem op de sport van de gladiatoren en worstelaars der Oudheid gezegd werd, die, door overmatige oefening hunner spieren, zwak van inhoud waren en zelden oud werden (1) dat Rappo'sche krachten niet tot eenen enkelen Rappo beperkt zijn gebleven, is mij gebleken; toen ik in 1874 in een onzer Dagbladen het bericht aantrof dat „de dood, die niemand spaart, nu ook den sterkste athleet van zijn tijd gehaald had". In het Ziekenhuis te Hamburg was namelijk „de bekende François Rappo in armoede overleden"

(1) Mr. H. Gerlings. Haarlem. Over vijftig jaren. Haarlem 1884. [illegible] bl. 140, 41.

(2). Utrechtsch Dagblad 16 Nov. 1874.

32.

Bertolotto en Zijne Industriëlen

~~247.~~

33.

17

Het nemen van Bertolotto en zijne Industriëlen, ontstaan in 1864 door de hem, een kleine aanteekening hier overbodig gemaakt werd, [illegible] hij nu voor den Schrijver der Camera iets excentrieke [illegible] in. Bertolotto, zich noemende „professeur", was een kermisreiziger, en waren zijne Industriëlen [illegible] ongewervelden: geen bijen, [illegible] onder deze [illegible] het monopolie der nijverheid, [illegible] toegekend, en ook geen † door Darwin [illegible] in zijne oogen [illegible] reputatie verloren [illegible] [illegible] maar [illegible] afnemen, maar vlooien — met verlof — vlooien; vlooien, door hem, Bertolotto, getemd en afgericht. Sommige van deze, als paardentrekkers ingespannen, trokken een miniatuur rijtuig, anderen [illegible] de rol van bagno's veroordeelden, een paar verbonden groote en zware gouden kogel aan een dito ketting; andere in [illegible] papieren [illegible] en instrumenten in de pootjes vertoonden een concert en [illegible] gang van strijdstukken

† mieren, die zich gerechtigd achten [illegible] gierige lessen te geven (1) aan krekels, die den zomertijd met zingen verbeuzelen en zelfs geen

(1) Zie het Lafontaine's „La Cigale avait chanté tout l'été" etc. niet? Fables L. 1. 1.

en dwarsfluiten. Een witte kruchen onder de tafel deed den dienst van [illegible] kistkuis en [illegible] Maar wat zegt het voor de zuiverheid van de Camera Obscura, waarmede men den Schrijver zoo gaarne in de hoogte steekt, indien de wederverschijning van deze vertooningen in Augustus 1878 in de Kopstad, aan een Haagsch dagblad (1) de kreet ontperst: „Eindelijk is er iets nieuws onder de zon!" en kort daarop een uitbreiding der Haagsche Courant en vlug denkt aftvangen, met de opmerking dat reeds in '42 in de hoofdstad, en dat wel op het Rem-brandsplein, daar vroeger de oude beurs was, en dat in dat daarvoor onvergeefbare jaar, voor het eerst als standplaats voor spelen en kramen was aangewezen," hetzelfde kunstgenootschap onder den zelfden professor zijne kunsten had vertoond, welke bijzonderheid, aan een liefhebber-zijnmaar" een gedicht had in de pen gegeven, „dat [illegible] een [illegible] bladen was

(1) Het Vaderland.

34

† met de kermis

† Alleen het Utrecht. Dagblad 10 Aug. 1878.

35

Mingo, Mingaud 45.47.

† en vroeger in Franschen Hygiëenist,

in zijn Moedertaal

aangeplaatst" [illegible] Opstel, waarin [illegible] dagteekening van veertig jaar vroeger en was in 1878 reeds voor de tiende maal onder de oogen van het Nederlandsch publiek gebracht."

De van onderscheidene kanten gedane vraag „Wie was Mingo?" heeft aanleiding gegeven tot eene monographie, [illegible] te beoordeelen. Ik heb daar uit geleerd dat de naam van den man met † vrijwel bekend was voor het edele ballenspel, dat van Petrus Plattekruis [illegible] niet in het voordeel van dezen vergeleken werd (45, 47) niet alleen maar Mingaud moet gespeld worden, dat hij van Fransche afkomst † een aanmerkelijk deel van zijn leven in Nederland, en wel in Nederlands tweede Kroonstad, waar hij ook † overleden (1) is, heeft doorgebracht en niet alleen practisch in zijne kunst een meester is geweest, maar ook een [illegible] geschrift en † licht gegeven heeft aan het werk der eerste vertaling in het Engelsch te bewerken geen allen is. (1) Meer nog dan dat het

(†) Eerst in 1847. De jongeling met den leerwilligen partij (1847) heeft [illegible]

Het is der schrijver dezer monographie tot den prijs van ijverige, niet altijd even gemakkelijke nasporing gelukt der biljart-kunst-lievende wereld te onderrichten welke staat er met huis door den grootmeester te Rotterdam bewoond is geweest, zoodat de mogelijkheid geboren is, zoowel als voor Bellamy, zoo ook voor Bilderdijk, een gedenksteen aan een gevel de plaatsen aan welke op welken dag hij is ter wereld gekomen en [illegible] hij gewoond is, doe om ... bewoonde, welk bedrijf hij [illegible] het daar voor het ... en hoe lang hij leiden. Mingaud ~~[illegible]~~ te overleven ~~[illegible]~~. Niet ontbreekt, dan misschien eene poging om psychologisch en ... aan te wijzen welken invloed dit alles kan gehad hebben op zijne buitengewone virtuositeit op de baltafel. (1)

36.

Zijn ontmoeting van het genie ... Mingaud

(psychologisch en)

(1) Zie de artikelen van J. G. Frederiks in de Nieuwe Amsterd. Courant van 26 April 1885, en in de Noord en Zuid Jaarg. 1885. Het aldaar vermelde geschrift van François Mingaud, geb. 4 Cal. 1771, draagt tot titel: Noble jeu de Billard. Coups extraordinaires et surprenants qui ont fait l'admiration de la majeure partie des souverains de l'Europe, exécutés par Mingaud, ancien capitaine au service de la France. Bruxelles. Gebed 1828. De Engelsche vertaling heette: The noble game of billiards by Monsieur Mingaud a translation by John Thurston. London 1838.

~~Smelfungus. Ct.~~

37.

Smelfungus, een synoniem ook door Bilderdijk bijzonderlijk [illegible] in een opstel gebruikt (1) dat, naar het oordeel van deskundigen, aanrichte hem ~~[illegible]~~ en ~~[illegible]~~ zijn vriend altijd bewonderden, Dr. v. Vloten verlichte het der ~~[illegible]~~ "schetsen" bekwaam niet, van een ~~[illegible]~~ rijpen humor en grooter meesterschap over de taal getuigende (2) dan ~~[illegible]~~ ~~hij~~ in de Camera Obscura ~~[illegible]~~ ~~(Hildebrand. Nyl...)~~ en naar zich heeft doen vragen: Smelfungus; wordt het ook hier nog eenmaal gelijk daar gezegd, dat de naam, voor zoover ik kan nagaan, daar eigen maaksel, waaronder Sterne in zijn Sentimental Journey zijn kunstbroeder Smollett hekelde, naar aanleiding van het

(98. Varen en Rijden)

(1) Zie ... Beets, Verscheidenheden m.o. Letterk. geb. 2e uitgave 2e Dl. ...
(2) In zijn schrijven aan Mr. P. A. S. Limburg Brouwer ter zake van diens opstel "Il movimento intellettuale in Olanda". Firenze, 1871.

98.

het [illegible] gebleven verslag door deszelfs
dan zijn [illegible] daar [illegible] Plaatsrijke en
Stelle gegevens (1) [illegible] Die de
[illegible] journey op dit [illegible] kapitale
halcourt [illegible] te vol begrijpen, waarom
Hildebrandt dit [illegible] op gestreel te zijn door
en [illegible] Smelfungus" gekende Tour.

Nota hier inliggende 6 Cartes volgens. -

deel (98)

Macaire, het Griekse Macarios Zelfs
en schoone beteekenis: dit Legt Zoo veel
als welgelukzalige. De Macaire is de
naam van Hildebrandt en er is [illegible] in Regardy's comedy
familie die Macaire heet. De [illegible]
aan my gebleken is, [illegible] en onbekende
Grootheid. Robert Macaire, die op de
planten van de Volksliedgroven
der Hongers figureerden, wat alles

Robert Macaire
1837.

(1) Smollett, Travels 1766.

(2) The learned Smelfungus travelled from Boulogne to Paris, from Paris to Rome, and so on, but he set out with the spleen and jaundice, and every object he passed by, was discoloured and distorted. He wrote an account of them, but it was nothing but the account of his miserable feelings.

Sterne, Sent. Journey. 1 the Strait.

behoort by 38.

In Claspher

by *

behoort by

19'

Maar [illegible] Hildebrandt, Heer Bonk
de schrijver aan C. O. [illegible]
& wat heeft hen bewogen dien aan te nemen?
Ook daar [illegible] Lucht de rechtgierigheid gewaagd
en onverdiende klankstilling gequikt. De
een Lid: 1) het geschiet dat Hildebrandt
bijzonderste vrienden & getrouwen dit, op een
diepzinnige wijze een Reis tot ordening
Lach; 2) ook heeft hen op de gedachte van
den eigen naam gebracht van hen die van
der de naam van Gregorius Hildebrandt den
paus [illegible] Zijne geboorte heeft
Het Nederlandsch
daartoe aan den Doctor van het Hildebrandt
Lied, waar ander aanwezig [illegible]
Lied waar Klapperaan in zijne Studenten tijden
opwaagde haar, dicht met de Camera Obscura,
"ook Liedje wil bezingen" en daarbij het
en waar de vraag waardig heeft de [illegible] schrijver

* "onder den achtbaren of geleerden naam van Hildebrandt,

Deel 13 (Stencil Leiden).

(1) Vermoedelijk [illegible]

(2) Rembrandt Hoofdstuk VI. (Bladz. 66, 67). "Het is de kamer van Rembrandt die het schilderij van den Luitenant met zijn Zwaluw uit den slaap en Hildebrandt (de) de [illegible] Zijne Camera Obscura op de Verlichting opvangen."

van de Camera Obscura zijn naam ontleend
aan die kermisreizigers of heeft deze zich
de opgaande zon als réclame gebruikt?" (1)
Zijn antwoord is, dat de schrijver der C. O.
noch aan een Paard, noch aan een middeleeuwschen dichter, noch
aan een kermisreiziger niet heeft gedacht,
en niet aan [illegible] zeer
drie jaren onder dien pseudonieme geschreven
[illegible] te hebben,
en alleen door de [illegible] van Hildebrand
een kennis heeft gemaakt (2). Wat hem
bewogen heeft om juist dien naam aan te
nemen, weet hij zelf niet. Alleen weet hij,
dat het een naam was door niemand
van zijn maagschap, vrienden of
bekenden gedragen, en voorts was hij
met het gevoelen door den uitgedrukt in de
Narede van 1839. Ook is het ontleend
of met Jaap† heet of Hildebrand" (Do) Ook
heeft het goed publiek met den naam, vrede gehad." (do).

† gedacht heeft te voren

† zijn vriend

deed hy hem aanneemen,

† [Jacob]

(1). Middelburger Courant 10 Mei 1888.

(2) Het ontstaan en Studentenleven werd blijkens de 1ste
uitgave in 1840 geschreven. Reeds in 1837 had de
naam Hildebrand onder het bekende stuk: Vermindering
in De Gids geprijkt (No 4), en Jacob Geel† in 1838 geschreven:
zijn ware naam ken ik niet; ik wil dien niet kennen
ik denk dat hij weldra bekend zal worden." Ond. en Phant. voor.

81

† om die waarheid te zeggen,

Paul de Kock 197

behalve een heilig, behoorde tot het
gebied der verdichting, en had nooit een
anderen naam mogen dragen. Het
was† de personnage van een struikroover
in een melodrama, in den tijd op de
kleine theaters van Parijs aangebracht,
waaraan het talent van den acteur,
die hem voorstelde, zulk een belang
wist bij te zetten, dat hij daardoor tot een
type gestempelde, en den naam Robert
Macaire, voor langen tijd [illegible]
[illegible] op alle soort van
guitenstreken en gauwdieven
deed overgaan. Aan plaatwerkbeeldingen
en tafereelen waarin Robert Macaire
zijn gauwdieven practyken in verachtelijke
gestelde ontbrak het evenmin niet en geleek
de romans van Paul de Kock, [197] (1) scheen hij
zij naar den smaak der Van der Hoogens
te zijn.

(1) Paul de Kock (Charles) geb. 1794. overl. 1871. van afkomst
Nederlander, van geest "on ne peut plus gaulois," heeft in
zijn eigen geestige, maar aan zedelijkheid en goede zeden weinig
bevorderlijke romans, die zeer zeer door hun menigte, [illegible]
titels bij de Van der Hoogens geliefde waren, deels in
zeer dit belangrijk deel geschreven en in vele talen
overgezet, gelijk [illegible] bij v. d. Hoogen op de tafel lag [illegible]
van La Caci (1831) of van La Pucelle de Belleville (1834) of van Les Moeurs Parisiennes (1837)
gevonden is.

Dat geval lei den toetsteenaard van redelijkheid
en de Godsdienstwet, daarvan spreekt mij de
vraag: Wie was Hatem? in het Arabisch Hatem
geheeten, het zij een bijnaam. Dignum
Laude virum Musa celat origo. Zeer
Zij het dan hier gezegd, dat deze Hatem
Hatem Ibn Abdallah at Tahi, gewoonlijk
Hatim at Tahi geheeten, een, zijnde Tenk
met donkere oogen, Schildknaap in
het Leger van Mohammed (vrede) geweest, en Arabisch
Dichter van Faam geweest zijn, die
Opdrachten en Gedichten, uitgegeven gezamenlijk bij Erpenius
Leyden 1625 en 1629 en 1633 en 1664 en 1703 en 1708 en 1732 en 1734 en 1735 en 1736 en 1737 en 1738 en 1739 en 1740 en 1741 en 1742 en 1743 en 1744 en 1745 en 1746 en 1747 en 1748 en 1749 en 1750 en 1751 en 1752 en 1753 en

43.

III

Van Lagere en Hoogere Scholen,

~~Examen~~ en Examens in het Latijn.

Ten tijde dat de Camera Obscura in † licht kwam, ~~[illegible]~~ bij leefden ~~[illegible]~~ men onder ~~[illegible]~~ de regeering van Koning Willem I, nog ~~[illegible]~~ in de eenparige en ongestoorde bewondering van ons „voortreffelijk Lager Onderwijs" en droomden niet van den onder die zijns kommtlijken zwons, schoon ~~[illegible]~~ bruiloftsdiens schoed, te ontwaken ~~[illegible]~~ schoolstrijd; chronische ziekte waaraan het geregend Nederland nog altijd ~~blijft~~ lijdenblijft, die van tijd tot tijd dreigt acuut te worden en metterdaad wordt, maar zonder dat het voit tot een andere dan valsche crisis komt, bij welke ook reeds vele specialiteiten zonder succes in consult geroepen zijn, en een ~~[illegible]~~ vele ongeroepenen dokteren willen ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ en raadgeven. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ van lagere schoolwet ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ‡ ~~[illegible]~~

„De meester zit ~~[illegible]~~ niet meer met slaapmuts en namenjapon en een ontzettende plak in den katheder, — wij zullen er in een goed ruim lokaal (b); de schoolwet is zoo goed als zij zijn kan; zij wordt naar de nieuwste verordeningen zoo aangenaam en

~~[illegible]~~

† Met het oog vroeger onverstanden man die nog algemeen ~~[illegible]~~ en geheugenwaren, schreef A° 1839 Kiemberg

‡ Zoo hoog is zoo luchtig dat het sonnetje aan de kamer trekt

46.

o. dragelijk mogelijk gemaakt", schreef
ik zacht terug en meende te mogen bijvoegen:
„Het doet al leeft Zijn aardse eerste,
het gevangene aardige, de meesten
met a beneveus als de onderscheiden
ik was het volgende schrijvende beken dan (9.)

Die plak echter, nimmer gelaten vergeten,
a zeg sterkte voortsnoerden in het zeggen
„Zij zit onder de plak", waarvan is het
Zij niet verwinderen dan Haar Zelfs „sikerd-
-heidsbedens" te kunnen vragen met het betekenen
in van waar het Zijn oorsprong hebben
mag; die plak schijnt te bestaan „Onzekerheid"
Niet gewend a Zijn a es het schrijfbeeld dat
a Leto geplaatst zich daarvan gewenne
Leefde. De geniale G. J. Mulder, die in
de eerste jaren zijner echte Zelf zeg met de
plak gehad a Leefde, ons in Zijne Gijnkend
anders geleerd. Tegenover een waar die
Zeer „uitgekiezen plak", een „bekoorlijk
schoolinstrument", dat, over jongens waar
de meester geen taal meer weet, weer de
hoorde te worden ingevoerd". Haar stelt,
die men het kleinste bij den katheder meest
bene afkaccus, maakens in ala bedaardheid
op de kandpalm — „een deel van Tinda's
Liekaamkor. a. in der Liecar van Lobbeu"-

47.

Zagebracht. „De stof lag in de schaal,
Niet in de pijp". Wat? Men was, op weg naar
den katheder, een haar uit Zijn kaarbol,
Wreef de het met speeksel op de kandpalm
van a me la de pijp niet, of gelijk sommige
de niet de vorken, wat het vaste was. (1)

Maar het, goede ruime, lange en
Leetijn lokaal, van 1839, de stoel C Zeer
goed aan Zij zijnkens, de stoel naar de
diensfte verordeningen Zeer aangenaam
a dragelijk mogelijk (& N— O, les Zonder
de kinderen, van i es het pad, in dien niet de kinderen
dan de onderwijzers, en, in dien niet de
onderwijzers, dan Toch de scheppingen
en, in dien deze niet, dan de stoel
de scheppingen niet maken, de afstanden
der diensfte en a deren diensfte verordeningen
den deus ex machina, waar voor Toen „goed"
a ruim en „lang en breed" en Zeer geen
als het naar Zijn wens, a der aangenaam
a dragelijks mogelijks genoemd kon worden,
kon, daar overal, overeenkomstig den aard
der Leefde aller Orden en bepaalde ruimte
van elkaar algemeen gelijkmiddelijk, in dorpen steden

(1) Leerzaam schrijven van G. J. Mulder, door Leerlingen
Schrijfboeken, met die Zijne wieden uitgegeven.
Rotterdam 1861. 1ste St. bl. 20.

48

ware schoolpaleizen en -wijzer [illegible] of in aanbouw zijn; dat daarin school-banken met leuningen en schrijftafels naar het gemakkelijkste amerikaansche model, dat ververschen, verwarming, verlichting en stelselmatige lichaamsoefening op allerlei wijze voor de gezondheid, de welgemaaktheid en, men mag zeggen, het vermaak der schooljeugd gezorgd en alle leedverhoeding wordt. NB volgt ingevoegde.

‡ met de voorzienigste zorg

Het moge de vraag zijn of de verandering van Last, Mud, Schepel kop en Maat en van al die eenlettergrepige schilderende namen, waaraan de Nederlandsche taal het voordeel had, tegen alle vaderlandsche maten en gewichten te benoemen, in de dalf [illegible] daktylische schoenpedalica, die de tegenwoordige verheffing eischt, geschikt middel is om de [illegible] met de zoovelen aangeboren afkeer van Rekenboeken te verzoenen; zeker is het dat, sinds de stelen [illegible] onder den geroepen naam van [illegible] algemeen zijn, zelfs de leerling van een Lantschoolen niet meer over kaas, boter, en het [illegible] te zijn kubieke meter lucht rekenen kan. Ook de vrouwen die onderwijzers, waar zij van gemeentewege gebouwd zijn, laten

laten niets te wenschen over dan wellicht hier en daar een kleine verhooging van tractement om der Leeraren waardig te kunnen stoffeeren en te doen bewerken.

25

49

En wat dan te zeggen van het „de school-blijft" ondanks alle verandering — „altoos iets van het gevangenachtige en de meester iets van het vogelverschrikkende behouden"? van den jare 1839? Wat, dan dat het eerste thans ondankbaar en het andere, nu de meester geen „meester" meer is, maar een „mijnheer" en „Hoofd der School", hoogst onwaarschijnlijk moet geworden zijn, of tot de uiterst zeldzame uitzonderingen behooren.

meester Pennewip

Met „meester Pinsen", die in en buiten de school en wat anders daar alleen [illegible] betiteld werd, was dit nog wel eenigszins het geval. Zijn zeer achtige gestalte, gebiedende houding, zijne groote gelaatstrekken, zijn gebrilde oogen, wier blijken nog wanneer de bril, om [illegible] [illegible] door een ontzag gewekt maar al te veel ernstig zeden, waar bevel gesproken werd, ook zijn zware stem en barsche oppervlakkig, werden deelen van het kunne doe. Menige dankbare leerling liep, nadat hij de school verlaten

Fen taal, de Roomsche uitdrukking

overzuild heeft. — De leerwijze van Pieter
Johannes Prinsen, geb. 1777, overl. 1854, uit-
vinder van de Leestafels, leesmachines,
letterhoutjes enz., en wiens begrip
der onderwijzers dit was: "het onbekende
van het bekende aantoonen", begon
met de leerlingen op hun vijfde jaar met
de spa te doen werken. Maar het haar
... en heeft zeer lang
niet overal opgegeven ... Als, gelijk overgebleven
... (op de Soldatenschool, dat
voor recruten, die zonder te hebben leeren lezen
hun twintigste jaar waren ingetreden, deze
zelfde methode gevolgd werd, en deze
in plaats van op een gegeven oogenblik gezamenlijk
met het vereischte „met de spa, a"
in te vallen, gewoonlijk in koor een te heffen
„met de spa, a", was dit van hunne
zijde ondeugend, en als een
onderwijzer van de z.g. „Fransche school,"
opvolger van de „Hollandsche", in die school
de invoering der „Burgerscholen" dood ge-
drongen is of wordt, een prentje maakte
om knapen, die al sedert een jaar of vijf
met kennen Pieter zelfs zonder, nog eens
weer af aan de letter a te leeren kennen.

Leerwijze van Prinsen 3.

52

met de spa werken

Die Regentes ... [illegible]

53

door de een prentje voorleggen, waarop
een respectabele mijnheer in een armstoel
zat, op wien een beminnd zoontje, pas in
de broek, met uitgestrekte armen toesnelde,
zonder natuurlijk in staat te zijn daarbij iets anders
uit te roepen dan „Mon papa" was dit
— naïef; maar in de hand van Prinsen
zelf, die zich altijd persoonlijk met dit
eerste onderwijs belastte, en bij het werk
dat hij er van maakte tot ontwikkeling
van de kinderlijke verstandsvermogens deed
het uitnemende dienst.

In Hildebrandts jeugd waren er geen
Hoogere Burgerscholen, geen Ambacht-
scholen, geen Muziekscholen, geen Teekenscholen,
ook geen bewaarscholen, voor den
fatsoenlijken stand; nog wel z.g. „Matressen-
scholen" voor de kinderen van de kleinen
man. Het ging toe, in dien men het
een vak van wetenschap opgeleid werd
worden, van de „Hollandsche school," een
de z.g. „Fransche", waar men ook wel eens
wat engelsch leeren kon, naar de „Latyn-
sche school", met hare Hierarchische
opklimming van praeceptoren, conrector

54

en zeiten, zonder verderen stof van leeraren in al wat weetbaar is te halen Latijn en Grieksch.¹) ~~Ook~~ was dat onderwijs was [illegible] en prachtige localiteit [illegible] gegeven en ontvangen in een of ander verbouwd klooster of ander ons gesticht [illegible], waar welks poort men vroeger lezen kon ook

Ex Voto van Agatha klooster

Curia Templa Scholae florent ubicumque peritis
Invigilat Musis, religionis amans. ¹)

?

die in een latere bouwvorm [illegible] volgen, [illegible] met den [illegible] geest [illegible] ~~[illegible]~~ Latijn gesproken werd en ook trouwens niet meer, noch bij den aanvang der lessen — gelijk op de Fransche dag steeds een fransch ~~gebed~~ — een Latijnsch of Grieksch gebed als ~~gelijk~~ in Hildebrands vaders tijd het Onze Vader op de lagere klassen in 't Latijn en op de hoogeren in 't Grieksch, maar het schoolgebed deelde nog altijd Minerva's de portier ~~[illegible]~~, dat trok een [illegible]

Fransch gebed
32

¹) Een bijschrift voor Geschiedenis en [illegible] en het [illegible] der [illegible] letters [illegible] en bijzonderlijk te Haarlem.

¹) Van de Musen is daar goeden [illegible]
Staat, Kerk en School bleven waar de [illegible] haar [illegible]
den [illegible], aan de Musen wijdde. —

Alom te Haarlem. Het geheel [illegible] Gymnasium is [illegible] Burgerschool [illegible] [illegible] het [illegible] en op de [illegible] [illegible]

55

~~gratias~~
241

de prijzen premien, de hoogst geplaatste jongen [illegible], de openbare dankbetuiging door een prijs ~~[illegible]~~ gratias,²) en nog [illegible], klonk dit latine, al werd ook de Latijnsche [illegible] ~~[illegible]~~ door Chintoans Gottlob Gröders ~~[illegible]~~ [illegible] Latijnsche ~~Gram-~~ ~~tica~~, ~~[illegible]~~ ontvangen en daarnaast ~~[illegible]~~ door de eerst begunstigden ~~[illegible]~~ [illegible] gekleed. Hoe veel verder was men zelfs als men [illegible] uit deze

Gröders

²) ~~Zie~~ Register ~~[illegible]~~ gratias (~~Gratiarum actio~~) ~~[illegible]~~ 1827, die ik mij ~~[illegible]~~

Magnifici procuratores, quibus est tutela Lycaei
Credita, [illegible] nobilitate viri
Arma canant alii [illegible] N.B. volgt ~~[illegible]~~ inleggende.

d.i. ongeveer:
Grootachtbre Vaadren, aan de school [illegible] en [illegible]
Voortreflijk door verdiensten en adel van gemoed!
[illegible] besinge 't [illegible], de [illegible]
[illegible] Mars; ons [illegible] Minerva's vriendelijke [illegible]
Verachten de [illegible] in den krijg een [illegible]
Ons streelt op 't studieveld de groene [illegible] voor 't oog;
Ons streelt het [illegible] dat ons de Muze biedt
En de [illegible] eer, [illegible] op [illegible]
Om deze strijden wij een strijd, die [illegible] verdient
Dat we elken strijdgenoot bij d'uitslag overtreffen.
Inmiddels zij mijn dank [illegible] blijde [illegible] gebracht
Voor 't heerlijk [illegible] geschenk [illegible] verkregen.
[illegible] in [illegible], in [illegible], en in [illegible],
[illegible] 't [illegible] Lacht.

Dit volgt inlegger B.

28

Thomabuck van Weytingh's uit de mode.
Weytingh 1.
56.
1 niet Zwolles
" Hamers "
Latijn begon
over te zetten. Van die Weytingh's reb
ik jedert niet meer gehoord. Maar
Wevelichoven "jongeyonk en jongeyüpel"
Eichholtsen schijnt
nog niet geheel door de zeeks eraan
elkanders verdringende stroom te zijn verdwaald
Grammatica's verdringen te kleinen als
de nog onder in 1883 door P. C.
H. Donkersmans en vermaardende e. a.
beterden. Zoo is
Roma herwijzen. Toch kan ik niet Latijn
het plan van te zeggen dat de
dag mogt komen, waarin men
"tot een en gezonden anderen" besluit
dat er duitsch; tot een geschreven
Gerardus Noviomagus besluit, bij ons
dag als met den "Weetg.
niet Laatst." (2)

1) Zie Register. Weytingh (H.) Thomata of Oefeningen der vertaling in het Latijn. 2e druk 1815. Zwolle.

2) Zie Navorsch. 1883. N°. 51. — Latina Grammatica, ex decreto Illustr. DD. Hollandiae Frisiaeque Ordinum in usum Scholarum adornata, studio atque operâ Gerardi Joannis Vossii. Amstelodami.

57

29

Orbaan de Academieën is veel veranderd.
Voor een paar jaar gestaakt, weder een tijd lang
geklaagd dat men aan drie te veel
had, zijn er nu vijven. De andere de naam-
de aanzienlijke naam is hun buitengesteldheid
en waar men nog Academie leest, moeten
moet men dit niet verwonderen, indien men
doet men dit ook elders in Nederland
dan ook daar een gelijkenis als Illenbeek
leest leest, waar men hier in Overijssel
Academie leest.

Aanzienlijke naam aan gen. enkele

Het was een dat Griekse, en gelijk onze
Homeros en Horatius, zijn ook deze Hogeren
te Leeuwarden, die men nu de naam
Academie's, en plaats
van Academie's, Latijnsche zijn. Latina
non tibi est disci Reserve et secat alter.

Groeneveld
Gp. 226.

De Groeneveldsche zijn er, ondanks de dikwijls ont-
vangen van hen in de laatste Gegroeten
Feestdag van jaar tot jaar, en steeds een
Groenveld, in overleg van de laatste gegroete
Het verzaakte de Leeuwarder, nog altijd
"aanzienlijk" Gp. 226; het Leidsche Lunet-
kamertje, met duizels. Open weg, hoog
Indische plaatje, maar scheen te zien te Franeker
van
4

de dienst met al [illegible] opgelüsterd
lijke van en [illegible] jaargenoten, rechts van
de jaargrift, door de Laan van een
[illegible] die ook den [illegible] dien dag
den trap die naar boven leidt, niet min
een dreunend daverend, maar met een [illegible]
- lever, op gelijke wijze, bepleitend bestuur
en eenen voorspoedigen [illegible] over den
academische Autoriteiten en door deze
Hoogleraren is tot op deze dag, (1) ook
de reeks van [illegible] opgenomen
opgeluchtigen, die door [illegible] verlegenheid
of door [illegible] van [illegible] gloeiend
(Lein der Lijn) [illegible] is nog gemaakt gesloten;
maar het niet aangenaam gedreigen
wordt niet meer vernomen; het heet dan,
onder studenten, gerakt, en bij de familie,
dat geslaagd. De jongste evt op het
Hooger Onderwijs heet de naam van

[illegible] Kopschoon niet altijd door boven beschreven woorden;

[illegible] Broekgeldrecord

[illegible] gedrukken. 229

[illegible] (Baron)

(1) [illegible] Canat van Sijthoff record: "Deze dagen heeft een [illegible] Wandeling naar Leiderdorp, de gastheer [illegible] de trap de naar de eerste verdieping leidt, door den Rector [illegible] Hoogleraren vergezeld. De eerste groet: een [illegible] De leden eerste [illegible] van dezelfde [illegible] het [illegible] de [illegible] Stud. Alm. v. 1845, vindt van de Graven de Parnassus door den Schrijver in druk gelezen.

[illegible] het [illegible] pro-fac-deutsch"
(225) en de studenten van de Laan tegen
het verwacht van dien meer dierenspeed
voors op het Gymnasium en [illegible] jaar jaar
daar te horen van de bekwaamheden
Leraar en werk; inzigt de Professoren
Den het onderzoek van de Collegegelden. (233)
Ook is het, sedert het [illegible] [illegible]
de den, van toepassing Schrijders + (1844?)
[illegible] betreurt te [illegible] sinds met den, billijken
Kort op de [illegible] van een Mathesis
Examen [illegible] Letteren" [illegible], en dat is er met
betrekking tot de taal, door Cicero over-
[illegible] Leeren", gesproken, door Rome
reg de Keizer opstad" gevonden van de
verspilling dat [illegible] "die Lage [illegible]
verwaarloosd [illegible] van [illegible]
Leer, aan is dien verhoop der [illegible]
het [illegible] de Romeinen daar een [illegible] begrip van
[illegible] Leiden [illegible] niet", dat "daarvan
ook door [illegible] Heeren het en het taal
der dagen" [illegible]? O kortzichtigheid [illegible]
Leiden.

Leo Regentes
[illegible] J. K. L.
Utrecht. † 1845.

Schröders van 1816 tot 1844 [illegible] in de Universiteit

brands, a doodstuk in het gebeente
Bouman's [1] ~~[illegible]~~ smartelijke omkeering
van wat er in zijn eigen groot dag van het geleerd van den
Burman's gezegde die gezegd werdt in zijne eigen het beoefenen
[illegible] zijn Latijn hielt
[illegible]. Zij is, Zij werd maar al te spoedig te beoefenen!
geloofsstraf. Misschien was het zoo
onschuldig niet. Men had doctoren die
in de plechtige ure hunner publieke pro-
motie, loquivi hooren zeggen, in plaats van locutus sum, en voor pauperes
pauperi gewagen; men mompelde
zacht van hoogleeraren en de kreeftkunde
die een ordinaris paardebloem gaan
zijn ~~[illegible]~~ typographen vaderlande het gedaan
zou hebben met de woorden: hocce plaats
magis vidistis; men stelde de vreeselijke
mogelijkheid dat het een professor in
de letteren zou kunnen gebeuren een
classiek auteur beschrijvende, een scriptorse
deleberat in plaats van scribere debuisset

1) H. J. Bouman. Professor in de Godgeleerdh. te Utrecht van 1823–1859. overl. 1864. was een der vurigste voorstanders van het Latijn; geen dag ging om dat hij ~~niet~~ zijn Cicero niet las; en niemand sprak het vlugger, gemakkelijker en sierlijker dan hij.

2) De geleerde ~~Burman~~ [illegible] heeft meer dan een Burman gehad! De ~~[illegible]~~ [illegible] bedoelde was Petrus Burman [illegible], professor in de letteren aan de Leidsche Hoogsch. [illegible] orator, republicae humanarum [illegible] professoris proprio officio [illegible] (1715) [illegible] 2/Dl. 4 (Bean. Gesch. der Ned. T. I. 509) [illegible]

zou laten ~~ontsnappen~~ ontvallen. — Zoo
veel is zeker dat dit slechts uitzondering
in alle moderne wetenschappen. Maar
ook classici van den ouden stempel,
die geen de minste moeite hadden zich
in de taal der Ouden te bewegen,
voor de afschaffing van het Latijn bij
het Hooger Onderwijs hebben verklaard ~~gestemd~~,
~~en~~ dat eene naauwgezette opvatting
van de nieuwste regeling op dit
stuk zelfs het horen van Soloecismen op de
lippen van den pedel hadde te
voorkomen, en de academiepoorten
zoo wijd mogelijk zijn opengezet voor
een vreemdeling, waarbij op geen
taalfouten gelet wordt, en germanismen
geduld waar zijn.

potjes latijn Wt.

Daarentegen bleeft ~~[illegible]~~ het z.g. potjeslatijn
~~Wt.~~ of wel zijn naam ontleent, niet zoo
als ik weder meen te hebben door de geleerde
van mijn Franschen vertaler te hooren, aan
de bloempotten der hoveniers; (a) ~~maar~~
maar van de zalf- en andere potten der
artsenijmengers uit de dagen voor de invoering

(a) Hij vertaalt het met, latin à propos de pots; een der hoogduitsche (W. Lange) met Gartnerlatein; een ander (Adolf Glaser) beter, met Küchenlatein

der wetenschappelijke namen, Lac mirabile, Aurum potabile
Unguentum ad pediculos, Regnus puerorum,
Caput mortuum, en derg: daarentegen zeg
ik, blijft het potjes-latijn immer voort
a zal blijven voortbloeien, — ook of ook deze
voorspelling moet worden gelogenstraft;
voortbloeien met de ~~[illegible]~~ hartelijkheid van
"onkruid dat niet vergaat" en van ~~[illegible]~~ een
~~[illegible]~~ pedantisme, dat het ~~[illegible]~~
bewint en — behoeft.

Met het verdringen van de taal der Ouden
zijn ook de plechtigheden welke ~~[illegible]~~ latere tijden
~~[illegible]~~ die de wetenschappen op gelijke voet
met den krijgsadel gesteld wilden ~~[illegible]~~ zien, en
het doctoraat met den ridderslag gelijk
stelden, waarom zij ook den gepromoveerden
het jus gladii et pilei toekenden, aan
de promotie verbonden van lieverlede
verminderd en verdwenen, zoodat
een gedegend doctorandus ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ almede
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~, nu ~~[illegible]~~ tot
den geschiedenis behoort.

De zoo veel belovende Gerrit Witte
is nog op den dag zijner promotie gedegend
geweest en zijn het geweest zijn, al werd
hij, als ~~[illegible]~~ stelde bevonden vogen aanschouwd hebben,

† op al de ~~[illegible]~~ velden van wetenschappelijke beunhazerij

† onder de bescherming

~~[illegible]~~ gedegend doctorandus 22.

een doorgezeten predikant geweest, die
na reeds gedurende een paar jaren een weerloos
christendom gepredikt te hebben, die graad
van theologiae doctor ~~[illegible]~~ verzweren kwam.
Als ~~[illegible]~~ onze door den koddigen Wagenstreek koddig
genoemde Candidaat in de beide medecijnen
~~[illegible]~~ waarbij ik hem ~~[illegible]~~ kwaadwillig genoeg
acht aan medicijnen zoo ter dood als ten
leven ~~[illegible]~~ te hebben durven denken;
als deze Candidaat in de medicijnen zegt,
ook zijn doctoraal examen tot eene groote
voldoening zijner liefhebbende Ouders, met
glans had afgelegd en de dag zijner, natuur-
lijk, publieke promotie was gekomen, was het
nog wat anders te zeggen dan toe hij ziets
op dien dom hem nog steeds pijnlijk herdachten
dag, voor het diner ~~[illegible]~~ bij zijner eerste kleedde.
~~[illegible]~~ De zwarte uitgesneden rok met staande
kraag, het deftige vest met panden, de
korte broek, de zwarte zijden kousen en
floretten onderkousen over den stoel; de met dubbele

Candidaat in de beide medecijnen. 27

Zie Reg.

1) ~~[illegible]~~ naar de jongste Wet op ons Hooger Onderwijs (1846) voor de juristen
wel twee doctoraten te verkrijgen zijn, het eene in de Rechts- het andere in de
Staats- wetenschap, behoeft de aardigheid van den grappigen Wagenstreek aan den
vroeg zijne van ~~[illegible]~~ Dr. in de beide Rechten ontleend, door toelichting. — Juris Utriusque
~~[illegible]~~ beteekend Oorlings Juris Romani et Canonici, later verstond men dat
als Juris Romani et Hodierni. Men zou onder de voorgaande Wet ook ~~[illegible]~~ enkel
Juris Romani Dr. worden.

64.

Cabrettes kamp-haan
241.

Tot 9 gespreeckte Lage schuyven met rolle
Silveren gespeuw, en Onder, op de tafele,
met den uitte daer a de uitte Cabretten
Landschuyven, die waarby die een depoot
gite van de gratie (2111) biets baren ge-
kent, een alderkunstigh gestreken overkomst
draaden Mama Wetjes met sijn Land een
kanten jabek en kante kabben (point d'Ken.
ton) bevestigt Lack, door haar vaderwaldie
een agenbaar ambt Lad bekleedt, bij
plechtige gelegentheyd gedragen, het laatst
toen hij bij den L. G. "Cammer Loning" ter
audientie daer gecomt, Dit was ook het
gewaad met het Edelmanlig rapier en wit
perkamenten scheede, met goude gevert daer
in de Lack der Kamer gereed stond, en
met de Silveren Leith en schengelpeuw,
dito Claque, die onder den arm gedragen
dienig, maar, voor een oogenblik af het hoofd
gezet, Leer potsierlyk staan Lean

Ook te opzichte van de Cabretten (Capret-leeren Landschuyven
na Nieu. v. Hoed (2118) is en gantse zyde eyslederen Manier gevoerd
Best dyn wat de Franschen de Gants de Chevreau noemen: Blek gestoddeerde Lederen
onder de benaming Cabri, cabrit, Ital. capretto, e.
Gants en Cabrit worden Londen daar ook dikt een Rarste benaming voor Lab een
Geitenbokskie is (Ital. capretto.)-

65

33

Onder dit ook de langzaam klaedene paarden
Lem eedter de voorwaar yen meer moeyte
door den Geest, als andere aardse Lab
Lon verdragen maar een beste Engenieuse
van argumenten, die dit ter verdedigingh
Lijnen Lieser te voorschijn Lack, a spitsvin-
dige van doctoren en spitsspeuw, die met
Lun jure meo en jure suimo de verwarste
oppositie van een welwillend Lisaer, met
de Onvoorsiene van een doorkapten
gelerd afsneden, als meer a spoedige
schiedenissen" van doctoren die de Lab
Lij doen plotselinge Rabie by dit Cabre-
of andere Oorzaken aanta begonnen te
stotteren, blijven steken, of wel door geen
enkel woord te kunnen brengen den
barmhartigsten Lereate Ontsten die meyg
lijkheid gestreet Ladden Lem te prouven
en menig verkeerde gregso werd in de stadt
van het state gevraagd gedaan, a menige plat
draten te boden de uitgedrenkene, om het
sleppen der Lart en de afvreemde Lenenvy
tot bedaren te brengen.

Daar

daar volde de lucht aan, waarmede
Zijne paranymphen hem afscheidden
en hem naar het tweede Voorhof reden, die hij dompte,
Tegenpaal te overen dat hem wachtte;
de staie-koets, de kamerkoets daarop.
Aldaar en daar Zijne overige
geheel met zijn gefchilderde paauweveeren
overdekt waren; en kamerkoets met
bontwerk en paltrennes, in groot Feilichheid
witte beenen, en bespannen met
en paar kaste Zwarten, onder hem
Rij, Zijne Zij Zijne degen droegen; hadby er,
bij gingen daar Zijne paranymphen,
de diepste der Zijn verdrietigheden, alleen
bij de rector magnificus, bij Zijn gewaden,
en ook hij meende eene diepe overpeinzing
schielijk te Zijn, afstappende.
De "derde Heeren" ontfloten het portier aan
de paranymphen, uitgevoerd als hij
stonden de trap op. In een kamer, daar
paranymphus Grimmius, leeftaan bij den Dien
den het "Zweethamertje" 205; en ook hij ging
het naar het Zweethamertje waar achteren
de patiënt, en paranymphen Zijn degens
zich op de Tafel neder zette, en de para-
nymphen

paranymphen Leiste heer gingen, nieuw Zonder
het Zijt Voor dezelfden de deuren
de Coeren en Dienst, die de proefpersoon
en op een boek proefpersoon
Senaatskamer bezweren. Daar stond de
stoel! Daar ontfloot zich de Doctor van
dit Lijdgenoot en de statige stoel
der Gitabberden voor afgegaan waren
de Engelsche gitabberaar stoelde met
Lume stevens, Zang het Zweethamertje
voorbij, en zich omlaag, en naar het
groote Auditorium te begeven. Het
Driedal stroot zich bij den naam Para-
nymphus primus, vroolijk en wel, en met
den Leem ligne gritige tinteling in de oogen
en spottigen glimlach; paranymphus
secundus, met den arm, dien hij gierende
dat Zijne stoelen gewaard Leem opliep,
de doctoren den, dit en den heer, staat
Zijn zich Liende, min of meer verknipte
Voorschrijvenden. Toe ging het den boven
gang over, de trap op, waar het groote
Auditorium, waar het Lauwbeuting gegoten
waar uit zich steile stoelen verheven,
op Zijnd opgericht als de stoel den voet op

de

op de dorpel zitte, en zij nodig het landgeluk
der vergadering, deerlijk naar
de ledige bestoelde plaatsen. Op de
banken der baren, die er nog overig
waren voorlijk [illegible], zaten vier der heer
Cadetten gekleed, die [illegible] Heeren
aanspraken met "Gij, Gerrit"
"Hendrik, Karel", "Hoor, maar aan 't luisteren,
man!" en dergelijke familiarisingen meer; maar
die [illegible] Stuurman
gingen. Hij zag niet op; hij hoorde niets,
hij staarde als in een droom; het scheen
hem als was hij zich zelf niet, maar een
ander die [illegible] hij daar achter de preekstoel
weder gaan. Daar stond hij in den
catheder, en hij zeide niet wat hij er
gekomen was en schrikte niet weinig van
de stilte, die [illegible] hem
verbaasde, [illegible] hij
in die eerste woorden [illegible]
[illegible]. Het Oude spelen, [illegible]
bortmatmugre [illegible] waren er schoon een
bevinding uit. Maar met het [illegible]
[illegible] nemine" vermande hij zich, en met
het

Rederijkersdames

Zij maakten te samen
een treurspel uit, dat
de Cantate uitvoerde
als een [illegible]
en [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

het. by auctoritate Rectoris Magnifici,
Amplissimi Senatus, consensu et Nobilissimi
Facultatis Medicae decreto, laud. Ry Vijn
eigene stem dung. Volkomen Cordaat
a Lelijs niet dan der welsprekende in tonder
der Rederijkers dames een [illegible] Heeren
genegen Het Baren, Woensdag, (1) en Egelle
het overige van de gebruikelijke formule,
tot het Etiam atque etiam rogo te, maar
meer als die [illegible]
Genoeg waren [illegible] het Verspreek
Heiden te [illegible] daar in eveneens
uitgevoerigen. (2) En de lief een der typen

(1) Zie Reg.

(2) Rederijkersdames Over [illegible] Welsprekendheid" werd tegen het einde
van 1883 door een [illegible] Letterlievende studenten opgericht, waarbij zich
talrijke andere vrouwelijke studenten aansloten. In het begin van 1884 werd [illegible]
[illegible] gewaarden en Eid Dames a Wind en o. a. Jonathan, Kalfsmans, Verk
[illegible] du Zaal eerstvolgende dag door [illegible] by zelfs, dienst [illegible] gegeven
Redelijken. Het gezelschap [illegible] type vergaderingen a het L. J. Heeren eigenaar
op het terrein van den Burg aan de Rijn, en de [illegible] van dien [illegible] Burg genoemd.
Dat er, door onze Genoemde Lid en Waren" werd in dezen [illegible] Schrijver
erop en dat [illegible] verdeelden by [illegible] Dames eigen [illegible] Dames [illegible] Leden [illegible] Regt
[illegible] Zaal [illegible] Rederijkersdames" en [illegible] Bladen Cantate D. II.
Man dat is, met de [illegible] Dames, maanden [illegible] by gemeld [illegible] van die Cate
a de Raadsheer en Rederijkers gelezen met [illegible] de [illegible] Schrijver Lebbens, in
Briaxj Bappen (L. R.) Bovet (Ch. H. B.) Brintjes (W.) Molenaar (J. R.)
Forcart (C. M.) Dozy (R. I. A.) [illegible]
Zie het Hoofdstuk: de Rederijkersdames, a Kalfsmans Studentenleven. D. II.

ste vrienden, zijner zaak en zijn latijn
goed machtig, zijne stem op en stelde
zijn syllogismus — een vereischte ~~[illegible]~~ later,
mij dunkt, niet in het voordeel van den
defendens ~~[illegible]~~ in onbruik geraakt;(1) — een syllogismus
~~[illegible]~~ verstandigende dat een doctorandus die
een zoo ongehoord, zoo onuitspreekbaar,
zoo belachelijk, zoo stom en ding in een
woord, durfde beweren als de man, op dat oogenblik in
den catheder, in zijn zoo veelste stelling
gedaan had, onmogelijk tot de doctorale
waardigheid der nieuwe toegelaten. Of
het ~~[illegible]~~ [illegible] bewering gold dat de gevaarlijke liefhebbers
~~[illegible]~~ van handenkrijgen het groot struikelblok in voor het leven
der eenjarige kinderen ~~[illegible]~~, of wel de niets
minder gewaagde dat de anderdaagsche
poorts ~~[illegible]~~ onder de neurosa moet geteld worden,
weet ik niet meer, maar wel dat de
zaak tusschen Gerrit en zijn bestrijders
afgesproken was, immers wat de keuzen

(1) "De oppositie ~~[illegible]~~ dalen ~~[illegible]~~ deardoor (met zeden) (tot) beste aanmerkingen en vitterijen af, en de doctorandus ~~[illegible]~~ vermag niets dat met het ontkennen van een ~~[illegible]~~ major gelijkstaat" zegt en ond. Costermans.

het strijdpunt, schoon niet wat de wederzijdsche wapenen betrof, en ook dat ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
het hoffelijk nederleggen der wapenen
door deze bestrijders — een tweede spiegelgevecht met grootere kalmte werd aangevangen. Want het eerste had den vereischten geheel op zijn gemak gebracht, en
het, niet onaardig Cineroobje dat hij
volgens het zeggen van zijn eerste paranymph
„en de Moed had zitten", had hem niet en den
steek gelaten. Nog een paar oppositie
van medestudenten volgden; toen verhief
en sedert drie dagen gepromoveerde
Med. Dr. zijn statig pure meo: ook een
paar ~~[illegible]~~ professoren deden Gerrit de
eer aan, niet zonder hem ter slotte urgent
de welvoorbrachten „Curriculum Academicum"
~~[illegible]~~ geluk ~~[illegible]~~ en op zijn verderen loopbaan
alle succes. Ik kwamen ~~[illegible]~~ als, een Gerrit

† der bestrijders

72

er om dacht het uur om was, de pedel
met groote deftigheid zijn hora en
de promovendus met groote bijzonderheid
zijn peroratie ~~zijn peroratie~~ uitsprak (1).
Rector en Senaat rezen van hunne zete-
plaatsen op, om zich naar de Senaats-
kamer terug te trekken, promovendus
en paranymphen volgden, edoch niet
verder dan, nog eenmaal, het zweetkamertje,
en niet zonder dat deze en gene van de
meest belangstellende commilitonen,
die [illegible] de pedel had medegebracht, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ de proef nam of de kuiten
van de statigen paranymphen werkelijk
echt ~~[illegible]~~ waren of valsch. Na
kortstondig buitenstaan werd de schel van
den Rector gehoord, en alles stormde
met het belanghebbend drietal de
Senaatskamer binnen om de promotie aan
te hooren, die naar alle [illegible] gedachten niet

1) Hisce igitur feliciter peractis, Deo Optimo Maximo
sit Laus, Gloria, Honos. Rectori Magnifico, pro auctoritate amplissimo Senatui
academico pro consensu, Nobilissimae Facultati Medicae pro Decreto, Promotori
[illegible] pro [illegible] — [illegible] — Paranymphis — [illegible]
~~etc. etc.~~ — ~~[illegible] ago~~ gratias ago habeoque Gratias Magnificas.
Zie Reg. op Quod.

73

anders dan propter ~~[illegible]~~ [illegible] doctorem
praestantiam hun zijn plaats hebben (1)
Het drietal plaatste zich tegenover den
Rector voor de groene tafel; de promoven-
dus, ~~[illegible]~~ opnieuw zeer wit om den
neus; paranymphen grimmig met een
onverstaanbaar glimlach en niet zonder ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] dan, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
een afdwalen der gedachten naar de kuiltjes
van den hoog opgevanden natuurlijk van
professor X, of de lange grijze haren van
den braaf professor Y, of de goedige
wrat op de wang van professor Z;
en paranymphen stonden, ~~[illegible]~~ en zijne
hoog geplaatste professoren om voor
den rector heen, doch te late bovendien
dat onbegrijpend ~~[illegible]~~ portret van den
groote zwijger boven den schoorsteen
[illegible]. Er heerschte een eerbiedig stilzwijgen bij de
drie dubbelen kring, staande op den achtergrond,
als de Rector Magnificus de vergadering

74.

Opent met mededeling in het besluit van den doctorandus [illegible] dat doctor te promoveren en daarbij het woord aan den Promotor geeft. Ademloos wordt die stilte als een oogenblik later de geheele kraak plechtig opgrijpt bij het afnemen van den z.g. hippocratischen eed, [illegible] in het latijn aan allen voorgehouden, die de zieken wil [illegible] met een academisch brevet van genezen en verzachten ingingen. Nog eenige oogenblikken, en het „ego te" Gerardum Witsium, Rotterdamensem — maximis laudibus, Medicinae doctorem dico, creo, renuntio" brengt een glans van genoegen op het gelaat van den jongen doctor, de paranymfen, de [illegible] op den achtergrond, en een traan in de oogen van den Ouden Heer Evertse die zich in hun midden verschool.

1) Testor Deum omnipotentem (sancte promitto) me in curandis aegris, dictam, aliaque remedia, quantum ingenii viribus assequar, ex artis regulis ad aegrotantium salutem et commodum commendaturum; nec prece, nec pretio aliquo de causa pharmacum noxium cuiquam propinaturum, nec gravidae abortum procuraturum, studita vel visa intercurandum, nisi Reipublicae ea efferri intersit, silentio suppressurum; in examine autem forensi ad judicium fideliter relaturum; quid actum, quid repertum sit, et de indole mali ex animi sententia religiose pronuntiaturum. Et in his omnibus pietati, honestati et conscientiae integritati operam daturum. — Haec si sincere praestitero, nec sciens fefellero, felix mihi per Deum vita et ars esto.

75.

Volgt de „felicitatie" in de Plaats Royaal bij Moeder Schlette door onzen van Leeuwen en zijn Plaatsje Zeeuwsen, voor altijd aan de vergetelheid ontrukt; de felicitatie in een achter- benevens logeerkamer, waar onder het genot van water-hoevlaat, port, of madera niemand [illegible] zich aan de tegenwoordig [illegible] van een groot Tweeslapers ledekant, met opgemaakt beel en [illegible]. Na afloop [illegible] vermiplix van gewaad, op de eigen kamer, die met in dit oogenblik of met gunst andere oogen aanzien, de promotie party aan het Huis te Deyl, waar de doctor met de paranymphen, het [illegible] Legeren, of Stormen, in een open [illegible] Caleche, de overige gasten in een voldoend aantal „Jans Plezier", een gevoerd worden, Dolle Gerrit en consorten op de bok. En op den eerstvolgenden woensdag begeeft zich

zich de jonge doctor, in het zelfde plecht
gewaad waarin hij gepromoveerd ~~zou~~
naar de wekelijksche audientie van ~~van Z.M.~~
Koning Willem den Eersten, om Z.M.
een exemplaar* aan te bieden, rood
Marakyn, goud opsnee; ~~om~~ an ~~zijnen~~
~~[illegible]~~ ~~by~~ ~~de~~ welwillend vraag, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~, waar hij zich denkt niet te zetten,
in zijne verlegenheid ~~[illegible]~~
"Professor" ~~[illegible]~~ dan van ~~[illegible]~~ Sire
zegt en "Sire" verbetert, merkt hij niet
dat Z.M. oog op den gehuurden ge-
kleeden rok, aan stoffelijke welbekenden, kwalijk weg,
gemaakten vetvlak zoekt, die hem, als
hij haar vindt, een oogjen doet geven
aan den kamerheer van dienst, die in
't geheim is.

* Zijner dissertatie

* by de beantwoording van Z.M.

IV

van

Een Vierde Klasse van het Koninklyk Nederlandsch Instituut,

benevens het een en ander

betreffende ~~van~~ Wetenschappen, Letteren en Schoone Kunsten.

en de periodieke pers.

78

79.

Ik mag de vraag ten jare 1864 gedaan: „welke denkbeeld heeft het tegenwoordig gestaakt da een vierde klasse van het koninklijk Instituut; in 1806 met nadruk herhaald worden, nu die stichting van een Lodewijk Napoleon (1808) onder de regeering van een Oranjevorst reeds sedert 1861 door eene Koninklijke Academie van Wetenschappen vervangen is, oorspronkelijk niet dan aan de Wis. en Natuurkundige Gewijd, waarvan, vooral Thorbecke, „de staat nog wel eenig niet kon trekken" ministerie (1855) onder eene volgende regeering werd daarvan goedgunstiglijk, een afdeeling voor de Humaniora toegevoegd; maar voor de „Kenners en Begunstigers der Schoone Kunsten, en de Kunstenaars zelve

Vierde klasse van het Instituut

onder de naam van „Hollandsch Instituut."

80

die van Lodewijks stichting de tweede klasse uitmaakten, (Zoo goed als de andere die haar prijsvragen uitschreef, was daarbij geen plaats; zoo min als in hare Letterkundige afdeeling voor de dichters van professie, die in de Tweede Klasse van het Instituut zitting gehad hadden, tenzij men de goedheid had hen tevens door theorieën in hun vak of op andere grond voor mannen van wetenschap te houden; zoo dat men zelfs een Da Costa te mogen schrappen. Letterlijk op de neiging van een Graaf van Limburg om zitting te nemen te staan. Maar koninklijke Instituten mogen zich in Koninklijke Academiën, met of zonder achterlating van klassen opknoopen en in vergetelheid geraken: de Koningen der kunst zelve blijven in gedachtenis, & zelfs de onderkoningen. Omtrent den Landschapschilder Ravenswaay, den portretschilder Kruseman (J. A.) den genre-schilder Schendel is zoo min inlichting gevraagd als noodig, als omtrent den Zeeschilder Schotel (J. C.) wiens verlies nog versch was, toen Meldert zijn

(21 Dec. 1838)

81

47

vriend Baculus in zijn Antwoord op zijn Brief uit Parijs met de ontdekking van de veelzijdige begaafdheid des Zeeschilders Blekkeroppen als Zoon daarbij eenigszins meende te mogen troosten. En ook op het gebied der Toonkunst ging het niet anders. Want ofschoon men het Cheval de Bronze uit de Opera van dien naam vergeten had en den Samiel uit den Freischütz van Von Weber (1821) en het meesterstuk van Mozart, Don Juan (1787) liet verzeilen, niemand zou gevraagd hebben: Wie was Weber? wie was Mozart? gelijk er ook geen informatien te mijner kennis gebracht zijn, dat zij naar den Lafont, een even mensch naar de Eichhorn, naar een Bericht.

*(En ook hij thans bij
deze theorieën
schijnlijk niets
minder dan impres-
sionist)

Cheval de Bronze 275
Samiel 228

(1) N. Schoolblad 1 Mei 1885. – Zie Register op Cheval de B. en op Samiel
(vermoedelijk uit Nederland)

(1) Uit welke (Opera?) stukken zijn Samiel en Cheval de Bronze? werd den 3. April 1885 in het N. Schoolblad door A. gevraagd; en in het No. van 1 Mei daarop door een voorstander van het openbaar onderwijs geantwoord: „Men kan gerust zeggen dat Samiel uit het Zwarte Jager uit het Freischütz van Weber (1821) was. Samiel is de (zwarte) jager met zwarte kleederen. In de Wolfskloof, een verbond gesloten heeft, waardoor hij in het bezit van het zevental kogels gekomen was, waarvan zes onfeilbaar treffen moesten, maar de zevende en de Cheval de Bronze is een fransche opera, muziek van Auber (overl. 1871), en tekst van Scribe (overl. 1861), waarvan het tooneel in China geplaatst is. De tekst is gegrond op een verhaal dat men in Chaucer's Squire's Tale en Spenser's Fairy Queen kennen kan, en hier op neerkomt: Cambuscan, koning van Sarra, in het land van Tartarye, was het voorbeeld aller koninklijke deugden. Zijn vrouw heette Elfeta, zijn twee zonen Algarsife en Cambalo, en zijne dochter Canace. Op dezer geboortedag (15 Oct.) zond de koning van Arabië en Indië aan Cambuscan een bronzen paard, dat hem op eens overal heen over de lucht voeren kon, ... en ondergang zijn beyder door de lucht ... midde. Hij deed daarin slechts den ...

Scribe (A. Eugène) † 1861

naar Ernst, naar Pot de Vire[1], voor vijftig
jaar groote, grootere en allergrootste ver-
tuozen, offschoon ik niet twijfel mag of
zij zijn, bij de ontzettende voornitgang
ook op dit gebied, door nog al
grootere overtreffen. Het verwondert mij
niet, maar wat mij wel ten hoogste verbaasd
heeft en altijd zal blijven verbazen is
dat er een kenner is opgestaan[2] die aan Hildebrand
zeven ondanks den beleefden twijfel
van den beminlijken Dürks, of
hij wel heel muzikaal was" 31.
eenige verdienste op het gebied der
Tuinkunst heeft toegekend, hem op, aan de Camera O. ontleende
gronden, tot
"het echte zas der muziekmannaars", gerekend,
en er op gewezen, hoe hij met opzicht tot
de klankfiguren reeds te jare 1839. bij ingang

Lafont
Merrot
de Eichhorn
Ernst
Pot de Vire 182

82
31.

[1] Zie op deze namen het Register:
~~Charles Philippe Lafont. violist. geb 1781 (Parijs) overl. 1839.~~
~~Charles Auguste de Beriot violist geb 1802 (Leuven) overl. 1870.~~
~~Eichhorn (Coburg) violisten Johann Gottfried Ernst E.~~
~~geb 1822 (Coburg) overl. 1844. Johann Karl Eduard E. geb. 1823. overl.?~~
~~Hans Wilhelm Ernst geb 1814 (Brünn in Moravië) overl. (Vrije) 1865.~~
~~Pot de Vire (Dr. J.) hoornist geb 1798 overl. 1866 te Amsterdam.~~

[2] Zie het artikel: "Hildebrand en de Muziek" onderteekend
N.º 2. Jaarg 1885 van het weekblad De Lantaarn.

[3] (ten overvloede?)

eene theorie ontwikkelde, waarop eerst dertig jaren later de wetenschap (~~van een Helmholtz~~) het zegel zou drukken.[1] Inderdaad bij het vermelden van deze ~~[illegible]~~ dingen, ~~die~~ bedekt het ~~[illegible]~~ verlegenheid zijne oude wangen rood eener zedige ~~[illegible]~~ en ~~[illegible]~~ komt de Bourgeois Gentilhomme op en zijn geest met zijn: „Par ma foi, il y a plus de quarante ans que je dis de la prose sans ~~[illegible]~~ que j'en fusse rien; et je vous suis le plus obligé du monde de m'avoir appris cela."

Wie toch zijn vriend Baculus mocht weten, herhaaldelijk door hem genoemd, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ door wien hij in 1857 een kleine boekje, blijkt geschreven ~~[illegible]~~ zijn, waarin hij over het toenmaals in zijne oogen „verval der kunst klaagde en een weinige

---

1) „Helmholtz, een natuurkundige van groot gezag spreekt ook van klankfiguren in de gedaante van golven, ringen en kringen, gelijk aan die, welke gevormd worden in het water als men er een voorwerp inwerpt. Maar het boek ~~van~~ waarin deze geleerde zijne meening verkondigt (Die Lehre von den Tonempfindungen) verschee eerst in 1863." Lantaarn 1885. N. 2.

Londe," a bevonden met gemeenschap te
lijden tegen Zeeuwsch-Vlaanderen en de Schelde
Zijne [illegible] (4) in quaestie. Had Zij alzo
Zijne [illegible] aanleiding gegeven of [illegible] (Crow 1885)
bij Zijne waarde aan J. Kneppelhout [illegible] gemeente of
bij Zijne Excellentie den Luitenant-generaal,
bij echter toen aan niet opgetreden wenschen, (1)
Zijnen hoogen, de vraagen niet gedaan
aanstijn, maar aan vraagt het Lot of
de Acten en Reglementen op de Petitionnement

(1) Zie J. Kneppelhout de Ere Critique en d'Utt et de
Cultes Utr. 1887. (Translation Mengelwerken
O.H.)

[illegible] Zaan den 18de met de aanbiedingsbrief van de [illegible] van
den [illegible] Decaan gedateerd aan [illegible] van 10 Jr. 1888. en [illegible] 1889.

† Zaandam
Zijn zoon 301.
cadet Jos 301.
neg gilden Jos 301.

Te jaar 1830 nog niet medebracht een dertig
Zijn zoon of broeder, een neef of dien
niet tot Thee-gilden, veel bepaaldelijk
aan den ingang, aan de een of andere plaats
met een bijzonder recht, [illegible] gevolg
hiertoe en [illegible] Ons plaagde ook achter
een tafel gezeten tegen de vrangst van een
kommies waar [illegible] het [illegible] recht, nog
altijd waar men Thee gilden, of het geen
om die na gesmeekt kwamen te [illegible] tegen
betaling van een dubbelen ingeschreven
door de bekenden, daar stond op deen de
waardije regendag te 's Graveland, dat
alleen de vrienden van den schilderen, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] met dijn. de Heeren "en
de Heeren" de schilders zelf" met zijn nog dubbelen
waar ook nieuwe stoke, te midden daar
Zaal wordt aangetroffen; dat niet als
aanmerking aan [illegible] der kunnen verklaard worden,
maar ook een [illegible] [illegible] 1 [illegible] dagen
gevolg beter gedaan had dan [illegible]
de Regenboog te vragen, op de raad
behaupt wordt van, [illegible] den krijg van Engeland
zottig te Zeeuwen." 30½ zijn was Frederik, geen [illegible]

~~[illegible] gezond wat, dat het oog verloren [illegible] hebben, [illegible] maar dat hem de zwarte Jagers uit het Rijsdal, [illegible] met [illegible] die daarvoor den Prefecht werd, het verbond gesloten had, waarvan de zeven kogels de [illegible] waren, waarvan er des avonds [illegible] maar op zeven [illegible] zaken, [illegible] werden, had Willebrand [illegible] gedaan.~~

van Binnenlandsche Zaken en Hoofd van het Kabinet?[1]

[1] Men verhaalt dat Mr. R. J. Thorbecke zich eenmaal verwaardigde te Delft eene Industrieele Tentoonstelling te gaan bezien, en bij het inkomen bij zijn gevolg vernam zijne rothing en bewaarde zwijgen op zijn gezicht drogen en afdwingende toon zoo hebben [illegible] "Ik behoord mijn stok," en doorgewandeld is.

87

Van de Kunsten, komt op het gebied der Letteren, en op die zekere "karakteristieke der perivdieke pers" als op [illegible] (in het hoofdstuk Vrij en Vaarklijkheid) beproefd, reeds veertien jaar nadat zij geschreven was, zoo "Ongepast" moert voorkomen:

(Thans, [illegible] ongepast niet alleen, maar ten deele onverstaanbaar.

De Gids 247)

Een schimpschrift op De Gids en hare bewerkingen ontkent het ongepaste dat Holland Graven en Ridders gehad heeft, [illegible] "den bloeitijd van Jan" a „het leelijke van de rhetoriek, met a benevens deszelfde citaten uit het vorige nommer," is mij gebleken ook zelfs door geleerden en geletterden niet meer te kunnen worden thuisgebracht, En wie zal de eerste jaargangen nog ons weder gaan doorlezen om zich te overtuigen of in dat al dat niet [illegible] of eenige aanleiding [illegible]. Van hen die deze eerste jaargangen redigeerden [illegible] is niemand meer in leven, van hen die tot Boekbeoordeling en Mengelwerk bijdragen nog maar een enkele. Het maandschrift zelf [illegible] Jaar 1887 zijn vijftigste jaargang met schoone herinneringen en schoone vooruitzichten

† een alias, dien hij ons voor de Hollandsche natie opdrong"

88

geopend heeft, heeft [illegible] en mag zich steeds, als het hoofd der Nederlandsche Tijdschriften, door de redactie van mededeelingen a.a. onze eerste mannen beroemen, evenchain (over het algemeen zijn) indien verminderd mag zijn; niemand zal beweren dat dit aan de bekrompenheid der prozaschrijvers of aan het ontbreken van rijmlooze gedichten, dan den eisch des tijds te wijten is; noch over het succes van een Nieuwe Gids, tot heden toe zijn jeugdige opgetredenen, met het stoutmoedig opzet om in deze onze dagen te doen wat de oude Gids in des zijne gedaan heeft, toen hij zich in zijn eersten jaargang als Nieuwe Vaderlandsche Letteroefeningen aankondigde, de oude autoriteiten te renoveeren, en een nieuw tijdperk in de Nederlandsche Letterkunde in te zetten.[1]

Wat de Vaderlandsche Letteroefeningen betreft: de jonge dichters (ik meen "dichtsters") in maand na maand hun behoorlijke aantal "stukken" toe deelde hebben haar overleefd; en hare klachten over "ongaren kost", en "sterk aangezette gerechten" of zijne grijze lans lof kraakt of "kruidige kleeken"

[illegible]

Niet zoo de [illegible] van Tijdschrift [illegible] Londen.[1]

NB. [illegible]

Vaderl. Letteroefeningen [illegible]

[1] Zie voor de geschiedenis van De Gids het December Nummer 1886.

[illegible]

89

45

en goed gekruide gerechten voor goed verstand. Het gewelat daar door De Gids aangedaan heeft haar wel niet op de plaats doodt doen blijven, maar toch heb moes en de brick gegeven, en haar leven is sedert weinig anders dan een hopeloos dokteren en kwynen geweest. Na een gedurende zoovele jaren, schoon op de stellende gronden aeftig belangwekkend bestaan, heeft dit maandschrift afgeleefd in der dagen dat in den eeuwvandigen ouderdom van honderd veertien jaren wat daarin van geest nog overgebleven was gegeven.

Wat de Boekzaal der Geleerde Wereld aangaat, dus een vergeten op de begrafenis van Dr. die en die, en op het vijftigjarig bestaan van Dr. Zoo en Zoo, destijds by de firma Brave de Londens, met het fijn kleine letters in woord en beeld op het titelblad, uitgegeven: de Geleerde Wereld zelfs daar daarin niet meer is verstaan is zij niet zelf met haar naam vergaan maar heeft sedert 1867 onder den naam van Stemmen voor Waarheid en Vrede haar jeugd als een arends jeugd dikwijls vernieuwen.

[1] De Vaderlandsche Letteroefeningen begonnen in 1762, bezweken in 1876. [illegible] (Men Dr. J. [illegible] kamp dan geschiedenis in De Gids jaarg. 1877 en 1879.

en goedgekruide gerechten, ~~[illegible]~~ een goed verstrekt.[3] Het genoegen haar door den Gids aangedaan[2] heeft haar met dit ~~[illegible]~~ laten ~~op de plaats~~ op de plaats dood doen blijven, maar zij heeft het mes in de buik gegeven, en haar leven is sedert weinig anders dan een droppelsgewijs uitsterven geweest. Na eens [illegible] de zoo vele jaren door op ingrijpende gronden altijd ingegeven ~~[illegible]~~ belangrijke ~~[illegible]~~ bestaan heeft zij in den eerwaardigen ouderdom ~~[illegible]~~ van 119 jaren, wat haar ~~[illegible]~~ van geest overgebleven was, gegeven.[1] ~~[illegible]~~ ~~zij~~ ~~[illegible]~~

Wat ~~De~~ Boekzaal der Geleerde Wereld aangaat betreft, ~~met~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ sedert ~~[illegible]~~ zijl gegeven door uitgegeven ~~[illegible]~~ bij de firma Van der Linden, met het emblema Jeb Ilia Intus, de Geleerde Wereld heeft zelfs daar daan niet meer ~~[illegible]~~ is zij ~~[illegible]~~ ~~niet~~ met haar naam niet zelf vergaan maar heeft sedert ~~[illegible]~~ 1867, onder den van Stemmen voor Waarheid en Vrede hare jeugd als eens arends jeugd zien vernieuwen.

[1] De Vaderlandsche Letteroefeningen begonnen in 1762, bezweken in 1876. ~~[illegible]~~ (Aan ~~[illegible]~~ Dr. J. [illegible]'s kamp daar gepasseerd in De Gids jaarg. 1877 en 1879.

bijdragen en dichtmaat is zij onder dezen naam minder rijk, en het "Kerknieuws", waardoor de Onder Broekhaal voor het Kerkschen Nederland ~~[illegible]~~ aan de "Geleerde Wereld" van den Goeden Ouden Tijd" zoo dierbaar ~~[illegible]~~ was, heeft, ~~[illegible]~~ dank zij de dagbladen, die nu dagelijks het kerknieuws bijhouden, in de niet dan maandelijks verschijnende

† Zoo onmisbaar en ~~[illegible]~~ in dezen

"Stammen" alle aanspraak op den naam van "nieuws" verloren. Maar deze leemte wordt vergoed door de "Kroniek", ~~van~~ welke men, naar ik acht, ~~geloof ik~~, zeggen mag ~~[illegible]~~ zij de hartader en levenskracht van het tegenwoordig tijdschrift te zijn. Het Leerkabinet bleef gelijk bij zijn Groenen omslag, zoo ook bij zijnen naam doch arden. Wat meer is, het had van zijn eerste verschijning (1834) steeds denzelfden redacteur en ~~[illegible]~~ zijnen kundigen uitgever, den door en door geletterden H. Frijlink, die het meer dan een halve eeuw lang en tot aan zijn (prader) dood ~~[illegible]~~ met dezelfde liefde verzorgen bleef.*)

De (Algemeene) Kunst- en Letterbode herhaaldelijk in de Camera Obscura genoemd, is niet meer. ~~[illegible]~~

*) H. Frijlink overleed 18 Dec 1886 in zijn 87ste levensjaar.

91

Dertijds verscheen dit Weekblad iedere Vrijdag avond bij de firma Loosjes te Haarlem. Met zijne uitgave lotgevallen was Hildebrand, als hij er van gewaagt onbekend. Dat het door den Grootvader P. Loosjes in den Wenschelijk redacteur, eerst te jaar 1788 (getrokken) ~~opgevolgd~~ en door ~~dien~~ zijn vader voortgezet was; vooral dat het in 1811 tot de niet meer dan drie wetenschappelijke bladen behoord had ~~dan~~ van welke door de Keizerlijke Censuur bij Decreet van 16. Sept. het aanwezen geduld werd, heeft hij later vernomen en zou hem reeds toen belang hebben ingeboezemd. Hij heeft het beleefd dat het ~~van~~ na de dood van Vincent L. nog menigen ~~maal~~ andere redacteurs, en onder hen getal niemand minder dan een Bakhuijzen van den Brink gehad heeft, en het blad zelf ~~nu~~ in 1861 bezweken, nu reeds een zesentwintigtal jaren ~~heeft~~ mogen overleven.

Ook de Bijwagen, waarop door hen in het Opstel Kunmaritas gezinspeeld werd, loopt niet meer, en heeft onder waarheid te zeggen, in weerwil ~~prijt~~ van de medewerking van den dertijds nog zoo jongen Ten Kate, niet lang geloopen. Of het een Maandblad, dan wel een Weekblad geweest is, heeft den tijd gehad hem te ontgaan. De

92

de strandbordes, was [gedurende] die van het tiental maanden
jaren na de Belgische Omwenteling (1837-1841) door de
Regeering verlaten bleef, bij welks redactie,
(later door hen door die van de Staatscourant opgevolgd)
een uitmuntend vaderlandsch chiffre, uit vaderlandsliefde,
zijn zoo glansrijk begonnen diensten bewaard
heeft ingebracht. Reeds in 1814 moest het toen
geplaatst worden de herinnering aan te
Leiden te roepen: Men vat zeldt de eigenaardigheden
van de C. C. Legger van Laatstaan onafscheidelijkheid met het
publieke leven, in een binnenman, die sich met de toenemende
der week van een zijn het ook heel) pak courante verzuchtte, indien hij
niet bedenkt dat dezelfde niet, gelijk nu, ook door de afgelegenste
buiten gemeenten de inrichting der posterij niet te weinig
overdrukt en de bevruchtende kracht der regelaarschappij
dog niet, gelijk sedert in zoo verblijdende maten op het
draaien en beroemingenleggen der dagbladen gewerkt
heeft? Dat uitbreidste Canon van Oosaan en Rotterdam [Georg Mr]

[1] Mr Luys (C. G.) stot te Amsterdam te Leiden Amsterdam, Egbertus

[2] te Amsterdam en Utrecht te Rotterdam verschijnen

93

wordt aangetroffen dan aan zijn ontbijttafel in
dat Amsterdamsch standaardblad [vinden], met een
ieglijken opgelet misslag in den [Schrijver], of een
taalfout zijn, die niet bedenkt dat er dagelijks wel
eens erg gemeene Rotterdammer drukfouten
begaan [worden], de [wijsheid] ook eerst [in] de maand Augustus van het jaar
1842. dus regelrechten loop begonne heeft.
Zijn de dagbladen, klein en groot, sedert 1840
, niet in taal en letter gegroeid, de jaartockjes
gelijk praktalmanakkens, t dien te de nog zoo
eenigzinsdelig, dobbel het sedert, dat een ne het ande
re, na korter of langer tusschenruimte afgelegd. de
Tuchtschade, [in] [myten] [van] [den] Gedenkgeschriften naam, en de lang niet te gevende
Redactie van de begaafsten dichter, die in de eerste
jaargang, de Leute te Utrecht [voor] en [te] Rotterdam langden
zelf eene bepaalden, en tot ongemeene van haar in land, en [wereld]
het. Juist dandoor heeft het sedert het een driestal jaren
gegaan, de Aurora [Noord] met J. J. D. Deyman tot Tiktok en A. C.

[1] 1838. '39. 40. Amst. H. Pijlink.

[2] [Chronologie] [moeten] [worden] [dichtkunst] [aan] [te] [nemen]

47

Drusemann tot Cephalos, kwam op als het morgenrood, dat de Avondschemering van den Muzen Almanak nou verbeurten. Door de goede zorgen van den uitgever Immerzeel, zelf dichter, had deze sinds 1809 het dicht- en dichterlievend Nederland niet slechts op de voortbrengsten der hen geeft, maar ook op de aanschouwing der gelaatstrekken van zijne in dat tijdperk zoo talrijke zangers onthaald, te beginnen met Bilderdijk en Feith, eene eere waarin sedert zijn aangezicht te mogen leenen zijna met het ontvangen eener decoratie werd gelijkgesteld.[1] De Muzen Almanak ging in 1848, de Aurora in 1876 onder. Ook de Almanak voor het Schoone en Goede,[2] onder den Remonstrantschen predikant Swart in haar kracht, begon later onder Rotidé van der Aa te kwijnen, en zelfs de pogingen van onze voortreffelijke Toussaint. Waren niet in staat hem voor een gewissen dood ~~[illegible]~~ te behoeden. Zelfs de Holland[3] moest het opgeven

2) Amstel. ~~[illegible]~~ Beyerinck.

3) Amstelo. Kraay.

---

1) Van 1. eerste twee jaargangen, in Tollens Mediacteur geweest, om als hij in later jaren aan een mij om hoofdbekende vriend schreef: „Moest vergaat hij de Kwelling, die hij er zich mede op den hals gehaald had:

~~[illegible]~~, en wierwil van de geestig
bijdragen ~~[illegible]~~ en de kodeligen kronijk
van zijn redacteur, dien maar al te zeer
en onder tegenwoordige letterkundige gewesten
Jacob van Lennep, en dat zoo wel als Vergeet
mijnrecht, Castalia, en zoo menige belangrijke
Provinciale ~~[illegible]~~ Jaarboekjes, ja ook ~~[illegible]~~ die voor
Tijd en Eeuwigheid! De tijd der prachtal-
manakken is voorbij. Alleen aan Magdalena
blijft, nog om de vaderlandsche jaar, de goed. Zaak der opregtheid ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ van gevallen vrouwen ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ met hulp der kuische ~~[illegible]~~ vregens te
dienen.

† Christophelus

96.

~~[illegible]~~ A. C. Kinsemann tot Cephalus, 215. Kwam op alle het morgenrood dat de avondschemering ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ wilde verlangen ~~[illegible]~~ van den Muzen Almanak. ~~[illegible]~~ Door de goede zorgen van den dichterlijken liefgever Immanuel, had deze sinds 1809, het dicht- en dichterlievende ~~[illegible]~~ Nederland niet slechts op de voortbrengselen van den geest, maar ook op de ~~[illegible]~~ gelaatstrekken van hare ~~[illegible]~~ en dat tijdperk zoo talrijke dichters ontmoeten, te beginnen met Bilderdijk en ~~[illegible]~~ met ~~[illegible]~~ te besluiten, eene een waarlijk zijn aangezicht te mogen leenen bijna met het ontvangen eener decoratie gelijkgesteld werd.[1] De Muzenalmanak ging in 1848, de Aurora in 1876 verzuimde ook de Almanak voor het Schoone en Goede, onder den renommeerden predikant Swart in hare kracht, bezocht later onder Robidé van der Aa. ~~Ook~~ Zelfs de Holland,

Muzen Almanak

[1] Van de eerste twee jaargangen is Tollens redacteur geweest, en "nooit vergeetshij de kneeling, die hij er zeer mede op de hals gehaald had." (Partic. Brief).

97.

V

Van Spoorwegen en Vergelde Kocken,
en veel nieuws en anders en
Land en Steden

—

"Hoe ondenkbaar moet u. zijn ongeen een Nederland zonder Spoorwegen. Hoe buiten spoorig een Sint-Nicolaaskoek met ver-guldsel voorkomen!" Aldus in 1861. Wat het laatste betreft, De Zegger, die, in prijs van alle heraldieke ~~zegelen~~ wetten van „Goud op zilver" ~~honden~~ willen zetten, zijn nog altijd talrijker dan de Grootmoeders Marissen die ~~[illegible]~~ sint vul in goud honden. En zoo wij sedert bijna een halve eeuw geen vergulde koek hebben gezien, zoo ~~de koekbak~~ alle de Grooten ~~[illegible]~~ op een goeden dag besloten hebben die weelde af te schaffen, het zal uit overweging geweest zijn, dat er een hemelsbreed verschil tusschen de behoefte om zoetigheid en de behoefte om pillen te vergulden; en er, zoo wel niet in haar drinkels, toch nog altijd vergulde "vrijers en vrijsters,

1) II ~~1889~~

dagbladen en andere stukken genoeg waren.

Maar, een Nederland zonder spoorwegen, ondenkbaar reeds voor ~~twee~~ [drie] en veertig jaar, hoe veel ondenkbaarder is het sedert geworden; hoe ganschelijk ondenkbaar moet het zijn in de oogen van een geslacht, waarvan [reeds negen en] ~~[illegible]~~ niet gezien de jongens. Maar de ~~[illegible]~~ veertigjarigen hebben een Nederland ook voor geen oogenblik gekend hebben; en waarin de schrijvers dezer regelen interesseert, begint te worden met zijne ~~herinnering~~ [heugenis] van den eersten spoortrein tusschen Amsterdam en Haarlem (1839), acht jaar na dat tusschen Liverpool en Manchester de eerste ~~spoor~~ ~~[illegible]~~ geloopen had, en zoo zeer kort nadat hij (1837) zijn smachtend: "Komt, komt! heerlijke spoorwegen!" had aangeheven. Hf. Nog staat ~~dan~~ die aanstelling voor zijn oogen.

1) Omtrent de dagbladen maakte zij zich [?] ~~[illegible]~~ [gaandeweg] illusiën. Wat toch een dagblad worden moest, is hij om zoo vele kanten gevraagd, dat ik vreezen moet dat het type uitgestorven is en stilzwijgend [?] [in het] over de [illegible] der evolutie, in een "Jabroer" overgegaan. De voorkomende dagblader, vertoonde de figuur van een lanterfant [?], pekelharing of [illegible] broeder, voorzigtig optredende, met de muts in de hand [illegible] om de [illegible] te groeten (Gevelen dag te [illegible]).

110

87/4
6/23

111

Nog ziet hij hem, ziedend, dampend, zwoegend ~~[illegible]~~ ~~zich~~ landzijn twelingslijn ~~voor het eerst~~ zich in beweging stellen;

~~Maar, een~~

~~Een Nederland zonder spoorwegen ondenkbaar [voor veertig jaar] reeds voor [illegible], hoeveel ondenkbaarder [is het] sedert geworden [illegible] [Gezondigd der] [illegible] in 1839 en de Nederlanders [illegible] [er at zij] [illegible] van de Nederlanders [illegible] op het [illegible] staan veertig jaar oud [illegible] mannelijke leeftijd [illegible] Nederland [illegible] Nederlanders, [illegible] de veertigjarige Nederlanders [illegible] dat een Nederland ook voor geen oogenblik [illegible] aanschouwd hebben [illegible] door de schrijvers dezer regelen interesseert begint te worden met zijne herinnering van den eersten spoortrein tusschen Amsterdam en Haarlem 1839 acht jaar nadat tusschen Liverpool en Manchester de eerste [illegible] geloopen had, en zoo kort nadat hij (1837) zijn smachtend: "Komt, komt heerlijke spoorwegen!" had aangeheven. Hf. Nog ziet hij hem, dampend [zwoegend] [illegible] [illegible] zich in beweging stellen;~~

Spoorweg is het

~~t van het oord~~

~~[illegible]~~

~~t van het oord~~

nog doort hij hem gillen, snuiven, hijgen, dreunen, stampen, gonzen ([nu] dien "vuurigen salamander" ~~als da Costa [illegible] jaar later van hem zingen [zou]~~ eut mus. Over de aaneen zammelende buiken als Da Costa vele jaar later van hem zingen zou.

51

~~uit wiens kunst het verier~~ over de aarde
~~Eenvoudige kunst~~ "het vuur fiste." Een
"bevolking", een "leger", droeg hij vooralsnog
niet, in zijn staart," en zijne metalen tenten
vervoerden op hun "pletterende wiklen," in de
eerste tijd nog slechts grootendeels nieuw-
gierigen, die ~~bij~~ F morkeur in de derde
klasse, ten met de daad, met tentsgewijze inge-
zacht en slechts door gordijnen tegen den
wind, die tusschen U en meer ~~nog al hevig~~ ongenadig
blazen kon, ~~om er eens de proef van te~~
~~nemen~~ plaats namen, hetwelk aanmaningen
in wege de ~~zedelijke~~ admonitien om ~~toch~~ ook de ~~eerste~~ in het belang der onderneming
en tweede ~~en~~ en zelfs de eerste klasse ~~ten~~
~~beproeven, ten einde~~ te probeeren noodigt
~~zijn~~ maakte. Aandoenlijk was daarbij het
schouwspel van, terwijl ~~op~~ de eene oever
der Amsterdamsche vaart, de ~~[illegible]~~ Maatschappij
~~[illegible]~~ voortspelde in die vaart zelfs
de oude ~~[illegible]~~ tekenschuit, bewaakten de
suffrouwen, die men er ook niet op krijgen
zou" Id., nog ~~zag~~ bijzonder zag de hopeloose
concurrentie volk doen houden; en ~~[illegible]~~ den andere

F, om er eens de proef van te nemen," bij

dankt ~~[illegible]~~ een stoomboot verspreid van den
volgenden inhoud:
Aan Z. M. den Koning der Nederlanden, Grootherzog van Luxemburg
enz. enz. benevens aan alle Z. M. Onderdanen begunstigers
der Onderneming te Utrecht en Elders.

Door zeventig jaar liep ik gezond
Van Brussel naar Amsterdam
Met de tijding dat er een koningskind,
Een Prins ter wereld kwam.
Sinds negentien jaren loop ik niet meer;
Maar nu, gelijk gij ziet,
Op dezen Feestdag, nog eene keer,
Ter Vorst ter eere,
Die sinds tweemaal negentien jaar en meer,
Als Koning in Nederland gebiedt;
En wat er ook verandere of verkeer,
Nog komt uit mijn horen gelijk weleer
Het oud Wilhelmus-lied.
Leef, Laatste Wilhelmus! leef nog lang;
Zorgt tachtig, word negentig jaar!
Met U zijn wij voor niemand bang,
En blijft de boel bij mekaar.

(Get.) De diligence van
Van Gent en Loot.

Lagen ~~[illegible]~~ stond. De Dichter Niet. Bekend.

behoort bij 113.

Van Gend & Loos
Veldhorst & van Koppen. 93

over, de diligence, het zij dan van Van Gend & Loos, of van Veldhorst & van Koppen, (1) behelzende die sofisten, die ook onder elkaar eens waren, en het elkander steeds duidelijker maakten, dat men, alles in aanmerking genomen, ~~[illegible]~~ op deze wijze toch nog een kwam waar men in Amsterdam wezen wilde, dan niet dat „schijnbaar zoo mooie & expediete nieuw middel van vervoer!" In ~~[illegible]~~ een ernst, dingen als deze moeten ongelooflijk zijn in een tijd, waarin niemand meer begrijpen kan dat niet iedereen ~~[illegible]~~ altijd den meest mogelijken haast heeft, de middelen van vervoer in het oneindige ~~[illegible]~~ worden vermenigvuldigd, ~~[illegible]~~ onze vierdehalf millioen nederlanders nu ~~[illegible]~~ metter daad, dagelijks door elkander geschoten worden als een partij wevers-spoelen", en een Nederland „zonder onderaardsche schietblaasbalg" ~~[illegible]~~ eerlang

Schietblaasbalg
360.

(1) Van Gend & Loos, Veldhorst & van Koppen. Twee firma's, omvat de eerste ons bekend in de wereld des vervoers. Van Gend & Loos dateerde van het laatst der vorige eeuw, opgericht door den vader van dien Jean Baptiste van Gend, die sedert 1831 aan haar hoofd stond en in 1880 te Antwerpen overleed. De diligence [illegible] strekte zich over Zuid- zoowel als Noord-Nederland uit. Als Expediteur [illegible] bestaat de firma nog heden. Veldhorst & van Koppen bepaalde zich, zoover ik weet, tot ons vaderland.

Op den 70de verjaardag van Z. M. den Koning, 19 febr. '87, heeft de firma v. Gend & Loos in den Optocht op dien feestdag door de Utrechtsche Burgery georganiseerd gewerkt. Zich nog later vertegenwoordigen door een onder diligence [illegible] vierspannen.

Ins vervolg inlegend

eene onderkhaar zij zal altijd een Nederland zonder spoorwegen(1) [illegible] Er het achter ook daartoe komt zal men niet onwaarschijnlijk met de "luchtscheepvaart" gereed zijn, waar in zich, door de Regeering uitgeloofden een gewest zilv[ere] Nederlandsche commissie ijverig bezig is, buitenlands te beschamen. De aan het tegenwoordig geslacht zoo welgevallige vorm van een sigaar voor het luchtschip aangenomen, schijnt er veel toe gedaan te hebben om de zaak mogelijk te maken.

114

(1) Het zij hier aangeteekend dat het N°. 20 (16 Mei 1884) van den 1sten Jaargang van het in onze taal te Chicago Illinois uitkomende Nieuws- en Advertentieblad, de Nederlander, gaf ons het volgende te lezen: "De Canal commissionairs hebben aan Mr. J. W. Beach vergunning gegeven om langs het Illinois en Michigan Kanaal van Chicago tot La Salle (een afstand van 100 mijlen) een pneumatic tube te leggen." Dit is niet anders dan de "Onderaardsche Schietblaasbalg", waarvan Abdelchand in zijn brief aan den Lezer van Dirk Rietkamer, bijgenaamd de Mottige, spreekt?. – Zoo [illegible] dan ook de droomen worden, [illegible] aan de Oude Holland gaarne aan dat [illegible] geniet.

115

Koegras 3008

Thans heet de spoortrein ook langs wat, toen Jan de Jager geschreven werd, nog de Zwaagsche of het Koegras kon genoemd worden. Reeds in 1864 maakt de bedijking met dien naam verwondering baren, sinds die uitgestrekte vlakte, nog bij mijn grootvaders tijd niet dan van konijnen krielende (Maar zoo zoozeer krielende dat zij de paarden van den vroegere fourgon en diens draf belemmerden) in grazige weiden het schapenvee, waar de koeien van een vijftigtal welvarende boerderijen op weiden uitgeteekend. Maar zooveel is er in land en steden in de vijftig jaar veranderd dat opheldering van verouderde voorstellingen noodig maakt.

Hondsbossche Zeewering

7 Nov. [illegible]

o als het boek en vorige eeuw moet geweest zijn

2) Het dorp van dien naam verdronken in den St. Elizabethsvloed.

Petten.

b.v. Het Hondsbosch is ook wel, gelijk in de dagen van Jan den Zelfdoende, in het geheel geen bosch meer, maar de Hondsbossche Zeewering, door de voortdurende zorg der laatstvorige Dijkgraaf, naar het oude begrip van den Heer Pieters (2) "Steenen aan den Dijk" is de behoudenis van 't Land.

(2) Pieter Straat en Pieter van der Deure. Zie Nederl. Geschiedenis en Volksleven door van Lennep en ter Gouw 2e dl.

een steenglooiing vervangen behoeft het
in 't geheel geen "staalwerk" meer (1)

116.

Staalkamer meer. 844.

Het Staalkamermeer — In het zelfde jaar 1839 waarin de C. O. voor het eerst in 't licht kwam werd aan zijn droogmaking begonnen. Dertien jaar later (1852) verscheen in de Staatscourant het verheven lawrensche: "Het meer is droog;" sedert in cultuur gebracht, — hoewel heeft aan de ontwikkeling van zijn land bouw de verleden jaar overleden Mr. P. J. Amenfoort, door 1839 (eerst mijn medestudent te Leiden) gedurende het beste deel van zijn leven en tot den dag zijn doods toe, op zijn † Badhoeve, door kunde, krachten, gaven, geld en goed voorbeeld toegebracht! — heeft het onder het bestuur van zijn eersten en tweeden dijkgraaf, — de tweede heeft reeds zijn zilveren feest in de hoedanigheid mogen vieren, op zijn vruchtbaren bodem twee dorpen en meer dan zevenhonderd overtuigen zien verrijzen, zijn bevolking tot vijftien dhalf duizend zien aangroeien en millioenen schats opgebracht. Welk een glimlach moet het dan brengen op de lippen, wanneer men nu leest van den "toestand der stad Leiden" tegen eene onderneming met zulk een uitslag bekroond, "in de vergadering der Edelmogenden", (die trouwens wat zij ook weten mogen, sedert het minstens Thorbecke

† wereld bewonde

Dijkgraaf (1870) — verdediging tegen de Noordzee (werd) verkregen en [illegible] van een groot gedeelte van Noord-Holland wordt verzekerd?

(1) De eerste 1854–60 was de Heer J. L. van der Burch gewacht; de tweede is nog steeds Jhr. J. W. M. van de Poll.

een steenglooiing vervangen behoeft het
in 't geheel geen "paalwerk" meer. (1)

Het Haarlemmermeer — In het zelfde jaar 1839 waarin de C. O. voor het eerst in 't licht kwam werd aan zijn droogmaking begonnen. Dertien jaar later (1852) verscheen in de Staatscourant het verheven lawrensche: "Het Meer is droog;" sedert in cultuur gebracht, — dooral heeft aan de ontwikkeling van zijn land bouw de verleden jaar overleden Mr. P. J. Amenfoort, door 1839 (eerst) mijn medestudent te Leiden, gedurende het beste

Haarlemmermeer 844.

(1) Er moest, voor Penn de Jager, geschreven werd, nog een dertigtal jaren verloopen, eer het houten paalwerk met een zanddijk is achter, dat hier het geweld der baren keren moest, onder het bestuur en naar het ontwerp van den Dijkgraaf Mr. Mr. C. van Foreest, in strijd (naar men legt) met de adviezen van den Waterstaat, maar met den beiten uitslag op den duur, plaats zou maken voor een steenglooiing van Oberkasselsch Zuilenbasalt, hetwelk nu reeds sedert een tiertal jaren in dit opzicht niets te wenschen over laat, en waardoor (als de door het Dijkbestuur na den dood van den Dijkgraaf (1875) aan de familie verstrekte Oorkonde luidt): "eene krachtige verdediging tegen de Noordzee (werd) verkregen en de veiligheid van een groot gedeelte van Noord-Holland wordt verzekerd?"

(2) De eerste 1854–80 was de Heer J. L. van der Burch geweest; de tweede is nog steeds Jhr. J. W. M. van de Poll.

Edelmogende Regentstand

117

Leiden by Hoogwater 344

Ook al geen Edelmogenden meer worden genoemd 54

op grond van het overoud recht de stad op een gedeelte van het visschwater, waarvan dan ook de verpachting haar jaarlijks wel tweeduizend gulden opbracht, nl: bruto -!-(?)

Ofschoon sedert mijn studentenbeurtijd, maatregelen genomen zijn om de stad der visschers 345 voor hoogwater te behoeden, kan ik niet zoo min als ik weet of de man Bolus, die dezen zijnen naam te danken had aan de stroopinge gebakjens in zijn tijd dagelijks door hem op den overloop der academie op de collegiegrage jeugd in de tusschenkwartieren en ter vaspapering te koop geboden, opvolgers heeft gehad, en zoo weinig als ik zou durven bewezen dat de harde plaatkoek, onder den naam Leidsche Bul, aan het geen elders van Hoge of ook Hylikmaker riet ongelijk, en evenzeer een goed gebit vereischende, in zijn naam een toepassing omdraagt op die der doctorale diplomata, aan de Leidsche Hoogeschool, niet dan met de cofwaardigste inspanning van gaven en krachten te bemachtigen. Maar wel weet ik, dat er in de stad, ook van bul en bolus bu, geen sprake meer is het zij van Hoogewoerd, van het Haarlemmerstraat

bul en bolus 344

verpacht uit een groene trommel

Heet,

bl. 68-87. - Men zal zich ook de belangrijke ergelogisch-historische strijdschriften herinneren, destijds over vroon en vroonwateren gewisseld tusschen den geleerde heeren Prof. M. de Vries en Dr. R. C. Hakhuijzen van den Brink.

Edelmoeds
Regentsa
[illegible]

117

Leiden bij Hooyen
344
[illegible]

bal a bolus
344
verpacht
uit een groeng
trommel

Heet,

[illegible] meer [illegible] x

(1) – Nog wordt de visscherij in de vroonwateren door de stad Leyden gepacht, en brengt zij een bruto jaarlijksch inkomen van f 2000 op; tot op den huidigen dag staan des stads regt aanduidende palen rondom de geheele uitgestrektheid van het Meer, tot aan den ingang van het Nieuwe Meer toe, tot digt aan de poorten van Amsterdam; nog tot op den huidigen dag is een lid van den Raad ~~der Stad~~ met het Vroonheidschap te Leyden belast, en bestaat aldaar een speciaal stedelijke opzigter over al de vroonwateren enz. enz. Aldus onze vermaarde Volksvertegenwoordiger (later Minister) L. C. Luzac, inwoner der stad Leiden, op den 2den April 1838 in de vergadering van de Tweede Kamer der Staten Generaal. Zie Staat C. van 9 Apr. N. 85, of ook Mr. W. J. C. van Hasselt's Uitgave met Aanteekeningen van het Haarlemmermeerboek van Leeghwater Amst. 1838. bl. 68-87. – Men zal zich ook de belangrijke etymologisch-historische strijdschriften herinneren, destijds over Vroon en vroonwateren gewisseld tusschen den geleerde Prof. M. de Vries en Dr. R. C. Wakkerijzer van den Brink.

Heer, Witte, Rijnsburgen, of Marepoort"
daar Lot spreekt dese dijne, die alle dijn
verdervenen, en niet dan de Morschpoort,
boven hier Leeft de oudste de meter oock
eerste opgeheven maar nog verbeterd, en wordt (1)
en de Zijlpoort, dus zij ook met meer ingeboo
als het eigenaardig schaal volion van
De Lelie poort gewaagt.
De Breestraat is nog steeds breed, 1242 f
Baan Schiedraad, rock pinguitje riet
allen, maar het gebeele smalle keinje
staring, bij de overkant Rondom en
het uitzigt, is verzeverzegen
in en breeder huisbouw, en indien
door de fameuse Rijn of laat opvolgen
de leden of scheepenhandel in dese
Binnen naar vroeg gezicht, dan was er de aanschijn
Lijkheid (dat ook de Oosterkop" dan geen geval
met de groenen kaas en de kalk, die aan

(1) 2 Oct 1878 stadten de schepenen en den raad op hiervoor
om dese poorten te slopen en de plaats
delijk der 17e eeuw volgens de plannen en den heeren der Leidsche
beerenmeester Willem van der Helm gebouwd, door afbraak
verkoopen. De doodsachtigheid van Sterkte
f 2000 beraamd tot stichting brengt hem
de Commissie en het stedelijk Museum
het Dordtsch Kopmat over de Lucht gebouwd
aan en
de of niet bekenden gehuld aan den gemeente
pal gemeester en Wethouders over het overspel en de poorten
Haarlem 1 Sept 1886. - Nog altijd is
dag gespaard.

Twee gevaarten
e andere Leidsche
poorten

118

(1)
dat bedoeld wordt,

Een driewerk

(Kastelbouwkes
steg

Dordrecht

Rijnsburgerpoort

Rijnsburgerpoort.

Zij

(1) Lie Leydens kaas door Mr. Willem Bilderdijk en Matthijs Siegenbeek
Amst. 1808. Siegenbeek spreekt (bl. 72) over het gezin, door de gemeenschappe
vermeld, vermits daarover de Raad de bankwinning niet gegeven mag een eeuw lang
heid strekkend gemeld als zeer belachelijk als te verlaten. Hetzelfde toch wordt ingevoegd
Het plan van Lodewijk, door Rijnsburgerpoort te slopen, was reeds gemaakt met
boven Oegstgeest, terwijl het andere deel, waarop de Groenhuis, niet gesloopt had
dus zoals, zoude de jaaraij daarop, op bene aandoenlijke klagte
bijna 2 tonnen, in geschrift om het gebouw, om de gaaf te bewaren van haar
op te zigten Akademie - gebouw, handig den Leidsche voor Wolfgang Adriaan
Universiteit, te ontvangen. Bijdragen tot de Leidsche Kerkgeschiedenis

Madrigaal die
gezongen in de Kamer
van plaatsbekleeding
2 Leeuwenhuis is
Jaarboeken
(Caffeine Kruyf en
Snip.)

119

Academiegebouw
pag.

Gildedoor in Leidsche Kerkgeschiedenis, boekt aan de oude Pa
Cijkheid in het Leeuwenhuis. f
Op de Twee Kolommen" daar een toespeling
tegenover het Stadhuis ziet is niet naar
de Schouten Societeit Minerva werd door
de „Sabbel Duil" niet meer gehaald
als, de breede Lijke Dijn", die aan aan
de overzijde der Straat in een
gebouw als een Paleis gekenschetst wordt, ne
Een een wijze, rechtse en bronkt kijken
gewent, jedent langen Lor wij kopen
Een goed Kerspiel, Maar hier is zo de keer
dat de koop op een kinnen a vroedig
Meaxeminsbeeuw, op de Groote Beuine
door een Koning gewaagt, door een Dichter
bezongen, Lachtig jaar gekweeten, en die
Oegenblikken gehad heeft waarin hare neven
Rabijfheen, Een goed verlegen is. Een

(1)

53

Gildedoor in Leidsche Kerkgeschiedenis, boekt aan de oude Pa
Cijkheid in het Leeuwenhuis. f
Op de Twee Kolommen" daar een toespeling
tegenover het Stadhuis ziet is niet naar
de Schouten Societeit Minerva werd door
de „Sabbel Duil" niet meer gehaald
als, de breede Lijke Dijn", die aan aan
de overzijde der Straat in een
gebouw als een Paleis gekenschetst wordt, ne
Een een wijze, rechtse en bronkt kijken
gewent, jedent langen Lor wij kopen
Een goed Kerspiel, Maar hier is zo de keer
dat de koop op een kinnen a vroedig
Meaxeminsbeeuw, op de Groote Beuine
door een Koning gewaagt, door een Dichter
bezongen, Lachtig jaar gekweeten, en die
Oegenblikken gehad heeft waarin hare neven
Rabijfheen, Een goed verlegen is. Een

(1)

Lie Leydens kaas door Mr. Willem Bilderdijk en Matthijs Siegenbeek
Amst. 1808. Siegenbeek spreekt (bl. 72) over het gezin, door de gemeenschappe
vermeld, vermits daarover de Raad de bankwinning niet gegeven mag een eeuw lang
heid strekkend gemeld als zeer belachelijk als te verlaten. Hetzelfde toch wordt ingevoegd
Het plan van Lodewijk, door Rijnsburgerpoort te slopen, was reeds gemaakt met
boven Oegstgeest, terwijl het andere deel, waarop de Groenhuis, niet gesloopt had
dus zoals, zoude de jaaraij daarop, op bene aandoenlijke klagte
bijna 2 tonnen, in geschrift om het gebouw, om de gaaf te bewaren van haar
op te zigten Akademie - gebouw, handig den Leidsche voor Wolfgang Adriaan
Universiteit, te ontvangen. Bijdragen tot de Leidsche Kerkgeschiedenis

Een Kindens Lullens - Lang vergetene
Dat hier de moeren opgeheten,
De straat met Kijn bezaaien heb, -
Een Ooievaar en Kinds gezeten,
Het ongeluk welbedacht heeten,
Elboen op de schouwstoel!

Een wandelpark, ~~dat haar geniet [illegible]~~ waarvan de Vesten op de rijkste begroeiing uitgestrekt zijn en wier welks aanleg men eens begonnen ~~zijn~~ is. Zal dit lood moeten verlaten, en ~~[illegible]~~ de laatste sporen van „de Kamp te Leiden" ~~[illegible]~~ onder zijne Leefters en bloemen doen verdwenen. De tijdelijke herschepping van het plein der verwoesting" in een romantisch bloemperk rondom het

tijdelijk feestgebouw bij het Derde Eeuwfeest der Hoogeschool (1875) ook bij latere Lustra herhaald, schijnt beter bevallen te zijn dan de vastgestelde plannen en teekeningen voor eene daar waardige voortzetting, die in de laatste jaren ~~[illegible]~~ nog op dat feestgetij ter ~~[illegible]~~ beschouwing zijn voorgesteld, ~~[illegible]~~ en waar het bij bleef. „Neen, ik niet," zei elf jaar later ~~[illegible]~~ de Oud-Hof Landt bij het aanleggen van zijn teekenaatje, de Oude Kweeker der ~~[illegible]~~ Hortus met uiterlijk herstel, naar den afbakening al over het ~~[illegible]~~ aangekenend." Ik al wat anders dan in de dagen van Groot Wetje, ziet het er thans wel uit. De grondeene ~~[illegible]~~ zijn verdwenen.

Waar eertijds Tuinen, Tempels, Hoeven,
De Seine en daar toen bewoonden,
De Thans bijstaanden en zijn trots
En de Oude 't Gothische prins vertoeven
Romeinsche statigheid verdoven
Meer d'adel van Minerva's rots ~~[illegible]~~.

Zes jaar daarna deed steeds de willen I dat met den boom zou worden aangevangen, als de vorstende gehechte het Treu vergen," zoo een zestig jaar later spreken, daartoe het geleefde rij overeenkomstig aangetoond dacht zijn.

Ik vragen of dit zich dus ~~[illegible]~~:

2. de redenaar op den 14en Juni 1875 meende niet: ~~[illegible]~~ lieten hooren „Eerlang – nu daarvan het vormwaardig – eerlang met haar de eerste steen, neergezet de grondslag gelegd van een nieuw academiegebouw dat overeenkomstig en in overeenkomst oprijzen, aan den tegenwoordigen bloei te volkomen en daar waardig zijn. Toespraak gehouden 14 Juni 1875 voor Oud Studenten en Studenten der L. H. School. Leiden 1875.

~~Sinds den 1en October 1881 ontstaat het Gedenkteeken van Leidens Ontzet binnen bewaarheden, tegen den botten dag aan ~~[illegible]~~ ~~Gen te beslissen.~~ 21

En Haarlem? Het is nog altijd de stad der bloemen en der bollen. Of men het er nog steeds als in de dagen van Warend (1801) van de bollen hebben moet aan derzelve groote hebben moet, weet ik niet, maar wel dat wat ~~die~~ bloemen betreft, dat daar, toch eigen waar zij gebracht door den meest schrale tijden (voor haar ~~[illegible]~~) zijne vrucht voor is den ~~laatste~~ latere jaren steeds voor uitgebreid heeft, als der horticultuur die ons. Haarl., onder kransjes, reeds onder bouquetten ~~[illegible]~~ ~~moeten~~ in de dagen die ~~[illegible]~~ later zoo nog [illegible] ~~[illegible]~~, te zijner gedachtenis dat reeds in jaren '29 [illegible] binnen ~~[illegible]~~ keerende Hildebrand [illegible] daar en ~~[illegible]~~ de [illegible] werd (42) is [illegible] 59

1) Deze uitdrukking" schreef ~~[illegible]~~ mij, „is velen vreemd en onverklaarbaar voorgekomen om dat het mogelijk eene verandering of geweldige uitzending is." Och neen! de in de lucht zwevende ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ dienden om ~~hooge palen~~ den top van hooge palen aan bakens die op afstand tot afstand de richting van een doorgeroomde spoorweg aanwezen. —

2) Meest te bejammeren was het ~~[illegible]~~ van de zoo teekenachtige Eendjespoort aan het Zuider Buitenspaarne, en van de Kleine Houtpoort, naar de teekening en plan van den beroemden Marten van Heemskerk (M. v. Veen) † 1574, die deze met zijn hoektorentjes, van de Groote Houtbrug zoo prachtig versierde. De Nieuwe of Kennemerpoort was jaren vóór zijn betreurde val (door Zocher ~~[illegible]~~) in zijn plan van verandering der oude Stads-bolwerken in aangename wandelweg opgenomen, en wel zoo dat het wandelpad boven over zijn gewelf gelegd werd, dat echter dringend noodig had door een overdekte rustplaats in den vorm van een rustiek prieel over het doorvoeren van ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ water beveiligd te worden. Het fraaie beeldwerk op de dat frontespiece en de witte steen blokken waaruit deze Poort was opgebouwd, hebben mijne jeugdige oogen nooit aanschouwd, daar het onder dikke kalklagen begraven lag. Na het afbreken der Poort moet het echter weer te voorschijn gekomen zijn. Het frontespice staat thans opgemetseld, in den gevel van de Opleidingschool voor ~~[illegible]~~ Middelb. Onderwijs (Jongens) in de Solitudelaan Wilhelminastraat.

~~Op heden den 3de October 1681. en den 4de Octobris~~ ~~Ziet hier de verschillen, tegen den Letter dagen worden.~~
~~Tusschen~~ te Schermaus

2/ Is Haarlem. Het is nog altijd de stad der bloemen
en der bollen. Of na Leiden nog steeds de eerste
der Nederlanden (~~is~~) staat de beide hebben wel te dezer
plaatse hebben moeten, weet ik niet, maar wel dat men
Alvermen betreft, dat daar het eigenaardige zij gekweekt
worden op een schraale ~~wijze~~ grond (~~die~~) Zijne Want Duinen is een
~~kostelijke~~ kostelijke zaak. ~~Zij~~ Het is als kostelijkheid
die ons, daarbij, onder het aanschouwen, bevreemdt, dat opkomen wilden
tegen de Spaansche geweldenaren, ~~die~~ dat ~~zij~~ ~~zich~~ ~~zich~~ ~~zich~~
dat de ~~in~~ de Lucht Zuid van de stijgermarkt, die ~~later~~ Leiden
onderscheidelijk Zijn er ook te zien (2) Toen nog van dubbelen en
binnenwaarts, en er als een ~~diep~~ diepe, ook de zoogt, te zijner gedachtenis
dag is over geheerscht in Leiden het Hoofd, dat zeer de jaren 29
de Groote Kerk te om welke door het plein te binnen
gelaten worden, de van Zijne Haar de dubbele tenge ~~tenge~~ Hilderaad
Zoo menige Zijnen dat de ~~de~~ Leiden, ~~de~~ overvaar dat en
en ~~nog~~ ~~altijd~~, door deze, met alle Haarlemmer de Zeer groote
heeft de deden, nog altijd het al een klaar gevaren werd (2) in gelijk

59

2/ Moet te bezamen staat het van de Zuid Rekenachtige Eendjespoort
aan het Zuider Buiten spaarens, en van de Klein-Hout spoort, naar de tekening
en plan van den beroemden Maarten van Heemskerk (M. v Veen) † 1574, die het
met zijn krekhorentjes, van de Groote Kerktoring Zuid gezicht over de Kleine op
Zeemanshoek werk was geen Zijne beschilderde val (door Lucken zeer) in zijn
staat van verandering der onde stads-bolwerken en aangename Wandelbreedte
opgenomen, a wel Zuid dat het wandelpad over Zijne gewelfs gelegd werd,
dat echter niet breed kon door een overdekte trekplaats in de vorm
als een trekschuit over het doorvaren van zeegen- en spaarens water
bevrijd te worden. Het paaie Veldwerk op de uitte staan blokken
van het Noord was opgebrand, Liebben Myne jeugdige ogen nooit
aanschouwd, daar het onder de hoe hoe legen begraven lag. Na het afbreken
der Poort moet het echter over hoofdzijn gevoegd Zijne. Op de spitse
staat thans op gemeetsfeld, en de gevel van de Opleidingschool van
Meddelb. Onderwijs (Jongens) in de Schermaus Wilsemstraat.

~~Hout is de~~ ~~[illegible]~~ De Haarlemmer Hout is, *helaas*, dezelfde gebleven (1). Het Plein,[24] de Dreef,[25] de Logementen, [26] zoo *wel* ~~dat~~ ~~Roffel~~[27] (het Wapen van Amsterdam [26] (*[illegible]* ~~Stoffels~~ [27])
~~als dat op den hoek is van den "Ouden Hout"~~;
op den hoek van de Meester Lottelaan
(Militaire weg) tusschen Haarlem en Heemstede,
als dat "op den hoek"[26] ~~van den~~ Ouden Hout.
worden nog ~~bij~~ *met* denzelfden namen genoemd,
ook de Kockamp,[28] *die* ~~[illegible]~~ nog maar sedert ~~[illegible]~~ (1892)
uit ~~[illegible]~~ de tuin van het Paviljoen *te voorschijn* *en tot* ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ *[illegible]*
gebracht, ~~en [illegible]~~ haar breeden ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ graven liet, ~~en [illegible] Hoofd [illegible] had~~, en
met ~~den~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ bestemde
die het *thans* ~~[illegible]~~ moge verliezen, nu ~~het~~
de plek aan zijn oorspronkelijke bestemming terugge-
geven *op* ~~[illegible]~~ en, tot een speelveld gemaakt is
als dit onder den naam van De Baan,
nog

(1) Zie over den Haarlemmer Hout en zijne
lotgevallen het boeiend opstel van F. W. van Eeden
de Oorsprong van Kennemerland, in het Album der Natuur 1867
[illegible], ~~[illegible]~~ mede *opgenomen in* ~~[illegible]~~ zijn belangrijk ~~[illegible]~~ *[illegible]*
: Onkruid. Botanische wandelingen." ~~[illegible]~~ Haarlem. 1886.

8

Haarlemmer Hout [122]

Plein. Dreef 25
de Logementen 26
~~Kockamp~~ Amsterdam 26
Stoffels 27.
(*Heerenlogement*).
Kockamp

[123]

Mennonieten Weeshuis
24.
~~[illegible]~~ f 24.700.
hoofd,

aldaar thans

f naardat voor menig
"Vrouwen Hoet" dankbare
bezichtigers Hertog Albrecht
(1398)
Haarlemmer-
~~[illegible]~~

nog steeds ~~[illegible]~~ door den weg, die er langs loopt in
herinnering gehouden, in vroegere dagen[f] geweest
is. Maar wat destijds ~~[illegible]~~ nog steeds
het Hazepaterveld heette, en een vorstelijke
en voortreffelijk onderhouden weide was, ver-
maard door de ~~[illegible]~~ *kunstige* lakenvellers, die men
er van jaar tot jaar graven zag, en ~~[illegible]~~ *sedert* 1867
~~[illegible]~~ *in* dat Mennonieten Haarlemse Wz. de eigendommen
~~der~~ *aldaar* zijnde Doopsgezinde Gemeente behoorde,
~~[illegible]~~ *draagt* *thans* het *door die van de stad overgenomen* ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ id
en met huizen en villa's bezet is, den naam
van Flora Park, *het* zal die te verschijnselen
wel betreuren, ofschoon Dr J. van Vloten, die
er de laatste jaren zijns levens ~~[illegible]~~ gewoond
heeft (hij overleed in 1883), hem afkeurde en
van harte gehaat had, ~~[illegible]~~ *daar het begin* ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ volgens het welk ~~meer~~
de nieuwe stadsgedeelten, ~~der~~ laatste jaren
Kenau-, Ripperda-, Frans Hals park geheeten
had,
nog den dagteekening gebleven
Dat (hij) van Flora park eens Coornhert park
zou heeten; (2)
een welgegronde klacht, tegen velen vervulling

Zijner Haagsche Laan
Pieter, die met haar
Vader "die hoofd
langen tijd in huis
had." Zij leefden 1620-40.
Het land was afkomstig
uit de bezittingen der
Commanderij van
St. Jan.

~~(2)~~

(2) In zijn driemaandelijksche als Pastoor van de hedendaagsche
Persoon maakt blijkbaar. 1882 -

† naar des voor mening "trouwen dienst" dankbare beschikking van Hertog Albrecht (1790)

Hazepaters veld

123

Mennisch Haarlem 24.

~~[illegible] f 29.700.~~

nog steeds ~~[illegible]~~ door den weg, die er langs loopt in herinnering gehouden, in vroegere dagen† geweest is. Maar wat destijds ~~[illegible]~~ nog steeds het Hazepatersveld hette, en een voortreffelijk en voortreffelijk onderhouden weide was, vermaard door de ~~[illegible]~~ welige kudde lakenvellers, die men er van jaar tot jaar grazen zag, en sedert 1867 ~~[illegible]~~ in dat Mennisch Haarlem tot de eigendommen aldaar gehet. der Rijks Doorgezinde Gemeente behoorde, draagt ~~[illegible]~~ het ~~[illegible]~~ door deze aan de stad overgedragen ~~[illegible]~~ en met huizen a villa's bezet is, dan naam van Flora Park, het zal dien te eerschijnlijk wel behouden, afkhoor Dr. J. van Vloten, die er de laatste jaren zijns levens ~~[illegible]~~ gewoond heeft (hij overleed in 1883), hem afkeurde en van harte gehoopt had, ~~[illegible]~~ naar het begrip ~~[illegible]~~ volgens hetwelk ~~[illegible]~~ de nieuwe stadsgedeelten, der laatste jaren Kenau-, Nipperda-, Frans Halspark geheeten had,

nog den dag te zien geboren

Dat (hij) voor Flora park eens Coornhertpark zou hooren; (1)

een welgegronde wensch, tegen welks vervulling

(1) Naar Haagse Jans Pater, die met haar vader "die kroft langer tijd en huur" had." Zij leefden 1620-70. Het land was afkomstig uit de bezittingen der Commandery van St. Jan.

(2) In zijn nieuwjaarszang als factor van de Nederlandsche Parnas moet blijken, 1882.

Zijne zalen heeft opengesteld om achtereen-
volgens der Geologie, der Kennis onzer
Oostzeesche Bezittingen en der Nijverheid
tot museum te strekken, is hem niet
onbekend gebleven. Een engelschman mocht
hier vragen: „What next?" Maar zooveel
is zeker de kans voor den aanleg eener
Botanische Tuin, † die M. D. Overmeer van
Lodewijk Napoleon behoort heeft, sedert die
van „de Hoekarp" voor goed verkeken is.

† op de tijdkoorts gronden

~~[illegible]~~

De Buitensocieteit van Teeuw moet blijken, nu, van een hoog
terrein de gansche Dreef domineerende en de stad als in de
keel zien de (1) stond ten dage van Nurks in de rooiing der
„logementen", en tusschen de twee. Bij de groote veranding van den
„Nieuwen Hout" en den aanleg van de „Hertebaan" had Zocher gezorgd
voor een percé en zuid oostelijke richting, waardoor hare leden, buiten gezetten, in
de gelegenheid gesteld waren, voor deze heen tot de schepen toe
te zien die door het Buitenspaar gingen. Weinige zullen er
nu nog zijn, die zich herinneren, hoe het aanzicht nu en dan van een

(1) Van het eigenaardige der oude Rederijkerkamer der Pelikaanen,
onder de zinspreuk Teeuw moet blijken, met den Pelikaan
tot zinnebeeld, die tot een Societeit vergroeid is, waarvan
sedert jaren alle notabele Haarlemmers lid zijn, is niet
overgebleven dan het bezit der oude Wapenborden, de
titels der leden van het Bestuur (Keizer, Prins, Fiscaal,
Vinders, Vendrig, ~~[illegible]~~) en die van den Factor, die nog
altijd, om jaar tot jaar in den Nieuwjaarnacht voor de verzamelde
leden een gedacht heeft voortdragen, gelijk ook de knecht
een Nieuwjaarsmuur op zijn heeft uitspreken. Zie voor
de geschiedenis der oude Rederijkerkamer, de Verzamelde Gedichten van den Factor A. Beets
voor 1860. '61 en '63. en voor die van de Societeit Teeuw moet blijken
in de 18e en 19e eeuw het geschrift onder dien titel van Dr. E. H. van Baumhauer. ~~1880~~
Keizer der Societeit. 1880. (2) Joh. Das. Zocher overl. 1870.

~~[illegible]~~

Dum of uit Zeilen in het verschiet kan den loop der naar het Haarlemmermeer [illegible] zijner ~~[illegible]~~ verraden kwam.

De Geleerde Man ~~[illegible]~~ waar Jolle Gerrit, ~~[illegible]~~ pleitstede en de student ~~[illegible]~~ den ~~[illegible]~~ en ~~[illegible]~~ kastelein ~~[illegible]~~ verbleeken deed door ~~den~~ buitensporig verlangen de lantarens opgestoken te zien, „op klaarlichten dag", bestaat sedert jaren niet meer. Duin is dood; en de straatweg tusschen Haarlem en Leiden ~~[illegible]~~ door den spoorweg ~~[illegible]~~ tot doodschheid verwezen... ~~[illegible]~~ bleef dit ~~[illegible]~~, tot hij in dezen laatsten tijd, door het op en neergaan van een stoomtram tot nieuw leven is ontwaakt. (1)

(1) ~~De Geleerde Man~~ Zie Register.

~~N.B. hiere inliggende ontwerpen.~~

† vermaarde herberg aan den straatweg ~~[illegible]~~ met Haarlem en Leiden tegenover de Kanonbuitenlaan

Geleerde Man

330.

128

330. 21.

129

Ook de uitspanning Zomerzorg in het Bloemendaalsche Bosch, ~~naar~~ die het ~~[illegible]~~ Dolle was ~~[illegible]~~ van „Des Dollen" tot met de vier in, en de vier voor de caleche is (die zijde sedert den dertigtal jaren) ~~[illegible]~~ zijwed ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ het ~~[illegible]~~ heerlijk landgoed dat het Bloemendaalsche Bosch ~~[illegible]~~ in zijn gebouwen altijd breeder en hooger tegen de schilderachtige duinhelling opvoert, welke ~~[illegible]~~ eeuw voor vele eeuwen en hare schoonheid bewond was ~~[illegible]~~ (1). Het nabuurig Velzerend, ~~[illegible]~~ in de onmiddellijke nabijheid van de Ruine van Brederode, door den ijver van Haarlemsche Oudheidsvrienden, in goeden staat gebracht, baart er wel bij. Maar wat ook rechts en links moge veranderen: ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~, op den weg „Tusschen" het tot privaat

Velzerend. 21.

(1) Zie over deze duinhelling, Zomerzorg, Velzerend de Blauwe Trappen het voortreffelijk opstel van F. W. van Eeden Dr. Bosschen in Kennerland en het Leven der Natuur Jg. 1867.

130

eigendom geworden Zorgvlied, en dat zoo veel te vruchteloos bezochte Velzerend, alwaar dat jaar op jaar de Aristolochia Clematitis als in de dagen van mijn vriend Merkus, en op de hoogte der Blauwe Trappen [illegible] krijgt het dankwoord der wijngaardslakken van 1809, over de laarzen der tegenwoordige liefhebbers met de getrouwheid der natuur aan de oorden en plaatsen, waar zij eenmaal post gevat heeft en de mensch ze niet verjaagt. (1) Dat zal het [illegible] der plantenwereld in de [illegible] dat niet laten storen en dat er nu een IJmuiden in de buurt is.

Blauwe trappen
Aristolochia
Wijngaardslak } 2

Velzerdo
21.

---

(1) "Tuinplant" zij schrijft [illegible] in 1867: "eene plant die aan dien (Grafelijken) tijd herinnert en in groot menigte in deze streek gevonden wordt is de Aristolochia Clematitis L. (Pijpbloem, of Farraaije kruid). Volgens de overlevering is deze plant door de kruisvaarders uit het Oosten hier gebragt, en het eerst in de Kloostertuinen en bij de Kasteelen gekweekt." (Dr Brugghe, van Kennemerland [illegible] Hist. der Nat. 1867.) Wat de wijngaardslak (Helix pomatia, Escargot carawlée) betreft, "de [illegible] wijngaardslak, of zij wel tot de inlandsche slakken behoort, omdat men, waar zij gevonden wordt nog kan nagaan dat zij ingevoerd is, gewoonlijk later, om zoo te zeggen, verwilderd." (Herklots, De Weekdieren van Nederland bl. 35.) Van de wijngaardslakken, op de hoogte der z.g. Blauwe Trappen kan ik dit niet nagaan. Maar van het landgoed Westhout te Liesse weet ik het met zekerheid. Onze beroemde ornitholoog Temminck (overl. 1858) had ze er geplant, en zij zijn er nog.

131

61

Rotterdam. Zwaan Klaartje Dönszer Thans zij zou zich nog wel te wachten hebben voor Overrijwagens, waarvan mij gebleken is dat de naam buiten Rotterdam onbekend is, zoodat men den klemtoon op de derde in plaats van op de laatste lettergreep zou willen hebben om er iets van te kunnen maken (1), maar zij zou in de (kleine) Draaisteeg den grond niet meer, voor hare voeten zich zien openen (2) en met vreugde opmerken dat een uitgebreid en sierlijk nieuw wandelpark met standbeeld van Tollens, het Nieuwe Werk van daar tegenwoordig heeft doen vergeten.

Overrijwagens
238.

Draaisteeg
238.

Nieuwe Werk 237.

---

(1) Overrijwagens is de naam in Rotterdam [illegible] van lange, sterke, lage landwagens op vier lage wielen, waarmede de koopmansgoederen van de eene plaats naar de andere (o.a. van boord naar de pakhuizen) over worden gereden.

(2). De weg over die drie begane steeg, lang meer gelijkvloers [illegible] een steile [illegible], dat van tijd tot tijd en nog al dikwijls, opvaging om [illegible] door te laten. Thans meen ik dat de plaats waar de Draaisteeg verdwenen is, officieel den naam van Kolkkade draagt.

z.g. Oorgat

Plantage

132

geten, De Plantage, volgens haar ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ eerder onder
(1) omstreken van Gorkum dan onder die van Rotter
dam te tellen, zou zij nu, daar er midden
in de nieuwe uitbreiding van ons deze stad,
eene ~~[illegible]~~ "nieuwe" gekomen is, we hare weddeng
met de naam van "Oude plantage" hooren
achter de bank stellen, maar, het zwierige
zicht, zoo, zuiver niet meer ~~van het Hoofd~~
~~[illegible]~~ als vroeger, van het Hoofd(1) en niet dan met mathematische
proorwegbruggen doorgeschrapt, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ (1) kunnen geweten; of de Oude
Rotterdammers hooren klagen dat zij van
de "drie Concertzalen", die de stad, trouwens
"zonder, [in dertijd] veel tot haar (klaartjes) genoegen bij te dragen ~~(2)~~
lijk was, het lieve zaaltje" in de Wierstraat, (2) ~~[illegible]~~
moeten missen. Wat Dr. Witse betreft:

~~Het Hoofd~~
~~[illegible]~~

~~drie Concertzalen~~
~~[illegible]~~

---

(1) De lange zich ver in de Maas uitstrekkende houten steiger
om dien naam en ~~[illegible]~~ met de poort ‡ die den naam van
de Hoofdpoort droeg verdwenen om plaats te maken
voor het geen men thans kuipen de achterhuizen van het
Haringvlek en de zwier, op het haar ontroofd en door
aanslemping verhoogd gedeelte van hare bedding aanschouwen
mag (Binnen achter de Huizen ~~[illegible]~~ doorloopig stallen gebouw van
de Rijnspw. Oosterhaven.

‡ waardoor men hem berichten en

(2) Sedert over kantoren ingericht.

Leermuseum 244 | 133 | hij zou ter plaatse waar hij zich in het Leermuseum met boeken bezig hield, en met uitkijken bezwoorde (244), om de Handelsvoorzieningen, de Beursbrug dien vroegere dagen in een Beurs-plein herschapen zien, en in de gelegenheid wezen zijne ~~mij~~ in den tijd, ~~[illegible]~~ in Hildebrands boezem nedergelegde mededeelingen betreffende den weg die hij genomen had om het lieve Klaartje op de Blaak te gemoet te gaan, te verbeteren, gelijk deze, zonder hem, in staat gesteld is dat eindelijk eens in deze 17e uitgave van ~~[illegible]~~ zijn werk te doen! 245

Beursbrug 244

~~[illegible]~~ ~~244~~

Houtbrug 248

Amsterdam. De zeldzame energie en het helder voorzitter van de Med. Dr. Saphatie. Mede een ~~[illegible]~~ bijgevoegd aan de Hoogeschool. ~~[illegible]~~ heeft den stoot gegeven en

van Hildebrands belangrijkste bijgevoegd aan

---

(1) De bewoners van Rotterdam zullen het ~~[illegible]~~ lichtelijk kunnen vergeven indien hij met de meeste kunnen in de vroegere uitgaven, de Gaperstreg, hier het verlengde van de Vischsteeg is, ook nog Vischsteeg genoemd heeft. Maar wat te zeggen van het verwarren van de Porthoornsteeg met de Koningsteeg? Op deze wijze zoude arme Geuit geheel van den weg gemaakt zijn en zijn doel niet hebben bereikt. Wat de Houtbrug betreft ~~[illegible]~~ wij weten ~~[illegible]~~ zou dat de Oftmaal naam Keizersbrug is en zulks naar den Keizervetoren, die eenmaal daar ter plaatse tot de verdedigingswerken ~~[illegible]~~ aan de zuiderzijde der stad behoorde, maar zij werd in dertig zelden anders dan bij ~~[illegible]~~ kaarten populairen naam de Houtbrug genoemd, die zij te danken had aan de vaste ligplaats der houtschippers, die op het landhoofd nevens daar zijn balhout uitstalden.

311

den grond gelegd tot eene uitbreiding van
de Loobsluis, waarbij de opgegane opvergende
verpoetsingen de vorige eenwen, niet in solidiciteit
de gebouwen, maar zeker in uitgestrektheid achten
staan, en een Amsterdamse Lender Franschman,
in soort jaren des onderhaar als een Noordsch Land
Lender gevorderd zal zijn dat door de om hier niet plaats hebbende
verlaging van de eene brug na de andere, en het dempen van twee
nauwe gracht
Prinsengracht
Koffer 266.
1ste De behoeften hadden van een Amsterdamsche
Koffer. Een ordinaire
Koffer niet meer dan vier uren
de Rijn tot Koffer in de provincie
Zuid gevorderd worden. -

Tot de vele en belangrijke verbeteringen, door de Lange
der regering met de aanleggingen gedaan
gaan, behoort ook het uitmuntend onderhouden
van het weg van Utrecht, in de buurt
dat de Amsterdammers zeggen, dat niet
het gegraven kanaal, maar de straat te water
bij de met de naam van gracht gelegen
te stempelen. Vaste aich- en ijzeren bruggen
naast de "Sluizen" - de Amstelsluis, waar
waar de overige bandijzeren vervangen
jaarlijks en jaar door schuiten met de talrijke
betimmering een opzettelijk daar voor gebouwde
Plaisand vastliggende, vervangen, alles, sedert

Utrecht en Arnhem
266.

135

Tot na jaren een der jammerlijke
de Buitenplaats zal bevolken der Stadsbewoners
gelukkig geen. 266.

Hebt men het bondgenootschap met zijn partijgenoten,
Gelijk verbrijf 29. gelijk
Lust wordt van de Utrecht Poortsbrijf,
te plaats, waar in de dagen van alom de
Stichtsche tabakshuiten afgevaren van de
Rijn kwamen, als uitspanning met waar
gestraagde. Dan en Societeiten waar
Schouwburgen.
Eenmalijke hoef Heeren lid van,
De Mrt 29 bestaat de een die in het vroegere Muntgebouw
bezigende en daarin haar naar haar Landsen
Gebiet, dikwijls pleien niet meer, dat dikwijls
van dat vroegere Muntgebouw Lobbes de laatste jaren,
niet Lender van dat hij en geen weg van
Vrouw en te trekken, alleen een op Zuidzeeler zien en
Haan, het dat hij verleden jaar den Heeren gekregen
Lust bij en in Overeenkomstigen Stijl uitgetrokken
gebouw staan den Oudaard Burgerlijk Genootschap zijn
Letter gevestigd Lust. Maar de natuurlijke haastige
de Lust Lijke Richting van dezen trekkersen Werkerman
en Lijne Turkse vrienden en het jaar na het eerst verschijnen
in den Studenten Almanak Lijnen 1829 van de Wet waarborgen
en tegenstellen Lijke tegen de Beesten spellen op
op de Boerse speelaar, op den 1ste Mei, met
zijn eigen over samenleving de Kommissarissen van Stads Finanse
den bevolking der Burgerlijke van Staten

en Martin vermeerderde, [illegible] sich gelyk
in een steeds toegenomen uitbreiding van kerkelijke
vermeerdering en gebouwen, [illegible]
& vermaerden, en een altaar Hz verscheidene
andachten aangenaem aljens Leuleger van
Lyden verkregen. En dus geen dier duisterde
haar hoog met de naam van Stergraven
en sticht, na gewaande bijna een halve eeuw
de kerk en kiezen te gebruiken het kapittel
Amsterdam te hebben uitgeoefend en aldus
gestadige apostolische diensten te hebben
bewezen, sedert haar omtrent meer als vijf
honderd jaar Apostolum. (Voorv. 1866)
Dit getuigt bij na gewis dat Rooselaar te met de opmerking of liggen
te bekennen
te spreken dat ook. Hier uit blijkt dat de vraag

(*) Het is het Kapittel van Oudmunster te Martens aan gewerkt
Utrecht en de parochie van het Oudekerkhof
Amsterdam, bij welke opkomst
die stadt stilstand. En gedurende dit korte gedeelte
die aanleiding gegeven hebben tot dit opstel, namelijk
Redactie [illegible] St. Mart. 1877] de naam van dien
Amsterdamer heeft gegeven en dat [illegible] zegge van den
Voor Martin (9 Jul. 19.). Het moet er zelfs eenige aan tekenen
Latijn zijn, maken bij met dapperen, maar geen te klevend
bij dat lad, [illegible] te kunnen de ander dan zijn medeplichtig
Romans, [illegible] drie dezer verplicht werd, gelijk die
Egyptenaren, [illegible] als die de heidenen gemerkt gelaarde
[illegible] en gaarden dat die te kennen te zijn de letter ingeschreven
na [illegible] haar en haar eenen met [illegible] te kennen
op het acte van d. 13 Sept 1886. aangeboden

anderen?

† dat bewaren andere

137 Martin
1886

† Jos Montrichard

"Kerk of het oude Marken" nu veel meer overvloedig
dering baren dat dan wij te pen 1841 of 42
door mij gedaan werd. Het is niet, dat
in de laatste jaren een belangstelling voor het oude
Marken tot de kapittelijkheden behoren die
in H. Provincie altijd gaarne worden en
te Amsterdam niet [illegible] dat te doen. Ook
Ook zij bekend dat het [illegible] aan
de „Oude Steden aan de Zuiderzee", en het dien
oord by de Noorsten, die veel meer dan vroeger
in onze vaderlandsche eigenaardigheden
begonnen belang te stellen, als [illegible] [illegible]
dig in aanmerking komt? [illegible]
De [illegible] bezoek bedroeg het [illegible]
vorigen met de hoogste belangstelling. Zij waren
opgetogen van den schoonheid, die haar
met blikken der fraaie taal deed genieten
Zeer inlichtend voorthulpe de conciërge.
Maar aan haar verlangen om in het eigenaardige
bouwwerk der Markense woningen, waaronder
zij o.a. de [illegible] der [illegible] (Oudjaarsdag 1886
verfieren, kon niet voldaan worden, [illegible]
[illegible], want [illegible] alles was
daardoor, dat [illegible] [illegible]
dat [illegible], en de schoolsche kaarten niet zoo het
was de fiches door [illegible] [illegible] veranderen

128

~~[illegible]~~
De bewering, dat deze helden in schoonheid uit-
munten" (Ed.) vernietigt dit schijnbaar Recensent.
Dat er overschoone typen onder haar verschijnen
~~[illegible]~~ is gebleken aan die ~~[illegible]~~ overtreffelijke
buste van Welmot en de hand van onzen
F. Stracké (in de Zuidzaal van het Panorama
~~[illegible]~~ den Koopstad) te aanschouwen gegeven, die in
schoonheid zijn zoon Zoo schoon Duifje nog
overtreft. Duifje is ~~[illegible]~~ door en door lief
en zacht; Welmot daarenboven waardig
en edel.

(Van de schoone Markiesche kom ik op de mooie
Noord-Brabantsche en van deze op Oosterhout,
daarvan stad met tien duizend inwoners, die men
uit Breda met een stoomtram nadert, en waarin
niemand het ~~[illegible]~~ dorp, of stadje, als
het zoo weezen moet, ~~[illegible]~~ maar de voorstrijders van
1839 (~~338~~) elkander dus graag op maakten.
Van dorp of stad bij Koninklijke gunst ~~[illegible]~~ heeft geen
geen sprake meer, ~~[illegible]~~ zijn, sedert ~~[illegible]~~ minister Thorbecke
alle steden en dorpen gezamentlijk tot gemeenten
heeft weten te doen verheffen. Het marktplein
is er nog hetzelfde, maar de ~~[illegible]~~ "kleine" lied nog ~~[illegible]~~
vergeten; voor den Berg Calvarie, dien ik niet meer
ontstaan; waar de "mooie" "ruïne" in de nabijheid heeft verwoeste
~~[illegible]~~ nog geheel aan de
Zekering in ~~[illegible]~~ 1839 door, Kareltje" er en gemaakt;
te dezen ~~de~~ la Drappe's nieuwe huizen, waarvan zijn Stastok genoemd, hij dertien
hoog opgaat, zijn ~~[illegible]~~ in de vijftig jaar die sedert

† meer in den Lotheuwen

---

139 · 65

Zestentwintig maal
verloopen zijn en ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ vaderzijn gewaardeerd. Ook de
herberg, waarin Kareltje en zijn vriend
"dit onaangename van alleen" ging opzoeken,
is ~~[illegible]~~ in het laatste jaar ~~[illegible]~~
met zeker opgeknapt en herbouwd en
heeft den naam van Logement van Gend en
Loos" en die van "Hôtel Stadhuis"
verwisseld. Het "mooie Hetje", dat haar
bedrukte moeder in de affaire eens heeft bijgestaan
daarna opgevolgd ~~[illegible]~~ heeft haar op
haar tachtigste jaar ~~[illegible]~~ aan des Heeren
barmhartige genade, die ik als tegenwoordige
haar aan gat, ~~[illegible]~~ ontvangen aan en het huis van
dood. Maar nog leeft er iemand het te
lezen, Maar nog leeft er iemand in Oosterhout, dat in geeuwen ondermoeder
Oosterhout, het in goeden ouderdom ~~[illegible]~~
geleefd, en nog ~~[illegible]~~ altijd geen
~~[illegible]~~; want ~~[illegible]~~ trouwel van haar jeherendeerd
het overgeblevene is dan de vogel, die niet
ouder ontvlucht, en de regelmatigheid van
zoo stekkers, blijft zij nog in het bezit van
al hare vermogens en geniet in ~~[illegible]~~ toege-
~~[illegible]~~ (alleen onverdienende ~~[illegible]~~ achting en ~~[illegible]~~
stad haren ~~[illegible]~~ inwoning ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ dezelfde geheeven
in deugd en eerbaarheid; en die zekere vermaarde
-heid, die haar het opstel van de Camera Obscura
gegeven heeft, is haar ooit meer tegen de borst gewezen
maar heeft zij ~~[illegible]~~ meester friedelijk laten ontgevallen,
~~[illegible]~~ en Koentje op [illegible]

† Tot een kinderlijk-
is zij nimmer over-
gegaan, maar

6. 384. ~~De twee [illegible] te [illegible] Keetje. Zij hadden een [illegible]~~

~~De herberg is [illegible] die [illegible] 1888 naar [illegible] van dat [illegible] Hôtel [illegible]~~

~~Keetje, die [illegible] tegenwoordige [illegible] overgegaan.~~

140.

Zestigste verjaardag is hem ~~tot~~ algemeen een aange-
daan ~~[illegible]~~, en de hartelijkheid waarmede
zij [illegible] zelven [illegible] (1886) zij bezocht hadden
ontvangen het [illegible] voortstaand ~~bewijs~~ [illegible]
geweest. ~~[illegible]~~ had daar ~~[illegible]~~ van
~~Zij~~ op [illegible] onderricht, maar zij volgde
~~[illegible]~~ [illegible] daar ~~[illegible]~~ met de ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ (zoals zij) Brabantsche
[illegible] te vinden, die zij zijner [illegible]
had willen opzetten, en dat in [illegible]
dat zij bij haar [illegible] had zij
[illegible] gelegenheid, om zich van de
[illegible] gebruiken, die [illegible]
[illegible] altijd in haar geest, en alle
[illegible] van haar karakter te
[illegible]

Mischrin doet ~~ik~~ Hildebrand er niet kwalijk aan
ten besluite van dit Hoofdstuk dat
„van de groote veranderingen in Land en Steden"
handelt, ten behoeve van toekomstige lezers
der Camera Obscura nog aan te teekenen
dat zij hoogst waarschijnlijk in de Voorweg
de Nijmegen de „Geringe luidjes" niet meer
woonachtig zullen vinden van welker ~~[illegible]~~
bovenmoedig deelneming in de begrafenis
van zijn oudsten Academie vriend hij in zijn laatste ~~[illegible]~~
Bijvoegsel gewaagd heeft. Ook
ik het te wachten dat de haar van Voorweg
met verlang van een andere plaats maken
zal. Want de Voorweg is geen Voorweg
meer, sedert de straatweg naar Lebbergen
verlegd is en de Hoenerpoort, door welke hij op
deze uitkwam, afgebroken en door een park
vervangen is. De woningen der „Geringe luidjes",
die er gewonden werden zullen waarschijnlijk
plaats maken voor aanzienlijker gebouwen, sedert
bij de monumentale brug over de Kloof tusschen
Valkhof en Belfkensbosch ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ geslagen deze ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ter eere van hen die zich in
het laatste zestal jaren door ~~[illegible]~~ de uitvoering der
plannen tot uitbreiding der stad verdienstelijk
gemaakt hebben, in dit jaar 1886, aan elkander ~~[illegible]~~ verbonden
heeft. (1)

De ~~[illegible]~~ dertigste nog wachtende grieven van Alkmaars
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
burgerij

(1) Zie ~~[illegible]~~ de afbeelding en beschrijving in Eigen Haard 1886 N. 42

burgerij
Wegens, de bijzondere kosten aan de begraafplaats besteed, waarop in den aanvang van het opstel de Noordhollandsche boer" (350) gezinspeeld werd, is bij het derde geslacht natuurlijk gaarne vergeten; en indien het

142.

thans jonge Nederland volstrekt niet weet waar, in de dagen van Mr. Hendrik Johannes Bruijs en der theetuinen, de Commiezen en Commiezenhuisjes toe dienden, zoo is dit de schuld der in 1865 vastgestelde Gemeentewet, die de Stedelijke Accijnsen afschafte, en de met hare inning belaste ambtenaren op wachtgeld stelde, en hunne licht getimmerde wachthuisjes aan de toegangen der steden overbodig maakte. Ook zal het niet dan aan de wispelturigheid der Militiewet te wijten zijn, indien het zelfde geslachte meenen zou dat Hildebrand zich vergist had toen hij in den aanvang van zijn Opstel De Markensche Visschers de dienstplichtigheid der Nederlandsche jongelingschap, een jaar vroeger deed aanvangen, dan waarin zij zich leden tot deze verheugen mag.

VI

Van Achtentwintigen en andere gedemonstreerden.

Achtentwintig 48

De Achtentwintig, waarvoor de jongeling met den leverkleurigen pantalon zich zelven wel te weten, zijn bal en kansen) in het koffiehuis de Noordstar aan den in het eerste ballenspel, na kort spoed, zoo weinig voor, prediger Petrus Staftohius wilde verkoopen,

dertiendhalf 90
pietje 90

zoo wel als de dertiendhalf en het pietje, waarmede eerzame juffrouwen de vracht in het wesje zoo gaarne en zoo geestiglijk pasten, de Zeeuwsche rijksdaalder[1] die de Heer Kegge betuigde te willen wezen in dien men zijn portwijn, voit, in den mee hen eigent anders dan bij den Koning van Engeland (het was voor 37) Victoria zat nog niet op den troon – zoo drinken zou, behooren nu sedert een veertigtal jaren tot

Zeeuwsche rijksdaalder

[1] Achtentwintig, a f 1.40 zilver geldstuk te waarde van f 1.40. Dertiendhalf d° t. w. v. f 0.62⁵. Pietje (zevendhalfje) d° t. w. v. f 0.32⁵, achtstuk dat om de Zeeuwsche rijksdaalder d° t. w. v. f 2.60.

Met het Pietje zijn ook de pietjeswagens verdwenen, behoorende publieke voertuigen met één paard bespannen, bijdeed tusschen Middelburg en Vlissingen, waar men de vracht zal en daarbij stuiven was. – Het pietje werd gebracht van het fijnste zilver te zijn. Men kwam, maar commissie kroon, [illegible] en [illegible] uitgegeven te worden.

vorgetone Groot-Heeren; en met hen de
Leeuwthaler, de Zeeuwsche Schellingen, ook de
Scheepse Schellingen, die de Oost Friese
Munte in geslachten Heeren en den baker
Schellingen bij Braunschweig, de Reichsthaler
de Caroli-Gulden, de Lippenbeentgen
de Ducaaten, de Sechtien, de Lippenbeentgen
de Ducatons, in één woord, alle gangbare
verscheidenheden van de Buitenlandse Silveren
Munten, die het Land gemaakt worden, buiten alle
Munte gangbare Gulden, Schellingen, en Duiten, tegen
en voor gelijk de Hollandse Munte, en dat de Partijen
contenten in de eerste Tijd bepaald angaande
maakte. Een gouwel der Goldsprocentje, die
Gedurende jaren van Waarde het eerst ginge

1 Zeit-half = Een en een half Stuiver. 1 Schelling = Een Stuiver. 1 Schelling = Zes Stuiver
Daalder = Drie Stuiver en een half. Kroon = Zes Stuiver. Ducaton = Drie Gulden, drie Stuiver
Ducaten 2. = Vier Gulden. en Stuiver. en Ducaat = Een en dertig een
een half Stuiver.

De Onderdanen van den Lande zijn Rijksdaalder te waren de
Zeeuwsche, het Dortsche, en het Leeuwarder of Vrieze, het Landgroote
Gulden van den Hollandsen Rijksdaalder (50 Stuivers) de Oostfriesche
en de Oortie de helft.

het voorval op den Termijn Gulden Vorstlijn te
Lade, welke Langrameth die de Landen
Ditzijdelands van den Heer Steuwer verspuit,
meer dan Leeuwarder Rijksdaalders met
Een nog gaven Kartelbrand uit aandorst, en
andere Gelderse Vijfmaaden en dat zijn Zilveren
Stucken en de Londse niet waard was. Dit althans bewees
twee dingen: Want deze Londe bevat een staatlijd
uitgelekt, dat daar met de Wenemende spraak
en welde en verband bracht, en waar en het
Inspitten te bejaanen is dat het aan de vaste
Lend is prijs gegeven: Maar was ook de Remantie
der ons Zilvergeld, op de wet van het Fiinder bij
Gelijke, in den eerste Tijd een waarheidsstijf in de Oosten Oly
lee, die de Heelwaardij bezet der wegere Gelden stukken
Zoo verwaardig een dese Gemaktelijk achten, volkaard
Leeuwen ook aleen daar Lade en Stede en bij konvra
(en het andere Gouden)

In het jaar der vermindering werden ook diverse Landen, uit
Holland bij de Landskantoor aangebracht, alien Gedeelt bij de
Grint verlate Landen, wij nemt in Gebruik waren gewerkt. Men
kent de vreegere gewoonte der Leeuwsche Boerenvrouwen
om het geld van den Boter gescheidt, dat haar aandeel in de
opbrengst en het boeren te drijf Gedeelt te kijken en waar dij hun Verzameld
moest Een dien, dan Een ver dij het waren te zien een kons te dien,
en die kon te verkoopen, te raden de eerste Lading en een Brodmaar
en waar, die kons te steeken.

148.

Edoch de gedaantewisseling van den beeldenaar, waardoor hier het beeld der Hollandsche Maagd, met den vijfheidshoed op de speer, daar de Pylbundel onzer ~~Eendracht~~ Macht meldende ~~Macht~~ Eendracht voorts de koppen der opvolgende koningen ~~[illegible]~~ verdwenen, maakte den naam van een "pop" (349) voor den gulden tot hiertoe in de studentenwereld geliefd, voor volgende tijden onbetamelijk, en deed het Bezemstuivertje vergeten.

(1) Hoe veel er in korte tijd door het Algemeen ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ kan vergeten worden, bleek mij door een bericht uit Amersfoort in het Utrechtsch Dagblad van 18 Sept. ll. medegedeeld: "Een belangrijke vondst door een landbouwer en wijnhuur gedaan in een in den grond begrepen roodkopers tabakspijpen, waarin de gulden stukken, die de jaartallen 1698 tot en met 1738 lieten zien." Het werd "opmerkelijk gevonden, dat zij de muntstukken geheel op elkander gelaten" zij vertoonden aan de eene zijde de Hollandsche Maagd met den stok (de speer) in de hand, waar op de hoed, zonder des leeuws, "terwijl het tot zandschrift droegen Hanctie Mur Hanctimur." [Hanc Tuemur Hac Nitimur]. Aan de peerzijde een wapen, vertoonende een veld waarin de leeuw, die in de eene ~~[illegible]~~ een kling, in de andere een bos pylen houdt; het wapen wordt gedekt door een kroon met 3 Stuurons [fleurons] en het daar ~~[illegible]~~ staande zandschrift luidt Mo. Arg. Ord. Tofd. [Focd.] Belg. D. Gel. & C. L. Zoodoende de curieuse beschrijving van een gulden, dus als die voor slechts veertig jaar nog bij duizenden door iedens hand gingen! Maar behalve de

70

Spiergulden 161

149

Op wat grond ~~[illegible]~~ een bedrag ~~geldwaarde~~ van vier gulden een spiergulden plaatst te heeten en of er een muntstuk van dien naam ~~[illegible]~~ bestaan heeft, en mij van vele kanten gevraagd zonder dat ik in staat ben een voldoend ~~[illegible]~~ en ~~[illegible]~~ te geven. Wel herinnen ik mij de dubbele kroon welke die waarde had, maar zeldzaam voorkwam en, naar ik vrees ~~[illegible]~~, niet eens afgebeeld was op de prent, destijds eerste en eenige vertegenwoordigsten van ~~[illegible]~~, aanschouwelijk onderwijs op de lagere school, die mij onzer gangbare geldstukken gemeenzaam maakte ~~met den rijkdom onzer muntsoorten en kennis [illegible]~~. Maar schoon ook de Barenden om den huidigen dag van geen spiergulden meer weten, en men zelden meer van een stooter, ~~en nooit meer van~~

en mijne gelijken raas in de prille jeugd met de ruitelijke schoonheid en de onnoemelijke waarde

~~de gulden, hield de opgegeven door ook nog negen grootere zilveren muntstukken in de jaartallen 1638–1708, [illegible] wapens vertoonde en de berichtgever met de opmerking over besluiten: "Voor numismaten en het zeker de moeite waard er kennis mee te maken."~~

hetwelk op zijn Amsterdamsche beteekent een Leidsche vijf groot, of vijf Fransche botjes, en dat is ~~[illegible]~~ stuivers hoort gewagen; van de ~~botjes~~ ~~[illegible]~~ botjes nog maar alleen in het zeggen botje bij botje, en niemand van het zij groot of blank

(1) Zie Ironschoolsche Leeuw

150

150 cartjeskaart 4c

schoon wat vroeger aanbod Vlieël
over en Schiermonnikoog Texel, Vlieland
Onder de naam van Bosscheband 1883. verkrijgt
de naam van Kaartjes, is dagelijks
Gelden onverpaanbaar 8 dagen geldigheid
en de uitbreiding van dien tijd
blijft bij onze lagere en kleinere
dog altijd voor een kalven schaven en dienst
gebruik. Zoek dijn die Clinten, na nog
een korte tijd ook alle aanten gangbaar
dijn gebleven; doen hen, een

cartjeskaartje.
846

† (spatie-duiter)
clinit.

F; misschien omdat
de uitbreiding
" geen cartje waard
nog altijd van
uitbreiding tegen-
stelling is
en kwalijk
genoeg is voor

1 een blanke 2 284 Clinten, en braspenning 2 Fran

3 Dat de Wonderlijk va de Vries a te Winkel
Voor onze militaire Kunstbeluigen, het dubbel
maanveld niet alleen vergunt, maar voor
stelt a la voor onze Clinten, en op een ergonis
de hand door het Maatschappij te Arnhem C a K, onder
Wageningen, en die te Leeuw, daarbij gegeven
Uitgaven Lan uitzal blijven.

151

minima afpassen. Letterlijk dijn die Clinten
weg het land en lang vóór het onder
zeeërgeld verdwenen, op enkele, betrekkelijke, na
die door Jachtwachters aan de Vlieland
Onde dammen met bijgebouwen, en bieden
als middel tegen de Loofdijpen bewaard
Brezden, anders aanvallen, en nabij Leeuwarden †
dij zijden Brezden met dan scheijgaande
Betrekkelijk, Clinit midden op Dok
Loofdij, gelijk Atlantische de Clinten
Matrijs staat dijn Oüwels. Engelse
Lijn Lijn doorkruisen te Texel dat heir
Mans Leen in dijns dichterlijken arbeid
storen mocht.
Ook de vrijen, te diepe mens over te gaan
het geld bij dick droog is verdeend. De
de speeltabel toma niet meer gelijk een
Kinderen van de heer Cuijpe, de Brevets Lijden
Leuden" over den dag, de het plechtig over
blijk daar is en de fiches de zaisjeers
Of dick te Leuden of met dun uit. Taste
Hasselt, Zoo Zijn de partij gewest en,

† Brezen van Middelwijk
bewezen dat de
Onder het niet gehind
Lobben

kenspeen 266

fiches

(1) Men met dat de Republiek Mr van Rijkswaterstaat, ontspheinen
Alkmaar, Helder, Amsterdam, Middelburg dijmeden. de Arnhemsche
Clinit dan het Rijksmuseum te Arnhemsche Papier.

71

maar zij had eenen religieusen afkeer
van die akelige prentenboeken, zoo er geen
hebben kunnen te voorschijn brengen. Zij
had haar geld in een knipje, zooals
~~[illegible]~~, in deze
onze dagen alles, niet alleen vrouwen
maar ook mans, dient bare en vrijen, ofschoon
~~[illegible]~~ hij liever onder den naam van
porte-monnaie, ~~en~~ ofschoon portemenee. Wat
Saartje Stalte betreft, ik zou durven wedden
dat zij zoo goed als Grietje van Breeën *Lodereindoosje 171*
een ledikantdoosje in dat knipje mede
droeg. In de dagen dat ik ter harer huize, welis waar, niet
gastvrijheid genoot, heb ik het, ~~[illegible]~~
voor den dag zien komen, maar wij dachten
of zie ~~het~~ haar in de kerk onder het
gehoor van ~~[illegible]~~ dien Ds. S. die het geweldig
lang kon maken (~~[illegible]~~), het geciseleerd
zilveren ~~[illegible]~~ doosjen voorzichtig ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ openmaken, en het, in den droogen
morgen ~~[illegible]~~ versch met l'eau de ~~[illegible]~~ reine
bespreide sponsje, eerst ter weederzijde aan haar naaste ~~aan haar beide~~
buurvrouwen, het zij dan juffrouw Van ~~[illegible]~~ wie ook anders, want hier
Nassau, Mietje met de kalfsoogen, of ~~[illegible]~~ goed geen
~~[illegible]~~ minzaam aanbieden, om het, eerst daarna, aanzien des persoons,

onder haar eigen welgevormd neusje te
houden en den verkwikkenden geur met
gesloten oogen op te snuiven.
Met deze herinnering heb ik de vraag:
"wat is een loderein doosje?" beantwoord.
Ik zal ook de mij gebleken onbekendheid
omtrent de menagère van ~~[illegible]~~ Baartje *menagère. 171.*
Blom, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~, trachten op te heffen. De
Fransche naam menagère, werd ~~[illegible]~~ door
dezulken ~~[illegible]~~ die er, ~~[illegible]~~ heel waarschijnlijk op
'minnazerre' van maakten, ~~[illegible]~~ gegeven *gelijk zij ~~[illegible]~~ haar*
aan een bekrompen reisdoosje of kokertje
of ledeeren omwindsel ~~[illegible]~~ ~~in zakformaat~~ waarin
~~de~~ door ~~[illegible]~~ alle vrouwelijke wezen, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
gereedschappen (schaar, priem, vingerhoed, naalden, spelden,
garen) in de zak ~~[illegible]~~ gedragen werd. In
Frankrijk zelf, waar de vrouwen niet zoo ~~[illegible]~~
elk oogenblik in den dag
en waar ter plaatse zij ~~[illegible]~~ zich ook bevinden,
~~[illegible]~~ een of ander vrouwelijk werk ter hand
nemen hebben, schijnt de naam ~~[illegible]~~ in die
toepassing ongebruikelijk ~~onbekend~~. ~~Een Menagère~~ ~~is~~
~~het is de~~ ~~[illegible]~~ ~~dienstbare huishoudster~~.
~~[illegible]~~ ~~Menagère~~ ~~[illegible]~~ ~~dienstbare~~
huishoudster, die ~~[illegible]~~ waagt.

154

Met, en staande sprong van het heen-
bruimtige tot het heen waarneelijke
overgaande, zy het my, eer gunne, de
[illegible]
[illegible]
aandacht te vestigen op het feit dat, [illegible] de herinnering
[illegible] der vorming van het schiet-
geweer [illegible] slecht op
het militaire, maar ook op het jacht-
gebied een invloed gehad heeft, die
ophelderring noodig maakt.
De "geswinde lading", de lading "in vier"
of ook in twaalf "tempo's" d.i. in "[illegible] elkander opvolgende
stelselmatige bewegingen," waarin Rudolf
van Kramm [illegible] zich beijverde
de oefening der recruten en het onderwijs
der sergeanten aan de zijde van den bejaarden
tweeden luitenant [illegible] te controleeren, behoort
geheel tot den tijd dat de soldaat na het
geweer links gebracht te hebben, de patroon uit
de patroontasch te voorschijn te hebben gebracht
die [illegible] links en rechts aan te mond had
te brengen om hem aan het drankeind af te bijten, daarna
kruit op de pan te doen, het geweer bij den voet
te brengen, de patroon by den tromp in den loop

155

[illegible]

te laten vallen, den ijzeren laadstok, die zijn [illegible]
langs de loop, te voorschijn te brengen, om te keeren
en de lading met [illegible] geluid aan te
stampen, en hem daarna tot zijne plaats te
doen te rug keeren en het nu geladen geweer
op [illegible] schouderen, of [illegible] aan te leggen.
Men was nog op een [illegible] afstand
[illegible] [illegible] van den [illegible]
Oostenrijkschen oorlog van 1866 voor Oostenrijk
zoo noodlottig is geworden, en [illegible] de
vergeten snellere achterladers, die
onder verschillende namen gevolgd zijn, en
de oorlogen, naar ontginningen [illegible] met blocdijken
maken, maar ook korter dan duren.

Ook het dubbelloops jachtgeweer is een
achterlader geworden, en de jagers hebben
het van lieverlede aanvaard. Daarmede is niet alleen
het stampen met den laadstok, die als een
in deze voorlijste [illegible] zich daarinhet [illegible]
uitdrukken, maar ook het in de drift om
[illegible] jegens de achterlijgvoorschut [illegible] het zelfde
slaan op het schot beter zitten van [illegible]
instrument
stok, en de mogelijkheid van het bevrijden van
[illegible] wegvallen,
en zoodoende het gevaar van dit [illegible] (vriegering) niet
het afgaan van het schot [illegible] ter zijde gesteld, en
de tegenkanger over den linker schouder om
den [illegible] over den rechter, die als een

Lange, niet al te dikke beuling gevoerde
hagelzak (216), waarvan de met een
voor sluitende stop, in den vorm van een
schrijfje, dat als maak
voor het schot, dienstdeed. Met dit opte
worden
[illegible] kon ik de vraag: wat was een hagelzak?
Bouwens
sedert de veranderingen in de jachtrechten
en het verwaarlozen der „privatieve jachten" en Lanne afbakening
kan ook de vraag opgezonden worden (wat is een
jachtspaal? Maar dit
is zeker dat niemand in Nederland mij
zal vragen: wien bedoelt gij als gij van
„de dichterlijkste jager van geheel Holland" (307)
spreekt. Want de Hollandsche Dinsdag
van David Jacob van Lennep
behoort niet en zal nimmer
behooren tot de waarden
de gedemonetiseerd worden of wien
de naam, de oorspronkelijkheid en voortreffelijkheid
vergetelheid zouden geraakt.

157.

VII.

Van Lantarenvuldsel,
Licht en Rook.

—

Ook in een veel eenvoudiger zin dan waarin men het elkander bij hare geboorte toejubelde, zou onze negentiende eeuw de eeuw der verlichting ~~worden genoemd~~ mogen heeten, immers eener verlichting waarin het, altijd lichter, van smeer en was tot olie, van olie tot gas en petroleum kwam en van deze tot electrische licht begint te over te gaan.

De Kozakken, die in 1813 Nederland kwamen helpen verlossen, zouden behalve haarsen ~~(wonden zij eenhaar)~~ ze, die zij gretig tot op de pit afzogen, ook lantarenpalen, bij welke zij opklommen om het werk van den lantarenvulder (228), die des morgens in zijn met olie en smeersel bezoedeld linnen pak, met oliekan en ladder de stad was rondgegaan te verijdelen en, door het in een ting uitdrinken van het met zorg gevulde lampje, de straat hier en daar van een glorieerden spijker te berooven, die, wat hij niet voor verbetering vatbaar geweest, als wij in de z. g. reverbers 328 beleefd

NB

lantarenvulder. 228

beleefd hebben, der uitvinding van den
"bering der stadsgezichtschilders", die ons ook
met die der slangbrandspuiten beweldadigde,[1]
eenmalig waardig zou zijn geweest. Er
brandden in de dagen ~~[illegible]~~ lampen op
hoogstelen in de keuken en bakkampen 191. bakkampen
in de werkplaatsen met die in de ~~stad~~ [illegible]
[illegible] naar geen anderstelsel, dan ¶ waarmede ¶ dat primitieve
de Aartsvaders hunne tent verlichtten ~~[illegible]~~
de gansche oude wereld, elk zich of zich
zich behoeven heeft, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ en die alle barbaren in staat
geweest zijn uitvinden, zoo ras zij op
hielden zich met een branderd praantje
te vergenoegen of met de kippen ~~naar bed~~ op stok
te gaan. Maar of er in 1813 in burgerhuis
~~[illegible]~~ kamers reeds een lamp op tafel stond
zou ik in twijfel trekken. Hildebrand althans
is onder de heerschappij van het kaarslicht
geboren. In zijn onderlijk huis prijkten
in zijn prille jeugd, twee zetsen[2] met bijbel
hoorend gezelschap van snuiter, domper en
zuinigje op ~~[illegible]~~ linnen kandelaars
op den huiselijken dienst. De snuiter,
naar de oudheidkundige heer van Nassaau

(2) kaarsen en zet in het toenmalig pond. (half kilogram)

1 Jan van der Heyden, even uitstekend schilder en teekenaar als werktuigkundige verbeteraar der stadsverlichting en uitvinder der slangbrandspuit, op zeker van de Cantarius, Generaal Brandmeester der Stad Amsterdam en geoctroyeerd brandspuitmaker: ~~[illegible]~~ vond. 1712.

van wichtige verklaren hoe hij heette, indien
tijd, boven de kaarsen nog niet gesnoten
werden, (bo) zou nu ~~[illegible]~~ wellicht, daar er geen
kaarsen meer behoeven gesnoten te worden,
zijn kleinzoon in verlegenheid brengen, en
gewis ~~er~~ behoort er meer dan etymologische vaardig-
heid toe om uit den naam op te maken, hoe
~~[illegible]~~ dat onmisbaar ~~[illegible]~~ werktuig te zijner
tijd op meer dan eene wijze dienen kon
om de kaars helderder te doen branden.
~~[illegible]~~ door, na het fruiten, waarvan
het zijn naam ontleent, met den puntigen
snavel, daar het ~~hij~~ van voorzien was, de pit
uit te breiden tot wat men zoo wel als
den stijlbundel op het stuivertje met
den schilderendom ~~[illegible]~~ naam van een bezempje
benoemde; eene bewerking welke echter
door zuinige huismoeders bij haar ~~hun~~ roeke-
loos kroost streng elk berispt werd, maar
verschoonbaar was, wanneer men bij het ver-
wijderd licht van een der twee zessen ~~kaarsen~~ zijn
les te leeren had, terwijl de huismoeder
de andere naar zich toehaalde om
behoorlijk te kunnen zien, wat zij naaide
kerkte of wel maakte. Welk een uitkomst,

Toen

Tuur de Weldadige uitvinding van Argand
(1789) ook tot ons Vaderland doordrong,
en de eerst Olielamp met holle pit en gazen
kap onze Winkelkandelaars en om verven
ogen, en om de vetkaarsen voor eerst
tot de blakers te doen afdalen. Welk
een Zegen, als het kleine Argandsche lampje,
allengs in omvang en wasdom toe
kwam, zoodat het niet slechts de tafel
maar ook vrij wat van de kamer begon
te verlichten. Evenwel had ook dit
licht middel zijn schaduwzijde, en, daarin
voor de afhankelijker leden des gezins,
een aanleiding tot menige kleine onderlinge
naamheid in der huiselijken kring in de z.g.
"armen" die de olie naar de holle
(O wee! wanneer er ook dit nog
bijkwam! - niet altijd even zorgvuldig en
gelijk afgeknipt) zoo kous voerden, en
altijd twee, van de om de tafel zittenden, van
de volle zegen des lichts beroofden. De
schoone uitvinding der regulateur- en
Carcel lampen, zorgde ook in dezen voor
eendracht en vrede. Later
kwam de petroleum huismoeder of
oudste dochter ook van het lachelijk en
lastelijk lampen en schoonmaken
verlossen. En in dien mijn lieve tante Staffole

nu

† (kous, was haar huiselijke naam)

†

† uit het ring-kanaal, daar de kap op rustte,

† natuurlijk,

nu leefde, zou zelfs zij niet haar dierbaren door
een olifant getorsten bronzen lamp reeds lang
tot een petroleum lamp hebben laten inrichten?
~~[illegible]~~ in deze haar angstvalligen echtge-
noot zich daartegen niet had verzet? Maar
dit had hij zeker gedaan. Immers, zou hij
om de dood niet gaarne gezien hebben dat
er ongelukken om kwamen, als waarvan
hem de dagbladen dagelijks met schrik
vervulden. Veeleer zou hij tot gas zijn over-
gegaan, tot gas, op voorgang van Dorbeen
eerst, en daarna van Van Naflaan — en het
van lieverlede „gemakkelijk" hebben gevonden,
en „zondelijk" en „niet duur ook"; daarenboven
„goed licht, heel goed licht, als zei hij
„zelf." Ook, de vrouw in de kroonenzuinige
kan het niet meer met een vaklamp stellen.

~~vaklamp 191.~~

~~191.~~
~~[illegible]~~
Zoo veel is zeker: het „de zon schijnt bij dag,
de kaars bij avond en de maan bij nacht"
~~[illegible]~~ is belachelijk geworden. De tijd der
kaarsen, immers der vetkaarsen is voorbij.
Zij zijn in de huiskamers, zij zijn van de
kerkkronen, waar de jeugdige Kelderbrand
als kind naar de avondmeek meegenomen.

Ze

zoo gaarne halverwege de preek, tot verpoozing zijner aandacht ~~zag~~ de een voor een zag opsteken; zij zijn van de kandelaar, zij zijn van de blakers verdwenen, en de laatste „Twintig" is in het zijn vaste omringende water van zijn ‡ tegen alle mogelijkheid van brandstichting voorzienen nachtblaker gepmoord en als een nachtkaars, ~~gepmoord en~~ „uitgegaan" Maar waskaarsen? Echte waskaarsen zijn zij er nog? Zijn zij er nog van de lichte sterkte als het Lestal (bl. 222) waar Tropsen „jeugdige slachtoffers van eigen ~~[illegible]~~ leeftijd en van den secretaris eener geleerde maatschappij in een zwart pak kleeren, en met bleeke gezichten, vervelende verhandelingen voorlezen, of akelige dichtstukken, van een man die bij vergissing met zijn zuster trouwt, of van een suffer die zich doodkuurt op een toren"? (1) Ik zou meenen van niet. Helaas, het zijn niet langer de bijen die naar het woord des dichters, hunne „offers" op „de gouden luchters aan de wanden" ontstreken.[2] Die offers worden geweigerd. In prijs van

‡ op alle lei wijze

waskaarsen

(1) ~~Zie~~ Uw herkent hier Guy de Vlaming, en Ada van Holland. met door Hildebrands bijzonderste vriend op zoo menige vergadering van letterlievende genootschappen voorgedragen?

[2] Gouden luchters aan de wanden, waar op de bijen offers branden. Wilderdijk

die "zijverheid", waar aan zij haar vaststaanden ~~[illegible]~~
bijnaam te danken hebben, en in weerwil
van de voortreffelijke hoedanigheid van
haar fabricaat, zijn zij niet in staat
geweest in de concurrentie met deze kazelotten
te bestaan, en is de chimie daar ~~[illegible]~~ te
te machtig geworden. Sperma ceti en
stearine hebben sinds lang het, maagdelijk
was verdrongen, en al wat nu kaars
is, zonder vetkaars te zijn, is een
voorwerp dat, op een luchter geplaatst,
dank zij zijner naar den omtrek der
vlam zich ombuigende pit, niet behoeft
~~[illegible]~~ te worden gesnoten en ook wel
een vlammetje geeft.

Port fulgura fumis. Hoe ver ligt dit 1886 het
tijdvak achter ons, dat de Gouda pijpen nog
algemeen waren (en) dat, met het kruispen-
dantje in het midden, tabakskruidje,
en tabakscompoort, in elk burgerhuis tamelijk
behoorlijk legenover elkander op die commode
prenkten, waarachter de pijpenlade onder-
stond, en burgerheeren den tijd hadden, een pijp
bij elkander te komen rooken, en, als die pijp
uit was ten minste, nog draadje, dat
zelfs in de huizen, daar dicht of dicht meer
gerookt werd, aan den predikant, die op ter
wijle kwam, nog altijd een pijpje gepresen-
teerd werd, en alhoewel het niet onmogelijk
was, dat hij als een enkele maal te gretig
stopte, en dan „haag eigenaar, meerouw, daar is
zaad op, omnia mea mecum porto," zijn den bol
van zijn dierbaar kruidje dat daarin als een
teken der evenwichtig aangebrachte balantje (en)
te overhijn bracht dat daar de pijpe diepen en
zijde over den steel groeide, lucht kwam
in den kop en het aanrookken mogelijk maakte! -
Tegenwoordig toch bestaat bijna niemand een Goudsche pijp meer, zoodat
binnen, of de kellner, Frau Jan, Rovaan
eerlang bijzonder kellners, als een

Port fulgura fumis. Hoe ver ligt dit 1886 het tijdvak achter ons, dat de Gouda pijpen nog algemeen waren (en) dat, met het kruispendantje in het midden, tabakskruidje, en tabakscompoort, in elk burgerhuis tamelijk behoorlijk legenover elkander op die commode prenkten, waarachter de pijpenlade onderstond, en burgerheeren den tijd hadden, een pijp bij elkander te komen rooken, en, als die pijp uit was ten minste, nog draadje, dat zelfs in de huizen, daar dicht of dicht meer gerookt werd, aan den predikant, die op ter wijle kwam, nog altijd een pijpje gepresenteerd werd, en alhoewel het niet onmogelijk was, dat hij als een enkele maal te gretig stopte, en dan „haag eigenaar, meerouw, daar is zaad op, omnia mea mecum porto," zijn den bol van zijn dierbaar kruidje dat daarin als een teken der evenwichtig aangebrachte balantje (en) te overhijn bracht dat daar de pijpe diepen en zijde over den steel groeide, lucht kwam in den kop en het aanrookken mogelijk maakte! - Tegenwoordig toch bestaat bijna niemand een Goudsche pijp meer, zoodat binnen, of de kellner, Frau Jan, Rovaan eerlang bijzonder kellners, als een

Port fulgura fumis. Hoe ver ligt dit 1886 het tijdvak achter ons, dat de Gouda pijpen nog algemeen waren (en) dat, met het kruispendantje in het midden, tabakskruidje, en tabakscompoort, in elk burgerhuis tamelijk behoorlijk legenover elkander op die commode prenkten, waarachter de pijpenlade onderstond, en burgerheeren den tijd hadden, een pijp bij elkander te komen rooken, en, als die pijp uit was ten minste, nog draadje, dat zelfs in de huizen, daar dicht of dicht meer gerookt werd, aan den predikant, die op ter wijle kwam, nog altijd een pijpje gepresenteerd werd, en alhoewel het niet onmogelijk was, dat hij als een enkele maal te gretig stopte, en dan „haag eigenaar, meerouw, daar is zaad op, omnia mea mecum porto," zijn den bol van zijn dierbaar kruidje dat daarin als een teken der evenwichtig aangebrachte balantje (en) te overhijn bracht dat daar de pijpe diepen en zijde over den steel groeide, lucht kwam in den kop en het aanrookken mogelijk maakte! - Tegenwoordig toch bestaat bijna niemand een Goudsche pijp meer, zoodat binnen, of de kellner, Frau Jan, Rovaan eerlang bijzonder kellners, als een

Port fulgura fumis. Hoe ver ligt dit 1886 het tijdvak achter ons, dat de Gouda pijpen nog algemeen waren (en) dat, met het kruispendantje in het midden, tabakskruidje, en tabakscompoort, in elk burgerhuis tamelijk behoorlijk legenover elkander op die commode prenkten, waarachter de pijpenlade onderstond, en burgerheeren den tijd hadden, een pijp bij elkander te komen rooken, en, als die pijp uit was ten minste, nog draadje, dat zelfs in de huizen, daar dicht of dicht meer gerookt werd, aan den predikant, die op ter wijle kwam, nog altijd een pijpje gepresenteerd werd, en alhoewel het niet onmogelijk was, dat hij als een enkele maal te gretig stopte, en dan „haag eigenaar, meerouw, daar is zaad op, omnia mea mecum porto," zijn den bol van zijn dierbaar kruidje dat daarin als een teken der evenwichtig aangebrachte balantje (en) te overhijn bracht dat daar de pijpe diepen en zijde over den steel groeide, lucht kwam in den kop en het aanrookken mogelijk maakte! - Tegenwoordig toch bestaat bijna niemand een Goudsche pijp meer, zoodat binnen, of de kellner, Frau Jan, Rovaan eerlang bijzonder kellners, als een

Port fulgura fumis. Hoe ver ligt dit 1886 het tijdvak achter ons, dat de Gouda pijpen nog algemeen waren (en) dat, met het kruispendantje in het midden, tabakskruidje, en tabakscompoort, in elk burgerhuis tamelijk behoorlijk legenover elkander op die commode prenkten, waarachter de pijpenlade onderstond, en burgerheeren den tijd hadden, een pijp bij elkander te komen rooken, en, als die pijp uit was ten minste, nog draadje, dat zelfs in de huizen, daar dicht of dicht meer gerookt werd, aan den predikant, die op ter wijle kwam, nog altijd een pijpje gepresenteerd werd, en alhoewel het niet onmogelijk was, dat hij als een enkele maal te gretig stopte, en dan „haag eigenaar, meerouw, daar is zaad op, omnia mea mecum porto," zijn den bol van zijn dierbaar kruidje dat daarin als een teken der evenwichtig aangebrachte balantje (en) te overhijn bracht dat daar de pijpe diepen en zijde over den steel groeide, lucht kwam in den kop en het aanrookken mogelijk maakte! - Tegenwoordig toch bestaat bijna niemand een Goudsche pijp meer, zoodat binnen, of de kellner, Frau Jan, Rovaan eerlang bijzonder kellners, als een

pijl uit den boog op hem toegesneld, om hem een „gouvernement" ter hand te stellen. Dat, de habitués van de pot" bij het aangaan van dat spel, doppjes voor hunne pijpen voegen", aardige van fijn draad gevlochtene hoedjes voor te ware gladde hoppen mit een bevallig snoertje om haren blanken hals bevestigd, geschiedde om geen gevaar te loopen klokhuis of zwodlottige rook op het kostbare billartlaken te laten vallen. Thans heeft de sigaar, die dergelijke voorzorgen niet behoeft, het rijk in, bij boer en edelman, kind en grijsaart, wereldlijk en geestelijk, en is in zulke mate „fatsoenlijk" dat het niet verwondere mag een fatsoenlijk man naar de kerk te zien stappen, met zijn vrouw aan den arm en een sigaar in den mond, of een jong mensch de liefste van zijn hart aan het station en de dames coupés te zien helpen en bij het portier vaarwel te zeggen om zelf in de rook-waggon, met de rookers een sigaar te rooken en ook aan het daartoe bij het portier opzettelijk gereedstaande aanhaken uit te stijgen. Want nu is zoo volkomen gelogenstraft als Hildebrands zotte voorzegging: „Zal niet gerookt worden, want daar is geen adem." Ook dat ook mij niet vantoon,

Opgevraagd

Doppje 45

Op de spoorbeien

niemand in de tegenwoordige Lucifers, ~~[illegible]~~ van alle harten afgaan,
de in 1837 nog „nieuwmodische zwavelstokjes"
zacherkennen, die een hydrogenium ontwikkeld
den, waarvan iemand het hart in het lijf om
draaide" ~~[illegible]~~. Hebben wij ze niet sedert 1847
met rooden phosphorus, die niet verdampt,
en sedert 1858, de ~~Zweedsche~~ „Säkerhets-
Tändsticker utan svafvel och fosfor"?[1]
heeft niet onlangs Dr. Lyon Playfair, engelschman,
staatsman en geleerde, den Lucifer verheerlijkt
als, zoo klein als hij is, ~~[illegible]~~
der vooruitgang der natuurkundige wetenschappen
in de laatste honderdjaar, op welsprekende
wijze vertegenwoordigende? Machten maar
de kinderen van den geringen man, om de
rampzalige monomanie genezen kunnen worden,
om zoo 's avonds vader en moeder de hielen gelicht
hebben, geregeld naar de Lucifers doos te grijpen en
onheilen aan te richten! Het is waar, dat de
schepen dikwijls niet veel anders hebben om mee
te spelen, en dat de hartstocht van een ~~[illegible]~~
schitterend effect te maken, menschelijk is en ook
groote kinderen tot noodlottige dingen ~~[illegible]~~ vervoeren
kan.

hydrogenium

168.

~~[illegible]~~

---

[1] Voorzichtig:
Veiligheids-opsteekstokken, zonder zwavel of phosphorus. Het
Zweedsche tand in hier hetzelfde ~~[illegible]~~ het Noord. Zund. Het is wel
vreemd dat ons Nederlands en ~~[illegible]~~ niet heeft dat ~~[illegible]~~ met deze ~~[illegible]~~ uit ~~[illegible]~~ het
Goth: gesproten vormen correspondeerde dan alleen het woord Tonder.

169.

VIII

8.

Taal en stijl.

~~Taal~~ Vragen en bezwaren

—

Wee, wee wie onze taal van 't Zondagspakje ontslaan,
En trekken haar barbaarsch het harlekijnspak aan
Des humors; al die kunst zijn koorddanserstreken,
Daar wij de tranen bij van smart uit de oogen leeken.

Aldus, kort na 't verschijnen van de eerste en tweede deeltjes der C. O. de ongenoemde, maar niet onbekende dichter van Quos ego. En in eene aanteekening op deze versregelen werd wat ik Hildebrand naar beeld van zijn Drafstreurt en Opdracht, al te vermetel verbeeld had, op de volgende wijze [illegible] van [illegible] afgestraft:

„Soms verbeeld ik mij [geen wonder] dat deze bundel papiers eenige verdiensten zou kunnen hebben ten opzichte van onze goede [!] moedertaal. Tot nog toe hadden [en hebben] zij om den gemeenzamen stijl niet veel aantrekkelijks. Ik ben even wel de eerste niet [!], die het waagt haar het Zondagspak uit te trekken en wat natuurlijker [!] te doen loopen" (Cam Obs. bl 247). Neen, goede Hildebrand, gij

gij waart de eerste niet; maar gaf dat u
recht, om als vierde of vijfde, al 't werk
uwer voorgangers weer te bederven?" (1)

Pronomen ook Jacob Geel had reeds ~~in 1837~~ bij
het voorprootje dat hij ~~in~~ in † 1837 in het
beruchte apostel vooruitgang van ~~mijn~~ zijn werk
gehad had er een zeer oor hoofd in getoond,
en gelijk hij „als een pijzerkomst-twijfelde
of ik wel Heldebrand heette", daarbij „als een
sceptisch zitter twijfelde of mijn taal wel
hollandsch was." (2)

† den Gids van

Dit is zeker dat, wat ik mij ooit ~~[illegible]~~
~~of men zeker~~ moge „verbeeld" hebben en ~~of~~ „niet
mocht verbeelden", het mij wel nooit in het hoofd
is gekomen dat mijn stijl volmaakt, of mijn
~~[illegible]~~ hollandsch onbeweeplijk was, en dat, wat
~~dat~~ dat laatste betreft, om al de welwillende
beoordeelingen die mij sedert te beurt zijn gevallen
~~geene~~ niets mij aangenamer ~~[illegible]~~ is wijzen kon dan

(1). Quos Ego Stokebrijmen, door den Autheur der Hypocrisie ontsnevelijk
gr. 1844

(2) J. Geel Onderzoek - Phantasie Leiden 183

173

de, vriendelijke erkenning en waardeering van hetgeen door alle uitgaven hun in vrijwaring en verbetering van dezen mijnen zelfkennis de vruchten is geweest. (1)

Tot het zuiverings proces, behoorde ook met nadruk wat vondel en zijn tijd het „allengs schuimen van onze spraak van bastert woorden en ondiutsche" genoemd heeft, maar oorlog! mijne geleerde en ongeleerde vrienden, die in dezen nog niet tevreden zijn, en willen zoudt willen dat ik niet zuiver voor ik den laatsten basterd verjaagd en den laatsten ondiutscher over de grenzen gezet had, er zijn er bastards die sedert lang geacht zijn, er ondiutsch dient genaturaliseerd behoort te worden, er zijn bastards en ondiutschers die ik plaatselijk, die ik tijdelijk, die ik nog niet, missen kan, die geen schuimer en Camera Obscura wil zal kunnen missen! Ook moet ik zeggen dat ik op dit punt dikwijls niet weet wat ik zou moeten doen om u te bevredigen. Men geeft mij bij te kennen dat pleeggeheer (185) voor anedrestus en knifbal (237) voor volant, voor menig lezer opheldering zal nodig hebben, en men drukte

(1) Zie Dyserinck. Hildebrands Camera Obscura. Middelburg 1882. en voor al ook en dan Gids voor den Onderwijzer, tot zoo ... opstel van den kundigen D. Lamais naar fijn taalgevoel mijne gedachten tijd en stad aanraden heeft.

zijne beleefde verwondering uit, dat ik mijnsfrouw
Regge, door alle uitgaven heen, nog maar altijd converseeren,
en haar Cacatoe, voor haar naaldekokes beducht nog maar steeds
sobolaatsgurys, „met kleine passel, naar het verwijderste gedeelte van zijn
kruk retireeren liet." Bij zoo strijdige wonkens heb ik besloten op
stuk verder mijn eigenwijs hoofd maar te volgen; pleeggehoor te laten
staan waar het staat, en audientie waar dit mij voorkomt op
zijn plaats te zijn, met parapluie en regenscherm naar omstandigheid
en hartsgevoel om te springen, en terwijl ik coffres forts behoud —
want ik zou den man wel eens willen zien, die een lichtenkelder
„een ijzeren kist of een brandkast" der gastvrijheid zou willen noemen,
mij wel wachten mijn dierbaren Pieter in het koffiehuis de Noordstar
op den trok te laten spelen, schoon Bilderdijk beweert dat dit
de hollandsche naam is voor biljart. Dat Vader Cats, wat
vader van Alphen, in het bekende Ongeval van Cornelis, nog weer
een volant geheten heeft, reeds een vlieger had genoemd —

Doet den vlieger wederkeeren,
Drijft het veertjen wederom,

heb ik later ontdekt, maar blijft meenen dat mijn
nieuw kuifbal minder kans had van meerversteen te worden
dan, zonder gevaar van „het veertje", die vrede vlieger.[1] En onmogelijk

[1] Bilderdijk heeft vederkuif. (Zicht der Cpl ~~[illegible]~~ IVde Zang

is het mij schuld te belyden en bevoorn te toonen aan degenen
die het mij niet hebben kunnen vergeven dat ik in den laatsten
regel van het leen verrije van Hölty het goedhollandsche straf door
het onduitsche torment heb vervangen. Die my liefhebben zouden de
opmerking niet gemaakt hebben, indien zij hadden bevroed hoe het
my, het minder juiste van straf, in dit verband, daar gelaten, jaren
lang getormenteerd had, by elke herziening op dat onaangenaam
gnaf-rijm van af en straf in het laatste op dag en mag van het
voorlaatste couplet te stuiten, tot dat ik op den gelukkigen inval kwam
my homoeopathisch van deze „tormentacie" voor mijn dichtgevoel,
dat hier om afwisseling van rijmblanken aankeld te verlossen. Torment
voorwaar! heeft voor niemand ~~[illegible]~~ verklaring noodig; ook bij de on-
onzer landgenooten is het ten allen tijde
recht bekend en gebruikt geweest, en ~~[illegible]~~ dat
zoo gemeenzaam als gratie, pleizier, per
messe en water en dergelyk onduitsch meer zijn
Maar wat zal men wel zeggen ~~dat~~ als ik mits alleen
de vijheid ~~[illegible]~~ neem van te verklaren dat ik van de
gelegenheid die het Register mij geeft om als
het uitheemsche, en zeer bepaaldelijk als het
grieksch en latijn ~~[illegible]~~, ten behoeve van die het noodig
heeft te verklaren, ook gebruik gemaakt heb, voor mijn eigen pleizier, om (243)
zij meer conjectura weder in den tekst te brengen en den
daarbevonden boer van den 16den druk tot den philozoïschen van
zijn eersten verschijning te herleiden?

Dich

Doch ~~Maar~~ het was niet alleen het Grieksch en het Latijn, niet slechts vreemde kunsttermen en benamingen alleen bij de overdrijvende uitheemsheid [illegible] op de [illegible], die den kring hunner lezers tot andere klassen uitbreiden, die de behoefte aan eene verklarende woordenlijst op de C.O en soort van Clavis [illegible] deden ontstaan; ook een niet gering getal woorden, uitdrukkingen, zegswijzen, namen, hunne schrijvers van jongs op gemeenzaam, baarde verlegenheid en [illegible] door den mond en de pen van geleerden en niet zelden ook van geleerden, bij den schrijvers aan opheldering waarvan de noodzakelijkheid hem zou hebben blijven verwonderen, indien hij niet bedacht had dat, behalve dat er een halve eeuw verloopen is sedert zijne opstellen schreef, het ook gewest in ons vaderland ook dat het taalgebruik betreft het eenen niet is, dat er ook familiewoorden zijn, die in den eenen [illegible] geslacht van ouder tot kind over gaan, zonder eenmaal gemeen goed te worden als zij gewacht zijn. *

Ik moet echter bekennen dat [illegible] en [illegible] de [illegible] en [illegible]

* Ook had hij [illegible] te denken, dat het woordenboek van Kiliaan in vergetelheid is, het Nederlandsch Woordenboek nog niet af ~~[illegible]~~ is, en dat die [illegible] zijn [illegible] diep dat van Van Dale niet [illegible] op- niet opgenomen!

die hier en daar gegeven, de grijsingen
die nu en dan gewaagd werden, my menigmaal
nog meer bevreemdden dan de meeste der gedane
vragen.

Wat was glunder, wat domig, wat
opleukeren, wat hikt, wat waren
schutterige bewegingen – stond dit onbe-
kend woord in verband met het w. w. schudden,
of wel met het z. n. w. schutter, „om
het aanslaan"?
Wat was puintje vangen, wat der binkstekens,
wat een bestoven vlieder hoog, wat een daglooier, wat een heele
nomo; wat een nagelaar? Jemand die lange nagels
nagels draagt? + wat een schoftels, en een klap?
Wat beteekent Tranemontane, wat niet pruissisch,
wat uit een open reden, wat ich bleek dragen wat een
kleur hebben als een boei, wat
koek en ei?, en hoe komt men er toe om dat
wat het beteekent. Zoo 's noemen?
Op alle deze en dergelijke vragen heb ik gepoogd in het regelen
en bevredigend antwoord te geven, alleen op de laatste
niet, want de stoutmoedige verkeering & aarbij kok=
haan, + kop=kip haan=kop, kop=kip
wordt aangenomen, en de ontkiemende genegenheid
van die zekere kaas voor Toosje Oppen

+ of wel, en die zijne nagels kort afbijt?

met de "gehechtheid van een kip aan haar ei" wordt gelijkgesteld, bewonder ik wel, maar durf ik, om de waarheid te zeggen, niet aan.(1)

—

Ten slotte, en ten einde ook in dit opzicht veelvuldige tot mij gekomen ~~vragen~~ en telkens ~~[illegible]~~ op nieuw opzijzende vragen te beantwoorden, zij het mij vergund hier eens voor al te verklaren dat alle vorhalen, die omtrent afspraken tusschen vrienden, onderlingen wedstryd, beantwoording van een prysvraag, en wat daar meer zij dat als aanleiding tot het schrijven der Camera Obscura de zonde ~~[illegible]~~ doet, louter sprookjes zijn; en dat in dien er eenig boek is ~~[illegible]~~ dat gezegd kan worden, zonder ~~aan~~ eenig kip aald vernemen, of voorbedacht oogmerk bij zijn schrijven geboren en dus ook zelf ter wereld gekomen te zijn dat boek het boek is van den niets daarmede uitstaande hebbende, Levatwintigjarigen

Hildebrand.

1886, 87.

(1) Aldus uit Noord en Zuid (1884), in het Nieuw Schoolblad 24 April. „Deze uitdrukking luidde oorspronkelijk kok en ei. We vinden ze dan ook nog terug in het kinder gezegde:

„Ei kok en ei, en de kok zal leggen"

Kok nu beteekent haam. Maar kok is een verbastering van kop, dat kip wel zeggen in de Reinaert staat invers ook:

Een dwoede linne, liet (d. i. Reetter) Coppe.

Praat nu tusschen Kees en de Zuiter (Van Grietje van Buren) zoo wat kock en ei, dan hadden ze volgens de verklaring elkaar zeer lief, dan waren ze aan elkander gehecht als de kip aan haar ei." —

Alphabetisch Register
van
Namen en Woorden

In dit Register wijzen de cijfers van C voorafgegaan de bladzijden der Camera Obscura 16e (Volks-) uitgave aan, waar het daarbij opgehelderde voorkomt.
De cijfers achter Zie slaan op de bladzijden van het onderhavige werkje.

180.

f. 86 – 98

hechtlint verwijderd

EJG 29/3/79

A. Abtswonders boer (de) 342. H. K. Pook. Akkerlaan 86

Academie gebouw. 226. 181

Zie

bl. 352. ~~de Abtswonder boer~~

A. ~~Poot, Akkerleven.~~

87

182

Ach, du lieber Augustin! 66.

Het lied, dat hier met zyn alombekende wys en woorden het pompeuse recict van Mevr. Dorbeen stoten komt, dagteekent volgens de overlevering van het j. 1697, waarin de stad Weenen aan de pest ten prooi was, en zou door den volkszanger en doedelzakspeler Max Augustin (†1705) gedicht zijn.

Achtentwintig. 48.

Zie

bl. 322. de onschuldige aansempres van de kinderen

A Dat het op den duur inademen van ~~het~~ de ontdekking van kinderen en middel is om ond te worden, en reeds door den grieksche blyspeldichter Hermippus (5e eeuw voor C.) beweerd.

Acide Witse .... Et ex cipe pryzia. 241

Voor Accede Witse, et ~~ex~~ accipe praemium, Pree nader Witse, en ontvang den prys. In wat vader en moeder Vernoey er van maken, drondt hun knappe Gerrit als een Lure Witse aangesproken.

Accessit (Het) ~~Do~~ 235

De tweede prys, of een loffelijke vermelding.

bl. 241.

~~Acide Witse .... Et excipe prijzen.~~

~~Dit maakt de goede Vernoeg van het Accede Witse! et accipe premium, ~~[illegible]~~ (Tree nader, Witse, en ontvang den prijs) van den Rector. Zoo als hij het radbraakt, ~~[illegible]~~ zoo het geheel tegen de ~~[illegible]~~ Zonder bedreigen, zijn eigen grond, ~~[illegible]~~ kunnen beteekenen: Zure Witse! dang de prijzen op.~~

Ad valvas academicas. 184 89

Op het bord, waar de academische afkondigingen ~~[illegible]~~ plaats op vinden.

„Afgestorvenen" (dank zij levenden en) 132.

Toespeling op de Briefe eines Abgestorbenen van welke Prins Hr. von Puckler Muskau later bleek de Schrijver te zijn. Zij behelzden zijn Dagboek gehouden op reizen door Engeland, Wallis, Zeeland, Frankrijk, Duitschland, en ook door ons Vaderland. 1831. 4 Dn. waarvan ook een Nederlandsche Vertaling verschenen was en veel lezers vond..

bl. 48

A.

een achttwintig

Muntstuk van de waarde van f 1.40, [illegible]
een achttwintig, met een [illegible] dat een 28 verheven?
Is apart van Bourgondië?

~~Gelijkheid~~ ~~[illegible]~~ Zilveren [illegible] dan die over de
Gildepenning op een [illegible] wichtjes, [illegible]
[illegible] De 28 [illegible] [illegible] nog een
[illegible] blijven

1835.

Akertyo. 89

Aker = Eikel.

Almanakken 2 15. Lie

bl. 141. Almanwar Zee

A

Ruime Blauwlakenschen mantel, met zwart fluweelen kraag en voorwering, bij het dragen voor de schouders geslagen.
Ontleent zijn naam van.

Als 't kindje binnenkomt, enz 67. 185. 91

Victor Hugo, Les Feuilles d'Automne. XIX. Lorsque l'enfant paraît etc. met de dagt. „Mai 1830."
Ook Pollend (Dichtbloemen 1839.) en Ten Kate (Victor Hugo, Lyrische Poëzy 1861) leverden vertrekkingen mede tot lieu gedicht.

Alter ego Ander ik. 301

bl. 215 A. Almanakken Zee

„de Almanakken (morgenrood en avondschemering, en onderlingen wedstryd)"

Toepreling op de "Aurora", die meer en meer des ~~ter~~ ten ondergang niet gaande "Muzen Almanak" verdrong. Thans zyn beiden sints lang verdwenen en met hem of aan zy de "Holland" Almanak voor het Schoone en Goede, ~~en~~ de Tesselschade de Christophilus, de Holland, de Castalia, en zoo menige Provinciale Almanak. De tyd der Almanakken voor het salon is voorby. Zelfs die voor Tyd en Eeuwigheid, is niet meer! ~~[illegible]~~ Magdalena, ~~[illegible]~~ in 1853 geboren, leeft ~~[illegible]~~ voort.

Amplet; saamgetrokken en afgekort voor ampoulette, heette een soort van apothekersflesschje in den tijd van Keuje, dat, even als de kinderglazen[49] en de halfpintsflesch[49] sedert door andere en geschikter vormen, naar den inhoud gemerkt, vervangen en in onbruik geraakt is

Het was een kegelvormig-oploopend flesschje ~~van~~ zonder hals van verschillenden inhoud, maar altijd klein.(1)

Het kinderglas, dat destijds het meest voorkwam, was bolsind met een eenigsins langer hals, en had, wat ~~de~~ de amplet niet had, een Z.G. Ziel. Inhoud, een Med. Ons of Zes.

De halfpintsflesch was cylinder vormig, en insgelijks gehaald en gezield. De inhoud, als de naam aangeeft.

(1) ~~Dit~~ Ampoulette is bij de fransche marine de gebruikelijke naam voor den zandlooper, en zulks naar ~~den~~ zijne ook deren kegelvorm hebbende glazen, ~~[illegible]~~ Bij ons scheepsvolk ~~[illegible]~~ heet dat zeeuwglas, aanboord, kortweg, glas.

Amsterdamsche poort 22 Zie

Amsterdamsch koffiehuis 266. Zie

Amsterdamsche Poort (te Haarlem) 22. Zie

Anjer (~~Dat~~'s een) ~~anjer, ventje!~~) 160.

Verkorting van de spreekwijze, Dat is een anjer, zei de boer, en 't was een tilroos (tijdelroos)"; hier met de bedoeling van „dat is wat anders". [„~~[illegible]~~ zei de boer" en niet „als de boer zei"; zoo als van Lennep met zijn Weller voor den geest het ~~[illegible]~~ zijn personnages; op zijn Engelsch in den mooi geest ~~[illegible]~~ herinneringen verraadt den ~~[illegible]~~. Zie, voor Kapt. Palmer, Scotts Redgauntlet, en voor de hier bedoelde zegswijzen Sam Weller bij Dickens, Pickwick-papers.]

Annoncen-Jargon. Zie

Onder Met begunstiging van het Opperwezen

bl. 266:

A. Zie.

~~Amsterdamsch Koetsier~~

~~Als het stelsel van het verlagen der bruggen te Amsterdam doorgaat, zal de buitengewone bekwaamheid die in een Amsterdamsch Koetsier in de dagen van Wetsch. vereischt wordt, niet zoo buitengewoon behoeven te wezen.~~

Anonymus in libro non edito. Pagina over den titel.

189 94

Een ongenoemde in een niet uitgegeven boek.

Aanschrijven bl. 349.

(als Holl. voor aangesproken) liefde verklaring gedaan.

bl. 67. Als 't kindje binnenkomt, enz.

A Lorsque l'enfant paraît etc. ~~Vers~~ Les Feuilles d'Automne, Par Victor Hugo. XIX. met de dagteekening: "Mai 1830"

Ook Tollens ~~[illegible]~~ vertolkte ~~en~~ dit lieve Gedicht. Dichtbloemen. 1839 † Ook Ten Kate; Victor Hugo, Lyrische Poëzy. 1881.

† in deze later, maar nogal 't zelfde jaar met de C.O. verschenen.

de dienstmaagd met haar nabij pak

bl. 305. A Antwoord op een Brief uit Parijs Zie

190.95

Deze brief uit Parijs, maar zoo als den Lezer voor de pers is uitgebreid, kan men lezen in:
Souvenir d'un voyage à Paris par J. Kneppelhout, Leyde 1839. p. 27 et suiv.
waarbij de Schrijver ook dit Antwoord heeft laten afdrukken; en wederom in:
Opuscules de Jeunesse par J. Kneppelhout. Leyde 1848. I. p. 106. et suiv.
edoch zonder bijvoeging van het Antwoord; en nogmaals in
Geschriften van J. Kneppelhout D. IX. (Fransche Mengelschriften) bl. 91. e verv.
insgelijks zonder bijvoeging van het Antwoord.

Apertuis Zie

Aristolochia Clematites 21. Zie

Artikelen (De Vierentwintig) 7.
Zie op Provinciën

Armen (voor de) 290.

~~Dit opschrift op het zoude~~

~~Sedert 1881 verdwenen. Sparende liefde heeft een ander min sluitend, weinig en 't ongevallend onderscheiden teeken uitgedacht.~~

Dit opschrift op het lijkzaken is in bedoelde stad sedert 1881 verdwenen. Sparende liefde heeft er een andere minder sluitend, weinig en 't ongevallend onderscheidensteeken, door uitgedacht.

Ajempies (de onschuldige — van de kinderen) 322.

Dat het op den duim inademen van de uitademing van kinderen een middel zijn zou om ond te worden, wat ook reeds door den Griekschen blijspeldichter Hermippus, en de 5 Eeuw door Christus bewaard.

Asch a Vrulnis (het zwarte ijs met hoopen daarop geworpen). 216. Zie.

Atjarbamboe. 147.
Bamboes wortel en 4 zuur.

Aurora. Zie

Bl. 22. Ook in dezer
die leden van de Munt en zeven van Doctrina.
De Munt is een Sociëteit die u in bemelde kennis van
het Mijnwezen in den naam Fraai, op het terrein van de vroolijke
Munt en andere Muntsteenen

Bl. 22.

A. Zie. – De Amsterdamsche Poort te Haarlem

De eenige die nog niet is ~~Als al de anderen~~ verdwenen! De Groote Houtpoort, aan welke door het kenmerk binnengelaten te worden ik van mijne wandelingen terugkomende zoo menige schuur poortgeld had moeten betalen, was het al in 1839; de Nieuwe of Dennewerpoort ~~om~~ reeds door Zocher bij het aanleggen van de bolwerken tot wandeldreven, ~~[illegible]~~ om er over hen te kunnen wandelen omthoofd, ~~en~~ om straks geheel afgebroken te worden, en zijn sierlijk bekouwen steenen van de kalklagen, waaronder zij hun schoon zedigelijk ~~[illegible]~~ [illegible] voor ~~mijn~~ ~~[illegible]~~ verborgen hielden, ~~[illegible]~~ [illegible] om dit een poort te zien samenvoegen, die ~~[illegible]~~ in Engeland ~~[illegible]~~ het paiken van een ~~[illegible]~~ zijner edelen mag versieren. Het jammerst was het van ~~het~~ de [illegible] Eendjespoort aan het Zuiderbuitenspaarn, en van de ~~[illegible]~~ kleine Houtpoort met zijn ~~[illegible]~~ [illegible] toentjes, ~~[illegible]~~ om zich [illegible] zoo geestig voor deed wanneer men over de Groote Houtbrug ~~[illegible]~~ [illegible] de Houtbrijaf.

een gedeelte van een schoot gebouw gepl.

Avondbode 305 Zie

Avondschemering (Morgenrood en) 215 Zie

bl. 216. Lie

A.

"Het zwarte ys, met Loopen anker en vuilnis, daar — op geworpen"

Zoo was het ~~[illegible]~~ en de Loopelstad, en nog het stadsbestuur, op iedere brug een anker en vuilnis bak, met betaalt dekpel geplaatst ~~[illegible]~~ en wel stevig aan de balie bevestigd had.

B. Baai. (Er waren er die — rookten) 186. 194. 99

Friesche Kruitabak.

Baculus. (Myr oriend) 274. 292.

J. Kieppelhout (Klikspaan) met Hildebrand en het zelfde jaar geboren, zijn tijd genoot aan de Leidsche Hoogeschool. Overl. Nov. 1885. — Zie

bl. 305.

A. Zie. ~~de~~ Avondbode.

De Avondbode was een in de moeilijke jaren na 1830 ontstaan ministerieel blad, waarvan de Redactie, wel eenigzins tot schade van zijn zoo schitterend begonnen loopbaan als dichter, aan ~~[illegible]~~ C. G. Withuys was opgedragen en dat tot de Amsterdam niet Cult zag.

Baklamp. 192. Zie.

Bathpapier 158.

Fijn postpapier met ~~het~~ fabrieksmerk Bath.

Bayadere. 180

Lang, los om den hals geknoopt, in kwasten eindigend en tot op de midden afhangend halssnoer van bloedkoraal of gitten; dus genaamd naar de naam der indische min ~~[illegible]~~ of meer aan den den tempeldienst gewijde ~~[illegible]~~ dans- en zangeressen, Bayaderes, die zich met reeds dergelijke versieren.

H. 274.

~~Mijn vrien~~ Baculus. 274. 292.

J. Kneppelhout (Klikspaan) met Hildebrand in hetzelfde jaar geboren, zijn tijdgenoot aan de Academie. Overl. Nov. 1885. Zie

"bedekken". (op de Alkmaarsche kaasmarkt — een goede plaats te) 217.

Hiertoe ~~werd~~ werd vereischt ~~dat~~ des donderdags, als des voormiddags ten tien ure, de deur van het Pand na de Waag opengaat een der eersten te zijn, die hun zeil op de markt spreiden (hun "dekje leggen") ter plaatse waar zij op de des volgenden dag (vrijdag) te zonden kaasmarkt hun te koop gebracht produkt wenschen te stapelen.
Het gedrang en de drukte bij deze gelegenheid behoorde ~~[illegible]~~ in de tijd tot de dingen, waar men naar kijken ging. Tegenwoordig gaat het ook in dezen bedaarden toe en er zijn kaasboeren, die er geen werk meer van maken.

Becker (Balthazar) 275. Zie

Begraafplaats (te Alkmaar) 350. Zie

Bel (de) 32. Herberg te Haarlem bij ~~het Stuithek~~ de Tonnelijk Hout-barrière.

Becker (Balthazar) Zie.

Berebeyt 23. Zie

Lakkamp.

B. Zie

Oud de primitieve vorm van olielamp, weinig verschillende van die welke in de Jakobskerken gebruikelijk is geweest.

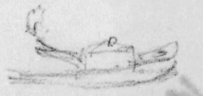

Bericht 31. Zie

Maria Augusta de Bericht. geb. te Leuven c. 1802. overl. 1870. Bewerend violist

Baronicius (Petrus Johannes) Zie.

Een Verslag, getuigenis, beschrijving, beschrijven begaafde personen die in de Tweede Helft der 17e eeuw door Frankrijk, Engeland en de Nederlanden zo Dansers en Dichters als Musici geroemd & opgeteld. Onder de Franse Natura parva contra (de natuur is niet evenwel te weten) genoemd Zij zeer met Schrijven, Dansen, Schaatsen, Zwemmen, & by het gemeene verkeer, by Tafel, in gang, in Kringen & Kitten door Vrienden & Kennissen te spreken. Dikwijls elegant achte adhaesie bestonden, was Zij dichte gevolgen, door elendig niteinden & aan door bekende Schaatsen niet onbekend. Onder de Zijden was Alde van een Schrijven, die gelijk Zijn Franse en Engelse ook Zijn Griekse en Latijn de ekonomie meesters was; door Cato van goed dat en Gonsing en Tegen spreng Let met Lang & Korte heerschappij Griekse als op het Jan met de Gaas was ingegraven. Zij beide Talen dichte Zij even als niet op gegaan Onderwerpen, of verhandelde de onbelangrijke dagelijkse, in onsempelijke versen. Schrijven aard Zij dicht en Zijne in prozagetal: Circa Dervlot, dat en volgde spelschrijvers Zijne Letter is gat was Lin te enige Kunst enkele Lijnen. Wat echter op deze Lijne te papieren is gebracht is door P. Baronius a Dirk gegraveerd Schrijven door Zijne Lijnen behandeld. Het overblijfsel daarvan is een Katalog Zijne Lijnen behandeld Schrijven dichte in Twee Boekdelen te onderscheiden Lijnen die in val der Waldhaffige Poëzie in Middelburg, 1678. P. J. Baronicius gaat en Zijn P. Rabus recensuit & Georg Archontomachias notas addidit. Woerden 1701 Dirk Schrijven door de eerste gedeelte door P. Baronius, en de Nederd. vertaling door Petrus Rabus. Zijne Lijnen gedichten en een Lijnenspel van Zijne in de Provincien de Dirk Aanspr. de Ten Hoove 1716.

H. 283. „t Mirvonnerlijk van 't uitgebleeid Schoon."

M. Da Costa. Voorzienigheid. Inleiding.

„ Shakspere noemde het water valsch."

" 5 Othello Act. V. Sc. 2. ~~[illegible]~~ She was false as water.

Bertolotto 277. Zie

bestoven (min of meer — vriendenbrief) 128.

Een der ontelbare verbloemingen om een grooter of geringer maat van bedoelmeeg door wijn of geestrijke vocht aan te duiden. De nieuwe Wetgeving heeft merkbaar de sterke drank moet tegengaan heeft haar getal nog door vermeerderd. „De veel vergunning gebruikt" is op dit ~~[illegible]~~ gebied het nieuwste, maar beter het laatste niet. „De Japoensche rok dragen zij men in de 17de eeuw.

Beursbrug 245 Zie

bink (door — steken) 118.

Moedwillig en schoolverzuimen. Ook wandelen in plaats ter school komen.

~~(bink = bosheid, [illegible], Den bink steken, n.v.a. den bosheid pelen (verg. den geh steken) [illegible] benoeming van het moedwillig schoolverzuimen.~~

Blauwe trappen 21. Zie

bl. 217.

B.

een Kennemer boer heeft nooit eenige haast, tenzij op de Alkmaarsche kaasmarkt, aan het er op aankomt eene goede plaats te bedekken.

~~nl. door andere vóór de zijn, in het spreiden van het zeil, waarop hij de door hem ter markt gebracht kaas, stapelen zal.~~

nl. om donderdag, als ter tijd eiren de deur van het pand van de Vraag opengaat en der eersten te zijn, die hun zeil op de ~~de morgen, vrijdag, te Londen markt~~ op de markt spreiden, hun, dekje leggen, ter plaatse waar zij op de morgen, vrijdag, te Londen kaasmarkt, hun kaas zullen stapelen.

~~Men noemt het ook (zijn dekje leggen)~~

Het gedrang en de drukte bij deze gelegenheid behoorde tot de dingen waar men naar zijken ging. Eigenwoordig gaat het ook in deze bedaarden der Toe, en er zijn haastboeren die er geen werk meer van maken.

199. 104

bleekdragen. (Ik verzeker u dat zij (de Westfriesche vrouwen) dan (de bloedkoralen) niet) ~~bleekdragen~~. 347.

Door ze, om de hals te dragen doen verbleeken. Men wil dat de staat om gezondheid invloed heeft op de kleur der bloedkoralen. Hoe frisscher de vrouw, die ze draagt, des te frisscher het rood van het halssnoer; dat om den hals der ziekelijke, bleekrood blijft of wordt.

„En ~~[illegible]~~ nachtvlengelig insekt uit Swalmen? (Nieuw Schoolbl. 24 April 1885) ~~[illegible]~~ (op de vraag in het nommer van 1 April „wat beteekent bleekdragen?" ~~[illegible]~~ „niet onaardig afstekende bij de kap; en vrijwel bij „kortom, de bloedkoralen staan de haar (der Westfriesche vrouwen) zeer goed". Dit is ~~[illegible]~~ zeker kortom.

Bloemers A. 293

Bloemschelder. † 1844.

Bl. 23. – op een diné aan de Bergbijt met drie leden van de Munt en zeven van Doctrina

Bergbijt.

B. Ia

bl. 262.

Gedenkwaardige woorden

200. 105

Bloedzuigers. de bloedzuigers hadden des geleerden gijzaards sympathie in geen deele.

Het was de bloeitijd der geneesmijne naar het stelsel van Broussais. geb 1772 – overl. 1838. Ent in 1841 met een standbeeld geëerd in Val de Grâce. Gastro-enterite was hem de basis der Pathologie. plaatselijke bloedontrekking, bepaaldelijk door talrijke bloedzuigers het ~~[illegible]~~ groote middel. Zij maakte vooral opgang bij de Militaire geneeskundigen.

In de hospitalen in Parijs gebruikte men in 1829 – 1836. jaarlijks 5 à 6 millioen bloedzuigers, ~~[illegible]~~ tot een waarde van ~~[illegible]~~ drie kwart tonne gouds.

Non mensura eutem, nisi plena ovatio, herede.

Laatste vers regel van Horatii Ep. ad Pisones. (De Arte poet.)

blutsje (Een — van de bijl) 217.

Het van schors ontblootte plekje, waar het nommer op staat.

boeien. (klauwen als) 81.

d.i. als de hoogroode ankerboeien, die, op het water drijvende, de plaats aanwijzen waar het ligt.

boeken (een paar gouden — aan de slepens)

~~Verkante op een opgeslagen boek gelijkende, aan de voorzijde en relief. geormeerde, aan de ~~[illegible]~~ uitstaande, van den ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ onder de kap om het hoofdgaande zoogenaamden beugel bevestigde hoofdsperadeur.~~

bl. 347. ik verzeker u dat zij die niet bleekdragen

B. d.i. door ze te dragen doen verbleeken. Men wil dat de staat van gezondheid in vloed Luft op de kleur der bloedkoralen. Hoe gezonder de vrouw, hoe ~~[illegible]~~ [illegible] het rood van de bloedkoralen ~~[illegible]~~ om haar hals. Bij een zieklijke zijn zij bleekrood.

A. in het N. Schoolbl. voorg. 3 ap.
Dat betekent bleekdragen.
Een rechtvl. Kf. uit Swaluw antw. 24 Apr.
„Ik verzeker u dat de bloedkoralen niet onaardig afstekken bij de kap. Kortom zij (de bloedkoralen) stoen haar zeer goed."

bochen (een paar gouden — aan de slapen) 347.

Langwerpig vierkante, tezamen op een opgeslagen boek gelijkende aan de uiteinden van den onderdel kap. Om het hoofd gaande z.g. beugel bevestigde, ter wederzijde van het voorhoofd buiten de kap uitstekende sieraden; aan de voorzijde en reliëf bewerkt.

Boekzaal der Geleerde Wereld. 245° Zie

D

min of meer bestoven van den Krug.

~~Bestoven~~

Onze taal is rijk in verbloemende uitdrukkingen om een ~~[illegible]~~ lagen of hoogeren graad van bedwelming door wijn of sterke drank aan te duiden. ~~Dit~~ Bestoven is een van het vijfentwintigtal dat ik door den Eerw. Bd. Meurs vind opgeteld in ~~[illegible]~~ het P. S. op ~~[illegible]~~ het voorbericht van een ~~[illegible]~~ mij onderlijk geschonken overdruk van de Vijftienhonderd Spreekwoorden ~~[illegible]~~ in de Schenkelende der Katholieke Illustratie. Een splinternieuwe en in 1839 ondenkbare is: Hij heeft te veel vergunning gebruikt.

de Japoensche coh dragen
Zegt men in de 17e Eeuw

bollebuizen (goedige) 170.

Bollebuizen (niet te verwarren met bollebos ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ eernaam ~~[illegible]~~ voor uitstekende begaafden) ~~[illegible]~~ is in eigenlijke zin de ~~[illegible]~~ de droordhollandsche naam voor het bekende bolvormde gebak, poffers, en wordt figuurlijk ~~[illegible]~~ op dikke welgedane knapen toegepast.

Hoe komt het „Rechtvleugelig Insekt uit Zwalmen" er aan om te zeggen: „bollebuizen zijn losse knapen. Het geliefhoorde bezigheid en volgens Hildebrand bollen en buizen, d. i. stoeien, beminnen, zoenen, partijen houden, drinken, etc. etc. (Nieuw Schoolbl. 24 April '85). Met zulke gelieven bedreft men een goeden naam van eerzame schrijven op 't stadhuis, kastenaren gezelen, ondermeesters, ~~[illegible]~~ Hupfren's, Opfers en De Rieten!

bl. 326.

Gouden boeken aan de Slapen

B.

Zie hedel. Kleededraalber.

Bolussen (Bulen) 344. Zie

Bonte Kalfje. 33. Kroeg in den naam, op de ~~[illegible]~~ sedert gedempte ~~[illegible]~~ Smalle Oude Gracht.

Bord (op het – geschreven) 8 Zie

Borger 140. Zie

Bos op ~~zijn~~ zijn borst. 325. Van onder tijden af het teeken van de waardigheid in een bode, bij een of ander collegie om. bevind; ~~[illegible]~~ een zilveren plaat, ~~[illegible]~~ met opschrift.

Bouffante 85 Zie

Brave Hendrik 273.

Door N. Anslymoes. Zie N. Beets, ~~[illegible]~~ Een woord aan Allen die den Braven Hendrik geleerd hebben; ~~[illegible]~~ Later opgenomen in Sparsa Amst. 1882. bl. 13 en volgg: met een woord vooraf.

† Staarl. 1838

Brecxaap 21. Zie.

Brief aan Zijn Vader. 232.
de Legerpredikant Lecher berichtte, dat eindelijk de telegramme voor
Briefcontagne 298. geen spoedat kon zijn.
Ijzervreter.

Bröder 1. Zie

Broek 2,3. Zie.

Broers 231. Zie

Broizero 256. Zie
Diederik Buizero, Heer van Heeraartsberge, Raad
en

bl. 123.

B. bis

Eene verontwaardiging met ongelijk aan deze, welke er min of meer bestaan vriendenkring gewelt voor een doodnuchteren gast.

Bestaan, een der ontelbare euphemismen om een minder of meerdere mate van bedwelming door wijn of geestrijk wilt aan te duiden. De wet ~~[illegible]~~ die het misbruik van sterken drank moet tegengaan heeft ~~[illegible]~~ in zoo'n dagen ~~[illegible]~~ nog weer verminderd, ~~[illegible]~~ te veel vergunning gebracht", is op dit terrein het nieuwste, maar zeker het laatste niet.

en Secretaris te Vlissingen ook ook geb. 1840 overl. 1720. was ook zelf een beoefenaar der fraaie letteren

„als hij beluist te dichten

De schouders van het pack der ~~[illegible]~~ zorgh (wien) als Vondel hem toezong, met vermelding van zijn verlichten Hoornaamste werk, de navolging van Quinaults Astarte,

„de Fransche Astarte in 't Hollantsch kleet."

Hij schreef echter ook een oorspronkelijk zg. Vredespel, en een Kluchtspel.

In zijn lofgedicht op Antonides' Ystroom doet de volgende regel zoowel zijn kunst als zijn karakter eer aan:

Hij zegt het al, die zegt het geen hij meent.

~~Hij~~ Meende hij het ook, als hij ~~[illegible]~~ de zelfde gelegenheid der Helicons, „dat groot tooneel der gekken" noemde?

bl. 324 K

K

een karrepoetsmuts Zee

Karpoesmuts, muts van bont. Wie herinnert zich niet uit de Pocht en Heemskerk naar Nova Zembla:

Zij spannen hier en ginds, aan staken en aan bogen,
De vochte huiden uit, om ze in des wind te droogen,
En naaijen bij het vuur karpoetsen van het bont
En slingren ze om het hoofd als zegelaarsen rond!

—

bl. 155 207. 112

B.

~~een der~~ bureaux (een der)

Men ~~affecteert~~ meent tegenwoordig, ~~te moeten spreken~~ in navolging van den Vlaamschen „taalbroederen" niet, maar in bureaux maar in bureelen te moeten spreken, en sommige dagbladen ~~[illegible]~~ zijn daar mooi mee ~~[illegible]~~. Het is waar dat men in ~~[illegible]~~ karpleriij-stijl altijd geschreven heeft ter burele, en dat men zoo goed ~~[illegible]~~ bureel voor bureau zou kunnen zeggen als kastel voor chateau. Maar men heeft het niet gedaan, zoo min als cadeel voor cadeau, hetwelk men de een of andere ~~[illegible]~~ van Nassau behoeft te ~~[illegible]~~ beginnen om zich nagewijd te zien.

Bul en bolsjes. 344. Zie

„bijwagen" (een) 33. Zie

C

Cabretleeren handschoenen 248 Zie

Ook ten opzichte van de „cabret" (of capret) leeren handschoenen der Mevr. v. Hoel is de geachte zijde opheldering noodig geacht. Het zijn wat de Franschen nu gants de chevreau noemen, maar even goed gants de cabrit noemen konden, daarom ik dit een fransche benaming van het geitenbokskin is; in het Italiaansch capretto.

bl. 158.

B

Bathpapier.

Fijn ~~[illegible]~~ post papier met de stempel van zijn fabriek te Bath.

Ferronière

Zie op bl. 142.

H. 209 114

190

Camera Obscura..

De camera obscura is tegenwoordig zeer op de [illegible] staat en jaars was Daguerre met zijne kunst voor den dag gekomen, en de Camera obscura,[1] sedert drie eeuwen, een physische proef en aardig speelgoed, ~~[illegible]~~ had en nieuw beteekenis gekregen, die nog om jaar tot jaar stijgen zou.

[1] Uitvoerig van Giov. Bat. Porta, Napolitaan, helft der 16e eeuw.

Candidaat in de beide Medicynen 257 Zie

Doctor in de beide rechten, ~~[illegible]~~ in het Romeinsche en het Hedendaagsche recht, kon men dusgeds wezen; ook in het Pruissische officier. (Oorspronkelijk men ik dat door de beide rechten, verstaan werd dat Canonisch en het Romeinsch recht.)

Cagnets 222. } Sedert 1876 wordt men doctor of in de Rechtsgeleerdheid, of in de Staatsmeteorschap; of, het een na het ander, in beiden.

~~[illegible]~~ ~~Gepraat, [illegible]~~.

Kakelerijen; gepraat.

Carlos (Don) 129 Zie

Cephalide 166, 9. Zie.

Cetera desunt 266

De zest ontbreekt. Wonder, die Petrus Stafkhius Sr. ~~[illegible]~~ ook niet een enkele maal, Hildebrand menigmaals op zijn Dictaat teschrijven had.

bl. 293

"Vader Jacob en Zyne kinderen"

B

A. Mans, door Van Heyningen Bosch.

"Brave Hendrik".

door Dr. Anslijn. Zie Dr. Beets Een woord aan allen die "De Brave Hendrik" gelezen hebben. Haarl 1838. herhaald in Sparsa 8 Aanstel. 1882.

bl. 13 en volgg.

"Raadgevingen en Onderrigtingen.

211

Cheval de Bronze 275. Zie

Fransche Opera, muziek van Auber (+1871), woorden van Scribe +1861. Het ~~[illegible]~~ stuk speelt in China. ~~[illegible]~~ is gegrond op een verhaal, dat men uit Chaucers Squires Tale, en Spenser's Fairy Queen zou kunnen kennen en hier op neerkomt. Cambuscan, koning van Sarra, in het land van Tartarye was een wonderlijk en alle koninklijke deugden. Op den geboortedag zijner dochter Cánace, ~~[illegible]~~ zond hem de koning van Arabië en Indië het geschenk van een bronzen paard, in staat om tusschen zons op- en ondergang zijn berijder, wierwaarts die ~~[illegible]~~ wilde, door de lucht te voeren. Hij had daartoe slechts den naam der plaats in het bronzen oor te fluisteren, en een zekere pin om te draaien. Ter bestemder plaats aangekomen, en een andere pin gedraaid! en het paard daalde op den grond en stond onbeweeglijk! Nog een draai! en het vaarzeer!

H. 208.

L.

Zie

het Latijn, dat — zijne classiekste vormen met wonderbare smijdigheid leenen blijft en zal blijven leenen tot in het laatste der dagen, aan iedere nieuwe schrijf der wereld, hetzij de Romeinen daar eenig begrip van Letter gehad of te niet.

Deze voorspelling is gelogenstraft. Toen de doctoraal bij hunne publieke promotie ~~[illegible]~~ loquivi begonnen te zeggen en ergens een professor in de kruidkunde, en ordinair paardebloem van zijne leerlingen vertoonde daarbij den woorden sprak: Hocce plans magis ordistis: begrip hun dat de classiekste vormen niet meer voldeden. Een man als Opzoomer wien ~~[illegible]~~ uitnemend latijn ~~[illegible]~~ te spreken geen de minste moeite kostte, en ~~[illegible]~~ boven alle verdenking van eigenbelang, heeft er veel toe gedaan om het bij het onderwijs door de moedertaal te doen vervangen.

117

~~Cheval de Bronze 275. Zie~~ 212

Chinchilla 251.

Een zacht en schoon bont, van de vacht eener vrij groote Zuid Amerikaansche Wezelsoort (Viverra Chinche); wit met zwartbruine kop, ruggestreepen, en poten. In het Nederlandsche schijnt het alle ~~[illegible]~~ voor kantwerkers ~~[illegible]~~ waarschijnlijk mijn gunstigste naam van Peruviaansch Stinkdiel te dragen.

Cieraad van Flora.

Bloemenstrijk even buiten Haarlem aan het begin van den Leidschen Heerweg. Sedert verdwenen.

Clavis Zie. Sleutel.

Cloak 36. Zie

bl. 186. 169. Cephalide Lie

C

Cephalide.

Zoo noemde men, met een aan de Griekse taal ontleenden naam, een. Dertijds is gebruikt zijne hoofddeksel (demi-coiffure) van gekleurde wol, met dito koordjes om de hier vastgemaakte, die in dito zwartjes eindigden.

Het Griekse kephale beteekent hoofd.

Collegegelders 231. Zee

Commies, Commiezenhuizen 207 Zee

Commolitönes Zee. ~~Bijdgenoten~~ krijgsmakkers; hier medestrijdenden.

Concertzalen (niet minder dan drie) 238 Zee

Conticuere 331.

Conticuere Omnes 253.

Conticuere omnes, intentique ora tenebant.
Virgilius Aen. II. 1.

Elck zweegh, en zagh hem aen, met aendacht en verlangen
Vondel. Virg. in Nederd. dicht.

Coopers 281.

James Fenimore Coopers (1789-1851) Amerikaan, vruchtbaar schrijver van Zee-, heide-, en Bijwoonds-romans, waarvan de beste The Pilot, The Prairie, The hait of the Mohicans, the Red Rover; alle vóór 1830.

R. 231.

C. 7e

die braar kwam met een kurtaube van de collegegelden.

De tijd was nog niet gekomen dat de collegegelden aan de professoren vooruit, 8 dd. meider dat ze aan deze niet meer betaald werden.

Corpus delicti 8

Stoffelijk bewijs van de misdaad.

Crinoline 358 Zie

Curriculum academicum Zie.

Academische loopbaan.

2121 119

bl 281

C. „Cooper verhaelt" –

~~James~~ Fenimore Cooper (1789 – 1851) Amerikaan, vruchtbaar Schrijver van Zee-, heide- en oerwoudsromans, waarvan de beste, The Pilot, The Prairie, The Last of the Mohicans, The Red Rover allen vóór 1830 geschreven zijn.

D. 215. 720

Daalder 166. Zie

2/ „daden in de vuisten" 280.

Met Zeelands moed in 't hart en daden in de vuisten.
Le Franeq van Berkhey. Leyden Intret.

3/ Dagbroer 168.9. Zie

No 5 1/ Dadelijk 386

Geen drukfout voor duidelijk, gelijk men aangemerkt heeft (Hildebrands C. O. door Joh. Dyserinck bl 80) maar genomen in zijn eerste beteekenis dan feitelijk en niet in de latere, van terstond.

H. 358 Crinoline

C

Crinolines

Eene herleving en nieuwe vorm, maar niet
minder buitensporig van de Oude 2.9. Loepel-
zokkens, ~~of~~ straks opgevolgd door de
tegenwoordige mode der kleeding in
de ~~gedaante~~ vorm van ~~en~~ kokers. ~~Inspeering~~ (de
l'étui) later ~~de gelukkig~~ onder vervangen
en door een Schepel van pute milieu, dat, ge-
luktig, nog voortduurt

Dans, ~~mot~~ nonneke, dans! enz. 84.5.

Dit en het hier aan voorafgaande volksdeuntje (Klompertjes en zijn wijfje) ~~werd~~ ~~[illegible]~~ reeds vóór 1839 door mij uit den mond eener familie Schelling opgeteekend, trof ik na jaren ~~later~~ in Vlaamsche & Fransche Vlaamsche, Liedervertzamelingen aan.

Dans, nonneke, dans! In de 1848 in 't licht verschenen Oude Vlaamsche Liederen, ter deele met de melodie, verzameld door J. F. Willems, nadien door uitgegeven door F. A. Snellaert, en aldaar No. 123 met ~~het~~ opschrift Het Kwezelken. Snellaert teekende er bij aan: „Een van Willems' geliefkoosde deuntjes, die hij dan ook zoo eigenaardig niet voort te dragen. Dit lied wordt nog in verscheidene streken van Braband en Vlaenderen gezongen."

„Klompertjes en zijn wijfje" en „Dans, nonneke dans!" beide in de Chants populaires des Flamands de France, recueillis et publiés, avec les mélodies originales, une traduction française et des notes par E. de Coussemaker. Het laatstgenoemde in twee lezingen met verschillende zangwijzen; onder No. 89, Jan Plompaert, en 90, Plompaert. De eerste, zoo als dit spotliedje op de plompe naïveteit van den Vlaamschen boer te Bailleul, de andere, zoo als het te Bourbourg en te Borgues nog altijd veelvuldig gezongen wordt. Even als in de verzameling van Willems en Snellaert, zoo is mijn nonneke, van „Dans, nonneke dans!" ook in 't Recueil een Kwezelken geworden, en luidt in beiden het refrein „Begijntjes en kwezelkens dansen niet." Coussemaker teekent

bl. 280.

D.

~~„daden en de vuisten.~~

~~Met Zeelands moed in 't hart en daden en de vuisten.~~

~~Is een verzegel, dien ik niet meer wil thans breeken;~~

~~Willem van Haren waardig, maar mijnheer van Le Francq~~

~~van Berkhey.~~ Le Francq van Berkhey. Leyden Ontzet

aan dat het liedje bij de Franse Vlamingen niet minder populair is als bij de Belgische, gelijk het ook in Nederland en in Duitsche landen nog steeds gezongen wordt.

Die ook Van Vloten, Brakin en Kinderrijmen 1874 en J. H. Scheltema, Nederlandsche Liederen uit vroegere en latere tijd 1885. (217)

Defendent. Verdediger.

Deleatur. Het verdwijnen. Het „gewone" teeken daarvan op de druk~~fouten~~ proeven is een D, in dezen vorm: ⅋.

De spoorweg kwam, de spoorweg kwam 97.

Toepasseling op

De Koning kwam, de Koning kwam.

Aanhef van een gedicht van R. H. van Someren in de dagen van Geestdrift voor Koning Willem I. bij diens bezoek aan ~~de stad~~ de stad van 's Dietters in woning en werkzaamheid, Rotterdam.

bl. 168 D. dagbroer.
bl. 169

De figuur van een hanswoorst, pakelharing, lustigen broeder, vrolijk optredende en ~~zijn~~ de muts (voor de trijkonwers afnemende om ze te groeten (goedendag te wenschen).

218

Dertiendhelft 90. Zie.

Dienst. 26 veranderde uitdrukking voor hetgeen nu door keuken-, werk-, en kindermeiden hare betrekking genoemd wordt.

Dignum laude virum musa vetat mori. Horatius.
Een man die lof verdient verbiedt de kunst te sterven.

~~Draaisteeg (de kleine) 238. Zie~~

Doctrina 23

Doctrina et Amicitia, (Geleerdheid en Vriendschap) Societeit
Mij dien de naam ~~[illegible]~~ in de Kalverstraat te Amsterdam.

Doctorandus (een gedegen) 228 Zie

Doctrinae praestantia. 228.
Uitnemende geleerdheid.

bl. 238.

C. Zie

niet minder dan drie Concertzalen

daaronder het door de Oude Rotterdammers nog altijd betreurde „lieve Zaaltje in de Bierstraat" sedert vier kantoren ingericht.

domig (een domig voorhoofd) 255

Een vochtig, min of meer met een zachten waarsem bestaan voorhoofd. Domem w.z.v. als een begin van Zweeten. De Faalhandigen zullen u zeggen dat doom het zelfst. is als damp.

Don Carlos 129 Zie

Dopjes (pypre-) bl. 45 Zie

Douillet 221. Zie

Draaisteeg 238 Zie

Druipen 229 Zie

Drukken 217. ~~Jan liggen~~ zich nederleggen. Jagersterm.

bl. 26. een goed dankbeeld van haar dienst geven

D. Jie Dienst. Dit woord is bij de dienstbaren stand afgeschaft. Nu zegt men daar betrekking.

Lo

?

220

Dubbele Zuil (De — van dien broederlijken zin) 140. Zie

Duit 100. Zie

Dwerg 288 (de maat van een befaamden zeus en van een niet minder beruchten)

De dwerg was Simon Jane Paap een visscherszoon uit Zandvoort, en des wegens in de wandeling Jaappje van Zandvoort genoemd, die om zich te vertoonen, de wereld heeft rondgereisd en aldaar gemeenlijk deftig in 't zwart, met korte broek en zijden kousen opkad, of ook in generaalsuniform, bij welke gelegenheid het zijn eerste zorg was zich met een pieperig steunetje te informeren, of iemand der aanwezigen te eenigertijd zich een kleinen persoon ontmoet had, waarop het eerpierig antwoord steeds ontkennend uitviel. Van tijd tot tijd echter vertoefde zijne kleinheid ook bij zijn familie te Zandvoort, en liet zich dan, wanneer hij b.v. Haarlem ongeschikt te bezoeken door zijne zuiver en stevige vrouwen in de ~~[illegible]~~ kriel of haar zag vervoeren, welke hem niet te nauw en haar niet te zwaar viel. Ook woog hij, om de waarheid te zeggen,

Bl. 118. Dopper. Zie
de kabinetjes in de pot — nevens dopjes voor ~~de~~ pijpen

D.

Daar de pijpen (de Goudsche namelijk) vergeten zijn, zijn het ook de doppjes, aardige van fijn opendraad gewrochte hoedjes over hunne koppen, met een bevallig kettinkje om hun hals bevestigd.

—

Dat de kabinetjes in de pot en naar ervegen was om zoo te zeggen waar mee als de bejaarde luitenant bl. 96 den pijp ~~[illegible] dwars tusschen de tanden~~ bij het op zijn [illegible] spelen het neerleggen kan, evenwel tusschen de tanden nam, geen gevaar te loopen ~~blokken~~ [illegible] of voor op het kostbaar ~~[illegible]~~ bellant[illegible] te laten val.

—

volspitte met ~~[illegible]~~ boven de 14 Ned. Ponden, en mat
niet meer dan 76 1/2 Ned. duimen, welke Ned. duimen
inderdaad niet meer dan kinderduimpjes zijn. Zijn voorhoofd
en gelaat was, ~~[illegible]~~ die van een kind ~~[illegible]~~ van 1 jaar.
De zeus was Daniel Cajanus geboren Finlandig en diende
onder Augustus II. Koning van Polen. Zijn levensgroote afbeel-
ding (door B. Brand, a° 1749) zagen mijne oogen in het ... ook eens
daar als zoodanig bestaande Proveniershuis, staande
en gelegen waar Hout en Gierstraat samen spoelt, ~~en~~ niet
~~over dien, [illegible]~~ , dan tijd ... maar der patrijsple boomgaard ~~[illegible]~~ reeds, de
schoone, zwaren Iepenboom, over welke
ontijdige zoodanig, tusschen tijden D. J. van Vloten en de raad
der gemeente ~~de~~ Haarlem zoo erkend was gemeent. De zeus had in
dat huis zijn laatste levensdagen als provenier gesleten.
Bij eene deftige familie ~~[illegible]~~ werd lang nog steeds
~~zijn~~ maar hemd bewaard, waarmede de ~~[illegible]~~ erfgenaamen om het
en zijn geheele lengte, tusschen nog andere twee vaardeuren op een stoel ging staan
al waarmede het ~~[illegible]~~ door zijne hand omhoog gehouden, tot op den
grond afhing. Van ~~hem~~ dezen zeus werd verhaald dat hij op zij ~~[illegible]~~ dooie
gemak zijn pijp aan een straatlantaarn opstak, en
staat het geschreven, dat hy eens tevoren op een kaarskroon
zeun

ruim elf ~~[illegible]~~ voet ~~[illegible]~~ door ~~[illegible]~~ met de hand omvatten kon. is nigt oud geworden, maar heeft toch,
De zeus ~~heeft~~ zeven jaren langer dan de dwerg geleefd, die niet ~~onder~~ meer dan de negenendertig ~~is geworden~~ bereikt heeft, buiten zijn vaderland overleed, maar in zijn geboorteplaats begraven is. De zeus ~~[illegible]~~ ligt in het koor der Groote Kerk, waar in de Bronwerskapel zijn maat, met die van den dwerg ~~[illegible]~~ door een tretsbeentje in den muur aangewezen wordt. Ligt?... ik zeg het wel! Want, na jaar en dag, is zijn graf geruimd en zijn sommige zijner grove beenderen naar het Leidsch Museum, andere te Haarlem in het Kabinet van Natuurlijke Historie van de Maatschappij der Wetenschappen overgebracht.

Zie J. Wolff. Beschrijving van de Groote of St. Bavo's Kerk te Haarlem. bl. 133 & vol. 99.

128 bis

Ego te — majoris laudibus Medicinae doctorem duo
creo. renuntio.

~~Ik benoem, verhef, roep u nit tot doctor~~

Met den hoogsten lof ~~benoem~~ verklaar ik u, verhef ik u, roep ik
u uit tot Doctor in de Geneeskunde.

E

223 128

Edelmogenden 328. Zie.

„Een moore meid zou, in een herberg eerlijk zijn." 333

Vers regel, waar ik meen, uit een der Blijspelen van Langendijk, dien ik niet heb kunnen terugvinden.

„Een telg der zon is sneeuwkleedig" 279.

The snow-clad offspring of the sun.

Byron. Prisoner of Chillon.

× Nb. 't aanspreekt hier in te lasschen.

~~chikt.~~

~~gehikt. In de Holl. z.v.a. geraakt~~ raak geschoten op, gemikt en getroffen.

Eichhorns (de) 31. Zie

de Gebroeders Eichhorns; Vrolijken. Johann Gottfried Ernst E. geb. te Coburg 1822. overl. 1844. Johann Karl Eduard E. geb 1823. ov. ?

Εἰδώλα.

Eidólas; Schimbeelden.

bl. 320.
E. Zies

Edelmogenden

Edelmogende Heeren was van 1848 ~~de titel~~ het praedicaat der Leden van de beide kamers der Staten-Generaal.

eklektisch 265.

kiezender wijze.

emblemata. 327.

Zinnebeelden. – Ofschoon Jan Kraaten, in zijne hooge geleerdheid, voor wat hij bedoelde het rechte woord gekozen heeft, is de vraag.

epulae lautae

lekker eten, weelderige tafel.

bl. 333

E

„En moore meid zou u een herberg eerlijk zijn."

Langendijk?

H. 313

Erg. bet. 313.

225 730

Erg tot versterking, zoo wel van het goede als van het kwade, zoo als vrij zeer en ook voorouders harde gebruikten, dan u mijn jongen tijd nog karakteristiek boersch, maar is langzamerhand tot in Andere, en nu zelfs ook de beschaafdste kringen der samenleving doorgedrongen ~~en ook jonkvrouwen zijn~~ en niets ~~[illegible]~~ of alleenlijk dan „erg lief," erg prachtig. ~~[illegible]~~ Om de lippen onzer dames te vernemen. Trouwens het u niet erger dan „vreeselijk lief," „~~vreeselijk~~ allerlijk prachtig!"

E

„Erger dan de cholera." 41 226

Jenever erger dan de cholera was de titel van een een geschrift, te aanmelden de voortreffelijke Heldring in hetzelfde jaar dat de Canère Obscura geschreven werd, groote indruk gemaakt had, en waarmee hier door Hildebrand eenigszins lichtzinnig een loopje wordt genomen. Een veertig jaar later liet Beets er recht aan wederwaren, als aan het „geharnast betoog," dat de oogen wel openen moest voor de schrikbarende eenredigheden, hier in cijfers voorgelegd, die het gebruik van sterken drank in Nederland had aangenomen, en dat den stoot gaf tot alle stappen en pogingen, die sedert tot bestryding van dit kwaad in het vaderland met vereenigd krachten gedaan zijn."

Levensbericht van Otto Gerhard Heldring
in de Levensberichten van de M. v. Letterk. 1876-77.
~~[illegible]~~ opgenomen in Sparsa. ~~[illegible]~~ bl. 455.

Ernst 31. Zie
Heinrich Wilhelm Ernst, geb. te Brünn in Moravie, 1814. overl. 1865.
Bezoend violiet

Ex auctoritate rectoris magnifici 228. (227) 132

na machtiging van den Rector Magnificus. (Grootbestuurder der Hoogeschool).

Ex mera conjectura 243.

by contra gissing.

Ex specto crisis. 264.

Ik wacht de crisis (de ~~beslissing~~ kentering ten goede of ten kwade) af.

evas 38. Zie

F

184

~~Filtre 265. Minnedrank.~~

bl. 257 Candidaat in de beide Medicijnen.

C

Sedert ~~by~~ naar de jongste Wet op het Hooger Onderwys (1876) voor de juristen wel twee doctoraten te verkrygen zijn, het eene in de Rechtswetenschap, het andere in de Staatswetenschap, maar de titel ~~[illegible]~~ van Mr. of Dr. in de beide Rechten[1] ~~[illegible]~~ verwallen is, behoeft deze aardigheid om den grappigen Wagestert toelichting. De "beide Medicynen", zou hy er iets of zou hy er niets by gedacht hebben? Om de waarheid te zeggen, was hy niet te goed om er een geneeskunst ten leeren en een geneeskunst ten doode mede te bedoelen.

[1] Juris utriusque Doctor. Onmiddelijk beteekende het Juris Romani et Canonici. Later Juris Romani et Hodierni. Men kan onder de voorgaande wet ook ~~[illegible]~~ alleen Juris Romani Dr. worden.

F

228 133

~~[illegible]~~

facettes (een gelen steen à — gestepen) 89
Zuitvormige vlakken.

Feronière. 142. 158. Zie

„Festina lente!" Recte, sed festina! 88.
„Spoed en langzaam!" Heel goed; maar spoed en.

fiches 260
Bekerpenningen: (Spaansche fichas).

~~façons (faux) 91.~~
~~filtre 265~~
~~minnedrank~~

bl. 100

D. 2e voor ~~ver duiten~~

~~Wordt nog altijd verstaan schoon de duiten meer dan een haar eerst. weg zijn.~~

229 734

bl. 295. Flectere si nequeo Superos, Acheronta movebo.

295

Zegt Juno bij Virgilius: Aen. 7. 312.

Tondel heeft hier:

Te hulp genomen al wat helpen kan e raen:

En Hoogh Jupyn onhong, (k) schaem Plutoos geesten aan.

bl. 30. Fleuve du Tage, bl. 30.

Je fuis tes bords heureux,
A ton rivage
J'adresse ces adieux!
Rochers, bois de la rive,
Echo, nymphe plaintive,
Adieu, je vais
vous quitter pour jamais.
etc.

Fleuve du Tage, ou les adieux d'un Troubadour. Woorden van Joseph B. de Meux (1817.) muziek van B. Pollet. Zie de zangwijs in La Clé d'un Caveau onder No. 1709.

Flos ipse. 116.

~~Filtre~~ ~~268.~~ ~~Minnedrank.~~

Juist het bloempje van de jeugd. Mr. H. J. Bruis in zijn Parentius nog niet vergeten. Eun. II. 3. 7 geheel 230

~~144~~ { France (jeune) 329. 354.

{ Frankrijk (een jonge) 327.

Barbe à la jeune France. Zoo heette men een ringbaardje om de kin in dagen toen behalve door heeren studenten, die 't eerst onlangs begonnen hadden, knevels alleen door militairen gedragen werden, zoo baarden niet dan door sappeurs.

Franche gebeel (het) Zie 33.

Frustra cum morte pugnabis 264.

Vergeefs den dood te behampen!

~~144~~ Foedraal 329. Los overkleedje van gewast linnen ter bescherming, bij steekt men van den kostbaren vilten hoed.

Bl. 142. F Feronière / Zie.

Zie ook 158. Een Zonnige Ferronière op Marone Kegge & voorhoofd.

F

~~Ferronière was de naam van een [illegible] voorhoofd [illegible] Het welk bestond uit een of anderen kostelijke en goud [illegible] gevatten steen, in het midden van een fijn gouden [illegible] dat om het hoofd ging. Het was afgezien van het portret van een der [illegible] van Francois I, [illegible] La belle Ferronière, [illegible] vrouw was van een [illegible] burger Jean Ferron, en naar deze La Belle~~

Ferronière was de naam van een ~~kleinood~~ juwel ~~[illegible]~~ op het midden van het voorhoofd aan een fijn gouden [illegible], dat om het hoofd ging bevestigd. Het was afgezien van een dergelijk kleinood op het portret van La belle Ferronière, naam gegeven aan eene favorite van Koning Francois I, ~~[illegible]~~ een Catholieke [illegible], die in ~~[illegible]~~ 1538 of '39 met ~~[illegible]~~ vermoedelijk burger van Parijs in & huwelijk getreden en ~~[illegible]~~ in 1549 ~~[illegible]~~ overleden.

Gaperskeg 2115 Zie 231 136

~~Bl.~~ G Geest. (Ze zijn nog nog te druk bezig op de ~~geest~~ 311.

De geest, geestgronden, is de naam der vlakten aan de voet der duinen, landrijde, die der naam gaven aan menige dorp, gehucht, landgoed; Oegstgeest, Poelgeest, Uitgeest, Watergeest. Tot [illegible] Bebouwd ~~[illegible]~~ ligt zij niet open voor de jacht, ~~[illegible]~~ eer de oogst gehaald is afgeloopen.

Geleerde Man 330. Zie

Gepalmde 32.

Palmen noemde men de figuren, op de ~~[illegible]~~ men of meer de navolging van Turkse shawls, deed de gedragene gedrukte omslagdoeken.

Geleerde Man 330. Zie

De Geleerde Man placht tot voor weinige jaren een bevende herberg te zijn, aan den straatweg tusschen Haarlem en Hillegom tegenover de Bennebroekerlaan. Daar hing boven de deur vroeger op 't uithangbord, later op 't glas geschilderd, de man uit die deftig in 't zwart gekleed [in doctoraal kap tabberd en bef] en met een boek in de hand een geleerde voorstelde, doch daar hij het hoofd door de sporten van een leer (ladder) stak, dubbel geleerd was. De herberg was des zomers altijd druk bezocht en het keerpunt der equipages, als zij 's Zondags den Heerenweg opreden. Koning Willem ~~de~~ II hielden, toen hij nog Prins van Oranje was altijd stil om zijn paard drinken te geven en maakte dan een praatje met Jan Duin, den aloon bekenden [wel wat dwarsen op den penning gestelden] kastelein. De herberg was tevens een rendez-vous waar advokaten uit den Haag en Amsterdam te zamen kwamen konfereeren — en natuurlijk ook eten en drinken — want Jan Duin moest er toch wel eenig voordeel van hebben. Eens waren daar eenigen vergaderd, toen Mr. Aart Veder uit Rotterdam aan zijn confieres

de vraag voorstelde, hoe zij den naam der herberg in 't Latijn zouden vertalen, zoo dat de woordspeling bewaard bleef. Men keek op en keek rond

En krabde zich den kop,
En gaf het eindelijk op.

Toen hij, met dien fijnen grimlach, die hem kenmerkte, het antwoord gaf Scaliger — in scala „ladder" en gero, „ik draag".

Van Lennep en Ter Gouw. De uithangteekens in verband etc. ~~2e Al. 1661~~. Amst. 1868. Dl. 11. bl. 164.

Ik vernam dat er ~~[illegible]~~ sedert eenige tijd een „nieuwe Geleerde man" in de Bennebroekerlaan is geopend.

Gepalmd. 32.

Palmen noemde men de figuren op de min of meer in navolging van turksche sjaals, destijds door dienstmaagden en burgervrouwen op haar zondags gedragene gedrukten omslagdoeken.

Van Gend en Loos, Veldhorst en Van Koppen 93
Zie

Gids (De) 247. Zie

Glunder 76. 100

Helder, glanzig, met een glans van genoegen.
Het fransche rayonnant.

Gogel (het ministerie) 60. Zie

Goochelboeken 276
Vertaalde leerboeken over de Goochelkunst.

~~bl. 308.~~ 308 (234 139)

Gort (waarde — gevoegt wordt)

Een deskundig lezer heeft mij de opmerking gemaakt dat Gort niet gevoegt wordt, maar wel gepeld — ~~Voor~~ Voor degenen, die in dit bezwaar mochten deelen, beloof ik het te zullen wegnemen, op het zelfde oogenblik waarin ik bewerk dat men ~~[illegible]~~ de uitdrukking wijnoogst niet ~~[illegible]~~ men naar zijne bedoeling wordt verstaan!

~~N.~~ 187 Grafen ~~de~~ ~~g~~ kerk (een) — onzen grootouders eene "dierbare bezitting" 140

~~Begraven in de kerk~~ ~~en toen~~ dat moest niet zijn! 287 (295

Men dacht er echter nog niet aan, de bezorgdheid ~~tot~~ door het schadelijk zijn der dooden voor de levenden, op het wonen in de nabijheid ~~der~~ van begraafplaatsen in de open lucht over te brengen, hetwelk chemische onderzoekingen later door ongegrond hebben verklaard, nadat langlevende doodgravers, op het kerkhof huizen, ~~en~~ het reeds lang onwaarschijnlijk hadden gemaakt, en ~~ook~~ ook ernstige pogingen aan te wenden om de lijkverbranding in 't voeren of althans te veroorloven, waartegen, op zijn beurt ~~echter~~ Prof Harting is opgekomen omdat wij de productie van Ammonia niet missen kunnen.

Dat ~~men~~ die Crematie in het lacht der vorige eeuw in Frankrijk ernstig gevild heeft, en het denkbeeld ook destijds in Nederland, "eenigen (of schoon zeer kleinen) bijval en aanhang gevonden heeft" wordt mij herinnerd door de eerste Aanteekeningen tot Opheldering van Le Francq van Berkhey's Lijkgedachtenis van Prins Willem V. op de volgende ~~der~~ versregelen aan ~~de~~ "ontadelde Bataven"

Knielt voor uw Astaroth, sticht Proserpyn altaren,
En zucht een houtmijt op naar Heidnen wijs en aart:
Schaamt ze, bij 't Christendom, der vaderen lijkgebaren,
En acht de Menschlijkheid geen menschlijke eerbied waard!

+ het adres der

Gratias 241. Zie

Zie hier een z.g. gratias (gratiarum actio) van 't jaar 1827.

Magnifici proceres, quibus est tutela Lycaei
Credita, praesignes nobilitate viri!

Arma canant alii, funestaque praelia Martis,
Arridet nobis Pallas amica magis;
Scilicet, ut veteres bello petiere coronam,
Sic nobis studio palma parata datur.
Hinc quoque tranquillae sectabimur otia Musae,
Unde omnes semper gloria certa manet!
Hinc indefessis studiis certare juvabit,
Ut vincam socios usque labore meos, —
Interea vobis grates, dum vita manebit,
Pro tanto, Proceres, munere laetus agam.
Vivite felices, et laude et honoribus auctis,
Dum claudat serus lumina vestra dies.

d. i. naar de vertaling van een byzonderen vrien ongeveer:

Grootachtbare Vaadren, die de Schoot verzorgt en hoedt,
Voortreflijk door verdienste en adel van gemoed!
Wien 't lust, betuige 't Iwaarch, de heilloose overlogen
Van Mars; ons trekt veeleer Minerva's vrien delijk schoon.
Bevochten de Ouden in den krijg een lauwerkroon,
Ons steekt op 't studieveld de groene palm in de oogen.
Ons streelt het kalm genot, dat ons de Muze biedt,
En de onontroosbare eer, waartoe ze ons op kan heffen
Om dien strijden wij een strijd die niet verdriet,
Tot wie elken strijdgenoot by d' uitslag overtreffen.

Inmiddels

H. 29. Dec Don Carlos.

D.

Maria Isidora de Bourbon, geb. 1788, tweede Zoon van Koning Karel IV. 1833 Spanje, broeder van Ferdinand VII. en als diens oom pretendent tot de kroon.

Hij overleed 1844 te Bourges, waar hij sedert 1830 met zijne familie had gewoond.

Hij was de Zoon van Karel IV. koning van Spanje en Maria Louisa van Parma, en werd geboren te Portici bij Napels, waar zijn vader toen gouverneur was. Hij werd in 1788 te Napels gedoopt, en ontving bij die gelegenheid de namen van Carolus Antonius Pascalis Isidorus Franciscus Xaverius Joannes Nepomucenus Maria Ferdinandus Josephus Laurentius Serafinus. Hij was de tweede zoon van zijne ouders, en de oudste die de kinderpokken overleefde. Hij werd in zijne jeugd door zijne ouders zeer teder bemind, en zijne vader had hem zoo lief, dat hij hem niet van zich wilde laten. Hij was zijn lieveling, en hij bleef het tot aan zijn dood. Hij was een schoon kind, en zijne ouders hadden hem zoo verwend, dat hij zich niet gewennen kon aan de tucht, die hij later moest verdragen. Hij was zeer eigenzinnig, en zijne ouders hadden hem zoo verwend, dat hij zich niet gewennen kon aan de tucht, die hij later moest verdragen. Hij was zeer eigenzinnig, en zijne ouders hadden hem zoo verwend, dat hij zich niet gewennen kon aan de tucht, die hij later moest verdragen.

Inmiddels Zij mijn dank U blijde toegebracht
voor 't heerlijk verjaarsgeschenk uit een kond vertrogen:
Leeft, zijkt steeds in vreugd, en aandien en U Lezen,
En Zij dat Eeuw lang en 't Lot stierfstad zenkt:
De kurlste aangeschenken (Carta munera) bespreken dentide
Vernamelijk en onder en verscheidenden, uitgezien van de
Classici, op tweevoetwellingen gekocht, in een niemwen
band met het stadswapen gestempeld band.

Dat by zulke gelegenheid Curatoren en Rector in gala waren,
met de L.G. Gekleeden met stand kraag en korte broek, en dat daarbij
verschijnt Griekse Leerde, wordt door Jante verzwegen
vermeld. Zij was 't vol van de handschoenen van katoen
gestikt
d.i. 't gunstelingi.

Grevelen 102 Zk

Groenen 90. 22 Zk. Lee

fl. 24c.

N

de woorden van Napoleon Buonaparte —
dat niets de harten zoo zeer bekoelt als een

Il n'y a rien qui refroidit tant que l'enthousiasme des autres.

H

743
238

Haarlemmermeer 344. Zie

Habetus 31 gehalte.

Hagelzak. 216 Zie

Halfpintsflach 719 Zie op Amplet.

Halley 279 Zie op Komeet van Halley

Handelsblad 235. 294. Zie

Hatem 277 Zie

Hazepatersveld. 32 Zie

Hazenbergen (een half dozyn) 245.

Westi de boekhandelaars te Leiden.

bl. 33. het Bonte Kalfje.

~~Kroegje~~ sedert gedempte
Naam van een Kroegje op de Smelle Oude Gracht hierbij
Jacobijnestraat en Zijlstraat, tegenover de ~~[illegible]~~ almede
~~Raaks~~ gedempte Raaks.

"'k Heb nog hem
"~~[illegible]~~ liever daar dan hier." 17

Toespeling op een regel van Tollens:

Gewis, mij zijn de menschen dier,
Zij wonen waar zij mogen;
Wie groot en goed is, daar of hier,
Is edel in mijn oogen;
Maar echter, mag ik kiezen waar?
'k Heb nog hen liever hier dan daar.

Nieuwe Gedichten I. Vaderlandsliefde.

heel (een heele vrouw) 247.

Strak, ~~[illegible]~~ terughoudend, dat tegen overgestelde van meegaande en te gemoet-
komende. ~~in den omgang~~

Hengelaar. ~~(Een~~

„Een hengelaar kan geen goed mensch zijn, heeft Lord Byron gezegd" 345

In een vrij uitgebreide aanteekening op de 106e Stanza van Canto XIII van zijn Don Juan, waar hij het ~~[illegible]~~ inslag met den hengel, en den tekst „a solitary vice" (een (onderwijs ~~der~~ in ~~[illegible]~~ eenzaamheid) genoemd, voor, het wreedste, het boelbloedigste, en het domste der zoogenaamde sports (handvermaken) uitmaakt en met deze woorden besluit: „No angler can be a good man."

Hij is echter onpartijdig genoeg hierbij de opmerking van een vriend te laten afdrukken die verklaarde een hengelaar gekend te hebben, die zoo fijngevoelig, zoo edelmoedig, zoo voortreffelijk aan inborst was als iemand ter wereld wezen kon; ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ waar, had de vriend er bijgevoegd: hij hengelde met geschilderde vliegen.

~~[illegible]~~ ~~[illegible] (Van) 44 Zie~~

~~[illegible]~~ 1. Hesychasten 181.

Mystieke monnikspartij in de Grieksche Kerk der 14e Eeuw

bl. 235. H. Handelsblad

bl. 294

~~Pourtant~~

~~'t Amsterdamsch Handelsblad, bij Zelfs in Rotterdam~~

~~aanhaar. De „Nieuwe Rotterdammer," en Zelfs~~

~~in Amsterdam 't Orakel, begon zijn loop eerst in Augustus~~

~~1842.~~ –

bl. 245

246

245

l'Heureux temps que celui de ces fables, rep

~~Voltaire~~. 245.

O l'Heureux temps que celui de ces fables,
Des bons démons, des esprits familiers,
Des farfadets, aux mortels secourables!
On écoutait tous ces faits admirables
Dans son chateau près d'un large foyer:
Le père et l'oncle, et la mère et la fille,
Et les voisins, et toute la famille,
Ouvraient l'oreille à monsieur l'Aumônier,
Qui leur faisait des contes de sorcier.

Voltaire.

Heusch 157 246 747

„ik had het heusch, liever niet."

Voor: „Ik had het heusch gesproken, liever niet."

Heusch, (ondtijds hoeveelheid) beteekent, ~~[illegible]~~ dopelijk, beleefd, ~~[illegible]~~ bescheiden, ~~[illegible]~~ vriendelijk, vervolgens ook welgemeend, op recht, ~~[illegible]~~ Bij sterke verzekering of weerleggen gevoegd, wil het een protest zijn tegen de verdenking van overmoed of driestheid, in 't bewezene, of onbeleefdheid bij de noodzakelijkheid de tegenspraak – en zoo is, „'t is heusch waar", zoo als: 't is heusch gesproken of in alle heuschheid waar. Van daar dat heusch ~~[illegible]~~ van lieverlede niet werkelijk of inderdaad in gelijk gesteld, ja ook ~~zonder bijvoeging van waar~~ op zich zelf de beteekenis van ~~echt~~ waar, werkelijkheid, wezenlijk, echt heeft gekregen, zoodat men spreekt van een heusche fabel, een heusch geweer, een heusche paard – maar dit behoort tot de kinderkamer, ~~[illegible]~~ en moest er blijven ~~[illegible]~~

Heusde. (Nam) 44. Zie.

148 bis

De Baardeloose, de voorbarige was misschien juister geweest. —
Maar Baardeloos was indertijd het altijd wederkeerend
epitheton, door de jonge letterkundigen, weinig naar de smaak
van de Vaderlandsche Letterdefeningen, en dergelijken; en hoe weinig
Hildebrand dit wat heeft (bij gelegenh. der 13de Uitgave ijzer C. O. [1882]) de Heer Dyferinck herinnerd:
„(Zoon) boek (Zoon) bevallen, het (Zoon) de aandoe ik wekken,
maar waarschijnlijk voor korten tijd, en de opgang, dus het
bij zijn ontrede in de wereld maakt(e) (Zoon) hoogstwaar-
schijnlijk voor vergetelheid plaats maken" enz. (Zie Hildebrand Camere Obscura, door Joh. Dyferinck.
Medd. 1882).

Hikt. 341 ~~Chikt~~ 247 748

H.

„Ik denk dat Arie der al menig ieuwe chikt het." 341

d.i. geraakt, gepraat heeft. Zie ~~mijne~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Noordhollandsch Taaleigen in het Taalkundig Magazijn van A. de Jager, Dl. 11. St. 4. 1840 ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ en J. Verdam Tijdschr. voor Ned. Taal & Letterkunde 3e Jaarg 1883. (Over Twee spreekwoorden verzamelingen enz.).

* ~~Dl. 11. St. 4. 1840.~~

(naam)

Hildebrand 130 Zie

(de baardeloose) 10

" NB Hier het aangepeilde inlaspheus

Historie.

„Indien er geestig Schrijver gezegd heeft dat de historie niet anders is dan een fabel, waaronder men overeenkomst" 278

~~L'Histoire n'est qu'une fable dont on est convenu~~

Une fable convenue, Fontenelle. ~~Montaigne~~

(wordt haar)

Bl. 132. Hollandsche Jongens 1. 248 749

Streelend was mij de tegenstelling der Hollandsche moeders ten aanzien van de Schets harer kinderen 132.

Zie echter omtrent het misbruik van die schets's het gewelde van Hildebrand, medegedeeld door Nicolaas Beets. Verscheidenheden 2de Bl. bl. 242, 3, van de 2e Uitg.

en van Prof Vrolik ter opdracht van „Een Beeskuppel" (Opschrift laatstgenoemd stuk wil maar het beste niet schijnt te wezen)

+ Zie ~~[illegible]~~ W. Vrolik; Redevoering ter opening van deze kundige Voorlezingen gehouden voor de H. H. Leden van het Genootschap Nahra Artes Magistra op Maandag den 9de Dec. 1839. op het Theatrum Anatomicum te Amsterdam. bl. 14.

'+ „niet zoo fraai"; zeiden de Vaderlandsche Letteroefeningen; „niet zoo fraai dat het Journaal gedrukt behoorde te worden".

Hölty (en het versje van) 1.

~~H. 1. Het oorspronkelijke is een liefverzje van Hölty.~~

~~Zie het hier~~: Die Knabenzeit.

1. Wie glücklich, wenn das Knabenkleid
Noch um die Schultern fliegt!
Nie lästert er die böse Zeit,
Stets munter und vergnügt.

2. Das holzerne Husarenschwert
Belustiget ihn jetzt,
Der Kreizel, und das Steckenpferd,
Auf dem er herrisch sitzt.

3. Und schwinget er durch blaue Luft
Den buntgestreiften Ball;
So achtet er nicht Blüthenduft,
Nicht Lerch' und Nachtigall.

4. Nichts trübt ihm, nichts in weiter Welt,
Sein heitres Angesicht,
Als wenn sein Ball ins Wasser fällt,
Als wenn sein Schwert zerbricht.

5. O Knabe spiel' und laufe nur
Den lieben langen Tag
Durch Garten und durch grüne Flur
Den Schmetterlingen nach.

6. Bald schwitzert du, nicht immer froh,
Im engen Kämmerlein,
Und lernst vom dicken Cicero
Verschimmeltes Latein.

De kenner onzer vaderlandsche letteren zal zich hierby de ~~[illegible]~~ eerste drie Couplettes van Willem van Haren's ~~[illegible]~~ Menschelijke Leven ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ met het: kompense:

Staart zal men er door strenge meesters leeren
Dat haar Demosthenes verkondde in Palearstad,
En Cicero voor 's werelds heeren
Van Rome nog de hoon op had.

Staarh zal men u door strenge meesters leeren
Wat veel Demosthenes verkondde in Pallas stad,
En Cicero voor 's werelds heeren,
Toen Rome nog de kroon op had.
(Het menschelijk Leven)

Hoed (nationale) 19 Zie 250 757

Hoek (Een Vander H. en een half dozyn Hazenbergen)
245.
Dertig Boekhandelaars te Leiden.

Hondsbosch 308. Zie

Hoofd (Heb –) 257 Zie

Hoogeschool 226 Zie

Hoogwoudsfoort 330. Zie.

Hora auditus L. c. Het uur is verstreken. Gewester Engelsche de klok slaat.

61. 278

H

[illegible] een geestig schrijver, gezegd heeft dat de historie niet anders is dan een fabel, waarvan het men overeenkomt.

~~Eene fable~~
L'Histoire n'est qu'une fable dont on est convenu, ~~[illegible]~~ Montesquieu, die nog wel ook meer in anders aan den geestig.

Horoscoop 223.

De Horoscoop trekker; want zoo heette ~~[illegible]~~ de vrij onschuldige trickelaars, by wien men gezegd werd "zijn horoscoop te trekken", was, tot dat hij later met "rijtelaars" en dergelijke by advertentie verboden werd daar te verschijnen, in ~~[illegible]~~ stilstrekkende jongen een vaste figuur op de kermis. Hij plantte er zijn tafeltje, schikt daarop zijn geheimzinnige toestel in orde, beschreef des aangezocht, met een zadde tongs in eenen adem, een uitwendigen en inwendigen mensch, naar gelang eenen der, tot nog meer zeven planeten, ~~[illegible]~~ onder welker heerschappij gij blijkt geboren te zijn, vertoonde den jongeling het beeld der toekomstige geliefde, blozende als een appeltje, vrij wat geoccolletteerd in een hoogrood, hooggeel, of helblauw gewaad, met een parelsnoer om den hals en een goud horloge op zij, en der jonge dochter der aanstaande vrijer — hoe uitgedost is mij natuurlijk verborgen gebleven — in een dikke koperen kijker, staande op en voet van het zelfde metaal, verkondigde u met klepelslag het getal kinderen waarin het echtverbond zich zou hebben te verheugen, en stelde u te slotte eene gebijzonderde opgave ~~[illegible]~~ voor de toekomstige persoonlijke lotgevallen in een gedrukt blaadje ter hand. Dit alles voor de ~~[illegible]~~ onevenredige som van zeker niet meer dan een enkelen stuiver.

bl. 245. een van der Hoek en een half dozyn Hazenbergs

H

~~[illegible]~~ Leerlyds Boekhandelaars te Leiden.

252

Hout (Haarlemmer) 20. Zie

Houtbrug (Rotterdam) 245. Zie

Houter mantel 140 Zie

Houter pluim 166 Zie

~~Hufeland 261. Zie~~

Hufeland 261. Zie

Bl. 212

H

en Tuürde u mein Lachspiegel zo!

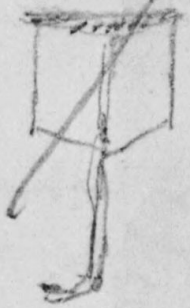

Huilebalk 49.

~~Zwarte~~ Vilten bouwhoed met ronden bol en zeer breeden slappen rand, die om voren met een zwart koordje, waarin ~~dat~~ de drager het einde in de hand hield, nedergebogen, ~~dat~~ aangezocht, drowig of niet, verborg, en op zich zelf en zijn langzaam gewende beweging een indruk van treurigheid gaf. In de dagen van Keeje's jeugd werd hij door alle lijkwegers, later en nog steeds door den voerman van den lijkwagen gedragen. Ook plaatst hij het rondzeggen van het overlijden eens ~~[illegible]~~ aanzienlijken een der dienaren der huizes met ~~in~~ rouwmantel ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ rouwbef, en dien hoed op het ~~[illegible]~~ gebogen hoofd langzaam voortschrijdende, het midden der straat te houden. Dit was de eigenlijke huilebalk, naar wien de hoed zijn naam had.

Humaniora. Zie

~~Letters gesteld~~ Letterkundige wetenschappen.

~~Hofstad 261. Zie~~

H. 308. Zie

H.

Hondsborche Zeewering – zoo wel paalwerk.

Er ~~moest~~ moest nog een dertigtal jaren verloopen eer het dertig paalwerk met een Zanddijk er achter, dat hier ~~[illegible]~~ het gewild der baren keeren moesten, onder het Bestuur en naar het Ontwerp van den dijkgraaf Jhr. Mr. C. van Foreest, in weerwil van ~~het~~ de adviezen van den Waterstaat, maar met den beste uitslag op den duur, plaats maakte voor een steenglooiing van Overeenstemmende Zuilen bazelt hetwelk nu reeds sedert een tal jaren ~~[illegible]~~ in dit opzicht niets te wenschen overlaat, en waardoor als de door het Bijkbestuur na den dood de dijkgraaf (1875) aan de familie ~~[illegible]~~ verzochte voorhoede luidt: „eene krachtige verdediging tegen de Noordzee (woord) verkrijgt en de veiligheid van een groot gedeelte van Noord-Holland wordt verzekerd."

Hybridisch V. 283.

~~[illegible]~~: Twee soortig. Van tweerlei afkomst. z.a. b.v. een muilezel; De Romeinen noemden niet alleen het kind van een romeinschen vader bij eene barbaarsche vrouw, maar zelfs van een grieksche vader en romeinsche moeder (Zie Horat. Sat. 1. 7. 1-3 een Hybrida.

Hydrogenium 92. waterstofgas Zie

Hydrostatisch 103.
de Waterweegkunde betreffende.

Hysterisch 182.
aan Zenuwtoevallen lijdende.

bl. 25. de „Logementen." Wapen v. Amsterdam. ~~[illegible]~~

Zie H. Hont.

Het eene, het Wapen van Amsterdam, ~~[illegible]~~ dichtbij van Stoffels, vroegere ~~[illegible]~~ van de Lugt, nog vroeger en al mede bij mijn gehengenis van Piepenbrink, ~~[illegible]~~ op de hoek van de Meesters-Lottelaan, scheidende tusschen Haarlem en Heemstede, en het andere op de hoek van den Onderhout, en dus degelijk op het grondgebied van Heemstede, zoo lang mij heugt van van den Berg. Dit laatste wordt op bl. 26 als „het logement op de hoek" aangeduid.

I. „Ik wil niet dat mijn stervensmaar" enz. 255.

I would not mar one hour of mirth,
Nor startle friendship with a fear.
Byron Euthanasia.

Incredibile dictu. 208.

Ongeloofelijk om te zeggen.

Incroyables 125.

Naam ~~[illegible]~~ in de dagen van het Directoire aan een zeker slag van ~~[illegible]~~ pronkers gegeven, die zich in hunne kleeding toelegden op het zonderlinge en belachelijke, en sedert ~~[illegible]~~ dus gelijken trijgpart.

„Ingenuas didicisse fideliter artes ~~etc.~~ 20.
Emollit mores nec sinit esse feros.
Ovidius Ep. ex Ponto II. 9. 47. 48.

d. i. Zich trouw aan wetenschap en fraaie letteren wijden
Verzacht de zeden en doet al wat ruw is mijden.
~~Ovidius ex Ponto II. 9. 47. 8~~

H. 49. H.

Groote huilebalk

Zwarte Velten zonder hoed met ~~[illegible]~~ zonder bol en zeer breeden
• van achteren afhangende lampen of wat het zond [illegible]
slappen 2 aard, die van voren nedervallende, het aange-
zicht, dweerg of niet, verborgen op en nedergaande, een menwedige
~~[illegible]~~ werking deed ~~[illegible]~~ gaf. In de dagen van Keerje's jeugd
werd hij door alle lijkvolgers, in later tijd nog altijd
door den koetsier van den lijkwagen gedragen. Ook
plaatst hij het zondzeggen van den dood om aanzienlijken
de ~~[illegible]~~ in rouwmantel, ~~[illegible]~~ (Chinese longe
~~longen~~, en dien hoed op het gelooven hoofd, langzaam het
midden der straat te houden. Dit was de eigenlijke
huilebalk, naar wien de hoed zijn naam had.

+ met lange [illegible] slippen

Met de Jonkjes [illegible] / [illegible]
[illegible]

I

In memoriam 270. Ter gedachtenis 256 157

~~[illegible]~~ 184.

„Immobilis ~~immobilis~~ in mobili" 186 Onbewegelijk in middelen van het bewegelijke

„Geruit in 't woeden van de baren" was
„Zinspeel van den Grooten Zuijger, met het
zinnebeeld van den Ijsvogel wiegende op de golven,
den „Oranje-Halcyon" en de da Corte zingt.

—

„In otio cum dignitate" 167.
en welverdiende rust.

—

Instituut (4de klasse van het Koninklijk Nederlandsch) 44.

Zie.

J — ~~Jure meo~~ en jure summo. Zie krachtens mijn recht, en
~~Ipso flos~~: krachtens 't hoogste recht.
~~Juist op 't bloeiendst Mr. Hendrik Johannes Brewer blijft~~
~~zijn Ferentuur nog niet te hebben vergeten.~~

Jus gladii et pilei Zie
Het recht tot het dragen van zwaard en hoed.

dit laten voorzien
Achter Jozef [illegible]
2 58

J. Jaagt een hoed door het voorhoofd der tygers. 1557 18.

Een even donkelschot, en waarby de Ruiter het meest gespaarde wordt, is achter het schoudeblad, door het hart. Deze [illegible] ieder man's Lundaprecepten [illegible] dat schot vaart, [illegible] dat schot raakt [illegible] Het kunt er maar op aan, [illegible] kond op te krijgen. (te voor't eerste Lebben).

Lebben dat schot raakt, als dit jaagt maakt op den Cijpaarde, ohe niet Lier der door Lier als een kat, een Lessie ding gemaakt h worden e kunne [illegible] voorkomt. Dat kunt er maar op aan er, Lee als hy het uitdrukken, kornel op te krijgen (te onder 't eerste Lebben).

') Een leeuw geven zy daar een tyger den eiernaam en een [illegible] schepsel.

Jabot. 59.

~~Borstroo~~ Borstrook. ~~van een mans overhemd~~ van een mans overhemd.

Jacobyne straat (School in de) 5 Zie.

Jachtpaal 316. 317 Zie 5.

Jagers (de dichterlijkste ~~Jagers~~ van geheel ~~Nederland~~ Holland) 317.

~~Voor wien behoeft het opteekening dat hier de dichter van den Hollandschen Dienstang, Mr. David Jacob van Lennep wordt bedoeld?~~ Zie

Jean Paul 34 Zie

Jeune France, 354 Zie op France

Jonge Frankrijk 327 Zie op Frankrijk.

Josaphats (dal) 341 Zie Joel 3. 2. 12.

[illegible] en Ins Gladio

bl. 261.

H Zie

Hufeland.

Christoph Wilh. Hufeland. Dr. en Prof. der Geneeskunde, eerst te Jena, daarna te Berlijn. geb. 1762. overl. 1836. Een der uitstekendste, en menschlievendste, beroemdste artsen van den nieuwen tijd. De ~~[illegible]~~ Duitsche Boerhaave, Zijn Makrobiotik, oder die Kunst, das menschliche Leben zu verlängern" (Jena 1796.) waarvan in 1842 ~~te~~ ~~[illegible]~~ de 6e uitgave te Berlijn het licht zag, en die in alle europesche talen, waaronder ~~[illegible]~~ het Servies en het Hongaarsch, ~~[illegible]~~ en ook in het Hebreeuwsch werd overgebracht is van ~~[illegible]~~ zijne vele om het zeer degelijke werken. Maar ook het Enchiridion medicum oder Anleitung zur medicinischen Praxis, Vermachtnis eines 50 jährigen Erfahrung (Berl. ~~[illegible]~~ 1836 9e uitg. 1851) is van groot waarde en veel ook door niet-artsen gebruikt.

Zie nog eenige zijn geleerde werken. v. Hanschey

—

K

160 (259)

Kachels (toen er nog zoo geen — waren) 279.

Immers niet zoo als wij ze later het open haardvuur meer en meer hebben zien verdringen. Die de afbeelding van een kachel wil zien, zoo als onze betovergrootvaders die reeds (edoch in aardewerk, als de naam ook lijnrechtsmedebrengt) kenden, hale zij: Jan Luyken (†1712) voor den dag en zie „Figuur 4X" van zijn Leerzaam Huisraad"

1 Kaars 24. Zie.

2 Kaartjes (extra) 5. Zie

Kalmink. (een kalminken rok) 204.

Kalemink, Kalmink: zekere wollen stof, aan de eene zijde geglanst als satijn; meer gestreept dan geblouwd". Van Dale, woordenb.

Karrepoesmus (Karpoets muts) 324 Zie

bl. 1[illegible]

I. Instituut 4de Klasse des Koninklijken Nederlandschen Instituuts.

Lie.

Het Koninklijk Nederlandsch Instituut, ~~[illegible]~~ Stichting van jaar 1808 door Koning Lodewijk, en waarvan de eerste klasse die der Wis- en Natuurkundige Wetenschappen in jaar 1851 onder de Regeering van Koning Willem III door een Koninklijke Academie van Wetenschappen vervangen werd, waaraan in 1855 ook een afdeeling voor Taal- en Letter- Geschiedkunde en Uitgevoegd Wetenschappen is toegevoegd, was ~~had~~ vier klassen verdeeld, waarvan de vierde aan de Schoone Kunsten gewijd was, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ dus uit Kenners en Begunstigers der Schoone Kunsten, alle uit Kunstenaars van alle ~~[illegible]~~ vakken (Beeldende Kunsten, Bouwkunst, Poorkunst) bestond. - Ook door deze klasse werden Prijsvragen uitgeschreven.

bl. 1. Hij speelt Kastie 1.

Kastie, een levendig balspel, tusschen naar mij voorstaat, niet minder dan een vriendelijk spelers. – Aan de afleiding van den naam waag ik mij niet; (Zie Beldersdyk, Nieuw Oorsheid. 192, 4.) doch wie vraagt er ook naar, onder de heerschappij van ~~Lawn-tennis en~~ croquet, cricket, en lawn-tennis. –

Kiel (blauwe) 2 Zie

~~Keg (een gouden – op een zilveren veld) 334~~

~~Ook verwacht men een vijand om aan "groote heeren en adellijke heeren" dat hij de heraldische regel zou kennen dat geen metaal op metaal toelaat~~ ?

Keetje, Het Noordbrabantsche meisje. 332 en volgg. Zie.

~~Keetje. (De trouw van den herbergmeester Oostenbroek en zijn Ijzeren de herberg binnen) 332 1/~~

~~Keetje heeft nog, en is tot een hooger onderdoen mooi, en steeds gelijk gebleven. Heldebrand heeft haar in deze Zomer nog (1886) bezocht, en haar in haar 81ste levensjaar bij het leven en in het bezit van het hem vermogend, en de [illegible] aangetroffen. Het Zogenaamd [illegible] Geld en Loos, [illegible] in het [illegible] verkocht en [illegible] [illegible] den naam van "[illegible] Heldebrand" aan [illegible]~~

Kindergles 49 Zie op Amplet

klap (het onderscheid trekken van Schoffel a een) 2
Zie op Ootje knikkeren.

H. 2041.

~~„een kalminken rok"~~

~~„Kalamink, Kalmink, zekere wollen stof, aan de eene zijde geglaneerd als satijn, meer gestreept dan gebloemd." Van Dale. Woordenb.~~

Klein, klein Kleuske! enz. 273

Dit motto plaatste de schrijver boven de tweede verschijning van dit stukje, den jare 1840, in Proza en Poëzy. De eerste had ~~[illegible]~~ in 1837 in de Gids plaats gehad. De boose wereld ~~zag~~ wilde er een tweespeling ~~op~~ in zien op de man, die in zijn Onderzoek en Phantasie (1838) dat stukje zoo zeer gehavend had, ~~daar~~ en die lijklein van persoon was.

Het kinderdeuntje waar het aan ontleend is, vindt men in zijn geheel bij Van Vloten, in ~~zijn~~ de door hem uitgegeven Nederlandsche Baker- en Kindervrijmen (1874-3e dr. bl. 39).

Teeuwens vrij is kind gemeent of helft kinderen, die het niet kent. Dat het ~~[illegible]~~ met geringe wijziging, ~~[illegible]~~ ook nog steeds in Westphalen, en Brandenburg, in ~~[illegible]~~ Belgie, en in het Vlaamsch gedeelte van Frankrijk gezongen wordt, zal ieder niet weten, maar blijkt uit de verzamelingen van Volkslieden van Kretzsmer (Deutsche Volksl. N. 117) Willems (Vlaemsche Volksl. N. CCLIV) Coussemaker (Chants Popul. des Flamands de France CXL).

Klompertje en zijn wijfje enz. 84.

Zie op Dans d'Nonneke, dans.

Koek (Paul de) 197. Zie

4 NB. Koekfmakkers. 411 Zie op Smakbord.

3 Koek en ei 170. Zie

1 Koegras 308. Zie

2 Koe~~gras~~kamp. 211. Zie

Komeet van Halley 279.

De sedert naar Edmund Halley († 1742) genoemde komeet Jan 1682, door hem 1758 weder gewacht en ook verschenen was overeenkomstig den door hem berekenden omloops tijd, in Nov. 1835 weder aan den hemel gezien.

Kornet 25. Zie

Kruislinten (Schoenen met) 25. Zie

K. ~~Klampertjo a zr. Wyssa. 84. Lie op~~
~~Dans Nonnebes Dans.~~

165
264.

Kraseman (J. A.) Zie
293.

Portret schilder. † 1862

Kunst en Letterbode. Zie

bl. 308 Koegras Lie de woestijn van het Koegras

K. Dertigs mitterdaad een woestijn, waar de koegras letterlijk kruelden, en die maakt dat zij de paarden door een rijtuig bleven dan.
Daar sedert een bebouwd land met boerderijen.

bedrijft 1610.

L Laadstok 342 Lie.

265 166

„Laat hem komen als hij kan." 15.

„Peetje, zoo gij niets wilt dengen,
Dan verschijnt de zwarte mans."

„Klaarje, foei! dat is een leugen!
Laat hem komen als hij kan."

Om herinnert zich deze regels niet ~~[illegible]~~ nog uit zijnen, in weerwil om de beschouwingen van den geliefden De Géaststek, door het tegenwoordig geslacht nog niet geheel ter zijde gesteld van Vaderlanden?

„Laat staan uw humor" 341

Toespraak op de zinspreuk van een Matyheids Genootschap:
„Laat staan uw glas."

Tl. 221. Douillette Lie.

Douillettes.

D. Douillettes. Espèce de robe ouattée que se met par dessus les autres vêtements en hiver.

Bacherelle. Dict. Nat.

Lie Dikkerty tymon 222. Nang a beatwoody.

Lading (gezeinde -; in vier tempo's) 87. Zie

Lafont. 81. Zie.
Charles Philippe Lafont geb. te Parijs 1781 overl. 1839. Bekend
Violist.

„Lange blonde jongen" (een zeer)
Met deze omschrijving was gemelde Nicolaas kort geleden
in het boekhoudend gedeelte van het aantal te
Rotterdam uitgegeven Letterlievend Maandschrift
aangeduid.

Lange hond (een schoone) 146
Windhond.

Lange Linten (schoonen met) 11. Zie

G Grevedon ?

102

Lantarenvolder 238. Zie

Lact, mud, schepel, hop, meet 78 Zie

Latijns (het) 228 Zie

Leeskabinet (het) 245 Zie

Leesmuseum (het) 244. Zie

Leiden in de vergaderzaal der Edelmogenden
344. Zie

Bl. 90. „de groeneri"

Bl. 226. „de ramptaly groene"

In Nym: Aufbl.

~~G 2ie~~

~~bl. 220.~~

Let spelen 220.

Het zelfde als krijgertje spelen. Die waar men & zoo noemt, de krijger is, is ~~zoo~~ daar de let; waarschijnlijk zoo geheten omdat hij zijne spelgenooten letten moet (beletten - vg. wat let me?) konk te bereiken

— Lettervoefeningen (De) 245. Zie

— Linksche pen 8 Zie

Alle stalen z.g. pennen zijn per se rechts. Maar de gans, die als een schoot tuk van drie dagen ons leerde, "Als kapitein van Rome had gered, dan mocht een smachtelijk voedsel gaf en veeren voor zijn bed", ~~[illegible]~~ niet ~~[illegible]~~ noodig had kleeren dat wij met zijne ~~[illegible]~~ slagpennen schreven, had gelijk alhier gevleugeld geslacht, een rechter en linker vleugel, en de penne aan eerstgenoemden ontleend - wij noemden ze schachten, hadden ons erg wat beter dan die uit den anderen, waar aan wij den naam van boutjes gaven - Dr. Lange schrijfpenning op den inktkoker van Dr. Delmes spreekkamer waren zonder twijfel schachten, met de veeren er aan.

Codereindooije 171 Zie

Lijn (Op en tusschen de) 279.

Een schrift op en tusschen de lijn ondersteld gefrekt Hollandsch papier met zichtbare waterlijnen.

Dat ook Cuitra 269

— Cuifel 237. 245. Zie

bl. 267.

Lusisse pudet. 269 170

Had hij moeten weigeren dan zou het toch waarlijk geweest zijn: lusisse pudet. 267

Niettegenstaande deze verklaring in Oct. 1871. afgelegd bleef men in zekere kringen ~~[illegible]~~ steeds beweren dat Hildebrand groot bezorgd had de Camera Obscura geschreven te hebben. In 1874 vroeg men ~~[illegible]~~ dezen in Vlaanderen nog of het waar was dat ~~[illegible]~~ het voor „een bekoring" en tentatie van den Boose" was gaan houden, en in 1871. meende de Heer en Mr. P. L. A. Limburg Brouwer de ~~[illegible]~~ Italianen voor zoo ver zij in de Nederl. Letterkunde belangstelden te moeten waarschuwen: ~~[illegible]~~ „le sue tendenze alquanto mistiche sembiano avere ~~[illegible]~~ una funesta influenza sopra il suo spirito veramente umoristico di un tempo; waartegen Dr. J. van Vloten, ~~[illegible]~~ alle verdenking van mistieke ~~[illegible]~~ richtingen verheven, de goedheid had op te komen.[1]

Lustra mem. v. lustrum, (Bij de Romeinen) een tijdperk van vijf jaar,

~~[illegible]~~

(Nederland en Italie voorgesteld.)

[1] J. van Vloten (Aan Mr. P. A. L. Limburg Brouwer ter zake van zijn „Il movimento intellettuale in Olandia" Firenze 1871. (Waarin onder.

Lux lusisse. Licht tot het spel.

M. (Prof.) 228 270 171

~~H.~~ Macquelyn ~~Prof. M.~~ Zie

Macintosh 380. Zie.

MB
2

Magoks 203.
Koddige Chinesche figuren van porcelein. (De naam, daar de groote kunstkennis van de groote Lodewijk XIV de voortbrengselen der Hollandsche Schildersschool mede vereerde).

1/ Magna funera 289
Plechtige officieele uitvaarten.

Maraboe's 153 Zie

~~bl 279.~~ ~~Kaartje van olijk.~~

~~Zie boven~~

L.

bl 279.

~~Op en tusschen de lijnen.~~

~~Dit onderstelt gesteept Hollandsch papier met de waterlijnen van het schip ~~[illegible]~~ Zaam~~

Marken (het eiland) 338 Zie 271 772

Mathesis-examen in 't latijn. 44.

Te Leiden werd dit in 't Hollandsch afgenomen, gelijk ook de lessen ~~door~~ van Prof. J. de Gelder ~~gegeven~~ in de moedertaal gegeven worden. Maar te Utrecht waar ~~Prof~~ J. F. L. Schröder van 1816 - 1844 Matheseos en Philosophiae Naturalis professor was † 1845 1/7 lieldz Petrus Hofstede Jr en zijn tijdgenooten het onderwijs in 't Latijn werden ... opstaan zijn

272
~~bl. 184~~: ... ; matribus pulcris filiae pulcriores. 184.

Nog schooner dochters van ~~...~~ schoone moeders.
Horat. Carm. L. 1. 16 (Palinodia).

O matre pulcra filia pulcrior.

Géronte: ... que le cœur est du côté gauche, et le foie du côté droit.
Sganarelle: Oui; cela était autrefois ainsi: mais nous avons changé tout cela, et nous faisons maintenant la médecine d'une méthode toute nouvelle.

Marken (het eiland) 338 Zie 271 172

Mathesis-examen in 't Latijn. 44.

Te Leiden werd het in 't Hollandsch afgenomen, gelijk ook de lessen van Prof. J. de Gelder in die moedertaal gegeven werden. Maar te Utrecht waar J. F. L. Schröder in 1846-1844 Matheseos en Philosophiae Naturalis professor was (1845) Ladg Petrus Hasselkiers Jr en zijne tijdgenooten dat onderwijs in 't Latijn genoten en daarvan op hun tijd

(272 184.

~~bl. 184.~~ ; Matribus pulcris filiae pulcriores.
Nog schoonere dochters van zoo schoone moeders.
Horat. Carm. L. 1. XVI (Palinodia).

~~Mo.~~ O matre pulcrâ filia pulcrior,

Géronte: — [illegible] — que le cœur est [illegible] gauche, et le foie du côté droit.
Scanarelle: Oui; cela était autrefois ainsi: mais nous avons changé tout cela, et nous faisons maintenant la médecine d'une méthode toute nouvelle.

Marken (het eiland) 338 Zie 271 172

Mathesis-examen in 't Latijn. 44.

Te Leiden werd het in 't Hollandsch afgenomen, gelijk ook de lessen ~~door~~ van Prof. J. de Gelder ~~gegeven~~ in die moedertaal gegeven werden. Maar te Utrecht waar ~~Prof~~ J. Fr. L. Schröder in 1816-1844 Matheseos en Philosophiae Naturalis professor was (1845) Ladz. Petrus Vastokius Jr. en zijne tijdgenooten dat onderwijs in 't Latijn genoten en daarvan op hun tijd ook 't Latijn schriftelijk te geven.

Médecin malgré lui. 277.
~~[illegible]~~ 130.
Molière Le Médecin malgré lui. Act. II Sc. 6.

Géronte: — Il me semble — que le coeur est du côté gauche, et le foie du côté droit.
Sganarelle: Oui; cela était autrefois ainsi: mais nous avons changé tout cela, et nous faisons maintenant la médecine d'une méthode toute nouvelle.

6C. 330.

M. Mackintosh
Die

Mackintosh

Peter Macintosh, naar een Britsch industrieel van dien naam die op zyne uitvinding van een met caoutchouc waterproof gemaakt overkleed patent had verkregen

Mevrouw. C' de ~~zeer~~ zeer modieuze gade van den makelaar, ~~[illegible]~~ de eenige ~~[illegible]~~ van de partij ~~[illegible]~~. 61.

Eigenlijk was het in die dagen voor vrouw van haar stand nog op het randje af zich mevrouw te laten noemen. ~~[illegible]~~ de ~~[illegible]~~ algemeen

—

Medeklinkers (de veranderde uitspraak van de naam der)

Volgens de leerwijze van Prinsen bĕ, dĕ, fĕ, in plaats van bé, dé, ~~[illegible]~~ effe. enz.

—

Memento mori 320.

Gedenk te sterven.

—

menagère 171. Zie

bb

bb 12

—

Mennisten Haarlem 27 Zie

Mevrouw. C' de ~~zeer~~ zeer modieuze ~~gade~~ van den makelaar, ~~[illegible]~~ de eenige ~~[illegible]~~ van de partij ~~[illegible]~~. 61.

Eigenlijk was het in die dagen voor vrouwen van haar stand nog op het randje af zich Mevrouw te laten noemen. ~~[illegible]~~ de ~~[illegible]~~ algemeene titulatie was in den burgerlijken Juffrouw; ook de predikants vrouwen, ~~[illegible]~~ wierden zoo genoemd, hoe zij ~~de~~ haar man, ook Doctor in de Godgeleerdheid was. ~~[illegible]~~ Mevrouw, eerst na Prins Willem III opgekomen was in het laatst der 18e eeuw nog een zeer uitstekende titel; Juffrouw ~~[illegible]~~ 17e eeuw nog aan den Adelstand verknocht, en ~~Grootje~~ de gewone benaming, waarmee men dagelijks elke burgerlijke vrouw van aanzien begroette, Grootje; Grootje Bicker, Grootje Pancrat, Burgemeesters vrouwen. De gewone ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ vrouwen in lage en slaafse vrouw of moeder.. (Zie Bilderdijk. Verkl. Geslachtl. op het woord Groot.)

Metropolis. 351.

Naar de ~~[illegible]~~ beteekenis, Moederstad naar het gebruik, ~~[illegible]~~ stad die, ~~[illegible]~~ een middelpunt is.

Mille et une nuits. 275

Les Mille et une nuits, contes arabes, traduits en français, par Antoine Galland, (~~Ant. 1716~~ † 1715) professeur d'Arabe au Collège de France. Paris 1704-1708. ~~[illegible]~~

(Zie het belangrijk opstel van Prof. M. J. Goeje "De Arabische Nachtvertellingen" in De Gids voor Sept. 1886 bl. 386-418.) –

De man van wien op bl. 275 vermeld wordt dat hij de "sedert onheugelijke jaren dagelijks las," was Van der Paem, na den eten, vóór zijn dientje.

Mimosa nolus me tangere, voor: noli me tangere: raak mij toch niet aan! 161

Mingaud anders Mingo. 47 Zie

't Misvormde lijk van 't uitgebleerde schoon" 283

Da Costa. Voorzienigheid. Inleiding.

Moeder de Ganzen 35.

Zie 273. Vooruitgang: Toen het opstel onder den titel Hannoveriaan geschreven werd, reeds in de Gids 1817 verschenen.

De Vertellingen van Moeder de Gans, waren een vertaling van Perrots (rauzet) Contes des Fées; en hunne verzameling van Volksprookjes, zoo als er sedert door de Grimm's en andere grootere en betere gelezen zijn.

Morgenrood en Avondschemering 215 Zie

Mouwen (wijde) 322. Zie

Mozart Zie

J. C. W. A. Mozart † 1791.

bl. 275

de Mille et une nuits.

M.

Een onder eerste mannen leest de Fransch onheugelijke jaren dagelijks.

van der Palm, na den eten, vóór de fiësta.

Munt (De) 23 Zie

Muilen 28 Zie

Multis ille bonis flebilis ent.

Zy dood gaf veler braven stof tot wenen,
Met grooter smart dan mij niets eenen.

Horatius Carm. 1. 24. 25 met verandering van tibi (Zie) in mihi (my).

Muzen-Almanak 2 Zie

Muzikaal 33 Zie

" Mijn leeren is spelen 9
Van Alphen. Kindergedichten.

Bl. 322.
mouwen, wijde

'T het molen wachten tot dat
die wijde mouwen uit de mode waren

M.

Wijde mouwen, wijdt en zeer wijd bij de schouders, met soutien uitgezet en ponts toeloopende bij de pols. waren in de laatste jaren in de mode geweest. Zij werden prettende wijde hammen genoemd en dat zij er mitsdien ~~[illegible]~~ onkomelijk de gedaante van handen.

Je schouwloper.

N

Nagelaar 2 Zie op Ootje knikkeren.

Napoleon Buonaparte (woorden van) 240
Il n'y a rien qui refroidit tant que l'enthousiasme des autres.

Nationale hoed 19 Zie

Natura artis magistra. De natuur leermeestreeke der kunst Zie

Natura parvo contenta Zie
De natuur is met een kleintje tevreden.

Naturae se superantis opera 287
Boekstukken, waar de natuur zich zelve is overtreffen van Hugo de Groot gezegd is ~~[illegible]~~ (het de ~~[illegible]~~ dichter van ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Petrus Burmannus Secundus op zijn grafteeken) ~~te Delft~~ in de Groote kerk te Delft.

Neepjesmuts 59 Zie

bl. 45. 47.

M. Zie

Mingaud.

Francois Mingaud, ~~[illegible]~~ in de wandeling, ter goeder trouw, Mingo genoemd, gelijk die naam dan ook in 14 uitgaven der C. O. alleen is gespeld gebleven, was in zijn tijd als een ~~[illegible]~~ vermaard biljartspeler bekend, en is alles zoodanig in gedachtenis ~~[illegible]~~ gebleven. Hij was van Fransche afkomst (geb. 1771 te Cail) en is in Fransche krijgsdienst geweest, die in 1835 te Rotterdam vertrijdde, waar hij een tweeden huwelijk aanging en tot zijn ~~[illegible]~~ eigen dood woonachtig bleef.

(1847) Hij schreef (1828) 'Noble jeu de Billard. Corps extraordinaire et surprenant que ont fait l'admiration de la majeure partie des souverains de l'Europe.' ~~[illegible]~~ Exécutés par Mingaud, ancien capitaine au service de la France. Bruxelles, Jobard. Recueil de 22 planches lithographiées. Hiervan zag in 1835 eene Engelsche vertaling het licht: The noble game of Billiards by Monsieur Mingaud; a Translation by John Thurston. London.

Zie de Artikelen van J. G. Frederiks in de Nieuwe Amsterd. Courant van 26 April 1886, en in Noord en Zuid. Jaarg. 1885. in dat zelfde jaar.

179

Nec Crisis prodet, sed non incidere ludum. Titel.

Men schaamt zich 't spele niet, maar 't attrek door te spelen. Zie bl. Horatius Ep. I. 14-35.

278

G Gratias. Zie

Zie hier ~~het~~ den aanhef van een Gratias (Gratiarum actio) die ik my hierin:

Magnifici Proceres, quibus est tutela Lycaei
Credita, Praesiques nobilitate viri!

Arma canent aliä funeraque praelia Martis,
Arridet nobis Pallas amica magis.
Scilicet, ut proceres bello petere coronam,
Sic nobis studio palma parata datur.

De laatste regels luiden aldus:

Vivite felices et laude et honoribus auctis
Dum claudat seras lumina vestra dies.

Neskheit (het Hooftmaansche) 34 279 780

~~[Neskheit]~~

Niet is neskheit bij de maet.

Hooft. Eutg. ~~Leendertz~~ 2 bl. ~~238~~ 131. 71
~~Leendertz~~ ~~[illegible]~~ 1871. Leendertz 2. bl. 238.
~~[illegible]~~ : ~~[illegible]~~

"Neskheit. 't Geen de Engelschen humor noemen.
Het beteekent nat, vocht, en staat tegenover droogte!
Zie des regels lager."

~~[illegible]~~
[Des met grillen van de gekken
Dryheits droogte wil te spekken,
Recht is dat men zich verspijn,
Alsz' in zeer gepeperd zijn.]

Bilderdijk. (Aant. op) Hooft Gedichten
3. 254.

Neurosa Zie
Zonnen aan dronnen

Nieuwe Werk 237. Zie

(.) Leendertz verklaart: „malligheid met mate is nuttig."

"Non mensurae cutem" "Hier" - zeep de welwillende commentator in de Schoolwereld van 17 Mt 1887 uit. "Hier kan ik niets van maken; cutem is geen Latijn, a.d. gehele uitdrukking is dat ook niet."

"Zie Horatius, ad Pisones, laatste regel:

Non mensura cutem nisi plena cruoris hirudo

d. "Bloedzuigers laat niet af ten zij van bloed verzaad.

Nop hebben (de zaligheid van het) 345 Zie

"Nu kan ik al ~~lezen~~ lezen, zie ~~kleine~~ kleine Piet." (Zie

Zes fundste ~~was~~ in Hildebrands schooltijd de eerste volzin in het eerste leesboekje, dat men na de Spa-a ~~[illegible]~~ te gebruiken kreeg. De titel was. Nieuw Spel- of Leesboekje - ten gebruike der scholen door N. Anslyn Nz. Derde Stukje. Het schijnt [illegible] gebruik te zijn. Voor mij ligt de

Nop hebben (de zaligheid van het ~~nop hebben~~ 345

het beet hebben, dat door het onderduiken van de dubbel verraden wordt. Ook ~~dit woord~~ deze teilden [illegible] schijnt niet algemeen bekend te zijn. Van Dale vermeldt zeer zijn woordenboek niet. Men is toch hoop ik het "Treck als 't nopt" van vader Cats nog niet vergeten?

"Non mensurae cutem" "Hier" - zeep de welwillende commentator in de Schoolwereld van 17 Mt 1887 uit. "Hier kan ik niets van maken; cutem is geen Latijn, a de gehele inhoud kuz ij dat ook niet."

"Zie Horatius, ad Pisones, laatstes regel:

Non mensura cutem nisi plena cruoris hirudo

d. "Bloedzuigen laat niet af ten zij van bloed verzaad.

Nop hebben (de zaligheid van het) 345 Zie

"Nu kan ik al ~~lezen~~ lezen, zie ~~kleine~~ kleine Piet." (Zie

Zes lindste ~~was~~ in Hildebrands schooltijd de eerste volzins in het eerste leesboekje, dat men na de Spa-le ~~[illegible]~~ te gebruiken kreeg. De titel was Nieuw Spel- of Leesboekje - ten gebruike der Scholen door N. Anslijn N.Z. Derde Stukje. Het schijnt dag altijd in kleine gebruik te zijn. Voor mij ligt den 36e druk, 1885.-

H. 237, 38.

N.

Die

Het Nieuwe Werk vond zij de moeite niet waard en wandeling genoemd te worden.

Het tegenwoordig wandelpark met het standbeeld van Palens en de Affaerensche [illegible] ~~bestond zij niet~~ om geheele ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~, waar ze nog niet, evenmin als de Dierentuin.

de Plantage hield zij onder de aanstekers der Egoïsmen.

Deze Plantage aan het uiterste oostelijk gedeelte der stad, ~~[illegible]~~ van de eenige[1] wordt [illegible] den aanleg van eene tweede die ~~[illegible]~~ te midden harer nieuwe uitbreiding ~~[illegible]~~ is aangelegd, de Oude Plantage genoemd.

Het Zeemans[illegible] op het Hoofd.

Een lange steiger, ~~de~~ sedert ~~[illegible]~~ zoo als de [illegible] ontsprekend [illegible] met de poort (Hoofdpoort) waarvan men hem bereikte, sedert verdwenen om plaats te maken voor het geen men thans de achterhuizen van het Haringvliet en de Zeevaartschool [illegible]. (~~[illegible]~~ Stadsgebouwen) op het haar ontworpen en door aanplanting verhoogd gedeelte in haar bedding aanstormen mag.

[1] ~~[illegible]~~

XX

O

Het dorpje O. is zoo weinig uitgestrekt, dat het zelfs geen kerk heeft... 290

wel te weten geen protestantsche met een toren, ~~[illegible]~~ maar ~~[illegible]~~ plaats meer [illegible] dat zij des een donker klokkenhuis, ~~[illegible]~~ laag, ~~[illegible]~~ omdat hij het mogelijke ~~[illegible]~~ dat Hildebrand dit schrijvende ~~[illegible]~~ het Roomsche kerkje kon vergeten, dat er wel was, ~~[illegible]~~ en zijn gewichtigste partieën, die een populair karakter had, vóór vier partieën een [illegible] lag met meer dan eene aardigheid naar onderstijl, maar en een levend aapje op een stok, dat alle voorbijgangers in hun leven steeds deed stilstaan[1]. Particulier [illegible].

Eigenlijk is het dorpje O. (waarin vroeger Jettero de [illegible] plaats [illegible] onbegrensd uit) ~~[illegible]~~ de afhankelijkheid van eenige uitgestrekte gemeente Bloemendaal, ~~[illegible]~~ in welker kom de ~~[illegible]~~ kerk staat (welker Aalbeertsberg) ~~[illegible]~~ te Overveen deze over Vogelenzang, waar [illegible] een kerk gevonden wordt. Het kleine R. dorpje te O. heeft sedert lang plaats gemaakt voor een veel grooteren, waarop wel een toren, die het oude klokhuis heeft overbodig ~~gemaakt~~ doet worden, doen verdwijnen.

[1] De donder ~~[illegible]~~ mij [illegible]

Omnia mea mecum porto. 't Draag al het mijne bij mij.

Onagers (Zet uw tanden in het oor van)

De onager is de wilde ezel, dien de Tartaren wegens zijn langs ooren digitai (dschiggetei) noemen. Dat ~~het middel om~~ hem in die ooren te bijten het middel zou kunnen zijn, om het anders ontembare dier te temmen. is een denkbeeld, mij uit de lectuur van „Le Robinson Prusse" (Zie onder de letter R) bijgebleven. T. III. 95.. 103..

Onderom 100. Zie

Oortjesband 42 Zie

Oortjesbroodje 345 Zie

Oosterhout 333. Zie

H. 8. [Zie gekweld (—) met een linkschepen.

Sedert men stalen priemen, onder den gerissipeerden naam van pennen, gebruikt zijn alle z.g. pennen rechts. Maar de gans had een rechter en een linker vleugel; en de pen aan den rechter vleugel ~~gebruikt~~ ontleend, wij noemden ze schacht, handelde vrij wat gemakkelijker dan die uit den linker, die houtje genaamd werd.

H. 2. ootje knikkeren — een schoffel en een klap — nagelen — een nagelaar

2

Ootje knikkeren. Hierbij is het te doen om elk op zijn beurt, en die duurt voort tot dat men mist, zoo veel mogelijk knikkers, die in een kleine kring (O), door den spelenooter ingezet zijn, daar uit te knikkeren.

een schoffel en een klap. Een schoffel is de beweging die men aan een knikker geeft, door hem met den achterkant der aan een gesloten vingers een zet te geven; een klap het gewone knikkerschot.

Schoffel en klap komen vooral te pas bij het zoogenaamd druipen, een knikkerspel, dat aldus gaat: A. houdt met uitgestrekte arm, een knikker van B. en een knikker van hem zelven, losjes boven elkander tusschen den drum en de twee voorste vingers, en laat ze zamen op den grond vallen (druipen). Zij botsen daar en stuiven verder of dichter uiteen. Nu moet de eene met den andere geraakt worden. B. vraagt: „in hoe vele?" — A. antwoordt naar mate van den afstand: „in een klap", of „in een schoffel en een klap", of zoo de afstand zeer groot is in twee, of „drie schoffels en een klap". Acht B. de taak voor hem te zwaar, zoo zegt hij: „Haal op!" en A. moet het zelf beproeven. In het andere geval

gewal heet het uit zijner mond: „Zitten," en hij bepaalde het zelf. De twee knikkers zijn de prijs van het raken.

Nagelen, een nagelaar.

Die naar den eisch knikkert schiet des knikkers met den knokkel van den duim, waarop hij hem, zoo lang hij mikte met den top van den wijsvinger steeg op zijn doel af. Die dit niet leeren kan klemt den knikker tusschen den gebogen wijsvinger en drijft hem, met den genagelden duimtop, zoo krachtig het op die wijze mogelijk is, vooruit. Het is het rechte niet, en wordt door die beter kan met minachting nagelen, en hij die 't niet verder brengt een nagelaar genoemd.

~~[illegible]~~

Open redens (uit-ren) ~~open redens~~ 190

d.i. zonder denkbare reden of aanleiding; ~~[illegible]~~ zonder dat ~~blijkt~~ blijkt waarom. Ik plaats den reden open ~~[illegible]~~ blijvende (vaceerende)...

Opgaan 217. oprijzen, sagersterm.

Opleukeren 309. 357.

Z.v.a. ~~[illegible]~~ opvroolijkeren, wat op doen leven, op doen helderen; eigenlijk wat ~~[illegible]~~ te verwarmen, op te warmen.

Opruiming (de groote) 49. (de fransche heerschappij plaats gehad hebbende) ~~[illegible]~~ tot te gemoet komen der onderp. ~~[illegible]~~ tiercering ~~[illegible]~~

Pruissen 1822 en 24; als de stedelijke toelagen aan de Weesheinzen toegekend, werden ingetrokken, en de administratiën bedacht moesten zijn op middelen in bezuiniging, en daarbij het aanbod van de Maatschappij van Weldadigheid ter overplaatsing van verpleegden in haar pas gestichte koloniën welkom wezen moest.

Ossekop by Rive 329. Zie

O Tempora! O More! 328. Aldus Joris Krastem, voor O Tempora! O Mores! d.i. O Tyden! O Zeden! Cicero In Catilinam Or. 1.

~~Ossekop by Rivé 829. Zin~~

Où peut on être mieux?

~~[illegible]~~ Waar kan men beter zijn? Er voegt Qu'au sein de sa famille (dan in den schoot zijner familie?) De muzikale Olifant meende daarmede echter niets hieraads, zoo min als het erkent, dat op zeker heeren-diner dezelfde melodie begon te spelen op het orgelwerk dat de Zwijnskop op tafel heeft.

De ~~[illegible]~~ drooftig (voor een quartet) dagteekening van 1769 uit de Lucile ~~[illegible]~~ van Marmontel, muziek van Gretry, scheept een historisch ~~groot~~ beteekenis gekregen door meer dan eene gewichtige gelegenheid, waarbij zij gebruikt is, o.a. te Versailles ~~[illegible]~~ 15 Juli 1798. De restauratie stempelde het voor de Bourbons tot een ~~[illegible]~~ zoogenaamd partygezang.

Où peut on être mieux
Qu'au sein de sa famille
Tout est content, le coeur, ces yeux
Vivons, aimons
Comme nos bons ayeux! —

See Grove Dictionary of Music. —

bl. 49

de groote opnemerij.

O Turfsche 1822–1824. Als de stedelijke subsidie aan de Weeshuizen, na de tijdreeding toegekend, werden in gebruiken en de administratie bedacht moeten zijn op middelen in bezuiniging en het aantal in de maatsch. van Weldadigheid ter overplaatsing in bedeeling op hare de [illegible] gestrekte kolonien, welkom uit.

en

~~O Tempora! O Mora! 328~~ 287.

~~Alsmede Joris Kraaten voor O Tempora! O Mores!~~
~~d.a. O Tyden! O Zeden! Cicero. in Catil. Or. 1.~~

Overrijwagens 238. Zie

Ovidius (naar de uitdrukking van) 139.

Misschien stonden hierbij (doch zeker niet al te hanwkeurig) de volgend. regels uit de Tristia (IV. 8. 1. 2) door Shelleveardt geeft

Jam mea cygnaeas imitantur tempora plumas,
Inficit et nigras alba senectus comas

"O, weggezukte in schoonheids bloei"

Oh, snatch'd away in beauty's bloom
Byron, Hebr. Melodies.

bl. 66. O

Où peut on être mieux?

~~[illegible]~~

Er wigt ~~[illegible]~~ Qu'au sein de sa famille;
de muzikale olifant meende daarmede echtes [illegible]
huwaads. Zoo min als het orkest, dat op zeker
heeren-diner, ~~[illegible]~~ op het oogenblik
dat de Zwynshop op tafel kwam.

+ De ~~[illegible]~~ woorden uit de Lucile (1769) ~~[illegible]~~ tekst (J. Francois geb. 1723 overl. 1799) Marmontel. muziek
en [illegible] opera
[illegible] A. 3. Nr. 2 Gretry (Luik) geb. 1741 +1813 ; zy hebben een historische betekenis
getuigen door [illegible] gelegenheden by welke zy geene zyn.

Te Versailles 15 Juli 1798.
Op Carlton House [illegible] het eerste bewijs van George III aan koningin Charlotte
aan de Tuin de Wallis 3 febr. 1795.
Te Korythuda. Op den terugtocht van Moscou. Nov. 1812.
~~[illegible]~~ Restauratie ~~[illegible]~~ [illegible] de Bourbon [illegible] een koningige
[illegible]
[illegible]

+ Où peut-on être mieux
Qu'au sein de sa famille?
Tout est content
Le cœur, les yeux,
Divins, amans
Comme nos bons aïeux.

De tekst wordt met de
melodie opgegeven in
Grove's Dictionary of
Music & voice.

P Pakjepoeiers 49 288 188

Vóór het in gebruik komen dat tegenwoordige
kartonnen schuifdoosjes, werden de poeiers met
doorbuldige nettheid (in de apotheken) voor de aanzienlijke
en z.g. Gondpapier, voor de ~~[illegible]~~ burgerlieden
en z.g. Chitspapier ingepakt.

— Passedieren. 285. Peerlingspel, waarby het te doen is
om met drie dobbelsteenen, waarvan er twee gelijk getal oogen
mogen toonen, [illegible] de weipen.

~~Paaljoen (Stel) 28~~

— Partes essentiales 34 Gewichtige deelen; ~~[illegible]~~ en, de kennen des kreeds,
geslachtsdeelen.

~~Plantage 287 Zee~~.

—

Paukenslagers (Onder de ~~[illegible]~~ de crinineelste) 31

De Lantaarn 1885. N. 2 † dort mij opmerken dat ook
Adolphe Adam ~~[illegible]~~ paukenslager geweest is.

† duchtend dat ik te laag op paukenslagers [illegible] nederzien,

bl. 327.
" 329
bl. 354

F

een jonge Frankryk.

Barbe à la Jeune France" – zoo heeft men een ringbaardje om de kin; en dagen dat behalve studenten die 't eerst onlangs handelen begonnen, alleen voor militairen knevels g dragen, werden de volle baarden alleen door Sappeurs, De tijd nog verre van knevels, snorre, volkaard, arme de Negron, [illegible] door [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

—

Paulgoen (Het) 25e Zie

Paxton (Sir Joseph) 860.

Joseph Paxton, opzichter van de vermaarde Tuinen van het landgoed Chatsworth in Derbyshire, toebehoorende aan den Hertog van Devonshire, waarin men de uitgebreidste van alle Perzikboomen, en de zuinste alles in Engeland bestaande serres (hothouses) vindt. Dit glazen huis, 200 voet lang en 105 breed en omvattende ongeveer een Aze grond, hetwelk bij haar bezoek aan den Hertog zijn dubbele deuren ten weerszijde voor het zyning om koningin Victoria opende, om haar over het breede middelpad tusschen de hooge palmen en boomvarens te doen doorrijden, gaf aan Paxton het denkbeeld van het sedert zoo genoemde Crystal Pallace, waarin tenzijne 1851 de eerste z.g. wereld-tentoonstelling in het Hydeparks te Londen gehouden is, en dat nog altijd te Sydenham als een gebouw der doorlopende tentoonstelling, enz. enz. dient doch. Het was door het indienen van het voor hen met zoo schitterend uitslag uitoverbaar gebleken plan dat deze Opperhoveneer door de Koning tot Baronet verheven werd. – Zoowel de serre van Chatsworth en de woning van Paxton als de Tentoonstelling in Hydeparks en het Crystal Palace te Sydenham kwam tot Hildebrand zeer herinneringen

bl. 295

P

~~pasfedicoren~~

~~Teerlingspel. De zaak is met drie dobbelsteenen, waarvan er twee gelyk getal ongen mogen toonen, boven de tien te werpen.~~

NB 2 Pelikaan. 17.

"Schoon Zinnebeeld der onderliefde," en in het algemeen van zelf opofferende liefde, bepaaldelijk ook van die des Heilands, naar de fabelachtige voorstelling waardoor deze vogel zich de borst zou openprikken om zyne jongen te voeden met zyn bloed. Zie

NB 1 Pectus ~~est~~ quod disertum facit (een) 16.
Een hart dat wel spreekend maakt.

Pestalozzi. 9.

Joh. Henr. Pestalozzi, geb. 1746. gest. 1827. Zwitserisch kinder- en volksvriend, wiens paedagogische werkzaamheid en geschriften van groote invloed op de verbetering van het volksschoolwezen in zijn en vele landen in Europa zijn geweest.

~~Pestalozzi~~

bl 31.

p.

ik heb er onder de pankerslagers gekend, die in dat opzicht de criminelste waren.

„Men vergeet over het overige niet, dat Adolphe Adams ook pankerslager is geweest."

Lantaarn. 1885. N. 2. (Heldebrand over Muziek).

philozoïsche boer 224.

beestlievende boer.
philtrum 184. minnedrank
pietje (een) 90. Zie

plak (een ontzettende) 6 Zie
Plantage. C. 227. Zie.
plein 24. Zie

Pop (van de man een) 381. Zie
Porthoorn steen 245 Zie
Porde Vin 182. Zie
Potatevin geb te Amsterdam 1798 alt. overled. 1866. Hooiruit.
M.J. Potgieter in zyn tweede deel van "Het Noorden".
Het Noorden in Ontrekken en Tafereelen, door E. J. Potgieter. Het 1e Dl. had in 1836 het licht gezien; het 2e volgde eerst in 1840.

Pothuis (een schoenlappers) 106.
Ook de pothuizen verdwynen in de steden en in de Woordenboeken.
Wonschoten's Zeeman schreef: Pothuis beteekent in 't gemeen een huisje dat zond en als een pot besloten is: gelyk de pothuysen zyn dan de schoenlappers in zetten; is de schoenlapper niet en zyn pothuis?" Zie (op t. w.) } Harrebomée sprekwoorden boek op t. w.

Bl. 44.

M. de moeielijkheid van een Mathesis-examen in 't Latijn

In onzen tijd waren volgens eigen ervaring en voor zoover mijn kennisneming van andere gaanderen gang, alle examens, gelijk de meeste colleges te Leiden in 't Latijn behalve dat in de Kerkunst, die door Prof. J. de Gelder volgens het door hem uitgegeven leerboek in 't Nederlandsch onderwezen werd. Maar 't schrikt waar, de uitnemende Prof. J. F. L. Schröder (Dornbergo-Westphalus) van 1816 – 1844 Mathesios et Philosophiae naturalis docentis adscriptus was ~~[illegible]~~, gemoet Petrus Staffolius, die dat onderwijs in 't Latijn en had ook zijn examen daarin het in 't Latijn te doen gehad.

Potjeslatijn 181. Zie

Prandium 330.
Eerste ontbijt; morgenhapje.

Primus 241 Zie

principiums nocentiums 328.
verkeerd, voor principia nocentia; schadelijke ~~[illegible]~~ beginselen ~~[illegible]~~.

Prinsen (de leerwijze van) 3. Zie

Propaedeutisch examen 233.

propter magnam doctrinae praestantiam
wegens (zijne) alleruitstekendste ~~[illegible]~~ geleerdheid.

bl. 237. Aufel Zie.

bl. 245. — die de Strikkes van haar hoed deed plapperen tegen den Aufel,

L

Sedert Kate Greenaway zijn weder zoo in natura als in afbeelding bekend en gemeenzaam met de Aufels aan damesbeelden, (voorbeeld 18.) maar daardoor zag niet met die van vóór 1840, die in profiel gezien de Aufel gezichten geheel ~~verbaar~~ onzichtbaar maakten. (Zie bl. 245)

bl. 233 ~~propr~~ Zie

p.

Zyn pro-prae-dentich examen

De jongste wet op het Hooger Onderwys heeft de mama's van het mannelijke woord verlost.

bl. 192. pruisisch (niet ~~pruisisch~~ in de stad) 192 (294

De bedoeling van de koomanijs vrouw is te zeggen niet pluis. Indien van Dale's verklaring van het zal pruisisch zijn, door het zal niet goed afloopen, juist is, ~~[illegible]~~ (Noordenb. op het w. Pruisisch) dan zegt zij juist het tegendeel van hetgeen zij wil zeggen, hetwelk, nouwens zulks lieden meer gebeurt.

pubertas 327

manbaarheid.

puntje vangen 5. 74.

Hetzelfde als beldeurtje pelen. d.i. aanschellen en weglopen.

puntjes (schort met) 25 Zie

NB pupperen mantel 166. Zie

put Meer in klaarschen die volgend blad

pijpen (goudsche) 92. Zie

pijpenmanden (in de lucht zwevende) 320 Zie

Beet. (De) 54. Het algemeene graf der armen 57 195 295

~~Stoor rees, as we dood zijn dan lit me ons op stroi en we krygen 't goed aan va't huis, net as wanneer we leven, en dan gaan ik na 't kerkhof, en de put. Dat wordt niet ook. 54.~~

Ik kan niet nalaten hier het volgende uittreksel, tot bewijs dat ~~de~~ menschen overal en altijd menschen zijn.

3 A l'époque romaine – comme de nôtre temps, on aimait à songer qu'on ne serait pas jeté aux horribles fosses communes (Hor. Sat. ~~II~~ I. VIII. 8. suiv.) que le collège (Collegium) pourvoirait à vos funérailles, que les confrères qui seraient venus à pied au bûcher recevraient un petit honoraire (Funeraticum) de 20 centimes (Inscription de Lanuvium 1re Col. Lign. 24, 25. 32). Les esclaves en particulier avaient besoin de croire que si leur maître faisait jeter leur corps à la voirie, il y aurait quelques amis pour leur faire „des funérailles imaginaires" (Inscript. de Lan. 2 Col. Lign. 3-5). Le pauvre homme mettait un sou au tronc commun pour se procurer après sa mort une petite urne dans un columbarium avec une plaque de marbre où son nom fût gravé. La sépulture chez les Romains, étant intimement lié aux sacra gentilitia ou rites de famille, avait une extrême importance.

Rénan. Les Apôtres. 359, 360

~~Quid pro quo. Het een voor het andere.~~

Q Quod pro quo Het eene voor het andere.

Quod felix, faustum, fortunatumque sit. Zie

Wat gelukkig, voorspoedig, ~~begunstigd~~ gezegend zij!

Annuente summo numine.

Onder begunstiging van het Opperwezen

Ex auctoritate Rectoris Magnifici, etc.

Na machtiging van den Rector Magnificus, krachtens besluit der Geneeskundige Faculteit,

~~etiam atque etiam rogo~~

~~dringend verzoek ik~~

Quapropter omnes etc.

Weshalve ik allen die met mij zouden gelieven in redetrijk te treden ten nadrukkelijkste verzoek, hunne bedenkingen, bij wijze van sluitredenen ~~met~~ ten duidelijkste in te brengen.

Hisce igitur feliciter peractis etc.

Deze taak alzoo voorspoedig volbracht zijnde, zij daarvan de goeden en grooten God lof, prijs, en eere toegebracht; den Rector Magnificus die gegevens voor de machtiging der Breeden Academischen Senaat voor zijn toestemming, die eerstelijk Medische Faculteit voor haar Besluit, mijn doorgeachten Promotor voor zijn raadgevingen, mijnen leermeester en paranymphen — bestuurders mijnen grooten en dienzamen dank!

R. Raad van Couter goden 229 297 797

~~de faculteit van een Raad van Couter goden~~

Romeinsche Raad, gy die voorheen
Een Raad van Couter Goden ~~verscheen~~!

zegt: Maurits Cornelis van Hall. Marcus Tullius Cicero

De dichter gaat ~~nog~~ verder dan de gezant van Pyrrhus, ~~die~~ wien hij, ~~en~~ een vergadering van enkel koningen ~~hoor~~ ~~kwam~~ had toegeschenen.

Raadgevingen en Onderrigtingen. 279

Schoolboekje in 5 stukjes, door Dr. Anslijn. Nl.

~~Raad van Contergoden" 229~~ 290 798

Rammelaar (een gouden ~~rammelaar~~ in de eene hand 145

(~~Zilverbellen~~) (zinkelbellen)

Rammelaars, hetzij gouden of zilveren of van andere waarde (in het laatste geval met het geen rammelen moet, inwendig) bestaan zij nog? Ik zie er geen meer. Na de verwachting dat zij moest eerstdaags verdwijnende zijn en ~~voor~~ achteraf, met de laatste der vliegende feiten de laatste der rammelaren van de kinderkamers zal verplaatst worden naar het Museum en ~~[illegible]~~ eevens ~~Teeken ik er een naar het leven~~: ~~[illegible]~~ van de Camera obscura ~~[illegible]~~ bij de vermelding van den naam van het mannetje van konijn of haas zonder ... (Zie bl. 342), ~~teeken ik er tot een~~ ~~[illegible]~~ ~~naar het leven~~ zonder een afbeelding van het verschoven voorwerp, dier wellicht belangrijk zijn

Rang (voor den eersten) ~~rang~~. 3

De Schorlwet van 't jaar 1806. kende Onderwijzers van den eersten, om den tweeden, en om den derden rang. Eerste-rangers, enz. Luiten zij in hunne eigene taal.

Rapponische krachten 34. Zie

Ravenswaay 299.

Vee- en Landschapsschilders.

~~Rederykenkamers 140 Zie~~

~~Rekenboek 8 Zie~~

Rederijkerskamer 140 Zee

300

De "Rederijkerskamer voor Uiterlijke Welsprekendheid" werd tegen het einde van 1833 door een Twaalftal letterlievende studenten der Leidsche Academie opgericht. Weldra vergaderden zich er andere (daar) bij. In het begin van 1834 werd Hildebrand, sedert September 38 student, er lid van en vond er o.a. Jonathans, Klikspaans, Vlerk. die zich achter toen nog, zoo min als hij zelf, den zijnen, deze hunne schijnen namen gegeven hadden. Het gezelschap hield zijne vergaderingen in het z.g. Heerenlogement op het terrein van de Burg en ook zelf in de wandeling de Burg gekreten. Dat er zoo veel geneeuwen lid van waren, werd indertijd dezen kring, spottender wijs en niet zonder toeschijning van verwaandheid nagegeven. Maar dat er met de bovengenoemde jonge bieden lid van geweest zijn die sedert in de maatschappij op onderscheiden gebied niet voor de minste bekend hebben, kan in ernst en met waarheid gezegd worden: Beyner (Dr. L. R.), Boot (Mr. C. H. B.) Brutgens (Mr. W.) Molewater (Dr. J. B.) Foreest (Jhr. Mr. C. van) Dozy (Prof. Dr. R. P. A. Dozy) enz.

Zie (het Hoofdstuk "De Rederijkerskamer in Klikspaans Studentenleven D. II.

Rekenboek. 8 - Zee

bl. 15.

L

"Laat hem komen, als hy kan"

"Pietje, zoo gy niet wilt dengen,
Dan verschynt de zwarte man."

"Klaasjes hoei! dat is een langen!
Laat hem komen, als hy kan.

Ik herinnert dat deze regel niet nog niet zynen (door het tegenwoordig geslacht toch nog niet geheel ter zyde gesteldert) 8e Alphen?

301

Reuring 221.

Roering, gewoel, ~~[illegible]~~
Zie Bouman, De Volkstaal en Dr. H. op het woord Reuren.

Reus (de meest in een bepaalden) 288. Zie op Dwerg.

Robert Macaire 197. Zie

~~[illegible]~~

Zollaar ~~[illegible]~~
De gemetselde zij ~~[illegible]~~ blauwe kleinheid, en paar steenen hoog, tot afkleiding van den Tuingrond werd ter huize van Oom Staffel met dien naam genoemd.

Onderom. Zie

Bl. 100.

de onderom van het jak

O.

Daar jak en rok niet slechts voor onze dienstmeegdes maar ook bij de boerendochters voor de japon gewoken ~~zijn~~ is, en de + woorden welke het woord niet verklaren ~~[illegible]~~, opgeven de Vries en Te Winkel het in hun woordenlijst noemen, kan ~~[illegible]~~ het geen kwaad ~~[illegible]~~ wekomende vragen te voorkomen door te zeggen dat de ~~[illegible]~~ onderom of het onderoms van het jak juist ~~[illegible]~~ dat is wat de schrandeheid ~~[illegible]~~ het smalle ~~[illegible]~~ strookje was, dat aan de rug van het jakje was aangebracht.

het jak juist datgene is wat de schrandeheid van menigen lezer uit het woord zal opmaken, nl. het smalle strookje "in 't zelfde" dat het jak van onderen ~~omringt~~ omringt.

+ ongebruikt zijnde ~~[illegible]~~

Teekening naar Nederl. kleederdr. f°

Bl. 103. Glundere moeders. Zie op Bl. 76.

Rood (een leelijk huis met roode deuren en vensters; en van binnen alles rood) 53

Vele openbare gebouwen (in Holland ook Godshuizen (als b.v. het Weeshuis te Leiden) bleven nog lang met de kleuren in het Hollandsche Wapenschild geschilderd.

De spreekwijze „Voor de roode deur te moeten komen" ~~is nog niet vergeten~~ d.i. ten stadhuize te moeten verschijnen is nog niet vergeten.

Rotting 301

Rumor in casa.

„Leven in de brouwerij."

Bewaarde van het ~~[illegible]~~ de Tafereel in ~~[illegible]~~ van de ~~[illegible]~~ vijf onder den naam van ~~[illegible]~~ bevoemde Tafereelen van Troost (geb. 1697) en ~~op~~ het Haagsch Museum bewaard, die de vijf bedrijven om een Leeren-maaltijd voorstellen. Het eerste daarvan heeft ~~niet Contenere omnes~~ (~~[illegible]~~) maar Nemo loquebatur (Niemand sprak) en ~~[illegible]~~ waar hier beter ~~gestaan~~ voorgegaan dan het ~~[illegible]~~ Virgiliaansche Contenere omnes (~~[illegible]~~ op C) waarmee ~~ik~~ Heldebrand het verwarde.

Nelli:
Nemo loquebatur
E sit forma inter fratres
Loquebantur omnes
Rumor in casa
I bart qui poterant
qui non potuere
cadebant.

Ruy Blas.

Drama van Victor Hugo, in jare 1839 uit lucht verschenen

Rijnsburgerpoort 330. Zie

Rijntje (het)
aan den Rhijn van E. A. Borger.

~~Ruy Blas~~
~~Drama van Victor Hugo, ten jare 1839 in Hulst verschenen.~~

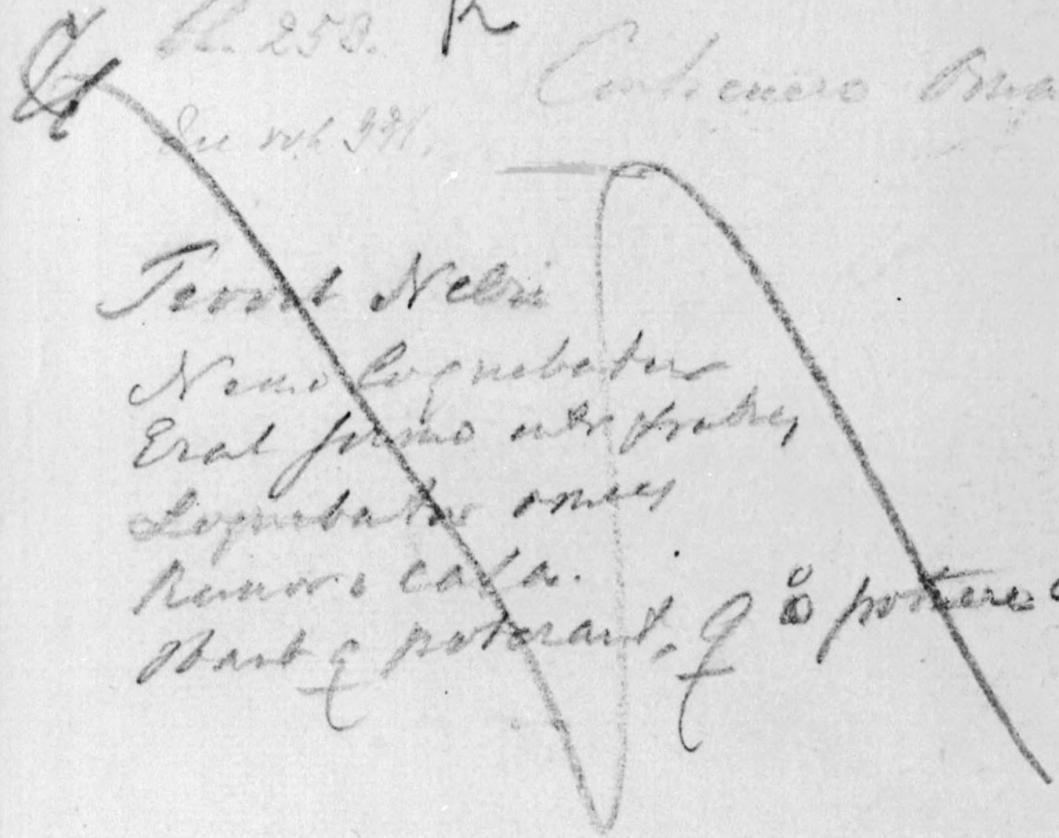

S. Sabel (een halsbehoeftsel dat den naam van — draagt) 157.

Sabel (fr. Zibeline) is een langharig donkerbruin bont van de vacht van een zeer kloeke wezelsoort (Mustela Zibelina), in Liberië en 't hooge Noorden van Amerika te huis. ~~Van dit bont~~ Hiervan werden pelisses gemaakt, ~~en daar-~~ ~~na benoemd~~, die den naam van dit bont op elke bontend vouwkrag met breede op de borst nederhangende slippen over-brachten.

Sabot. 321.

Voor klomp, ~~houten schoenen~~ holtsblok, te Leiden, in Zelde brands tijd, de gebruikelijke naam. Prof. de Gelders gewone sabotten, ~~waarop~~ op welke hij getabberd, ~~[illegible]~~ het groot auditorium intrad en onder de zoolegel's plaats nam, waren ~~[illegible]~~ vermaard.

Samiel 275. Zie

De Zwarte Jager uit het Wolfsdal, met vrij der "Freischutz" en de Opera van dien naam (muziek van Weber, woorden Fr. Kind) een verband gesloten had, waar door bijna 't bezit gekomen was van zeven kogels, die allen, op eenige onfeilbaar ~~[illegible]~~ zaken zouden.

Sandifort § Zie

Sans façon 91.

Zonder zich aan iets of iemand te storen.

Satijnhout. 145.

Een ~~[illegible]~~ bijna eenvoudig meubelhout.

bl. 171. S

„Loderien doosje"

Zie

Zoo noemde men kleine zilveren, geschiedenis schuifdoosjes of kokertjes, die een pronje met reukwater bevatteden, hetwelk die naar drag van L'eau de la reine, of eau de reine. De dames droegen ze in haar knipje, en presenteerden ze elkander in de kerk.

Ik heb ze ook wel gezien van een flacon met eau de cologne omgeven

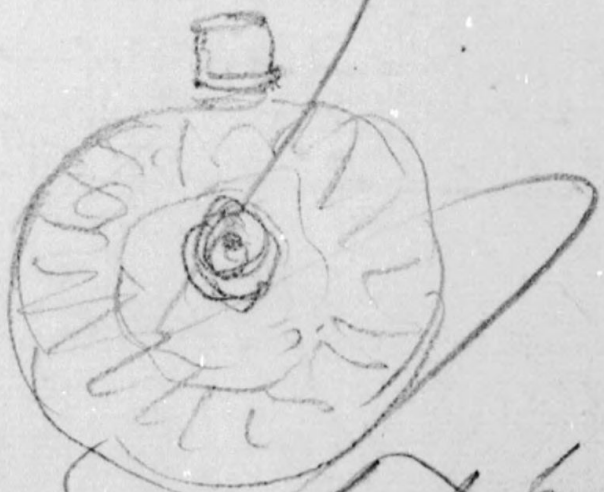

171. Spaansch Spekfreyden &c

Sayon Weimar 25. Zie

305

Scaliger 140 Zie

Schaarlooper 88 Zie
322.
325.

Schemerzuur (dat bij uitstek drukke uur, waarin de werklieden en schoolkinderen naar huis gaan) 190
Ja, dertijds ook de schoolkinderen. De schooltijden waren toen van 9-12 of van half 10 - half 1, en des namiddags (na den, of althans hun maaltijd) van 3-4. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Vele mijner tijdgenooten hebben met mij, niet de aangenaamste herinnering van dat onder de naam van „Vooraf etc" gesprijkeld worden met de ~~[illegible]~~ zeshanten van de huislijken maaltijd van gisteren.

bl. 25. paardenhaar Saxen weimar Zie

S Hoofddekjel naar het model van den blauwlakenschen militaire muts met zwarte rand, dien de Generaal van Saxen Weimar, (Hertog Bernard van) in de veldtocht van 1831 placht te dragen en die daardoor in de mode kwam.

Schilderboek (het groot) 294.

~~Carel van Mander~~

Het Schilderboeck, waarin voor eerst de leerlustighe jeught den grondt der edel vry schilderkonst in verscheyden deelen wordt voorgedraghen. Daarna in drij deelen t'leven der vermaerde doorluchtige Schilders der Ouden en nieuwen tyds. Eyntlyck eerst. 1604. 4°. door Carel van Mander (+1604).

Hier nog in te komen was voor Printer te laat maar voor de Werken van een Immerzeel en een Kramm bestond nog kans.

bl. 344.

Bezoek Leiden by Leeghwater: Gij zult de Leiden van den Apothekendijk en de Oude Vest op heden daad voorzien, daar zij bezig zijn en hunne voorhuizen de binnengespoelde stekelbaarsjes te verschalken.

Historisch. Tijdstrand zou de achtbare personen hunne noemen, die zich hier op bevonden.

Hoor Leiden in de vergaderzaal der Edelmogendheden: Gij zult het zeer met hand en tand zien weren tegen de droogmaking van het Haarlemmermeer, op grond van het overoud recht der stad op een gedeelte van het vischwater.

Zie boven

* Aldus onze vermaarde Vocht vertegenwoordiger G. C. Luzac, inwoner der stad Leiden, op de 2de April 1838. in de vergadering van de 2e Kamer der St. Generaal, ~~van 2 April 1838~~. Zie Staats-Courant van 9 April No. 85, of ook, ~~wat dit onderwerp betreft, [illegible]~~ Mr. W. J. C. van Harselt, uitgaande van het Haarlemmer-Meer, boek van Leeghwater, met Aanteekeningen. Amst. 1838. bl. 68-87. Men zal zich ook de belangrijke Etymologische en Historische Stedschriften herinneren gewisseld tusschen de Heeren M. de Vries en Brandhuizen van den Brink, over vroon en vroonwateren.

(J. van)
Schendel 293 Zie
Genre-Schilder † 1870.

Schietblaasbalg 321. 359.60. Zie

Schoftel 2. Zie op Ootje knikkeren

School (de) 9. Zie

Schort met puntjes. 25. Zie

Schotel 307. Zie J.C.S. Zeeschilder † 21 Dec 1838

Schotsche engel. 299-300 Zie

Schotsche drie 147. Zie
N. Hollandsche Boeredans. Schots, hier zooveel als schuin.
Schuin-uit? (Vg: scheef en schots.)

Schrijfpennen 105.
Veronderd schrijfgereedschap, aan vatbaren, door schrijfkramp boven de stalen pennen aan te bevelen; maar dit goed meer te bekomen. Zie op Lubsche pen

bl. 190.

S

Het schenerum — dat by uitstek drukke uur
Waarin de werklieden en schoolkinderen naar
huis gaan.

Ja; derhalve ook de schoolkinderen. De schooltijden waren
des voormiddags van 9–12 of half 10 tot half 1, en
des namiddags ~~[illegible]~~ van 2 na den, of althans hun
Meraltijd van 3 tot 5.

Schrender (bij juffrouw) 233. 308

Zij had een prentewinkel op de Botermarkt te Leiden.

Schutterig, schutterigheid 104. 146. 118.

"Schutterig. b.n. (er, st) (van personen, meest van vrouwen; beweeglijk, druk, zich telkens heen en weer wendend" Aldus Van Dale, Nw. Woordenb. der N.T. op het woord.
Het is bij gebrek van een woordenboek geweest dat men mij gebleken is met dit woord verlegen te zijn, ~~en "om inlichting vragende" door denzelven onderwijs te worden, dat het beteekende zoo als een schutter (ook aanplaan), terwijl een ander op schudden wees."~~ om het

Scott (De Gedenkschriften van Walter) 253.
Memoirs of the Life of Sir Walter Scott Bart. by J. G. Lockhart Esq. his Literary Executor. 7 volumes 1837.

Secundum legum artum 326.
Verkeerd, vóór secundum legem artis, d.i. naar ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~. der eisch van de kunst.

S. H. 360.

Zie. Vóór het sluiten dezes vernam ik, dat ook reeds de Russische hoofdstad Berlijn van een Schietplaatsbaag voorzien is.

Aldus schrief ik in Dec. 1865.

In 1884. las ik in het my vriendelyk toegezonden No. 20 (16 Mei 1884) van den 2den Jaargang van het in onze taal te Chicago Illinois, uitkomend ~~[illegible]~~ ~~Nederl.~~ Nieuwe en Advertentieblad „de Nederlander" het volgende:

„De Canal Commissioners hebben aan Mr. J. W. Beach vergunning gegeven om langs het Illinois en Michigan kanaal, van Chicago tot La Salle (een afstand van 100 mylen) een pneumatic tube te leggen.

Dit is niet anders dan de „Onderaardsche Scheetplaatsbalg", waarvan Hildebrand in zyn brief aan den Eersamen Dirk Riethuwel, bygevoegd de Mottige, spreekt."

~~Edammer~~

~~Enckhuyser~~ Seemaremin (Edammer) 277.

(als waarvan de vorige eenigen gewaagden)

Een De "Enckhuyser Seemaremin" heb ik bij Van Lennep en Ter Gouw niet kunnen vinden; wel „het verhaal van de Edammer-Meermin, dat ons de geleerde Junius nagenoeg op de volgende wijze mededeelt:

't Is gebeurd „„in 't jaer nae Christi geboorte 1403" -- dat een zeer zware storm een Meermin met eener ruk uit de Middellandsche in de Zuider-Zee en met een tweeden ruk uit deze in 't Purmermeer gesmeten heeft. Natuurlijk had dit aan haar persoon en toilet geen goed gedaan; althans zij was er „„zeer vuyl en ongaeylyck"" van geworden. Toen s'anderen morgens, de boeremeiden de koeien kwamen melken, en de Waterjuffer zagen, was haar eerste beweging op de loop te gaan; „meynende dat het een gespoeck was;" maar, na rijp beraad, begrepen zij, malkaar te helpen om 't zare ding te vangen. Dat gelukte, en zij brachten de Meermin naar Edam, waar zij allereerst als een mensch heeft leeren eten. Daarna heeft Haarlem een „Legaetschap gheschonden" verzoekende zich met de verdere educatie te mogen belasten. En daar heeft de Meermin 't zoo verre gebracht, dat ze niet alleen ~~heeft~~ het spinnen, maar ook ~~de~~ haar katechismus geleerd heeft, en als een Christenmensch gestorven en op 't kerkhof begraven is." — Voor weinige jaren nog kon men op de (nu gesloopte) Purmer poort te Edam het origineele konterfeitsel der Meermin

No Lie Ommer 310.

binnen het verwulfsel ziet, met het rijm er bij: 310

Dit beeld hier opgerecht tot een gedachtenis,
Wat in het Purmermeer voorheen gevangen is.
Anno 1403."

De uithangteekens. Amst. 1868. D. 1. bl. 395.

Volgens dezelfde gelaarden is, de Meermin een heraldieke figuur, waarvan de voorstelling en naam verband staat met dus van den Meerman, en den Oud Germaanschen Meremann."

„Wat deze betreft" – zegt zij – „zijn oorsprong is uit het noorden. Hij is de zeeridder, die, niet te land, maar ter zee uitgaat op avontuur, en 't schip dat hem over de baren voert, wordt, in de duitsche voorstelling, zijn staart. De Meerminne of 't Meerwijf (in 't Eng mermaid) is zijn minne, zijn liefje, in uwe armen der zeeuwen komt uitrusten van zijn moeitevollen tocht. En daar om zijn de attributen der heraldieke Meermin spiegel en kam, met behulp waar, van zij zich opknapt om haar held te ontvangen." ald. 396.

811 210

Siebold (de Sinesche en Japanneesche inboedel by den heer) 140

Jonkhr. Dr. Philip Franz von S. toen nog in leven en
woonachtig op het Rapenburg. † 1866.

bl. 233

by Jeffrouw Schrader.

5 Prentenwinkel op de Botermarkt &c.

bl. 139 (312. 211

Silhouette, Silhouettemakers. 202. 139.

Men heeft, ~~ondanks~~ en weerwil van ~~[illegible]~~ de algemeene verdringing door de photographie, de door ~~[illegible]~~ de teeken aan ~~[illegible]~~ naar de op een wit veld geworpene schaduwbeelden verkleinde, met zwart ingevulde ~~[illegible]~~ omtrek portretten nog veel, waar van Jeffr. Noiret (zie bl. 202) zich gelukkig achtte er een paar ~~twee~~, aan den witten muur te hebben hangen, „waar men het eene dat van een predikant scheen te zijn, waarschijnlijk haar ~~[illegible]~~ overleden mans vader. Maar met men ook nog algemeen waar zij silhouetten naar heeten? Niet naar een uitvinder, die er niet voor noodig zoo gunst, maar naar (franschen) ~~[illegible]~~ een minister van Financiën Etienne de Silhouette, zoo zuinig (te Parijs) dat men onder zijn bestuur ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ & was omstreeks het midden der vorige eeuw, alles wat goedkoop te verkrijgen was, en de bedoelde omtrekportretten waren het, en punt in dien tijd ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ sterk in de mode, à la Silhouette noemde.

Een Simsonsverzuchting. 82

Om ~~[illegible]~~ nog eenmaal ~~zijn~~ kracht! Zie Richt. XVI. 28.

Sire, ce n'est pas bien etc.

Victor Hugo, Le Roi s'amuse A. 1. Sc. 4.

~~Smallenburg, 111 Zie~~

Summa cum laude 232.

Verkeerd, voor summa cum laude. ~~met den hoogsten~~ lof. – Het was de gelukkige tijd dat er bij de examens aan de Hoogeschool drie graden gegeven werden: simpliciter, niet meer dan recht toe; cum laude met lof, en het sedert de jongste wet op het H. O. voor niemand meer bereikbaar summa cum laude, met den hoogsten lof! –

bl. 88.

S Schanslooper. Zie

Lange overjas om groot stof, zonder taille, in de trant der Katie Z. G. Ulsters. De naam ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ komt hem van Zee- en Krijgslui.

Zie ook bl. 322. 325

Sit venia verbo. 356

314.

~~[illegible]~~ verschoon de uitdrukking!

~~Smallenburg 44. Zie~~

Smakken (koek) 100 ~~[illegible]~~, Smakbord 220.

In N. H. zegt ~~[illegible]~~ zegt men koeksmakken voor het geen elders koekgaviën genoemd wordt; ~~[illegible]~~ De houten ~~[illegible]~~ bak, waarin de vorm met de dobbelsteenen gedaan wordt, heet er het Smakbord.

Smallenburg 44. Zie

Smelfungus 96 Zie

Snorrepijpen 146. nieteryen, beuzelingen.

De snorrepijp is een ~~[illegible]~~ straatjongens-speeltuig, en soort van rommelpot, ~~[illegible]~~ waarop ~~[illegible]~~ met een door een gespannen blaas gestoken pijpesteel, en snoorend geraas wordt voortgebracht.

bl. 16. 5 Sire, ce n'est parbleu:
Sur le lion mourant vous lâchez, votre chien!

Victor Hugo. Le roi s'amuse. A. I. Sc. V.

Smuiter 60 Zie

Spa (met de — werken) 10 Zie

Spaansch Spekfrijden. 171.

Die veroordeeld wordt op deze wijze zijn ~~[illegible]~~ verbeurd
pand te loosen, moet zich met ~~[illegible]~~ de zug ~~[illegible]~~ tegen
den muur plaatsen, en mag dan een ~~[illegible]~~ juffer zijner
kuiten uit het gezelschap tot zich roepen dat zich met
den zug voor hem ~~[illegible]~~ stelt; deze eenig heer en zoo vervolgens
Als de gunstige colonne gevormd is, wordt in de hand
geklapt, moet ieder zich omdraaien, en mag kuiten
wat of wie hij voor zich ziet. Algemeene telaarstelling.
Waarom heet dit ~~Spaansch~~ Spekfrijden? En waarom
Spaansch? Het eerste weet ik niet. Het laatste
waarschijnlijk omdat men in Nederland, sedert
de Spaansche verdrukking, al wat verkeerd ging,
bijvoegt, of doodlottig was Spaansch noemde.
"Het gaat er Spaansch toe", "het zich er Spaansch uit",
"hij heeft het Spaansch" enz.
Het mag mij geen zins. van anderen dat men in Zuid-
Afrika bijzonder belangstellend heeft getoond in en mij daar navraag
gedaan heeft naar de beteekenis van dit Spaansch
Spekfrijden; ~~[illegible]~~ want dat men in de Kaapkolonie
de naam van Spaansch Spek aan ~~de~~ een melaeus geeft, is
mij bekend.

6 J. de ~~meester~~ school blijft altijd iets van het gevangenisachtige en de meester — — iets van het vogelvangschrikkende behouden.

Dit laatste was met nadruk het geval van den in alle andere opzichten als onderwijzer zo voortreffelijken prins der Onderwijzers, Reusen. Zijne reusachtige gestalte, gebiedende houding en tred, zijn ~~graf~~ de, koelkoudige uitdrukking van zijn grof en gebeeld gelaat, zijn zware stem, en korte antwoorden, de dan er het hunne toe. Menig leerling ~~d~~ liep, na dat hij de school reeds sedert jaren verlaten had, liever een straat om dan hem tegen te komen.

Een klap gaf hij nooit noch duldde het van zijn Ondermeesters of kweekelingen, die, meer ik, veel meer dan zijn barschheid te lijden hadden dan zijn leerlingen. Het ergste waar hij toe kwam was u pijnlijk bij het voorhaar te trekken, en uw hoofd ~~[illegible]~~ naar ~~[illegible]~~ en voren en achteren te laten gaan; of ~~[illegible]~~ met een verschrikkelijken beik, toe te brullen: "Ik zal je de Mantel uitvegen." Het klinkt mij nog in de ooren.

S. Spandonk de poffertjes kraam van de bervende firma
Spandonk. 339

Zij had te die tijde den naam, en ik geloof ook de daad, van de solidste en alle deze ondernemingen te zijn, waar men de beste waar voor zijn geld kreeg. Promenades men betaalde en een spiriver ~~dan~~ meer op de twee dozijnen.

Spencer (een) 76 Zie

pres patriae 2
de hope der vaderlanden.

pseizgulden 161. Zie

prookgeschiedenissen 229 Zie

~~H. of S. Sprengel~~ 1797. Lic

(Kent. Monk, Lee Lyke) ~~Sprengel~~ ! 317.

Engl. Essays III. 348.

En Lij kis amen. Reeds en het overgrote getal der eerste Inspekteurs Amsterdam a Haarlem, welke nabij aan 100 jaren (1800) de eerste personen rein Inspiteg Manchester a Liverpool gelevert heb, en welke het grootste verbazing van George Stephenson-Rest die Fra Lij in 1824 te Stockton d. cc. ste prof ~~Engelsch~~ genoemd heeft. die niet kon dienen dezen dag te believen die Lij toch belangstelling: zullen railways [wordt] comen te supersede almost all others methods of conveyance [wint] mail. coaches [zullen] go by railway and railroads become the great Highway for the King and all his subjects." "I know" - zegt Lij ~~Engelsch~~ - "dat Lij kennen there are great and almost insurmontable difficulties that will have to be encountered, but what I have said will come to pass as sure as I live. I only wish I may see the day, though that I can scarcely hope for, as I know how slow all human progress is, and with what difficulty I have been able to get the locomotive advanced notwithstanding my more than ten years experience at Killingworth."

George Stephenson [illegible]

Fra 1824, Stockton a Darlington RR. Kept the Locomotive Engine at Killingworth Colliery, Newcastle, & Carried on the Engineering Business there.

~~[illegible] 229 Zie~~

~~[illegible] 97 Zie~~

Staartpunk 325

De staartpunken met het achterhaar tot een hooge naam "schoorsneertje" bijeengebonden, dat ook den kraag in de rok hing, in mijn jeugd, nog door enkele particulieren gedragen, nu nog maar door de ~~[illegible]~~ Lofkoetsiers en groot leuren.

Steenen bloemen 166 Zie

bl. 76.

~~Spencer.~~ Zij had een spencer aan, van ~~[illegible]~~ fransche zyde.

Een Spencer, ~~naar~~ aldus genoemd naar Lord Spencer, ~~[illegible]~~ ~~tot panden~~ ~~panden, en ontleend zijn naam van Lord Spencer~~ edelman ~~[illegible]~~ ~~George III~~ onder de regeering van Koning George III (1760–1810 † 1820), was een ~~[illegible]~~ overrok zonder panden, door ~~[illegible]~~ in mijn prille dagen nog door enkele heeren en vrouwen gedragen werd; ik herinner mij op het oogenblik drie, een donker blauwe, een helder groene, en een lichtgrijze, uit mijn geboortestad, ~~[illegible]~~ maar deze der verdwijnen. De naam ging over op een dameskleedingstuk, van zyde ~~of~~ of nanking, ~~[illegible]~~ of katoendoek, al naar eisch van het seizoen, en den vorm van wat men later een bloesje noemde: een ruim lijf met boord om den hals, band om het middel, ~~[illegible]~~ op de rug dichtgemaakt. –

Stevels (geen blinkende ~~stevels~~ mees). 329.

"Te Leiden lagen toen te tijde kurassiers in garnizoen. Tot hun uniform had het korte te voren behoord en witte lastrlederen broek in ~~hooge~~ hooge stevels van voren tot boven de knie.

Stikvolle ~~Zalen~~ 217. (Stikvolle zalen)

Vergeten uitdrukking, waar men tegenwoordig het smakelijk ~~ei~~vol mee gelieft te gebruiken. Wel zeide men ook vroeger, "zoo vol als een ei" maar niet van "zalen."

~~bl. 296.~~ Aalsnijgen is een Vloeck enz. 296 (320 219

S

Huygens Horenbl. B. (XIX ~~B. 26~~ Snelch. 26

Spijtig swijgen

Komt ghy mijn Huys besien, en meldt ghy noch gebreken,
Noch deughden van 't Gebouw: wat wil dat seggen, Jan?
Of seght my goed, of quaed, of bey, of blijfter van:
Stillswijgen is een Vloeck die meer bijtt als quaed-spreken.

—

Strop, Stropje 23. 59 } Zie
Stropdas. 60.

Stimulus 326.
Verkeerd, voor Stimulus, prikkel.

NB. Swedenborgh 275 Zie
Summa cum laude. Met den hoogsten lof.

Syllogismus. Hintzedens. (321. 220

T

T. Tabel (die Zehere — waarop men in Zachte overgangen den Apollo van Belvedère en een Kikvorsch veranderen Zie L. 1 261.

Naar de prenten in Lavaters Essai sur la Physionomie ~~Ab.~~ T. IV. Amsterdam 1803. 4°, ~~[illegible]~~ en voorgang van onzen Petrus Camper (†1789) in zijn ook E. Franck vertaalde verhandeling. Over het Natuurlijk verschil der Wezenstrekken der Menschen ~~[illegible]~~.

Amst. 1791. met pl. 4°.

Het is Hildebrand een Cask hier ~~[illegible]~~ het ontwerp te herinneren door Lavater aan deze arbeid van onzen Camper ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ geeven: Plusieurs hommes de génie, Albert Durer, Winkelman, Buffon, Sommering, Blumenbach, Gall, les uns comme dessinateurs, les autres comme naturalistes ont acquis déjà sur cet objet de grands titres à notre reconnaissance — mais rien dans ce genre ne mérite autant d'être relu qu'une dissertation de Camper, pleine de profondeur et de sagacité, sur la différence naturelle des linéaments du visage.

Essai IV. p. 329.

—

bl. 350.

B.

~~de bijzondere kosten aan de begraafplaats bestaan.~~ [illegible]

tablier van diamanten 217 Zie

talisman 184.

Toovermiddel

tempus actum, verleden tijd.

Telegraphische duidelijkheid (een zenuwachtig lachje dat met —— —— zegt) 81.

Men ziet dat men nog in den tijd is van geene andere dan zichtbaar seinende telegraphen, zo. a. w. nog langs onze spoorweglijnen zien, waarvan ~~[illegible]~~ een Meerman A° 1812, toen nog franch waren met opgetogenheid gewaagde, als van een werktuig „van nieuwe verzinning"

naar 't schrijven van verre gebieden,
Dat weer op andere werktuigen slaat. Slechts enkele minuten,
En het verhaalt, over berg, over dal, ~~in de wachtende hoofdstad~~
Dat er een Koning van Rome ontsproot. Weer enkele minuten, aan den boschrijken Elzas,
En men vernamt, over berg, over dal, in de wachtende hoofdstad
Welke lauwren het hier op Duitschlands velden behaalde.

(Montmartre).

Bl. 217 Stekvolle Zalen

S

Thans [illegible] [illegible] [illegible] veranderde [illegible] [illegible] die
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

„Tesselschade" (de) 84. Zie

Thorbecke. eerste stemmen op het schip van Staat. VI
Toen dit in 1864 geschreven wird was hij Minister van Binnenl. Zaken en Hoofd van het kabinet. Tijdens het verschijnen van Geels Onderz. en Phantasie nog altijd Hoogleeraar in de Regten te Leiden.

Toer (Is een toer om der op te komen) 306.

Een Uithangbord met de voorstelling in den tekst van meld, zag men ~~te Hennepe~~ onderteekend, te Heemstede, ~~[illegible]~~ bij de kerk. Andere voorstellingen met hetzelfde ~~[illegible]~~ of dergelijk onderschrift (Is een deun o.d.o.t.k.) elders. Zie Van Lennep en Ter Gouw Uithangteekens II. 87

Toeterloof. 310

Toeters, ~~[illegible]~~ heeten in Dr. H. de en alle nederlandsche borsten overvloedig onder het hout gevierde schemplant met witte, naar honig riekende bloemen (Chaerophyllum sylvestris) die anders ook fluitekruid en pijpkruid gewoond wordt, ~~[illegible]~~ dewijl de ~~jeugd~~ steeles hol zijn en de jeugd, door in een stuk er van een spleetje te maken zich een ~~[illegible]~~ eigenaardig muziekinstrument wist te verschaffen.

Togne 177 Zie

een Zenuwachtig lachje dat met

bl. 31. telegraphische duidelijkheid zegt

T

Men ziet dat men nog in de tijd is van geen andere dan zichtbaar seinende telegrafen; van zulke een graaf van Meernam anno 1812 † en zijn Montmartre, met opgetogenheid gewaagde als van een werkting „van meer verzinning"

naar 't schrijven van verre geheeten,

Dat men op andere werktuigen sleept. Slechts enkele minuten
En het verhaalt, over berg, over dal, aan de boschrijken Elbas
Dat er een koning in Rome ontsproot. Twee enkele minuten
En men vernemt, over berg, over dal, en de wachtende
Trotse lauriers het hem op Duitschlands hoofdstand veldeen behaalde.

† hier bij „Fransch waren"

NB Semaphore.

~~Toussaint~~ (Mejuffrouw ~~Toussaint~~ — heeft deze wijze der onderliefde uitstekend geschetst.) 159.

In de novelle, Een Vader", eerst geplaatst in den Almanak voor het Schoone en Goede, voor 1840. (Amst.) later overdrukt in de Guldenslechter van Thieme, en in de komplete werken.

Tramontane 137.

Tramontana is de Italiaansche benaming van de poolster, waarschijnlijk door onze ~~[illegible]~~ zeevaarders ~~[illegible]~~ en onze volkstaal overgebracht. De Tramontane kwijt te zijn is dus hetzelfde als „geheel van streek te zijn". De Italianen zeggen hier „perdere la tramontana."

Kommius 83 Zie

Prou moet blyken (de Sociëteit) 26 Zie

een Zonnewijzer lachje dat met

bl. 31. telegraphische duidelijkheid zegt

T

Men ziet dat men nog in de tijd is van geen andere dan zichtbaar seinende telegrafen; van zulke een draai van Meerman anno 1812 † en zijn Montmartre, met opgetogenheid gewaagde als van een werktuig, van meeste verzinning"

naar 't schrijven van verre geheeten,

Dat men op andere werktuigen sleept. Slechts enkele minuten
En het verhaalt, over berg, over dal, aan de boschrijken Elbas
Dat er een koning in Rome ontsproot. Hier enkele minuten
En men vernemt, over berg, over dal, en de wachtende
Welke lauweren het hem op Duitschlands hoofdstad velden behaalde.

† hier bij "Fransch waren"

NB Semaphore.

~~Toussaint~~ (Mejuffrouw ~~Toussaint~~ — heeft deze wien der onderliefde uitstekend geschetst.) 159.

In de novelle, Een Vader", eerst geplaatst in den Almanak voor het Schoone en Goede, voor 1840. (Amst.) later herdrukken de Guldenslechter van Thieme, en in de komplete werken.

Tramontane 137

Tramontana is de Italiaansche benaming van de poolster, waarschijnlijk door onze zeevaarders ~~[illegible]~~ en onze volkstaal overgebracht. De tramontane heeft te zijn is dus hetzelfde als „geheel van streek te zijn". De Italianen zeggen hier „perdere la tramontana."

Rommius 83 Zie

Prou moet blijken (de Societeit) 26 Zie

T.

Pruinmans ~~Hollandsche~~ Nederduytsche Spreekwoorden 60 (325) 224

Een kwartyn in 1726 te Middelburg in 't licht verschenen en binnen de twee jaren herdrukt, ~~door Carolus~~ Pruinmans de Schryver (Carolus P.) was er predikant.

Tunica 19 Zie

Tuyau 301.

Kykbuis, waardoor men de schilderij die men wil beschouwen, wen de omringende afzondert.

Twijfelaar 32.

Al. trekken een rok met lange panden en een jas.

U

Ultima Thule. 338

Ihr zoo veel als: „het eindje in de wereld"? Thule was het verst afgelegene van de der Romeinen bekend eilanden benoorden Brittannia. Men weet niet zeker, welke „Ultima Thule" Verg. Georg: 1. 30.

T.

Puinman's ~~Hollandsche~~ Nederduytsche Spreekwoorden 60 (325) 224

Een kwartyn in 1726 te Middelburg in 't licht verschenen en binnen de twee jaren herdrukt, ~~door Carolus~~ ~~Puinman~~ de Schrijver (Carolus P.) was er predikant.

Punica 19 Zie

Puyaa 301.

Kykbuis, waardoor men de schilderij die men wil beschouwen, van de omringende afzondert.

Twijfelaar 32.

Al. tusschen een rok met lange panden en een jas.

Ultima Thule. 338. verafgelegene, men weet niet zeker welk, van de v.a. het eindje van de wereld. — Thule was het verste, aan den Romeinen bekend eilanden, toen Britannia. Vergelijk Georg. I. 30. Donald vertaalt Thule in 't noorden afgelegen.

V

„Vader Jacob en zijne kindertjes" 273

Vader Jacob en zijne kindertjes, of Verweg op de Kleine Kinderwerd, en schoolboekje, ~~Groningen 1805~~ door M. v. Heyningen Bouw. († 1821); Groningen 1805.

Valhoed 25 Zie

Veete tegen de Belgen 2 Zie

Velzerend 21. Zie

Verjaardag (die zijn negentienden — nog niet Lebbe beleefd) 338 Zie

~~Zoo eindigt het de feesten van dezen tijd op de Militie.~~

bl. 245

R

Ruy Blas

Ruy Blas, Drame par Victor Hugo; uitgegeven in 1839.

Verwikkelde, (het woord dagteekent van 1830.)

252.

~~Verwikkelde, verwikkeling~~

Dat onze „verwikkelingen" met Belgie. Weyland had het nog niet. De Vries en Te Winkel geven het op. De Dale zegt er van: „Dit woord is, ten onrechte, door sommigen als een germanisme afgekeurd". Tot die sommigen behoort Hildebrand niet. Ook Kinkers denkelijk niet, by wien ik het vind, ~~[illegible]~~ in zijn voorrede voor het 3e Dl. zijner Gedichten Aust. 1821.

bl: 252.

Verwikkelde (het woord Dagbeekerd van 1830?)

Weyland heeft het niet
de [illegible] & [illegible] hebbe [illegible]
[illegible]?

Vice versa 36.

Ilem en Weer. (Schipper Rietheuvel maakt er vicie versie van. 321.

Vischsteeg 245 Zie

Veerk 326

B. Gewin, Schryver van Reisontmoetingen van Joachim Polsbroekerwoud. Amst. 1840. (zeldzaam).

Voerweg 269 Zie

De onaanzienlyke straat, gebouwd in de diepe (thans (1886) overbrugte) kevin
[illegible] de stad nymegen van het Valkhof scheidt, leidende
door de Hoenerpoort op den straatweg naar Lobberger
en verder, en die poort afgebroken, in hare plaats een
Hoenerpark aangelegd, en de straatweg verlegd was.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Zie Eigen Haard. N. 42. 1886.

bl. 146.

S

ik kan my met die snoorepypery niet opkonden

Snoorepypery (in vroegere uitgaven verkeerdelyk snaarepypery).

ort snorrebot.. hoelogerie –
Een kinderspeeltuig dat een snorrend geluid maakt.
Sz Dalla.
Nao melk.

bl. 146. Schutterige gesprekken

Zie op bl. 104

NB Voor de armen 290 zie op armen

2. Vrolik (ter opzicht van „Een Beestenspel") 132

Hr. Vrolik Redevoering ter opening van dierkundige voorlezingen, gehouden voor de HH. Leden van het Genootschap Natura Artis Magistra. Op Maandag den 9de Dec. 1839 op het Theatrum anat. te Amsterdam. bl. 14.

NB. 1. Vraagstuk (tegenwoordig het — naar de mode) 34.

Op de praak gekomen door Geel's „Nieuw karakter verdeling van de stijl". (Onderzoek en Plantage Leiden 1838). Hoe er destijds in 't Latijn overgehandeld heeft, is hij ontgaan.

bl. 336.

V.

Werk

B. Gewin, Schryver van Reisontmoetingen
de Joachim Polsbrockerwoud. Amst. 184.

W. Wagenaar en de Vervolgen op Wagenaar. 60

J. Wagenaar (+1773) Vaderlandsche Historie 21 Dn.

~~P. Loorjes (+~~ ~~P. Loorjes~~ Vaderlandsche Historie — Ten vervolge op Wagenaars Vaderlandsche Historie 48 Dn.

~~en waren aan P. Loorjes toegeschreven~~

Onmiddelijk Vervolg op Wagenaars, loopende van 1752–1774 3 dn.

Beide deze vervolgen worden ~~op goede~~ ~~met grond~~ met zekerheid aan P. Loorjes ~~Lz.~~ Az. (+1813) toegeschreven.

Wap. ~~F~~ in het ~~Zyn~~ tweede Deel van Zyne Reis naar Rome. 2

Mijne Reis naar Rome door Dr. Jan J. F. Wap. 1e Dl. Breda 1848.

Het 2e Dl. met een Album van 18 Bladen verscheen een jaar later.

Wachaarsen 222 Zie

Watten 26. Zie

bl. ~~278. 281.~~ Waterstaat 278 (331. 230

W.

„Het zijn de deugden en gaven van den krijg, den geleerdheid, van het kabinet, der kunst, der nijverheid —

Ik volgde bij de eerste verschijning van dit opstel, in De Gids (1838) en bij de tweede in Poona en Poezy (1840) de woorden: tot van den Waterstaat toe." Zij ~~[illegible]~~ wekten door de minachting die zij schenen aan te duiden voor een vak in Waterschap voor een land als het onze zoo dubbel belangrijk, de billijke verontwaardiging op van den Ingenieur Diederik Willem Conrad, die er tegen opkwam en een brief geplaatst in den Vriend des Vaderlands (Jg. 1840) onder ~~het~~ den pseudoniem Hydrauliciusf. En deze verontwaardiging was te grooter omdat de woorden in dit verband alles hadden van eene (trouwens niet bedoelde, maar onbedacht daar heen geschrevene) persoonlijke hatelijkheid, vermits dezelfde nog voor geen waterbouwkundige eenig gedenkteeken was opgericht dan alleen 1829 dat, te Haarlem, voor den in allen, ook godsdienstigen, opzichte, zoo voortreffelijken Christiaan Brünings (+1806). (*) Toen da ook, in 1854 de

~~(*) In ook Tijdschrift voor het Koninkl. Instituut van Ingenieurs 1869, 70 Levensberigt van Conrad, door J. G. W. Tijnjes bl. 166. 167.~~

(*) Eerst in 1842 ~~[illegible]~~ dat door Frederik Willem Conrad wegens door zijne drie zonen opgericht. (+1808.)

[illegible] Ma bile alors s'échauffe et se brûle de caire (Boileau) J. W.

Verspreide Studiën van Hildebrand, ~~[illegible]~~ in een nieuwen (derden) druk der Camera Obscura bleken opgenomen, ~~[illegible]~~ daaronder ook het opstel onder titel Begraven, waarin de schuldige woorden daarin uit overlevering, ~~[illegible]~~ en dóódslag, daaraan geen enkele der erfgenamen tegen de terechtwijzing, volgens de Opperwoldens, indien die hier spreekt, het Levend begraven. Dr. F. W. Conrad over het Tijdschrift van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs (1869-70) schrijvende, daarop acht geslagen, en de onderrechtingen gaan dit ook behandeld. Het korte leven van Hildebrand sleept een paar regels schrijfs om (de) waardigen man in onzen tijd te doen herdenken.

Het Tijdschrift van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs. 1869-70. bl. 166. 167. en de daarbij gevoegde Verbeteringen, bevatten het Levend begraven van F. W. Conrad.

Wat vreugd, het school nu heeft geslagen enz. 7.

~~Eerste zeg.~~
Aanvang van een schoolgezang, naar ik meen, uit de Zangoefeningen voor de lagere Scholen (Amst. 1819) door Dirk van Dapperen, ~~geb.~~ te Haarlem geb. 1791 overl. 1822. Hij was in dezelfde 8 voor Prinsen ~~[illegible]~~ en, ook een paar jaren door Bartolozzi ~~[illegible]~~ aan diens inrichting te Goerdum voor de school ~~[illegible]~~ opgeleid, en maakte zich als onderwijzer en de Zangkunst verdienstelijk. Nog zie ik hem te zijn groenen rok op Prinsens school verschijnen, en op zijn vivolo den toon voor 't zingen aangeven.

Weber (C. M. F. von) overl. 1826. Zie.

Weytingh 1 Zie.

J.S. Weytingh. Phenata of Opstellen ter vertaling in 't Latijn 2e druk. Zwolle 1825.

~~Winter J. Ward (Zijden) 246 Zie~~

~~Wit pak 68 Zie~~

~~Wijde mouwen 322. Zie~~

~~Wijngaardslakken 21 Zie~~

~~Wind (De) 302, 3, 4. Als dit Opstel geschreven werd, was de wet der Stormen nog niet ontdekt en het Meteorologisch Instituut nog niet daar.~~

S. Smuter

Vl. 30

Hoe een proefje hetten is er tot dat de kaarsen nog niet gesproken werden –

Ook de tijd dat de kaarsen niet gesproken werden is thans voorbij. Men maakt geen kaarsen; men geen verkeerde meer. Hoe, en die kaarsen.

Wind (de) – rent der geheimenis.

Nu nog maar gedeeltelijk, schoon voor het grootste gedeelte. – Maury had de wet der Stormen nog niet aan 't licht gebracht, en de ter algemeen kennis gebrachte meteorologische waarnemingen bepaalden zich bij die op het huis Zwanenburg (halfweg Haarlem & Amsterdam, thans een fabriek, toen een der Rijnlandshuizen) gehouden en wekelijks in de Kunst & Letterbode medegedeeld.

Wintergewaad (zijden) 216. Zie

wit pak 68 Zie

wijde mouwen 322 Zie.

Wijngaardslakken 21 – Zie

61293. Der heel blond.

Z. Zeeuwsche Rijksdaalder 147. Zie

Zeeuw Zinkingkoorts 115.

Wat de tegenwoordige wetenschap typhus, of bij goedaardiger vorm typhoïde noemt, en waarvoor zij gaarne andere beschouwingen en geneeswijzen beproeft dan in de dagen van William Regge.

De dag der bacterien, mikrobes, bacillen, en hoe de meindig kleinen, en onberekenbaar machtigen verder heeten of zullen worden gehellen, was toegevoegd

Zoeten Inval (de bekende geschiedenis van den)

De weten die van een persoon, die hals over kop in een stroope of honigvat komt te buiteleuren, en indertijd en zeer algemeen onderwerp voor uithangborden van winkels waar koek, of z. g. Zoet goed (balletjes, kokinjes) verkocht werd. Zie van Lennep en Per Gouw Luthangteekens 1. 420. 11. 16.

T.

Twijfelaar 32.

Die v. Dale

Tablier v. Chamartin 217

— Zomerzorg 21330. Zie

— Zoya. 147.

Japansche Zoya, een zelte bruinkleurige sans afkeksel van een boom

—

Zwarte man 274. Zie op Laat hem komen enz

~~Fel~~ Spelling

—

Zweethamertje 228. Zie.

—

Zwitsersche Robinson.

3e uitg. ~~(1820)~~ Paris, 1820)

In de Fransche vertaling, Le Robinson Suisse, ou Journal d'un père de famille naufragé avec ses enfants, traduits de l'Allemand de M. Viss, par Mme de Montolieu, 4 volumes.

3e edit. Paris 1824.

Een Overlingsboek van Hildebrand Jengel, ettelijke malen gelezen en herlezen. Het eigenaardig van deze Robinson is dat men hier niet met een enkele persoon, maar met een gansch gezin van schipbreukelingen te doen heeft, waardoor het verhaal rijk wordt en allerlei avontuur. Ook had de Schrijver zijn werk dienst baar weten te maken aan de kennis der Natuur, en het rijkelijk voorzien van wetenschappelijke

Wetenschappelijke aanteekeningen aan den voet der bladzijden, door hem alle behalve overgeslagene integendeel met vlijt ~~overgeschreven~~ uit het van een schoolmakker geleende werk overgeschreven in de cahiers, waarin hij op zijn 13e en 14e jaar alles wat hij met betrekking tot Natuur-geschiedenis grijpen en vangen kon bijeenbracht, en nog steeds voorhanden in zijn huisarchief!

Bl. 161.

5

~~Geïsoleerde~~ — Preparaten.

~~Geïsoleerde, afgebeelde stukken.~~

Preparaten. Of zij als [illegible] [illegible] [illegible] met [illegible] hiek.

Antwoord [illegible]?

~~H.~~ 292. "Ὥσπερ, ἂν εἴ τις κ.τ.ἐ.. 292

Alsof, wanneer iemand die midden op den bodem der zee woonde, zich verbeeldde op de zee te wonen, en door het water heen de zon en de andere hemellichamen ziende, de zee voor ~~den~~ hemel hield, enz. Plat. Phaed. C. 58.

Wat Hildebrand, in dertijd bewogen heeft in een opstel als dit met eene geleerde aanhaling te ~~pronken~~ pralen, durft hij niet meer nagaan.